

JAARBOEK

1992

uitgave :
HEEMKRING TER CUERE

Sekretariaat :
Sluisvlietlaan 100, 8450 Bredene

JAARBOEK

1992

**Heemkring
"Ter Cuere" v.z.w.
8450 Bredene**

**Sekretariaat :
Sluisvlietlaan 100**

INHOUDSOPGAVE.

3. De afwatering van Bredene. ir. W. Cattrysse.
A. Natuurlijke afwatering.
B. Riolering eerste stadium.
C. Riolering definitief stadium.
32. Chronologische gebeurtenissen Vande Casteele L.
in de visserij gedurende 1947.
65. De oprichting van de parochie Vanleenhove Frans
Molendorp in Bredene.
74. De ontworpen doortrekking van Dewulf Daniël.
de Zeelaan.
89. De aanleg van de wijk Zandheuvel Dewulf Daniël.
105. Heb je Abraham al gezien? (J.M. Cuypers)
BRT omroep West Vlaanderen 12.05.89.
121. Onderwijs in de Aardrijkskunde.
Conferentiewerk 3de vergadering 1911.
Gemeente Breedene-Dorp.
127. id. Gemeente Breedene-Slijkens
136. id. Gemeente Clemskerke
150. id. Gemeente Zandvoorde (G. Desopper).
160. Werking gedurende het jaar 1992.
161. Beheerraad.
161. Ledenlijst.

DE AFWATERING VAN BREDENE.

INLEIDING

Indien men de afwatering van de gemeente Bredene wil bestuderen dan moet men in feite vertrekken van de natuurlijke toestand, dat wil zeggen: van de afwatering zoals dat vroeger gebeurde vooraleer een mensenhand het geheel in banen leidde. Dit is echter misschien alles te ver gaan zoeken en is in de tijd ook praktisch niet meer terug te vinden. We kunnen echter wel het geheel trachten te reconstituëren met de beschikbare gegevens zonder dat daarvoor zeer grondige of geschiedkundig gestaafde opzoekingen werden verricht.

Zonder enige menselijke tussenkomst is het natuurlijk de zee die daarbij bepalend zal zijn en door vorming van kreken, zwins, ... het water zal opvangen maar ook terugstuwten landinwaarts naargelang het ebbe of vloed is. De mensenhand heeft hier bij ons echter zeer snel ingegrepen omdat men steeds in de lage landen (dus niet alleen in Nederland maar ook bij ons) een gevecht heeft geleverd met de zee om veiligheidsredenen van de bewoners en om land te veroveren en te vrijwaren voor overstroming. Door het indijken van aangeslijkte gronden werden vruchtbare landdelen gewonnen op de zee.

Reeds in 1300 had graaf Jan, zoon van Gwijde van Dampierre, graaf van Vlaanderen een dijk laten maken die liep van Grevelingen (Gravelinnes) in Frankrijk tot Sluis in Zeeland. Die dijk werd dan ook genoemd de **GRAVE JANSDIJK**. Er bestaan nog steeds overblijfselen van deze dijk en daarvoor kan o.a. verwezen worden naar de Groenendijk te Nieuwpoort en de Graaf Jansdijk te Blankenberge en te Knokke. Grote overstromingen hebben dikwijls bressen geslagen en men kan daarvoor refereren naar 1334 en 1394 waarbij ook Bredene en o.a. Oostende en Wenduine veel te lijden hebben gehad.

In het koninklijk archief te Brussel kan men inlichtingen vinden over rekeningen van herstellingswerken van dijken in de landen van het Brugse Vrije bij Oostende, nl. in 1533 en 1535 werden herstellingswerken uitgevoerd aan dijken die sterk beschadigd en gedeeltelijk vernietigd werden door de overstromingen van 5 november 1530 en 2 november 1532. Men spreekt in die tijd van 10.500 gulden in 1532 en 2.000 pond en 4.800 gulden in 1534, te verdelen tussen de wateringten van 's Heer Woutermansambacht. In 1580 telde voornoemde watering ongeveer 8 à 9.000 gemeten grond (wat overeenkomt met ongeveer 3.500 à 4.000 ha.) en ze bezat een aflosingsluis ten Westen van Oostende.

's Heer Woutermansambacht kan men nu ongeveer situeren in het gebied van de Grote Polder van Bredene en de kleine polders die er aan grensden (zie hierna). Dit gebied liep verder door tot ver op huidig grondgebied Oostende zo ongeveer tot aan het huidige Catharineplein.

Men kan eveneens in documenten terugvinden dat een zekere gouverneur Chimay belet heeft om het kamp van Alexander Farnese te laten overstromen door het doorsteken van de *Breedenedijk*.

In 1612 gaven de Aartshertogen toestemming tot het indijken van Oostende. Men maakte een aanvang met de *Groenendijk* en het lag in eerste instantie in de bedoeling om Oostende volledig in te dijken en te omringen van Oost tot West. Dit werd echter nooit volledig voleindigd omdat men

- 1) naderhand Oostende toch niet volledig wilde insluiten,
- 2) doorgang wilde verlenen aan de iets later geplande doorsteek van de Brugse Vaart.

Men dijkte zo alleen de Grote Polder van Bredene in ten noorden van de rivier naar Plassendale. Tussen deze bestaande Groenendijk en de rivier de Ieperleet werden ook kleinere dijken gebouwd.

Door dit indijken werden onze gebieden ingedeeld in polders en zoals wellicht geweten is, is de afwatering van de polders, dat wil zeggen de gebieden achter de duingordel, opgesplitst in verschillende gebieden die men **POLDERGEBIEDEN** noemt, en die onder het beheer vallen van een **POLDERBESTUUR**, dat moet instaan voor de goede waterhuishouding van dit gebied.

Met nadruk wordt hier "waterhuishouding" vermeld omdat de taak van een polderbestuur in feite veel meer is dan het probleem afwatering in de hand houden.

In feite moeten zij er over waken dat de landbouw in hun gebied voldoende aan zijn trekken komt in verband met waterbeheersing; zij moeten er o.a. voor zorgen dat er voldoende drinkwater voor het vee voorhanden is in de beken en grachten, dat de landbouwgronden voldoende droog kunnen gelegd worden voor een normale bewerking, dat er daarentegen in droge periodes zoveel mogelijk water opgehouden wordt, enz., enz... Er kunnen eveneens problemen van wateroverlast komen als men bijv. bij storm- en springtij geen afwatering naar de zee kan verwezenlijken in periodes van grote regenval, waarin normaal twee lozingen per dag, bij ebbe, moeten gerealiseerd worden.

Het grondgebied van Bredene was vroeger, (en in feite, in de brede zin, nu nog steeds) onderworpen aan twee polderbesturen maar in feite in drie gebieden verdeeld:

1. voor het grootste deel van de Polder of Watering van Blankenberge.
2. Voor een kleiner deel van de Grote Polder van Bredene.

3. Een derde deel verdeeld in verschillende kleine polders.

Wel werden er reeds menselijke tussenkomsten gemaakt om de bestaande "natuurlijke" afwatering in betere banen te leiden, daar wordt verder op teruggekomen als er gehandeld wordt over de Noordede.

In een later stadium is de mens ingrijpende wijzigingen gaan aanbrengen aan dat natuurlijk systeem van afwatering, enerzijds om tegemoet te komen aan de steeds uitbreidende grondinname voor huisvesting, wegeaanleg, ... waardoor een rioleeringsstelsel diende uitgewerkt en aangelegd, en anderzijds in een nog verder stadium om een rem te zetten, waar mogelijk, op milieubevuiling, overlast, ...

Laten we in het verloop van dit betoog nu niet alleen interesse tonen voor een zuiver technisch overzicht van de evolutie van die afwatering. Deze evolutie zou inderdaad op een zeer korte en bondige wijze kunnen aangetoond worden, maar men kan dit in een breder kader beschouwen, en zeker van heemkundig oogpunt waar men iets verder moet trachten te kijken dan het zuiver technische. Dat wil zeggen dat ook zal getracht worden na te gaan hoe alles gegroeid is en hoe het verloop van bepaalde zaken invloed gehad heeft op onze omgeving, op onze gemeente, waarbij anderzijds onze gemeenschap invloed gehad heeft op ditzelfde verloop; wij kunnen dus spreken van een wisselwerking.

A. NATUURLIJKE AFWATERING.

Vooraleer tot het vastleggen van de nodige afvloeiingssystemen te kunnen overgaan moeten we echter enkele bepalingen i.v.m. waterlopen geven zoals ze nu van kracht zijn.

De wet van 28 dec. 1967 geeft volgende indeling van de onbevaarbare waterlopen waarbij eerst volgende bepalingen dienen vastgelegd:

onbevaarbare waterlopen: zijn die rivieren en beken die door de regering niet bij de bevaarbare waterlopen gerangschikt zijn, en die stroomafwaarts liggen van het punt waarop hun waterbekken tenminste 100 ha. (= 1 km²) bedraagt. Dit punt wordt de oorsprong van de waterloop genoemd.

waterbekken: is de oppervlakte van het geheel van de gronden waarvan de waterafvoer door de waterloop in kwestie wordt verzekerd, stroomopwaarts van een bepaald punt.

De indeling nu van de onbevaarbare waterlopen gebeurt volgens de wet als volgt:

eerste categorie: de gedeelten van de onbevaarbare waterlopen, stroomafwaarts van het punt waar hun waterbekken ten minste 5.000 ha. bedraagt.

derde categorie: de onbevaarbare waterlopen, of gedeelten ervan, stroomafwaarts van hun oorsprong, zolang zij de grens niet hebben bereikt van de gemeente waar die oorsprong zich bevindt.

tweede categorie: de onbevaarbare waterlopen, of gedeelten ervan, die noch in de eerste, noch in de derde categorie gerangschikt zijn.

Daarbuiten bestaan er nog niet geclassificeerde waterlopen waaronder wij kunnen verstaan: polderwaterlopen, scheidingsgrachten, straatgrachten, trekgrachten,... die in feite de eerste toevoer vormen van een waterloop van derde categorie. Bij K.B. kan de katalogering van een onbevaarbare waterloop gewijzigd worden ingevolge verschillende beïnvloedende factoren zoals bijv.: een groot of sterk verzwaard debiet door lozing van afvalwaters van riolen of industrieën; een groot verval; het bestaan van stuwen;...

Uit de bepaling van een waterloop van derde categorie kan men reeds afleiden dat een benaming of een katalogering van een waterloop verandert met de fusies, daar de gemeentegrenzen gewijzigd worden. De laatste punten van oorsprong worden door de Gouverneur van West-Vlaanderen vastgelegd op 9 sept. 1971 en een procedure is lopende om nu nog opgenomen waterlopen te schrappen, bijv. de waterloop 0.3.1.3. vanaf de Duinenstraat tot aan het Duinenzwijn alsook voor een deel van het Duinenzwijn (waterloop 0.3.1.) vanaf zijn oorsprong te Klemskerke tot aan de Zandstraat te Bredene.

Normaal moeten de waterlopen jaarlijks onderhouden worden (reinigings- en reitwerken) en dit gebeurt onder de bevoegdheid van het polderbestuur waarbij de kosten als volgt dienen gedragen te worden:

- waterlopen van 1e categorie: door de Staat;
- 2e categorie: door de Provincie;
- 3e categorie: door de Gemeente.

De polderbesturen kunnen ook andere werken uitvoeren, of laten uitvoeren, voor het verbeteren of in standhouden van de onder hun bevoegdheid vallende waterlopen, of voor verbetering van de waterhuishouding van laaggelegen landbouwgronden;

- bijv.:
- drainering van laaggelegen weiden;
 - aanbrengen van oeververdedigingen;
 - herkalibreren van waterlopen;
 - gedeeltelijk inbuizen van waterlopen om instortingen te vermijden enz...

Hier kan bijvoorbeeld vermeld worden dat op het ogenblik studies bezig zijn om de Noordede te saneren en te herkalibreren waarbij een pompstation in studie is ter hoogte van Maartens-

brug om bij springtij, en andere omstandigheden waarbij waterlozing in zee onmogelijk zou blijken, toch het overtollige water te verpompen van de Noordede naar de kreek toe. Dit moet de nu zuiverder gehouden Noordede behoeden voor wateroverlast in de landbouwgronden.

Bij uitbreiding van woonzones, en als gevolg daarvan ook van de rioleringen, wordt de verantwoordelijkheid van een polderbestuur over die gebieden ingekrompen, waarbij zij echter zoveel mogelijk zullen trachten te verhinderen dat de rioolwaters in hun grachten en waterlopen terechtkomen. Dit is in het verleden somtijds onmogelijk gebleken omdat men anders geen uitweg had voor de rioolafwatering.

Na dit algemeen overzicht gaan we eens van dichterbij de poldergebieden bespreken in functie van hun afwateringsgebieden die betrekking hebben op de gemeente Bredene.

A.1. De Polder van Blankenberge.

Het werkgebied van de Polder van Blankenberge strekt zich uit van de kustlijn in het noorden tot aan Zerkegem-Snellegem-Varsenaere in het zuiden, en vanaf Bredene-Oudenburg in het westen, tot aan het kanaal Brugge-Zeebrugge in het oosten.

U kunt bemerken dat de gemeente Bredene maar een zeer klein deelgebied uitmaakt van dit gehele gebied en dat er hier maar enkele geklassificeerde waterlopen opgetekend zijn.

Daarentegen hebben we in het geheel toch een zeer belangrijke ligging omdat op onze gemeente één van de twee lozingspunten naar zee gelegen is, namelijk de Noordede als onbevaarbare waterloop van eerste categorie, met zijn lozingspunt aan de Maartensbrug waar mijn grootvader gedurende ongeveer 30 jaar lang verantwoordelijk is geweest voor de lozing van de waters van de Noordede in zee. (het tweede lozingspunt van de wateringen van Blankenberge is de Blankenbergse vaart die uitmondt in de spuikom van Blankenberge).

A.1.1. Het invloedsgebied van de Polder van Blankenberge wordt op de gemeente, in principe, begrensd door de lijn Duinenstraat, Sluizenstraat en Plassendalesteenweg. Al wat ten oosten van deze lijn ligt valt onder de bevoegdheid van de Polder van Blankenberge. De voornaamste wegen vormden dijken van de polder en ik laat nu hier in het midden of de weg aangelegd werd op de bestaande dijk of als de dijk, of scheidingslijn, ingeplant werd op de bestaande wegen.

Uiteraard zijn in een zuiver natuurlijke toestand geen wegen aanwezig en is er evenmin sprake van enige kunstmatige scheidingslijn. Van daaruit zou men kunnen besluiten dat door de menselijke tussenkomst

1 . 2 3 4 5 6

NIEUWE POLDER VAN BLANKENBERGE

Grondplan schaal 1/40.000

Willy CATRUISSE
Burg bouw v.
Fr. Veeckman 108
8450 BIEDENE
☎ 059/82 37 03 - Fax 059/33 08 06

A

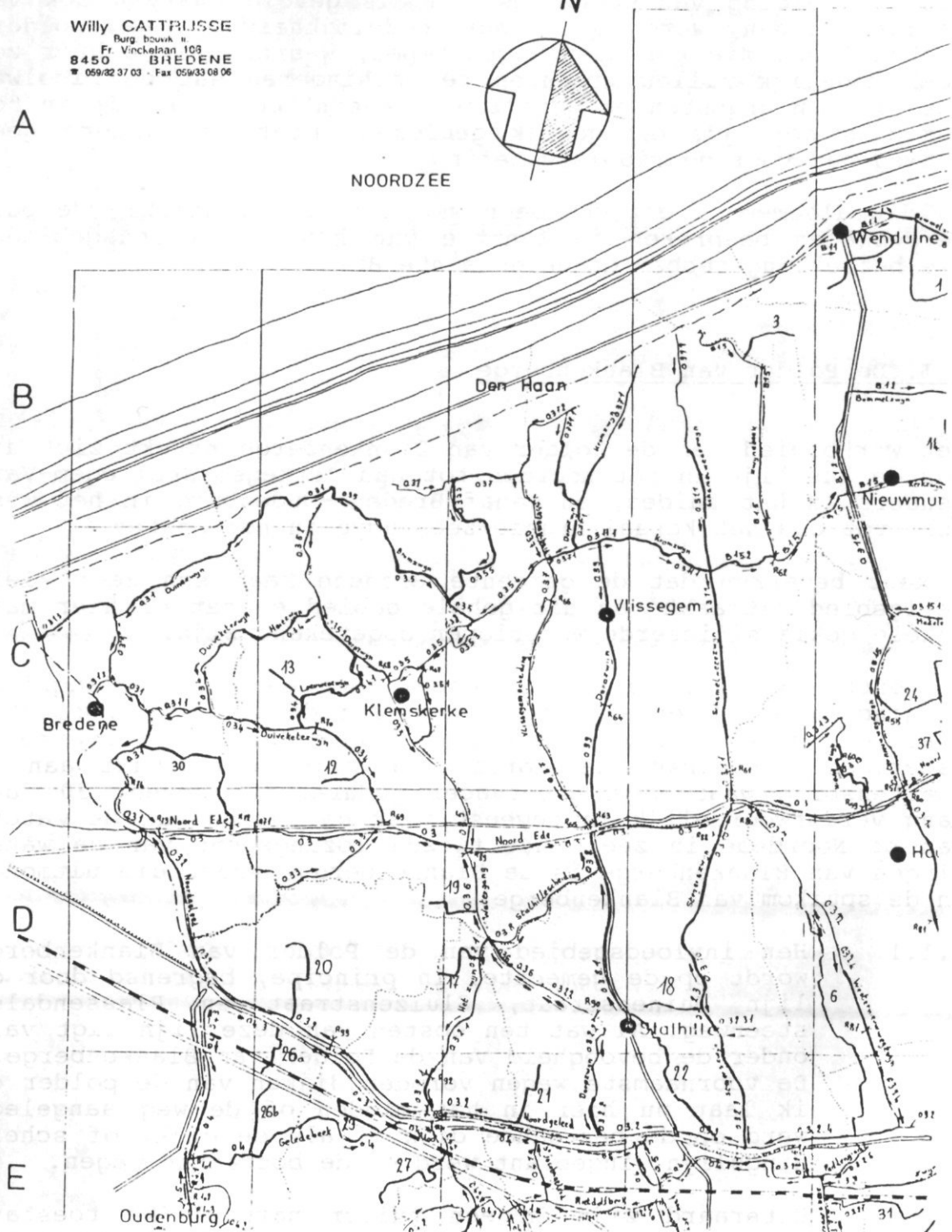
NOORDZEE

B

C

D

E

eerst wegen werden aangelegd die uiteraard een scheidingslijn gingen uitmaken in de natuurlijke afwatering van bestaande natuurlijke grachten en beken. De grenzen van een poldergebied kunnen zo aanzien worden als zijnde de toen bestaande wegen die door hun aanleg een zekere verhoging, en dus dijken, gingen vormen.

Men kan echter ook juist het tegenovergestelde aannemen, namelijk dat men een deel van Bredene heeft willen vrijwaren tegen overstromingen van de zee (bijv. de doorsteek van de duinen ten oosten van Oostende om een gebied onder water te zetten). Men heeft met dergelijke dijk uiteraard dan een verbindinglijn gelegd tussen verschillende punten waarbij de verbinding steeds boven water lag, en dat zijn dan de wegen geworden.

In dit gebied bevinden zich volgende geclassificeerde waterlopen:

- a) Het Duinenzwijn: waterloop 0.3.1. van 2e categorie; is een verlengde van een waterloop van derde categorie die zijn oorsprong heeft in Klemskerke (nu De Haan).
- b) Zwijn zonder naam: waterloop 0.3.1.3. van 3e categorie; aansluitende op het Duinenzwijn en beginnend aan de Duinenstraat.
- c) Duiveketezwijn: waterloop 0.3.4. van 2e categorie; is een verlengde van het Heiezwijn (3e categorie) dat zijn oorsprong heeft in Klemskerke.

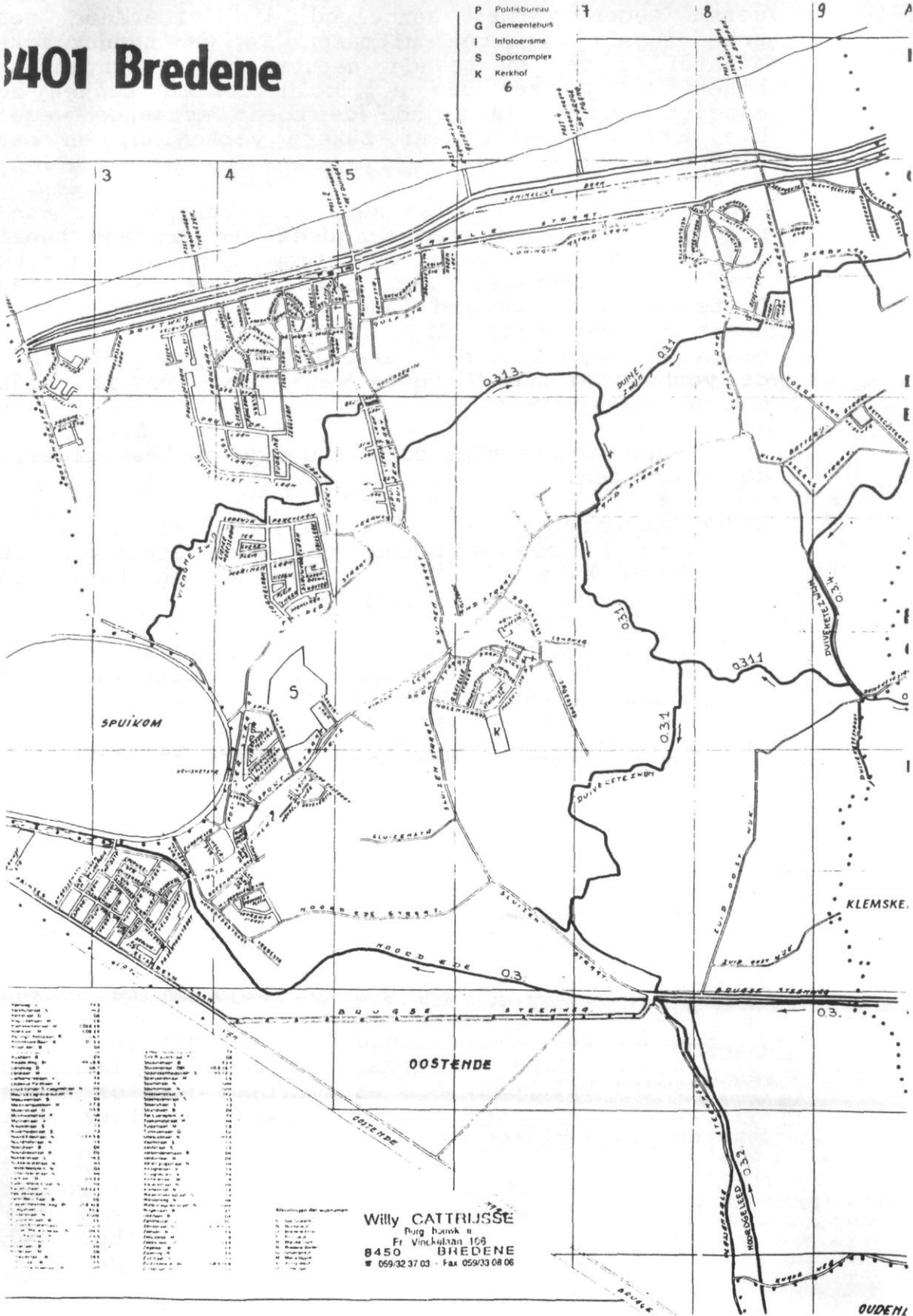
De benaming van deze waterlopen zijn soms nogal verwarrend naargelang men bepaalde kaarten nasaat. Bovenvermelde waterloop staat op andere kaarten genoemd als Danckaertspei.

Ook zou men kunnen geneigd zijn om te denken dat de naam "ZWIJN" niet juist is en dat men eerder zou moeten zeggen "ZWIN"; dit is echter onjuist omdat volgens VAN DALE de benaming "ZWIN" betekent: een natuurlijke geul of kreek in buitendijkse gronden, terwijl het hier gaat om binnendijkse waterlopen.

Anderzijds is het zo dat er buiten de Polder van Blankenberge praktisch nergens meer gesproken wordt van een "zwijn", dan is het "geleed", "beek", "kreek" of enige andere naam.

401 Bredene

- P Politiebureau
- G Gemeentehuis
- I Intotoerisme
- S Sportcomplex
- K Kerkhof
- 6

Wijk 1	101
Wijk 2	102
Wijk 3	103
Wijk 4	104
Wijk 5	105
Wijk 6	106
Wijk 7	107
Wijk 8	108
Wijk 9	109
Wijk 10	110
Wijk 11	111
Wijk 12	112
Wijk 13	113
Wijk 14	114
Wijk 15	115
Wijk 16	116
Wijk 17	117
Wijk 18	118
Wijk 19	119
Wijk 20	120
Wijk 21	121
Wijk 22	122
Wijk 23	123
Wijk 24	124
Wijk 25	125
Wijk 26	126
Wijk 27	127
Wijk 28	128
Wijk 29	129
Wijk 30	130
Wijk 31	131
Wijk 32	132
Wijk 33	133
Wijk 34	134
Wijk 35	135
Wijk 36	136
Wijk 37	137
Wijk 38	138
Wijk 39	139
Wijk 40	140
Wijk 41	141
Wijk 42	142
Wijk 43	143
Wijk 44	144
Wijk 45	145
Wijk 46	146
Wijk 47	147
Wijk 48	148
Wijk 49	149
Wijk 50	150
Wijk 51	151
Wijk 52	152
Wijk 53	153
Wijk 54	154
Wijk 55	155
Wijk 56	156
Wijk 57	157
Wijk 58	158
Wijk 59	159
Wijk 60	160
Wijk 61	161
Wijk 62	162
Wijk 63	163
Wijk 64	164
Wijk 65	165
Wijk 66	166
Wijk 67	167
Wijk 68	168
Wijk 69	169
Wijk 70	170
Wijk 71	171
Wijk 72	172
Wijk 73	173
Wijk 74	174
Wijk 75	175
Wijk 76	176
Wijk 77	177
Wijk 78	178
Wijk 79	179
Wijk 80	180
Wijk 81	181
Wijk 82	182
Wijk 83	183
Wijk 84	184
Wijk 85	185
Wijk 86	186
Wijk 87	187
Wijk 88	188
Wijk 89	189
Wijk 90	190
Wijk 91	191
Wijk 92	192
Wijk 93	193
Wijk 94	194
Wijk 95	195
Wijk 96	196
Wijk 97	197
Wijk 98	198
Wijk 99	199
Wijk 100	200

Willy CATTRIJSE
 Burg Bank II
 Fr Vincklaan 168
 8450 BREDENE
 ☎ 069/32 37 03 - Fax 059/33 08 06

OUDEH

- d) Het hiervoor vernoemde Duiveketezwin of Danckaertspei splitst zich in twee:
- een eerste deel (waterloop 0.3.4.) dat terug naar het grondgebied Klemskerke stroomt en uitmondt in de Noordede ter hoogte van de Grote Palingpot.
- en een tweede deel (waterloop 0.3.1.1.) dat zijn weg zoekt naar de Blauwe Sluis en daar eveneens uitmondt in de Noordede.
Beide delen worden Duiveketezwin genoemd: het deel op Bredens grondgebied wordt ook wel eens "Zwin Zonder Naam" genoemd maar is in feite een verlenging van het Duinenzwin.
- e) Het Noordgeleed: waterloop 0.3.2. van 1e categorie; dit is de waterloop ten zuiden van de Noordede en die er in uitmondt ter hoogte van de Blauwe Sluis. Op bepaalde kaarten wordt die ook wel eens het ZIJDELINGZWIJN genoemd.
- f) De Noordede: is de waterloop 0.3. van 1e categorie die zijn oorsprong heeft iets voorbij "Strooien Haan" en uitmondt in de zee. De Noordede werd vroeger ook wel eens "SLUYSVLIET" genaamd alhoewel dit dan weer meer zou kunnen slaan op de nu verdwenen monding dan op de Noordede zelf.

Om hier toch een beetje geschiedenis in te verwerken kan verwezen worden naar het allereerste jaarboek van TER CUERE waar een artikel is verschenen van de hand van EDUARD VANALDERWEIRELDT en waarin enige historiek is weergegeven van de Noordede (ook genoemd OUDE CREKE of SLUYSVLIET).

De naam Noordede werd door toponimist KAREL DE FLOU reeds teruggevonden in 1306 alhoewel toen nog niet lopend door de gemeente Bredene. In Klemskerke werd de Noordede reeds vermeld ten jare 1532.

Volgens VLIETINCK zou de bedijking van Bredene en het graven van de Noordede terzelvertijd gebeurd zijn, zodat wat ik noem "de natuurlijke afwatering" toch reeds in vroegere tijden een handje geholpen werd. Dit is wel enigszins af te leiden uit de rechtlijnigheid van laatste stukken van de Noordede (langs de Brugse steenweg vanaf Vijfwege en in de laatste einden vanaf de Blauwe Sluis tot aan de monding).

De monding van de Noordede was oorspronkelijk echter niet ingeplant zoals ze nu is, deze lag meer noordelijk en liep door de huidige spuikom naar de toenmalige achterhaven van Oostende (waar nu ongeveer de Zeemachtbasis ligt).

De Noordede stond in die tijden in open verbinding met de zee en ze was ook bevaarbaar (uiteraard voor kleine schepen) tot aan de Blauwe Sluis waarbij er langs de Zijdeling een verbin-

ding was naar Plassendale waar de boten werden "opgetrokken" naar het Ieperleet in wiens bedding het huidig kanaal werd gegraven (tussen 1666 en 1669; het eerste deel van het kanaal tussen Brugge en Plassendale werd gegraven vanaf 1622).

De oorspronkelijke uitmonding van de Noordede werd de VINGERLINCK genoemd (zie o.a. nog de Vingerlinckstraat op de Opex), ze verdween met de aanleg van de Spuikom. De tweede latere uitmonding, en nu nog bestaande arm, werd aangelegd in de gegraven omleidingsvaart die gemaakt werd om aan de sluizen van het kanaal te werken.

A.1.2. De Polder van Blankenberge, die een nieuwe benaming heeft gekregen en nu noemt "DE NIEUWE POLDER VAN BLANKENBERGE" zou opgericht zijn in de jaren 1600.

Op de huidige atlas van de onbevaarbare waterlopen in het bezit van de gemeente zijn de huidige waterlopen met hun punten van oorsprong aangegeven en vastgelegd door de Bestendige Deputatie van West-Vlaanderen op 10 sept. 1954.

Dat de oorsprong van bepaalde waterlopen regelmatig moet aangepast worden is normaal als men terug voor ogen houdt dat met het plaatsen van rioleringen de afloop van het water totaal nieuwe wegen volgt in vergelijking met de natuurlijke of nu bestaande afvloeijing. Ook de katalogering dient eventueel aangepast aan mogelijke grenscorrecties der gemeenten, zoals hiervoor reeds aangegeven. Een laatste aanpassing is gebeurd op 9 sept. 1971.

Zo kan men nagaan dat de westelijke grens van de Blankenbergse Polder werkelijk gevormd werd door de lijn Duinenstraat-Sluizenstraat die hun dijk vormden. Op de meer recente kaarten draait die scheidingslijn weg van de Duinenstraat, omsluit gans de dorpskern en vervoegt daarna terug de Sluizenstraat. Dit vindt zijn oorsprong in de bebouwing die uiteraard de aanleg van een rioleringsstelsel met zich meebrengt, een afwatering van de regenwaters die soms totaal wijzigt en dus van uit de bevoegdheid van een polderbestuur dient getrokken.

A.2. De Grote Polder van Bredene.

Dit polderbestuur bestaat thans niet meer en de werking ervan, in zoverre die nog noodzakelijk zou kunnen zijn voor zijn oorspronkelijke opdracht, werd overgedragen aan de gemeente Bredene.

Het afwateringsgebied van dit polderbestuur was als volgt begrensd:

- ten noorden door de Koninklijke baan en de duinen;
- ten oosten door de dijk van de Polder van Blankenberge, samenvallend met de lijn Duinenstraat-Sluisenstraat;
- ten westen en ten zuiden door de dijk van de Grote Polder die zich als volgt kan situeren (zich refererend op bestaande toestanden):

Groenedijkstraat- westwaarts verlopend in een smalle spie dwars door de Opex, om terug te keren naar de Opex om o.a. volgende straten te kruisen (Frans Verelaan, Stanleylaan, Voorhavenlaan, Schietbaanstraat) tot aan de spuikom.

Daar verliep die dijk dwars door de huidige spuikom om uit te komen ongeveer aan de huidige Nukkerwijkstraat en dan verder lopend langs de Noordedestraat tot aan de Sluisenstraat.

De Noordedestraat zou vroeger ook nog "Groenestraat" kunnen genoemd zijn wat dan aantoonde dat hij verband hield met de nu nog bestaande "Groenedijkstraat".

In dit afgebakend gebied waren er oorspronkelijk twee geclasificeerde waterlopen:

1. Het Viconjzwinj: dat zijn oorsprong had tegen de Duinenstraat maar waarvan de oorsprong nu ligt ongeveer aan de Vicogneverkaveling.
2. Het Zijdeling geleed: met oorsprong ongeveer ter hoogte van de huidige samenkomst Duinenstraat- Fritz Vinckelaan.

Beide waterlopen zijn nu praktisch verdwenen.

Dit polderbestuur werd bij K.B. van 07.09.1971 opgeheven waarbij alle baten en verplichtingen dienden overgenomen door de gemeente Bredene en Oostende. De eigendommen, want die bestaan er uiteraard ook, werden eveneens door die gemeenten overgenomen; daaronder kunnen vernoemd worden:

de Parklaan, de Keerweg, de Polderstraat, de Nukkerwijkstraat, de Noordedestraat met zijberm, het Vicognezwinj,...

Het water van deze waterlopen liep via een riool van de Voorhavenlaan, en de aldaar geplaatste pompinstallatie, in de havengeul van Oostende. De hoogte van de waterstand in deze waterlopen werd geregeld door het plaatsen of wegnemen van schotbalken.

Met de huidige bouw van een pompstation op de Opex wijzigt de toestand opnieuw.

A.3. DERDE DEEL.

Het derde deel was dus het overige grondgebied dat gelegen was ten westen en ten zuiden van de grens van de Grote Polder van Bredene. Zoals gezegd werd dit gedeelte door bedijking ingedeeld in kleine polders waarvoor geen polderbesturen werden opgericht en waar geen wateringslasten opgelegd werden aan de gebruikers, wat wel gebeurd is in de andere poldergebieden en bepaalden onder u zullen zich nog herinneren dat ze daarvoor moesten, of nog moeten betalen.

Deze zeer kleine polders waren o.a.:

- de *POTTERIEPOLDER* gelegen waar nu de spuikom ligt;
- het *GOUVERNEURSPOLDERKEN* gelegen ongeveer in het gebied waar de oude Saskerk gelegen was;
- de *VRIJE POLDER* gelegen ten zuiden van de Noordedestraat;
- het *SASPOLDERKEN* of *BLANKENBERGS POLDERKEN* gelegen tussen de Brugse baan en het kanaal.

Indien men nu bedenkt dat deze polders in feite verder doorliepen over het kanaal Brugge-Oostende (dat toen nog niet bestond) dan kwamen ze tot aan de grens van de grote polders die nu nog bestaan aan de andere kant van het kanaal, zoals daar zijn: de Katarinapolder, de Grote Westpolder, de Keignaertpolder, de Snaaskerkepolder.

Voor verdere details en bibliografie kan verwezen worden naar:

- *GESCHIEDENIS VAN BREEDENE* door R. Beaucourt de Noortvelde;
- *ZOEKLICHT OP BREDENE* door Raoul Eeckhout;
- De eerste twee nummers van het jaarboek van *TER CUERE*;
- de officiële Atlas der waterlopen berustend bij het gemeentebestuur;
- oorspronkelijke kadasterplans (archieff *TER CUERE*);
- de oorspronkelijke Atlas der bezittingen van den Disch (*COO* - nu *OCMW*) eveneens in het archief *TER CUERE*.

B. RIOLERING EERSTE STADIUM.

B.1. ENKELE ALGEMENE GEGEVENS:

Na een woord gezegd te hebben over de "natuurlijke" afwatering van de gemeente Bredene moeten we nu overstappen op de afwatering van hetzelfde gebied na tussenkomst van de mens.

Daarom eerst enkele cijfergegevens waarmee men rekening dient te houden. Het is namelijk zo dat men in den beginne afwateringssystemen voorzag die gewoonweg in bestaande grachten en waterlopen loosden, maar door uitbreiding van de bewoning, de bestratingen enz..., diende men het rioleringsstelsel aan te passen. Om zulk een rioleringsstelsel te ontwerpen dient men rekening te houden met bepaalde cijfers waarvan u hier maar een kort overzicht gegeven wordt maar die het u moeten toelaten om toch enig inzicht te krijgen in bepaalde opties die dienen aangenomen te worden bij het ontwerpen van een rioleringsstelsel.

Bij aanvang van het plaatsen van een rioleringsstelsel ging men in eerste instantie empirisch te werk, d.w.z. dat men de afmetingen, de plaats, de hellingen van de riolen vastlegde uit ervaringsgegevens waarna men geleidelijk overging tot het berekenen van de nodige waarden die nodig zijn om een goed afvoerstelsel uit te voeren.

Alhoewel het niet in de bedoeling ligt om u een zeer technische uitleg te geven meen ik dat het toch nuttig is om enkele cijfers op te geven:

- A. Een rioolstelsel dient berekend te worden om een bepaalde hoeveelheid water te kunnen afvoeren. Deze hoeveelheid wordt in feite bepaald door de intensiteit van de regen. Voor onze gebieden wordt die aangenomen op een regenneerslag van 120 liter per seconde en per hectare en dit voor een gemiddelde tijdsduur van 20 minuten.

Zeer zware stortregens kunnen gaan tot 150 à 170 l/sec/ha of zelfs nog meer, maar dit is dan reeds zeer uitzonderlijk.

Op dit cijfer mogen nu bepaalde reductiecoëfficiënten toegepast worden om volgende redenen:

1. De ongelijke verdeling van de neerslag in een gebied. Het is inderdaad zo dat men mag aannemen dat de intensiteit van een regenvlaag een bepaald centrum heeft en dat naargelang men zich van dit centrum verwijderd ook de neerslag vermindert. Voor een uitgestrekt gebied met enkele kilometer doorsnede mag men geredelijk een reductie toepassen van 0,80 of 80% van de oorspronkelijke waarde. Dit komt in ons geval neer op het aannemen van een neerslag van ongeveer 100 l/sec/ha.
2. De duur van de regenvlaag: Geredelijk mag men voor onze streken aannemen dat een gemiddelde duur van een regenvlaag op 20 minuten kan genomen worden; 30 minuten is reeds uitzonderlijk en 15 minuten wordt als normaal aanzien zodat het aanvaarden van 20 minuten langs de veilige kant is voor de berekeningen.
3. Afvoercoëfficiënt: Indien men een regenvlaag krijgt op een bepaald gebied

dan is het ook zo dat slechts een gedeelte van het regenwater gerecupereerd wordt voor afvoer langs de riolen; een ander gedeelte wordt weerhouden aan de oppervlakte van allerhande lichamen, verdampt bij aanraking van verwarmde vlakken, wordt opgevangen in regenwaterputten of dringt gewoonweg in de grond.

Zoals u zelf reeds zult aanvoelen is een mogelijke reductie hier nogal afhankelijk van de aard van de oppervlakten waarop het regenwater neerkomt. Hierbij worden enkele voorbeelden gegeven:

metalen daken:	reductiecoëfficiënt:	95%
gewone pannen:		90%
asfaltbestratingen:		85 à 90%
kasseibestratingen:		60 à 70%
grintwegen:		15 à 30%

Voor uitgebreide gebieden dienen natuurlijk totaal gemiddelde waarden aangenomen te worden. ook hier worden enkele voorbeelden aangehaald:

voor dichte centra		70 à 90%
voorsteden en stadsgedeelten met aaneengesloten bebouwing		50 à 70%
wijken met verspreide bebouwing:		25 à 50%
pleinen, tuinen, weiden, landerijen, volgens helling en aard van de bodem		5 à 25%
beboste oppervlakten volgens helling en aard van de bodem:		1 à 15%

4. Tijdscoëfficiënt:

Men moet ook rekening houden dat het neergevallen water steeds enige tijd nodig heeft om opgevangen te worden en om zich te verplaatsen in het rioolstelsel. (Dit laatste gebeurt met een gemiddelde snelheid van ongeveer 1 à 1,5 m/sec wat overeenkomt met ongeveer 4 à 5 km/uur). Dit alles heeft uiteraard een vertragende invloed waarmee men ook rekening dient te houden bij het ontwerpen van rioolstelsels.

B. Naast de invloed van regenwater dient men eventueel nog rekening te houden met andere factoren zoals daar kunnen zijn:

1. Huishoudelijke afvalwaters:

Hier hoeft normaal geen rekening gehouden te worden omdat de hoeveelheid die hier geproduceerd wordt zeer klein is t.o.v. het hierboven berekende regenwatervolume.

Om u ook hier enig idee te geven over de verhoudingen kunnen volgende cijfergegevens medegedeeld worden:

Bredene heeft een oppervlakte van ongeveer 1.300 ha en bezit ongeveer 12.500 inwoners.

Indien men nu aanneemt dat het gemiddeld verbruik per inwoner kan geraamd worden op 100 l per 12 uur, dan komt men, als men reeds sterk naar boven afrondt, een verbruik van 10 liter per persoon en per uur.

Voor de ganse gemeente Bredene zou dit neerkomen op een waterverbruik, dat naar de riolen zou dienen afgevoerd, van $12.500 \times 10 = 125.000$ l. per uur, wat overeenkomt met ongeveer 35 liter per seconde.

De regenneerslag voor de gehele gemeente zou kunnen als volgt begroot worden:

Aanvaarden we dat maar 10% van de oppervlakte moet in rekening gebracht worden voor een totale neerslag: dit zou hier neerkomen op $130 \text{ ha.} \times 100 \text{ l} = 13.000 \text{ l.}$ per sec. U ziet dat het debiet veroorzaakt door het huishoudelijk afvalwater als zeer klein kan aanzien worden.

2. Industriële afvalwaters:

Daar moet wel rekening mee gehouden worden en dit is wel te berekenen per produktiepunt omdat dit zeer verschillend kan zijn naargelang de aanwezige industrie. U begrijpt zeer goed dat een wasserij een totaal ander debiet aan afvalwater produceert dan een schrijnwerkerij; een conservenfabriek of een slachterij een totaal ander beeld zal geven dan een metaalverwerkend bedrijf.

Opmerking: We beschouwen hier nu enkel een mogelijk debiet van het mogelijke afvalwater. Eventuele bevuilding of pollutie moet uiteindelijk nog anders bekeken worden en is niet noodzakelijk direct afhankelijk van het debiet. Daar wordt later nog iets over gezegd.

3. Draineerwaters:

Het gebeurt niet zelden dat riolen aangelegd worden in doorlatende, waterhoudende gronden en dat die riolen bepaalde ondichtheden vertonen waardoor grondwater in de riolen binnendringt; men kan ook speciale draineringen aangelegd hebben om het wegdek ondergronds te beschermen. Ook dit bijkomend volume water moet mee afgevoerd worden.

Al deze factoren beïnvloeden het ontwerpen van een rioolstelsel en bepalen mee het vastleggen van alle nodige gegevens om tot een degelijk globaal afvoersysteem te komen.

Een andere zeer belangrijke faktor is: waar moet men met het water van de riolen naartoe?

In onze streken is dat altijd een moeilijk probleem geweest omdat we in een zeer vlakke streek zitten. U moet weten dat de riolen een bepaalde helling moeten hebben om het water gravitair te laten afvloeien, dat wil zeggen: het water loopt steeds naar een lager gelegen punt.

Indien men nu al deze punten voor ogen houdt en bedenkt dat men vroeger de riolen moest ontwerpen en laten afwateren in bestaande grachten en/ of waterlopen, omdat dat op dit ogenblik de enige mogelijkheid was, dan komt men onmiddellijk tot het besluit dat de vroegere aanleg van riolen onder moeilijke omstandigheden gebeurde die veel nadelen met zich meebracht.

B.2. EERSTE STADIUM TE BREDENE.

Als men dit projecteert op onze gemeente dan kan men daar terug drie delen in onderscheiden:

A. Bredene-aan-Zee:

Daar werden de riolen noodzakelijkerwijze zeer hoog aangelegd omdat men anders geen mogelijkheid had om af te wateren.

Men moest inderdaad afwateren in de bestaande grachten en zoals dit te zien was op de kaarten met de natuurlijke afwatering zitten wij hier steeds binnen de aanvangszones van de natuurlijke afwateringen, dus steeds op de hoogste punten. De riolen moesten dus nog hoger komen te liggen om het water te kunnen laten afvloeien naar die beken en grachten, met alle nare gevolgen vandien.

Wie herinnert zich niet dat op bepaalde plaatsen in de voetpadstroken van de villawijk de rioolbuizen praktisch boven de grond uitkwamen.

Ook het onderhoud van de grachten speelde hier een zeer grote rol, indien de afwatering van de grachten en de zwijns inderdaad niet goed was, dan had dat uiteindelijk zijn gevolgen voor de goede werking van het rioolstelsel van het afvoergebied.

B. Bredene dorp:

Hier was de vroegere situatie enigszins beter dan in Bredene aan zee omdat eerst en vooral, in het vroeger stadium, de belangrijkheid van de kern zo groot niet was en ten tweede omdat men beter "gebruik" kon maken van de bestaande grachten en beken die hier reeds dieper kwamen te liggen dan in Bredene aan Zee, omdat ze reeds de halve weg naar de Noordede hadden afgelegd (zie uitmonding van de verzamelbeken (zwijns) aan de Blauwe Sluis). Ook werd er door velen rechtstreeks aangesloten op de bestaande grachten.

C. Het Sas:

Hier was de toestand voor de vroegere rioleringen nog het best omdat men uiteindelijk de afvoer verzorgde rechtstreeks naar de Noordede, dus het laagste punt dat mogelijk was, dat wil zeggen dat men de riolen het diepst kon aanleggen en ze nog voldoende helling geven.

Anderzijds had men hier ook de grootste debieten omdat men niet alleen de regen moest opvangen en het huishoudelijk afvalwater (wat echter een relatief geringe invloed heeft zoals hoger vermeld) maar men had hier ook enkele industriële producenten van rioolwaters, ik vernoem hierbij enkel de wasserijen van de Kerkhofstraat, de Ostendia, de Pescator, de elektriciteitscentrale. (voor deze

laatste mag men niet verwarren met het koelwater dat nodig was en dat rechtstreeks getrokken werd uit het kanaal en ook daar terug naartoe werd gevoerd).

Hier kan men zich nog zeer levendig de uitlopen van relatief grote riolen herinneren aan de Nukkerbrug en aan de Nukkerstraat; daarbij was het zo (en is het hoogst waarschijnlijk nog altijd zo) dat alle gebouwen die zich langs de Noordede zelf bevinden er ook rechtstreeks in lozen, daardoor werd het laatste deel van de Noordede (tussen de Nukkerbrug en de Maartensbrug) een zeer vervuild deel. Om het vervuilen daardoor van het stroomopwaartse deel van de Noordede te verhinderen werden daarom aan de Nukkerbrug nog een stel sluisdeuren geplaatst. Dit maakte van het laatste deel echter een totaal open riool, met alle gevolgen vandien (reukhinder,..., herinner u daarover een politieke belofte die men ooit nog gedaan heeft door te stellen dat men de Noordede in dit laatste eind ging overwelden). Ook daar worden nu alle rioolwaters opgevangen en naar de kollektoren geleid (dit moet misschien nog aangepast worden voor de aanpalende huizen).

Dit is naar mijn mening het voornaamste dat dient gezegd over de vroegere toestanden, waarbij, naargelang de ligging, de nadelen dienden meegenomen met dit systeem. En die nadelen waren het grootst voor Bredene aan Zee waar de riolen het hoogst dienden aangelegd.

Dit resulteerde in:

- moeilijke of onmogelijke afwatering van diepere delen
- overstromingen bij grote regenval, enz...

Daarvoor kan verwezen worden, wat de bewoners zich stellig nog zullen herinneren, naar onderlopende kelders in de villawijk, overstromingen in de Golfstraat,....

C. RIOLERING DEFINITIEF STADIUM.

C.1. ALGEMENE GEGEVENS

Voor de hierboven aangehaalde, in feite drie afzonderlijke, afvoerstelsels werd vroeger nooit een volledige studie opgezet om dit als geheel voor de totale oppervlakte van de gemeente te bestuderen en te bekijken. Daar is echter met de tijd, en dit vooral na de tweede wereldoorlog verandering in gekomen omdat ook van uit nationaal oogpunt de nadruk is beginnen gelegd te worden op de mogelijke totale aanpak van alle problemen van een gemeente. Dat was de tijd dat een aanvang genomen werd met de opmaak van BPA's (de Bijzondere Plannen van Aanleg) die een duidelijke planning moesten weergeven voor de verdere uitbouw van de gemeenten.

Ook dan werd in gemeenten een aanvang genomen met het laten opmaken door gespecialiseerde studiebureau's van ARP's of TRP's. (Algemeen Riool Plan of Totaal Riool Plan).

Daarnaast is dan ook het meer hedendaags probleem bijgekomen dat men van langs om meer aandacht begint te besteden aan het milieu wat dan uiteraard ook zijn invloed zal uitoefenen op de afwatering van woongebieden, industrieën, enz.

Men is daardoor de problemen in zijn geheel beginnen te bestuderen omdat men niet alleen meer de afwatering van een gemeente, stad of gebied moest gaan bestuderen, maar eveneens de daarbijhorende problematiek moest gaan bekijken van het zuiveren van de afvalwaters. Dat brengt met zich mee dat men die afvalwaters op een totaal andere manier moest gaan verzamelen en afleiden om ze daarna te zuiveren om ze pas dan terug in de afvoerbeken, rivieren of kanalen te kunnen lozen.

Dit alles is het gevolg geweest van de evolutie in de laatste decennia zodat het afvoerpatroon van de landelijke waterlopen sterk gewijzigd werd. Deze afvoerwaterlopen waren in veel gevallen tot onregelmatig afvoerende evacuatiekanaalen van al dan niet bevuild water geëvolueerd. Aan deze evolutie ligt vooral de verstedelijking van het landschappelijk milieu ten grondslag. De sterke uitbreiding van de verharde oppervlakten door bebouwing en ver doorgevoerde wegeninfrastructuur (zie de invloed daarvan op de mogelijks toe te passen reductiecoëfficiënten van de regenwaterdebieten), evenals de versnelde afvoermogelijkheid van het oppervlaktewater door intensivering van het rioleringsnet, zijn vooral oorzaak van verhoogde en sneller te verwerken afvoerdebieten.

Dit maakt het probleem nu echter totaal anders en uiteraard veel moeilijker en complexer.

Om deze vervuiling te trachten uit de waterlopen te bannen moet men overstappen op het uitvoeren van moerriolen en kollektoren die alle afvalwaters moeten leiden naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie. Men moet daarbij echter misschien totaal andere tracés opzoeken, andere hellingen en andere dimensioneringen geven aan de rioolstelsels, rekening houden met de bestaande rioleringen die zoveel mogelijk moeten behouden blijven, anders komt men tot onbetaalbare projecten.

Om met al deze zaken rekening te houden werden de berekeningsmethodes voor het ontwerpen van rioolstelsels enigszins aangepast en verfijnd en heeft men nog volgende opties bijgenomen die in de berekeningen worden verwerkt.

1. Men gaat rekening houden met een combinatie van het tijds effect (zie punt B.1.A.4 hiervoor) en de mogelijkheid die er bestaat om een bepaalde hoeveelheid afvalwaters op te bergen in de riolen zelf (en die hoeveelheid is soms niet onaanzienlijk).
2. Men gaat eveneens rekening houden met de mogelijkheid van het inbouwen van overstorten in het systeem naar bestaan-

de waterlopen toe. Dit kan men toepassen omdat bij zware regenval de afvalwaters zeer verdund worden door de grote toevoer van regenwater zelf. Zoals we gezien hebben is de verhouding van het debiet aan huisafvalwater zeer klein t.o.v. het totale debiet van de berekende zware regenvlagen, (de vervuilingsgraad is echter totaal anders, en dit laatste is nog erger als men rekening moet houden met bepaalde industriële afvalwaters).

Als men daarbij rekening houdt en aanvaardt dat het mogelijk is om bij dergelijke debieten het sterk verdunde afvalwater in de nog bestaande waterlopen te lozen zonder dat ze vervuild worden dan kan men de overige riolen iets kleiner, en dus goedkoper, dimensioneren.

Bij dit alles moet men nu ook nog rekening houden, vooral in onze streken, met het zeer vlakke verloop van het landschap zodat men zeer snel zeer diep riolen moet gaan aanleggen als men normale hellingen wil geven aan de afvoerriolen, en dergelijke normale hellingen zijn noodzakelijk als men een normale afvoersnelheid wil behalen om geen afzetting van vaste materialen in de riolen zelf te bekomen; zoals hoger reeds aangegeven ligt die snelheid tussen 1 en 1,5 m/sec.

Men is dus genoodzaakt om in onze gebieden tussenstations te bouwen waarbij men het water terug oppompt naar een hoger niveau om het dan terug normaal te laten afvloeien.

C.2. GEGEVENS OVER BREDENE.

Als men dat alles nu bekijkt van uit het oogpunt van de afwatering van onze eigen gemeente dan kan aan de hand van kaarten en plannen een overzicht gegeven worden van onze huidige situatie waarbij we zullen bemerken dat met al deze zaken rekening gehouden werd waar mogelijk. Het gemeentebestuur van Bredene heeft daarvoor in de late jaren 60 een opdracht gegeven aan het studiebureau van ir. G. VERSHAVE van Brugge.

In eerste instantie diende een opmeting te gebeuren van de bestaande toestanden van de riolen die bestonden en die zoveel mogelijk dienden behouden te blijven, waarbij men op plan alle bestaande gegevens diende op te nemen; zoals bijv.: de ligging, de diameters, de aflooprichting, de helling, de hoogtepelen, ...U zult wel kunnen begrijpen dat dit een werk van lange adem is geweest.

Op de tweede plaats moest een studie gemaakt worden van de bestaande natuurlijke waterlopen, eveneens met opmeting van alle nodige gegevens zoals daar zijn: sectie, verloop, hoogtemetingen, ...

Ten derde moest een studie gemaakt worden van de opties zoals die door het gemeentebestuur genomen worden voor een mogelijke verdere uitbreiding van de gemeente; dit wil zeggen: men moest

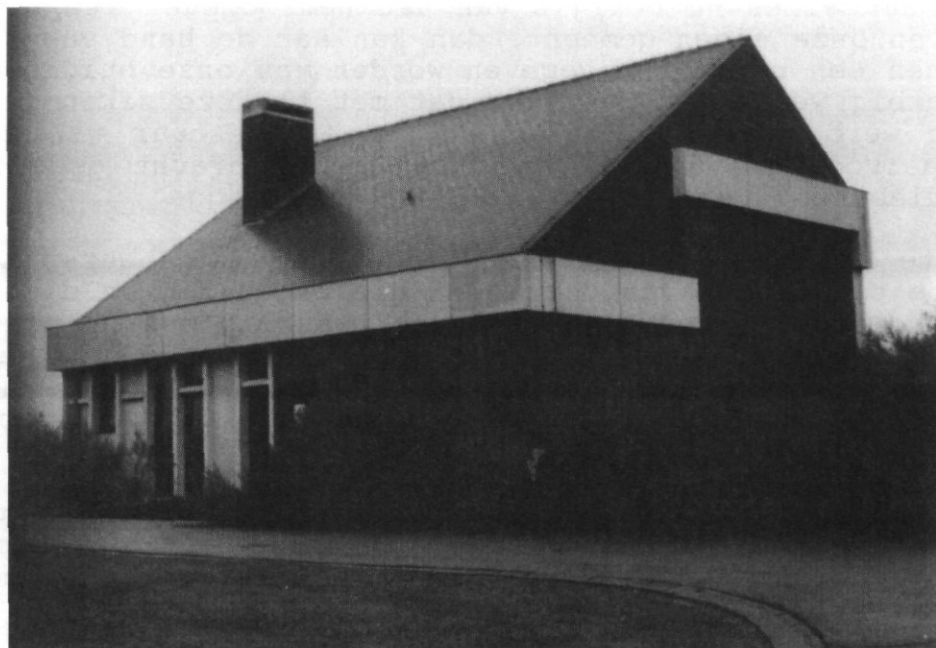
vastleggen waar er woonzones konden bijkomen, waar er recreatie kon komen, waar er landbouwgebieden zouden blijven, enz. ... omdat dit allemaal zijn invloed heeft, zoals vroeger reeds gezegd op de berekeningsmethodes van het te ontwerpen nieuw rioolnet. Uiteraard geven de opgemaakte BPA's daar de vastgelegde opties aan.

Als vierde grote invloedsfactor moest men nazien waar de nodige waterzuiveringsinstallaties zouden gebouwd worden en waar men diende aan te sluiten.

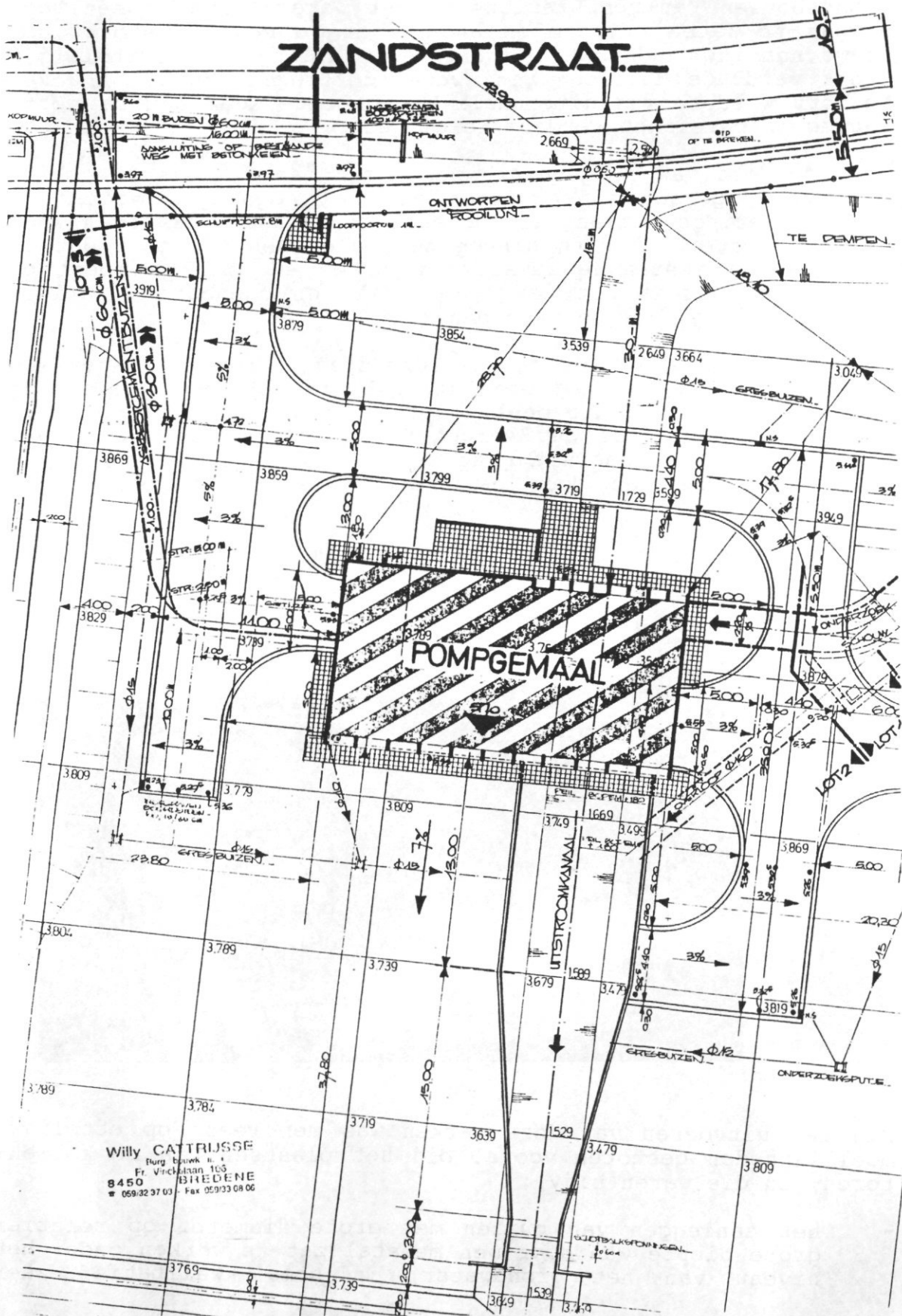
Hoe en langs waar kon met dit alles rekening gehouden worden zonder te grote technische moeilijkheden te veroorzaken en waar alles uiteindelijk betaalbaar moest blijven?

Als studiewerk moest men dan eerst opties gaan nemen over de mogelijke inplanting van de kollektoren en/of moerriolen die als hoofdaders door de gemeente moesten lopen om al de afvoeren van de bestaande, al of niet te vernieuwen, en nog nieuw aan te leggen riolen te kunnen opvangen.

Hier is men voor het oostelijk deel van de gemeente, laat ons bepalen tussen de Duinenstraat en de gemeentegrens met Klemsterke, ervan uit gegaan dat men zoveel mogelijk de beddingen van de bestaande waterlopen zou volgen, nl. het vroeger genoemde Duinenzwijn; zo kon men eventuele zware onteigeningen en moeilijkheden bij uitvoering zoveel mogelijk vermijden. Het eindpunt van dit gedeelte kan men zien in de Zandstraat ongeveer ter hoogte van de kamping van Robert Colpaert en André Backers. Daar is ten andere een pompstation en een overstort ingebouwd.

ZANDSTRAAT

Willy CATRUSSE
 Burg Bouwk. n. 1
 Fr. Vriechestraat 163
8450 BHEDENE
 ☎ 069.32.37.03 ☎ Fax 02.933.08.06

Hier wordt dan zeer duidelijk wat hiervoor reeds gezegd werd, nl. dat men de diepte enigszins zal moeten beperken door het tussenbouwen van pompstations om het water terug op een hoger niveau te laten starten en anderzijds is een overstort ingebouwd naar het behouden Duinenzwijn waarlangs de overtollig en sterk verdunde debieten van zware stortregens kunnen in overstort worden, wat uiteindelijk ten goede kwam aan de sectie van de te berekenen verdere leidingen.

Voor de rest van de gemeente heeft men dan de meest geschikte inplanting gezocht die op een zo snel mogelijke manier het waterzuiveringsstation van Oostende zou kunnen vervoegen waarbij men echter rekening diende te houden met het feit dat men alle andere bestaande afwateringspunten en -riolen moest opvangen en waarbij het verder gebruik van openbare waterlopen zoveel mogelijk diende vermeden.

Van uit het pompstation aan de Zandstraat wordt het water weggepompt naar de Keerweg toe; dit gebeurt met een persleiding, dat wil zeggen: in dit deel loopt het water niet vanzelf gravitair verder. Vanaf de Keerweg loopt het gewoon weer gravitair verder. Van daaruit gaat het dan weer normaal langs de toekomstige Zeelaan door de Breendonkiaan naar de Noordede toe.

Bij het uitvoeren van deze werken was men reeds op ettelijke moeilijkheden gestoten vooral bij het plaatsen van de kollektoren, en die waren bijv.:

- het aanleggen van buizen met grote diameter op relatief grote diepte waardoor men meestal zat te werken onder het niveau van het grondwater, in soms kwalitatief zeer

slechte grondsoorten

- de korte nabijheid van woningen en dit vooral in het laatste eind van de kollektoren, nl. in de Breendonkiaan,
- de administratieve problemen die men gehad heeft in de besprekingen met het polderbestuur om tot een overeenkomst te komen om de overtollige, en zelfs zeer verdunde, grote debieten van zware regenvlagen te mogen overstorten in de bestande waterlopen, enz. enz...

Vanaf het einde van de Breendonckiaan kwamen echter de zware technische moeilijkheden die men moest overwinnen om het waterzuiveringsstation te bereiken. Men moet immers beseffen dat men drie zeer grote hindernissen moest overwinnen, nl.:

- het kruisen van de Noordede;
- het dwarsen van het kanaal Oostende- Brugge;
- het kruisen van de spoorweg Oostende- Brussel

en dit moest gebeuren zonder dat er ook maar één van die drie zaken, zij het ook maar tijdelijk, buiten gebruik kon gesteld worden.

Laten we een zeer kort overzicht geven van deze drie zeer belangrijke werken die uitgevoerd werden:

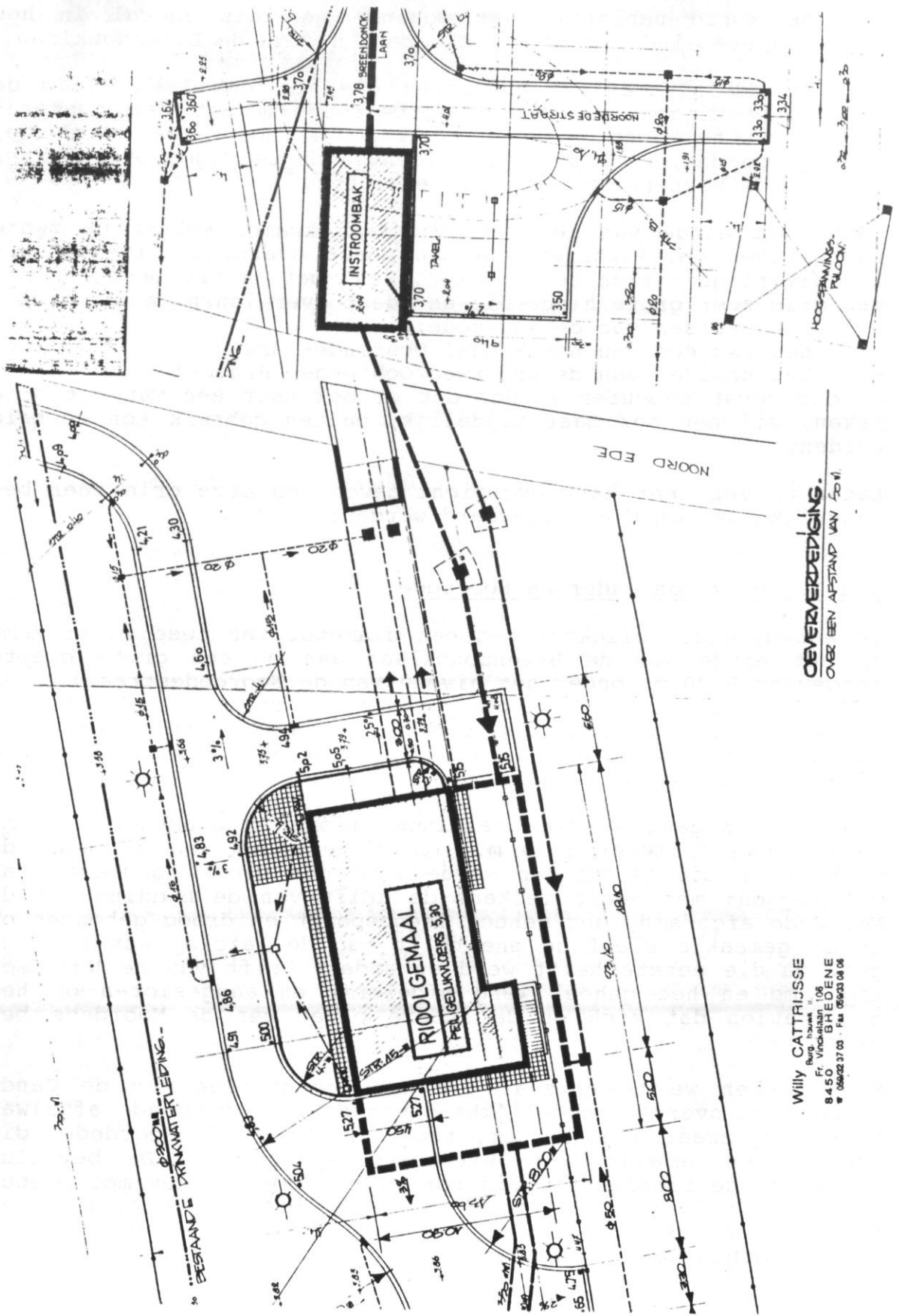
C.2.1. De sifon onder de Noordede

De aanvoerende kollektor met een diameter van twee meter komt op het einde van de Breendonckiaan aan op een grote diepte (ongeveer 5,70 m. onder het niveau van de Noordedestraat).

De bodem van de Noordede kan geraamd worden op een diepte van ongeveer 4,50 m. onder het niveau van de Noordedestraat. Het geheel komt toe in een speciaal daartoe gemaakt ondergrondse kamer "instroombak" genaamd.

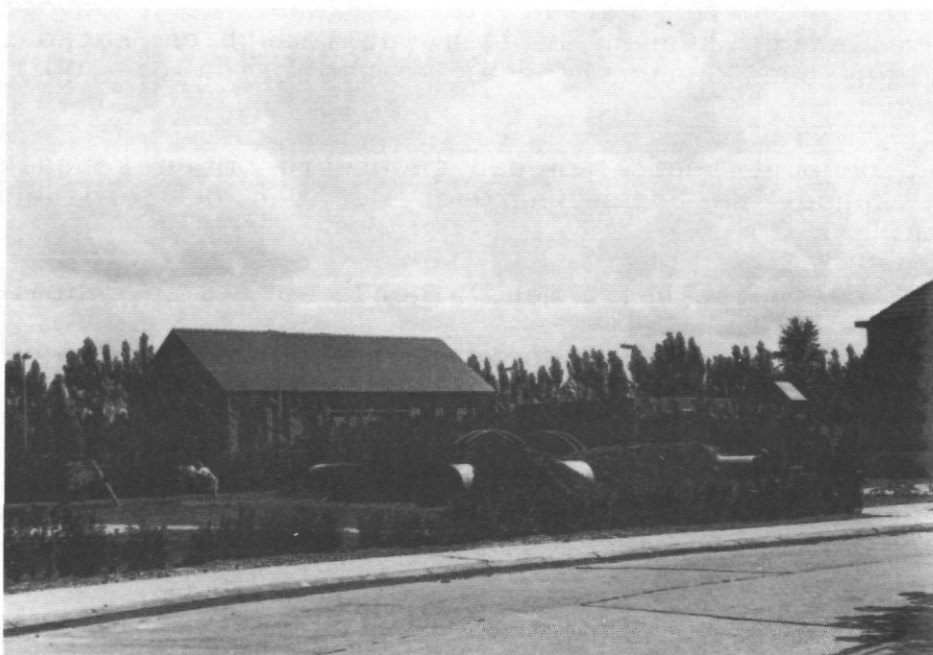
Van daaruit gaan er twee leidingen (één van diameter 1,60 m. en één van diameter 1,20 m.) onder de bodem van de Noordede door. Deze sifonleidingen werden "in den droge" gemaakt, dat wil zeggen: men heeft telkens de helft van de bedding van de Noordede afgedamd, het geheel leeggepompt en droog gehouden om in de gemaakte sleuf de ene helft van de leiding aan te leggen. Na die eerste helft werd de andere helft van de Noordede afgedamd en het geheel werd afgewerkt en aangesloten op het pompstation dat zich op de andere oever van de Noordede bevindt.

Hier hebben we terug zoals in het pompstation van de Zandstraat een overstortmogelijkheid van de zeer verdunde afvalwaters, bij zwaar regenregiem, rechtstreeks in de Noordede; dit overstorten gebeurt hier uiteraard met pompen. De bevuilde waters, of de rioolwaters bij normaal regime, worden met pompen door persleidingen verder gestuwd tot in het waterzuiveringsstation van Oostende dat zich bevindt in de Zandvoordestraat, juist voorbij de spoorwegen.

OVERVERDEPING.
 OVER EEN AFSTAND VAN 50 M

Willy CATTILJUSSE
 Burg. bouwk. II 06
 84.50 Fr. Vriechthuis 106
 BREDENE
 ☎ 06823 3700 Fax 06823 08 06

rioolgemaal Noordede.

Vanaf hier is het geen normale afvoerleiding meer maar een persleiding zoals gezegd. Dit vindt zijn oorzaak in het feit dat het niet meer mogelijk was om dergelijke grote buizen een normaal verloop te laten krijgen met gravitaire afvloeï van de waters. Dit zult u onmiddellijk begrijpen als we aan de twee volgende moeilijkheden komen.

C.2.2. De doorsteek onder het kanaal Oostende- Brugge:

Hier waren de moeilijkheden om de leidingen onder het kanaal door te brengen van een nog grotere orde dan diegene die men had moeten overwinnen voor het kruisen van de Noordede. Inderdaad, men moest hier rekening houden met volgende zaken:

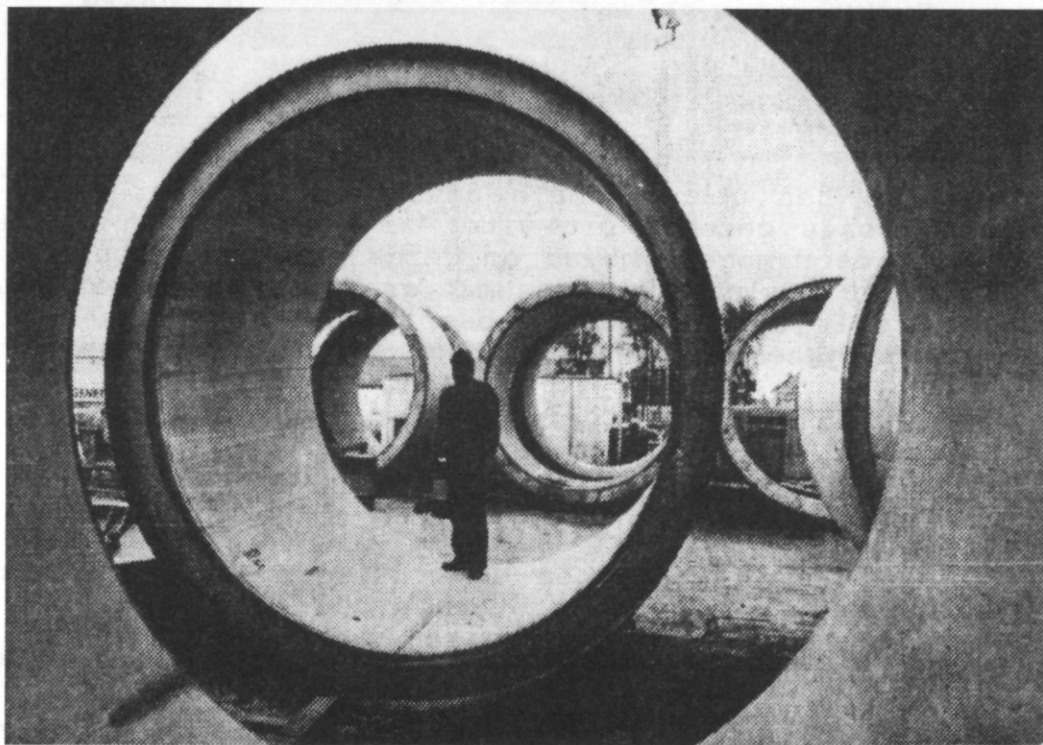
- a) Het ontwerp moest zodanig opgemaakt worden dat men later nog altijd de mogelijkheid moet overhouden om het bestaande kanaal te verdiepen moest dit ooit nodig blijken om een of andere reden. En die mogelijkheid zit er in omdat men nog denkt aan mogelijkheden om de UCB (nu CNO) en de scheepswerf BELIARD-POLYSHIP te laten bereiken door nog grotere schepen met een nog grotere diepgang dan hetgeen nu mogelijk is.
- b) men moest een grotere veiligheidsmarge nemen om onder de bodem door te gaan omdat men hier met alle mogelijkheden rekening moest houden met de bestaande scheepvaart in het kanaal.

- c) Men moest alle nodige veiligheidsmaatregelen treffen bij de uit te voeren werken zelf om daar geen onvoorziene ongevallen te kunnen krijgen wat misschien katastrofale gevolgen had kunnen hebben, moesten zich die ooit eens voordoen.

Vanuit dat oogpunt heeft men dan geopteerd om een kanaaltunnel onder het kanaal te boren waardoor men dan de leidingen zou aanbrengen.

In het kort geschetst heeft men volgende werkwijze gebruikt:

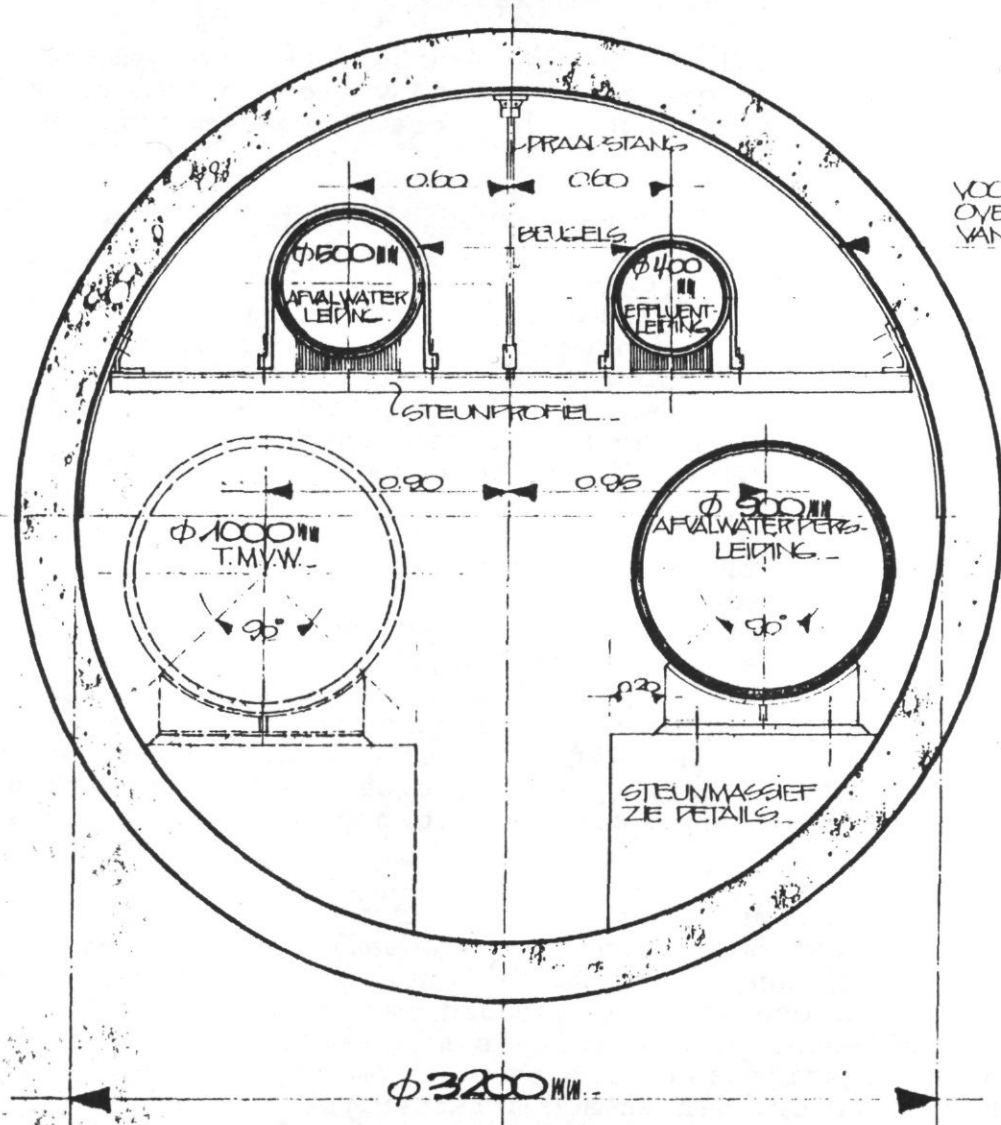
1. Men heeft op de beide oevers een verticale schacht gebouwd, aan de zijde van Bredene is die schacht 25 m. diep en heeft hij een diameter van 9,90 m.; aan de andere zijde -oever Oostende- is de diameter van de schacht iets kleiner, nml. 6,60 m. Beide verticale schachten liggen ongeveer 115 m. van elkaar verwijderd. De verbindingskoker heeft een diameter van 3,20 m.

2. Vanuit de koker, aan de zijde van Bredene, werden dan tunnelementen geperst naar de andere zijde toe. Dit is geen alledaagse klus en men moest maken dat met een zeer grote nauwkeurigheid kan gewerkt worden. Gedurende het ganse verloop van de operatie moet alles zeer nauwkeurig in het oog gehouden worden en er mogen geen grote afwijkingen komen zoniet mislukt de gehele opzet. Hier is men er dan ook in geslaagd om de afwijking van het geheel te beperken tot minder dan een vijftal cm.

DWARSDOORSNEDEN OP DE MANTELBUIS.

ECHAAL: 1/20.

VOORZIEC
OVER DE
VAN DE T

DOORSNEDEN 2.

Deze methode van tunnelbouw onder een kanaal was voordien slechts een paar maal in België gebruikt, o.a. om een tunnel te boren onder het kanaal Gent- Terneuzen en in de haven van Antwerpen.

Deze werkwijze had veel voordelen t.o.v. de vroeger gebruikte methodes omdat:

- men zo geen hinder teweeg bracht noch voor het verkeer van de beide drukke wegen langs het kanaal; noch voor de scheepvaart in het kanaal zelf.
- men op deze manier grotere zekerheid had over de nauwkeurigheid van uitvoering t.o.v. de vroeger gebruikte methodes van het laten zinken van vooraf gemaakte tunnelelementen.
- de kostprijs kleiner was dan diegene die men zou bekomen door uitvoering met de vroeger gekende methodes.

Daar de diameter van de koker in dit geval een relatief kleine rol speelt, heeft men hier dan ook geopteerd voor een doorsteek met een relatief grote diameter nl. een binnendiameter van 3,20 m. Deze diameter is wel enigszins te groot voor wat het nu moet dienen maar men heeft zo nog enige reserve om er later nog andere nutsleidingen door te laten lopen moest dit ooit nodig blijken.

De werkwijze komt er op neer dat men vooraf geprefabriceerde ronde betonnen buizen voor zich uit in de grond perst. Ieder element had dus, zoals reeds gezegd, een binnendiameter van 3,20 m., een lengte van ongeveer 2,50 m. en woog ongeveer 18 ton. Alles is eenvoudig gezegd maar vraagt in uitvoering heel wat bekommernis, men mag de veiligheid van de werklieden niet in het gedrang brengen, men moet ervoor zorgen dat er geen waterdoorslag komt, enz... Ook de uiteindelijke afwerking in verband met waterdichtheid,... stelt nog zijn uitvoeringsproblemen.

Voor aanvang van deze werken zijn er wel nog heel wat moeilijkheden geweest omdat men op een bepaald ogenblik de uitvoering heeft verhinderd doordat bij het gebruik van dergelijke methode er een ongeval was gebeurd met dodelijke afloop voor enkele werklieden. Van daaruit is men verplicht geweest om de werkwijze enigszins aan te passen en om de veiligheidsmaatregelen nog op te drijven en nog strenger toe te passen.

C.2.3. Doorsteek onder spoorweg Oostende- Brussel.

Vanaf het kanaal Oostende- Brugge was de grond zo slecht dat men het als funderingsgrond voor de leidingen niet kon gebruiken; daarom werden de persleidingen in een groot deel van de laatste verbindingen op paaljukken gelegd ten einde alle mogelijke verzakkingen te vermijden.

Om onder de spoorlijn door te gaan werden analoge technieken gebruikt, dat wil zeggen: men heeft kokers onder de spoorlijnen doorgedrukt, waarin dan de persleidingen van het afvalwater werden aangebracht. Deze geperste kokers hadden uiteraard niet meer die omvang die nodig was om onder het kanaal door te gaan.

Zo werd de verbinding verwezenlijkt van het totaal rioleringsstelsel van de gemeente Bredene met het waterzuiveringsstation van Oostende.

Door deze leidingen komt er ook een deel rioolwater mee van Klemskerke en een deel van de Oostendse wijk Opex.

Met dit alles werd u een overzicht gegeven van de evolutie van het afvoeren van de rioolwaters van onze gemeente en van de manier waarop nu in Bredene de afvalwaters naar het waterzuiveringsstation van Oostende afgevoerd worden.

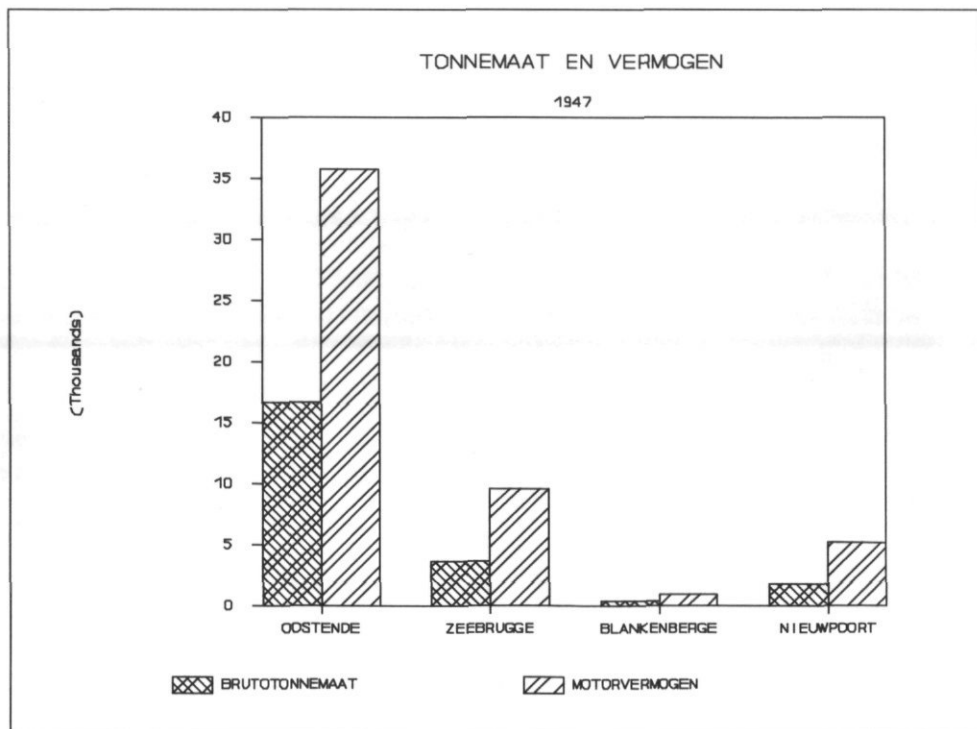
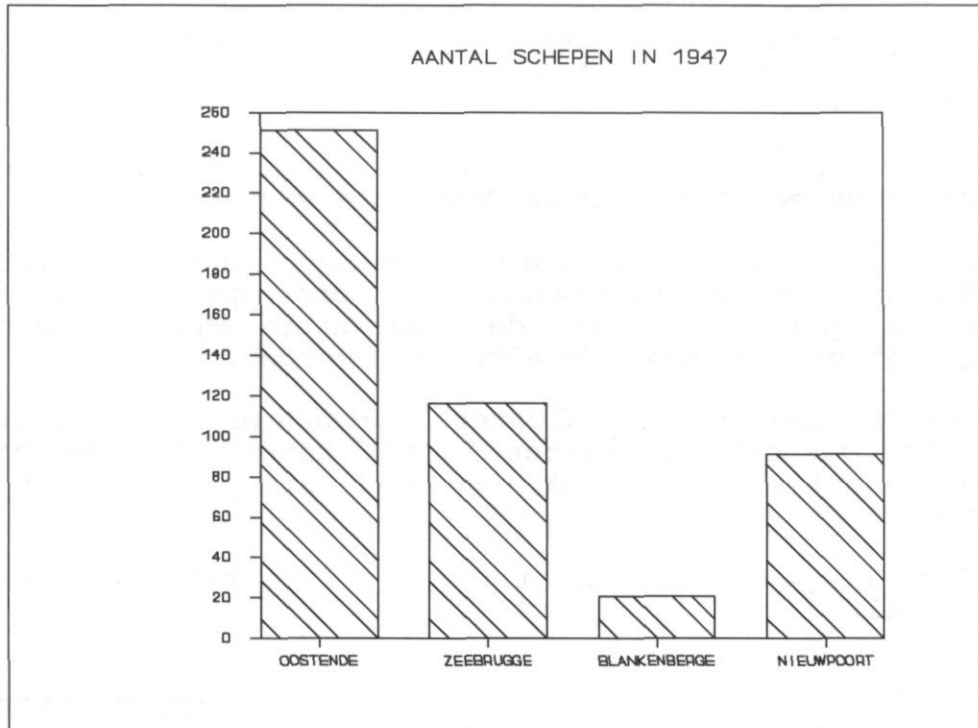
Daar worden dan die afvalwaters behandeld en gezuiverd om daarna teruggepompt te worden in het kanaal Brugge- Oostende met de mogelijkheid om ook een deel terug te pompen in de Noordede.

Dit alles helpt zo om ons milieu beter te behoeden voor onze eigen afval.

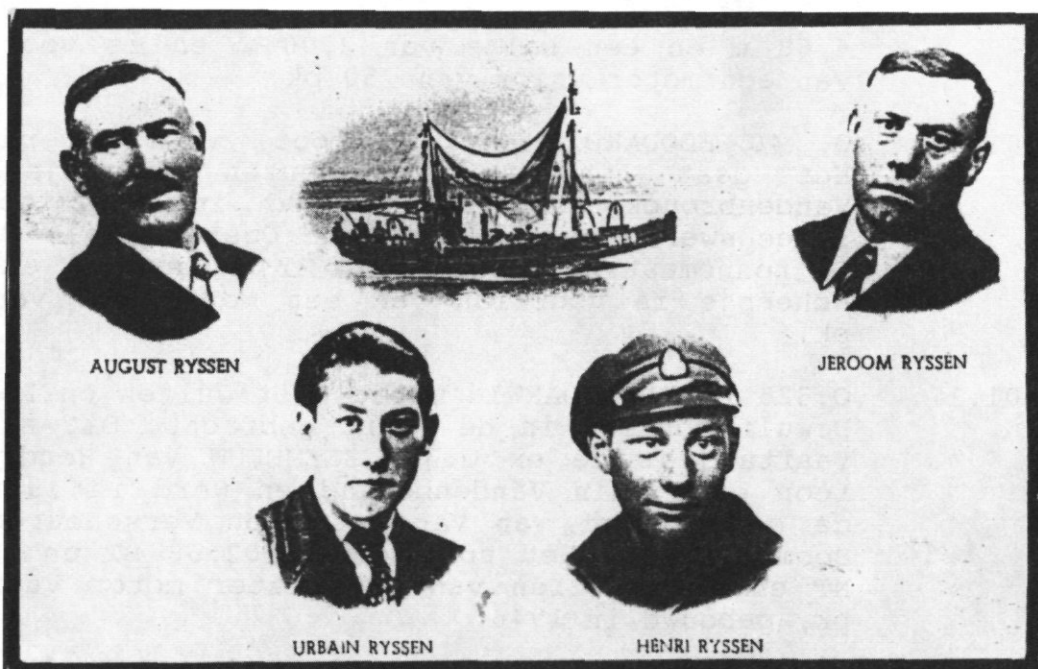
ir. W. CATTRIJSSE

Mei 1992.

CHRONOLOGISCHE GEBEURTENISSEN IN DE VISSERIJ GEDURENDE 1947.

- 1947.01.01: O.233 NOORDENDE II wordt verkocht door NV Noordende aan Jonckheere Leonard en wordt omgedoopt tot Z.233 ALBATROS. Deze houten boot werd gebouwd in 1943 op de scheepswerf J. Denye te Oostende als Z.109 ALBATROS II en meet 32,55 BT en 13,40 NT voor een lengte van 13,20 m, een breedte van 5,02 m en een holte van 2,28 m en is voorzien van de motor Industrie van 80 pk.
- 1947.01.03: O.225 GUIDO GESELLE wordt terug in dienst gesteld door Prosper Geryl. Gebouwd bij Boel en Zonen te Temse in 1932, meet het schip 86,38 BT en is voorzien van een motor Deutz van 180 pk.
- 1947.01.03: O.326 MONTE CHRISTO wordt door Leopold Verbanck in de vaart gebracht. Gebouwd op de scheepswerf Hillebrandt te Oostende meet het schip 128,42 BT en 45,09 NT en heeft een lengte van 26,88 m, een breedte van 6,75 m en een holte van 3,27 m en is voorzien van een motor Bronz van 300 pk.
- 1947.01.04: N.738 ONS GEDACHT is verdwenen met vier man aan boord. Het schip is waarschijnlijk gezonken na een ontploffing van een mijn in het net.

De vier verdwenen bemanningsleden zijn:

RYSSSEN August ° Adinkerke 28.02.1896
 RYSSSEN Urbain ° De Panne 16.09.1927,
 zoon van August.
 RYSSSEN Jeroom ° Adinkerke 11.05.1897,
 lijk teruggevonden op de kust van Southwold (Eng).

RYSSSEN Henri ° Oostduinkerke 05.06.1924,
zoon van Jeroom.

Gebouwd bij A.Loy te Oostende in 1929 als de N.54
ONS GEDACHT meet het schip 33,53 BT en is voorzien
van een motor Linke van 60 pk, gebouwd in 1934.

- 1947.01.06: O.190 LOUIS wordt terug in dienst gesteld door Demeulemeester Ed. Het gaat hier om een houten boot gebouwd te Oostende in 1923, metende 21,77 BT en 4,54 NT en met een lengte van 12,47 m, een breedte van 4,58 m en een holte van 1,80 m en voorzien van een motor Deutz-Bronz van 35 pk uit 1932.
- 1947.01.07: N.758 GOEDE HOOP wordt door August Vyane verkocht aan Puystiens Maurice en Puystiens Marcel. Deze ex-N.80 GOEDE HOOP is gebouwd in 1942 door Van Hoywegen uit Steendorp, meet 13 BT en 4,54 NT en heeft een lengte van 10,65 m, een breedte van 3,76 m en een holte van 1,70 m en is voorzien van een motor Bolinder van 30 pk.
- 1947.01.14: O.311 VIKTOR BILLET komt in de vaart. Dit stalen vissersschip werd gebouwd op de scheepswerf Belliard te Oostende voor rekening van de rederij NV De Zee. Het schip meet 112,62 BT en 38,77 NT en heeft een lengte van 27,20 m, een breedte van 6,58 m en een holte van 2,90 m en is voorzien van een motor Union van 250 pk.
- 1947.01.15: O. 40 EDOUARD, een open boot, wordt overdekt. Het gaat hier om het houten scheepje van Vandenbrouck Edouard, gebouwd in 1934 op de scheepswerf van J. Borrey te Oostende als O.39. De tonnemaat bedraagt 10,30 BT en 4,40 NT en het scheepje is voorzien van een motor ABC van 15 pk.
- 1947.01.17: O.325 CHARLES DARWIN wordt door Julien en Robert Dewulf opnieuw in de vaart gebracht. Dit stalen vaartuig is de ex O.310 ZEEMEEUW van Hendrycks Leon en Firmin Vandenberghe en werd in 1930 op de scheepswerf van Van Praet en Verscheuren te Boom gebouwd. Het schip meet 102,68 BT en 42,02 NT en is voorzien van een Lister motor van 320 pk, gebouwd in 1946.
- 1947.01.20: O.173 CONFIANCE, eigendom van de rederij Seghers uit Oostende, wordt opgelegd tot 7 april 1947 voor herstellingen aan de motor.
- 1947.01.21: O. 7 ARABIC is gestrand voor Middelkerke doch kon daarna gered worden en werd later terug in de vaart gebracht. Dit houten vissersvaartuig werd gebouwd in 1943 als de O.85 door de

scheepswerf H. Deweert te Oostende voor rekening van de rederij Brunet August PVBA. Het meet 48,44 BT en 20,90 NT en heeft een lengte over alles van 20,60 m, een breedte van 5,57 m en een holte van 2,50 m en het wordt voortbewogen door middel van een motor ABC van 120 pk.

- 1947.01.23: O.283 SUZANNE van Coulier E en Vileyn R komt terug uit Duitsland. Dit stalen schip werd gebouwd in 1931 op de scheepswerf J. Boel & Zoon te Temse als de O.198 SUZANNE en was door de bezetter naar Duitsland overgebracht gedurende de oorlog. Dit schip meet 84,97 BT en 32,28 NT en heeft een lengte van 22 m, een breedte van 6,37 m en een holte van 2,95 m en is voorzien van een motor Deutz van 180 pk.
- 1947.01.23: O.198 SUZANNE-ADRIENNE wordt door Hennaert Jules in ontvangst genomen na haar terugkeer uit Duitsland. Dit houten vaartuig werd gebouwd door J. Denye uit Oostende in 1931 en na grondige herstelling wordt het terug in de vaart gebracht. Het schip meet 81,54 BT en 28,83 NT en is voorzien van de motor Deutz van 150 pk., gebouwd in 1931.
- 1947.01.27: O. 5 HUBERT-GUSTAAF, eigendom van Geselle P en Meyers E wordt opgelegd tot 19 maart 1947 met een gebroken schroefas.
- 1947.01.27: O.123 VICTORINE van reder Everaert Achiël is gezonken in het Marinedok te Oostende na stoten tegen een ijsblok. Dit houten vaartuig was gebouwd in 1910 op de scheepswerf van Vantorre te Oostende en meet 15,63 BT en 3,22 NT en is voorzien van een motor ABC van 30 pk uit 1938. Later terug bovengehaald en na herstelling terug in de vaart gebracht.
- 1947.01.XX: O. 48 PAULETTE, eigendom van Ghys Maurice wordt voorzien van een nieuwe motor ABC van 115 pk. Dit schip is gebouwd in 1943 op de scheepswerf Crabeels te Oostende en meet 35,69 BT en 14,36 NT.
- 1947.02.03: O.228 MASSABIELLE wordt door H. & H. Vieren verkocht aan de NV Visserij Rederij Massabielle. Dit stalen vissersvaartuig werd gebouwd in 1935 op de scheepswerf van Belliard Crighton te Oostende, meet 110 BT en 34,90 NT en heeft een lengte van 27,15 m, een breedte van 6,45 m en een holte van 2,95 m en is voorzien van een motor Deutz van 240 pk.

O.228 MASSABIELLE

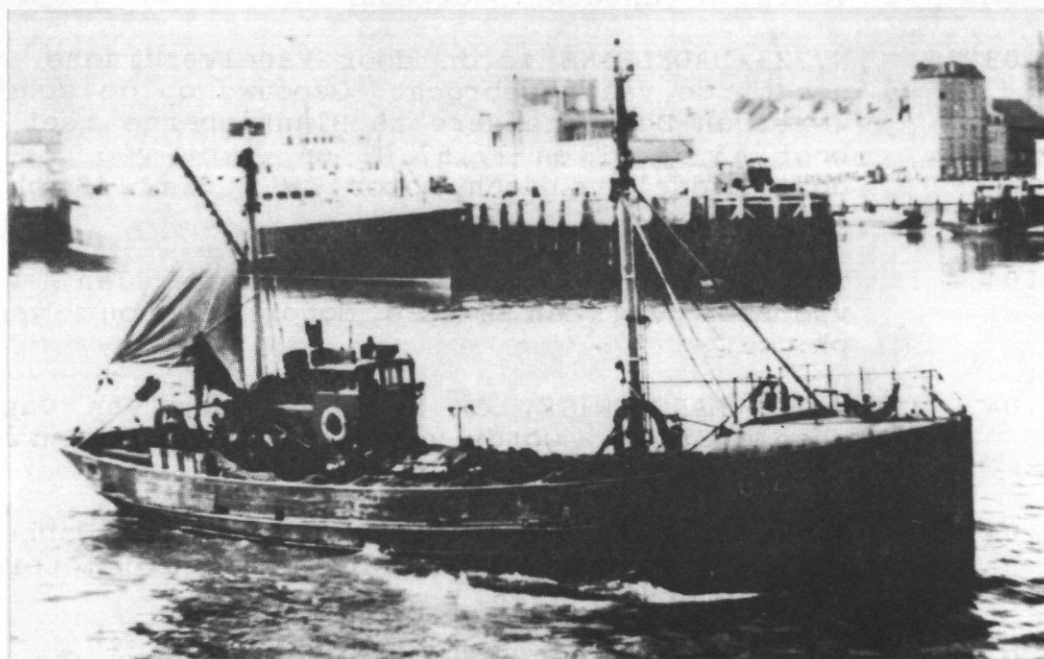
- 1947.02.04: O. 31 ANTOINE-FRANÇOIS, eigendom van Weynants L. wordt verkocht aan Louis Willaert en wordt omgedoopt tot O. 31 JAAK. Dit houten vaartuig werd gebouwd in 1944 als de O.509 door Van Hoywegen te Steendorp. Het schip meet 22,53 BT en 9,39 NT, heeft een lengte van 12,85 m, een breedte van 4,55 m en een holte van 1,95 m en de motor Moës ontwikkeld 80 pk.
- 1947.02.04: O.211 GENERAL LEMAN wordt verkocht door Isidoor Geryl aan Pauwaert Firmin en wordt omgedoopt tot Z.211 GENERAL LEMAN. Dit in Maassluis gebouwde vaartuig uit 1919 meet 85,87 BT en 33,08 NT en is voorzien van een in 1929 gebouwde motor Deutz van 150 pk.
- 1947.02.05: O.102 MATHILDE-SIMONNE komt terug uit Engeland en weduwe H. Blondé en kinderen kunnen het schip opnieuw in bezit nemen. Het schip kwam eerst uit Malta en ging nadien naar Engeland vooraleer teruggegeven te worden. Het wordt hier terug ingericht voor het beoefenen van de visserij. Het schip meet 85,38 BT en 31,30 NT en heeft een lengte van 22,50 m, een breedte van 6,40 m en een holte van 2,95 m en is voorzien van de originele motor Deutz van 180 pk.
- 1947.02.05: O. 99 RENE-LUCIENNE wordt verkocht door Zonnekeyn L en Vyaene M naar Frankrijk en als dus-

danig uit de Belgische registers geschrapt. Een houten schip gebouwd in 1943 door A. De Roose uit Ledeborg en meet 34,75 BT en 14,07 NT en is voorzien van een motor Industrie van 80 pk.

- 1947.02.06: O. 93 MAURICE wordt verkocht door Vieren H aan August Geys en herdoopt tot O. 93 NOS ENFANTS. Dit houten vissersschip werd gebouwd in 1943 op de scheepswerf van A. Hillebrandt te Oostende en, meet 52,77 BT en 19,01 NT. Een motor AWA van 160 pk is voorzien.
- 1947.02.12: N.814 ROGER wordt in dienst gesteld door Calcoen August. Deze houten middenslagtreiler werd gebouwd in 1947 op de scheepswerf van J. Provoost te Nieuwpoort en meet 34,42 BT en 12,78 NT en de motor is van het type General Motors of Detroit en heeft een vermogen van 120/147 pk.
- 1947.02.16: Z.483 STELLA MATUTINA wordt geschrapt uit de vloot. Dit schip, de ex- Z.124 hoorde toe aan Legein Jerome en was tijdens de oorlog gezonken en daarna gelicht door de bezetter die het op hun beurt verkochten aan F. Viaene. Het schip werd nu voor afbraak verkocht aan kolenhandelaar Vyvey August. Gebouwd in 1930 door A Loy te Oostende meet het schip 74,23 BT en 25,51 NT.
- 1947.02.20: B.616 KLEINE FERNAND is verkocht door Pincket Gustaaf aan Pincket Fernand. Dit open houten bootje werd gebouwd door H. Deweert te Oostende in 1941 als de B.51. Het meet 9,15 BT en 4,05 NT, heeft een lengte van 10,25 m, een breedte van 3,15 m en een holte van 1,45 m en is voorzien van een motor ABC van 20 pk uit 1943.
- 1947.02.21: Z.479 CARLO II wordt door Firmin Lannoo en Paeye-Cordonier Frans in dienst gesteld. De meetbrief van het schip dateert van 11 april 1944 en de afwerking duurde nog tot in 1946/47. Gebouwd door De Backer te Heist meet het schip 22,95 BT en 7,03 NT, heeft een lengte van 13,83 m, een breedte van 4,65 m en een holte van 1,90 m en is voorzien van een motor Industrie van 65 pk.
- 1947.02.21: O. 78 CHARLOTTE, eigendom van Verbiest Louis is gestrand voor Oostduinkerke doch kon terug vlot gebracht worden.
- 1947.02.24: O. 12 GILBERTE, eigendom van Gaston Crekillie wordt opgelegd en daarna voorzien van een nieuwe motor.

- 1947.02.25: O. 60 PICOLO van reder T'Jaeckx Robert wordt voorzien van een nieuwe motor Ruston van 90/100 pk.
- 1947.02.25: O. 1 OSCAR, eigendom van A. Devriendt, P. Dewulf en J. Van Crayelinghe wordt opgelegd tot 1 juli 1947.
- 1947.02.XX: O. 21 BELGICA, eigendom van weduwe Vanhoucke en van H. Vanhoucke wordt verkocht aan Gerard Deckmyn. Het gaat hier om een houten boot gebouwd in 1925 op de werf Christiaen te Oostende. Het schip meet 20,65 BT en 3,48 NT en heeft een lengte van 12,30 m, een breedte van 4,58 m en een holte van 1,80 m en is voorzien van een motor ABC van 55/60 pk, gebouwd in 1939.
- 1947.03.01: O. 43 SONJA, open boot, eigendom van Tratsaert Frans wordt uit de registers geschrapt en wordt afgebroken. Het betreft hier een houten bootje gebouwd op de scheepswerf Panesi te Oostende in 1913. Het meet 7,52 BT en 4,40 NT en was voorzien van een motor ABC van 11 pk en gebouwd in 1941.
- 1947.03.05: O.188 VENUS van de rederij Vanhoucke Henri is gestrand en verloren gegaan doch de bemanning werd gered. Dit 20,43 ton metende vaartuig werd gebouwd in 1944 op de scheepswerf van H. Deweert te Oostende en meet 50,48 BT en 20,43 NT en is voorzien van een motor ABC van 120 pk.
- 1947.03.06: Z.416 DE DRIE GEBROEDERS is geschrapt uit de Belgische registers. Het schip is verkocht aan een firma uit Arnemuiden. Gebouwd in 1926 als Z.18 DE DRIE GEBROEDERS, tijdens de oorlog gevaren als Z.58, meet het schip 17,70 BT en 6,76 NT en is voorzien van een motor Industrie van 35 pk uit 1928.
- 1947.03.12: O.318 BELGIAN SAILOR wordt door de NV Zeevisserij en Handelsmaatschappij ingeschreven in de registers.
- 1947.03.13: O.134 OSCOVIS III, eigendom van PVBA Oscovis wordt verkocht naar Frankrijk en aldus geschrapt uit de Belgische registers. Houten vissersschip gebouwd in 1943 op de scheepswerf Panesi te Oostende en metende 41,11 BT en 15,27 NT en voorzien van een motor Ruston van 170 pk, gebouwd in 1946.
- 1947.03.18: O.128 REINE DES ANGES wordt terug in dienst gesteld door Verleene Felix. Deze houten boot werd gebouwd in 1930 op de scheepswerf Deweert te Oostende en meet 68,35 BT en 28,39 NT en

heeft een lengte van 19,82 m, een breedte van 5,98 m en een holte van 2,82 m en is voorzien van een motor Deutz van 150 pk.

O.128 REINE DES ANGES.

1947.03.19: O. 40 EDUARD, eigendom van Vandenbroeck Eduard wordt terug in de vaart gebracht. Het scheepje lag op sedert 10 december 1946.

1947.03.19: Maidentrip van de O.318 BELGIAN SAILOR. Dit stalen vissersvaartuig werd gebouwd op de hellingen van Ateliers de Réparations et Chantiers Belliard, Crighton et Co te Oostende voor de rederij Zeevisserij en Handelsmaatschappij NV en meet 185,95 GT en 65,81 NT. Deze diepzeetreiler heeft een lengte over alles van 40 m, een breedte van 7,40 m en een holte van 3,50 m. De inhoud van het visruim bedraagt 148,50 m³ of ongeveer 75 ton vis. De motor is een zescilinder 2-takt Crossley dieselmotor van het type HRL 6/36, welke bij 340 omwentelingen/minuut een vermogen ontwikkeld van 450 pk. De treillier wordt eveneens aangedreven door deze motor en daarom is er tussen deze motor en de reductor een handbediende koppeling opgesteld. De snelheid van het schip bedraagt 12,7 knopen, een record voor een vissersschip op dat ogenblik.

- 1947.03.21: O.114 MARIKA II, eigendom van de Compagnie Maritime du Progres wordt verkocht naar Frankrijk en aldus geschrapt uit de Belgische registers. Gebouwd op de scheepswerf Panesi te Oostende in 1944 meet het schip 35,41 BT en 14,78 NT en is voorzien van een motor Benz van 100 pk uit 1939.
- 1947.03.25: N.723 MADELEINE wordt door Vanelverdinghe Joannes in de vaart gebracht. Gebouwd op de scheepswerf van Despiegelaere te Blankenberge meet deze boot 43,58 BT en 17,67 NT en wordt voortbewogen door middel van een motor AWAZ van 140 pk uit 1946.
- 1947.04. : Z.411 KAMIEL, eigendom van Serie Jan, wordt voorzien van een nieuwe motor Kromhout van 50 pk.
- 1947.04. : N.715 MARGUERITE, ex N.4, eigendom van Vandenaabeele Simeon, wordt voorzien van een nieuwe motor Skoda van 16 pk.
- 1947.04. : Z.520 DE DRIE GEBROEDERS, eigendom van Dobbelaere Jan, wordt voorzien van een nieuwe motor AWA van 100 pk uit 1946.
- 1947.04.01: N.735 ST.PIERRE wordt alleeneigendom van Verbanck Alex door overname van het aandeel van Verbanck Jozef. Deze houten boot werd gebouwd op de scheepswerf van August Hillebrandt te Oostende in 1934 als de N.52 ST PIERRE, in de oorlog N.5 omgedoopt en meet 14,11 BT en 5,83 NT voor een lengte van 10,10 m, een breedte van 3,70 m en een holte van 1,71 m en ze beschikt over een motor Moës van 45 pk, gebouwd in 1945.
- 1947.04.03: O. 14 DE VIER GEBROEDERS, eigendom van Verbiest Albert, wordt voorzien van een motor Skoda van 50 pk. en bekomt eren nieuw bewijs van deugdelijkheid. Het schip was opgelegd sedert 7 november 1946.
- 1947.04.04: O.110 HET VLEIEMASCHIEN, eigendom van Vercruyse Gustaaf wordt geschrapt uit de registers. Houten scheepje, gebouwd in 1909 door Provoost uit Nieuwpoort, meet het 12,13 BT en 4,98 NT en was voorzien van een motor ABC van 34 pk uit 1938.
- 1947.04.09: O.142 DE HOOP wordt door Oscar Steyaert geschrapt uit de registers. Houten scheepje gebouwd op de scheepswerf Deweert te Oostende in 1942 en metende 11,55 BT en 4,33 NT en voorzien van een motor AWA van 48 pk uit 1945.
- 1947.04.10: Z.513 BERTHA-RENE, eigendom van Beernaert A. wordt overgeschreven naar Beernaert Joannes. Dit

vissersschip is gebouwd op de scheepswerf Haer-
rinck te Heist als de H.53 in 1922 en meet 22,85
BT en 3,55 NT, heeft een lengte van 13,60 m, een
breedte van 4,52 m en een holte van 1,87 m, en
is voorzien van een motor Deutsche Werke van 50
pk, gebouwd in 1935.

- 1947.04.12: N.814 ROGER wordt door Calcoen August in de
vaart gebracht. Dit houten schip is gebouwd op
de scheepswerf Provoost te Nieuwpoort en meet
34,42 BT en 12,78 NT, heeft een lengte van
15,90m, een breedte van 5,30 m en een holte van
2,24 m en is voorzien van een motor Blackstone
van 120 pk.
- 1947.04.14: O.268 AMELIE SUZANNE, eigendom van H. Vermote en
Karel Danneel bekomt een nieuwe meetbrief. De
tonnematen zijn nu 85,33 BT (vroeger 90,98 ton)
en 27,60 NT (vroeger 31,87 ton).
- 1947.04.19: O.301 JAMES ENSOR wordt door de scheepswerf Be-
liard Crighton & Co te oostende aan de Belgische
Staat afgeleverd . Deze stalen stoomtreiler werd
door de bezetter op stapel gezet en door de Bel-
gische Staat aangeslagen op het einde van de
oorlog. De uitbating van het schip geschiedt
door de rederij NV Motorvisserij. Het schip
heeft een lengte over alles van 58,70 m, een
breedte van 8,93 m en een holte van 4,50 m. Het
schip meet 522,11 BT en 170,10 NT. Een triple-
expansie machine zorgt voor een vermogen van 750
ipk bij een verbruik van 10 ton brandstof per
dag. De totale bunkercapaciteit van het schip
bedraagt 230 ton. Het visruim heeft een inhoud
van 396 m3 of 198 ton vis.
- 1947.04.21: Z.442 CONSTANT-NERA wordt alleeneigendom van
Eugeen Vlietinck door overname van het aandeel
van L. Martony. Dit houten vissersvaartuig werd
gebouwd in 1941 op de scheepswerf van E. Cra-
beels te Oostende als de Z.46. Het schip meet
16,37 BT en 4,95 NT en is voorzien van een motor
AWA van 50 pk, gebouwd in 1945.
- 1947.05. : Aan boord van de Z.448 ANNA-JACQUELINE wordt de
oude motor Redwing vervangen door een nieuwe
motor Moës van 30/36 pk, gebouwd in 1940 en nu
geplaatst.
- 1947.05. : Z.406 GUSTAAF-RACHEL is gestrand nabij de NF 12
boei. Deze houten boot werd gebouwd op de
scheepswerf Dejonghe te Brugge in 1909 en hoort
toe aan Haerinck Louis. Met 34,29 BT en 12,52
NT is ze voorzien van een motor Kromhout van 100
pk uit 1934.

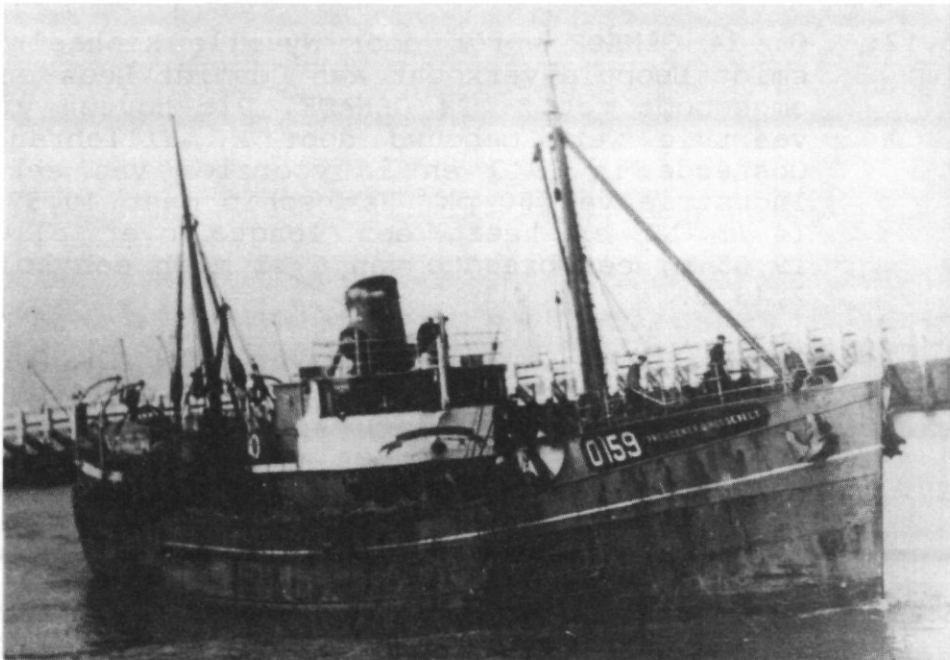
- 1947.05.02: O.239 ANCRE D'ESPERANCE keert terug in de vaart na verbouwing en verlenging op de scheepswerf van Langebrugge. Eigendom van Vieren Alfons en gebouwd in staal op de scheepswerf Beliard Crighton te Oostende heeft het schip nu een lengte van 30,34 m, een breedte van 6,50 m en een holte van 2,95 m en meet nu 127,60 BT en 59,68 NT.
- 1947.05.10: O.157 WINSTON SPENCER CHURCHILL is te Oostende toegekomen. Dit stalen vissersschip werd als mijnenveger gebouwd op de scheepswerven Ferguson Brothers Ltd, te Glasgow in 1943. Door de Oostendse Rederij NV aangekocht werd deze TMS type mijnenveger verbouwd tot vissersvaartuig op de scheepswerf Fulton Marine Engineering. De lengte over alles bedraagt 50 m, de breedte 8,25 m en de holte 4,50 m. De tonnematen bedragen 443,47 BT en 167,25 NT en er is een visruim voorzien voor 160 ton vis. Een rechtopstaande triple expansie machine wordt gevoed door een Schotse vlampijpketel en levert een vermogen van 850 pk bij 150 toeren per minuut. Er is tevens een vislier voorzien met twee trommels van elk 1200 vadem staaldraad. 2 reddingsboten van elk 14 man zorgen voor de evacuatiemogelijkheden van de bemanning in geval van nood.
- 1947.05.13: N.777 MONA NICOLE wordt door Vandamme André verkocht aan Dobbelaere E en Degroote F en omgedoopt tot Z.777 CREDO. Gebouwd in 1945 als N.102 op de werf Hillebrandt te Oostende, heeft het schip de volgende afmetingen: een lengte van 17,45 m, een breedte van 5,83 m en een holte van 2,78 m en meet 52,88 BT en 18,90 NT en is voorzien van een motor ABC van 120 pk.
- 1947.05.24: O.275 OCEANIC II is vergaan. Dit houten vissersvaartuig is gebouwd in 1945 op een scheepswerf te Boom voor rekening van de rederij A. Brunet & Co en meet 40,51 BT en 14,90 NT en is voorzien van een motor ABC van 120 pk. Deze zaterdagmiddag om 11u45 werd het schip tijdens mist, letterlijk in twee gesneden na een aanvaring met het Amerikaanse ss JOHN LAFORCE op 4,5 mijl ten zuiden van de Galloper. Van de vijf bemanningsleden konden enkel twee, de matroos Jaak LAUWEREINS en de motorist Gilbert DE WAE-GENEER door de reddingsboot van het station Walton-on-Naze gered worden. De drie overigen werden vermist:
 BAERT Robert schipper °Oostende 11.03.1903
 LAUWEREINS Alfred matroos °Oostende 20.11.1903
 HUYGHE Gilbert lichtmatroos °De Panne 19.10.1926
 De overlevenden bereikten op woensdag 28 mei 1947 Oostende met de mailboot.

- 1947.06.12: O. 24 GENADE wordt door Nyville Raphael en Desmidt Leopold verkocht aan Desmidt Leon en wordt omgedoopt tot Z. 24 GENADE. Dit houten vissersvaartuig werd gebouwd door A. Hillebrandt uit Oostende in 1943 en is voorzien van een motor Industrie van 80 pk. Het schip meet 40,57 BT en 14,13 NT en heeft een lengte over alles van 19,03 m, een breedte van 5,42 m en een holte van 2,43 m.
- 1947.06.19: O. 34 SONJA II, eigendom van Fr. Tratsaert en Jonckheere wordt verkocht aan Verschraeghe C en Vandierendonck Emiel en wordt omgedoopt tot Z. 34 SONJA II. Dit houten garnaalschip werd gebouwd in 1943 op de scheepswerf van H. Deweert te Oostende en meet 23,99 BT en 10,86 NT en is voorzien van een motor Industrie van 60 pk.
- 1947.06.19: O.155 DE HOOP komt terug uit Engeland. Een kleine houten middenslagtreiler gebouwd op de scheepswerf van J. Denye te Oostende in 1931 en toebehorende aan Maes Henri. De tonnematen bedragen 90,84 BT en 27,29 NT en de originele motor Deutz ontwikkeld 200 pk. Wegens onvoorziene omstandigheden komt het schip niet meer in 1947 in de vaart.

O.155 DE HOOP.

O.159 PRESIDENT F.D. ROOSEVELT.

1947.06.21: O.159 PRESIDENT F.D.ROOSEVELT komt te Oostende toe. Deze stalen stoomtreiler werd gebouwd door J. Brown & Sons Ltd te Sunderland in 1943 als mijnneveger en verbouwd in 1947 te Antwerpen. De

stoomketel werd omgebouwd voor oliestook in plaats van kolen. Dit schip werd aangekocht door de NV Oostendse Rederij en heeft een lengte over alles van 46,35 m, een breedte van 8,40 m en een holte van 4,42 m. De tonnematen bedragen 443,47 BT en 167,25 NT

- 1947.06.24: O.146 GEORGIANA, eigendom van Torreborre Georges wordt aan Martens Gustaaf verkocht en wordt omgedoopt tot Z.146 GEORGINA. Dit houten garnaal-schip, de ex O.146 SIDEL werd in 1942 gebouwd op de scheepswerf van A. Loy te Oostende, meet 14,01 BT en 5,62 NT, heeft een lengte van 10,49 m, een breedte van 3,75 m en een holte van 1,65 m en is voorzien van een motor Moës van 40 pk.
- 1947.06.25: O.159 F.D.ROOSEVELT bekomt zijn nationaliteits-brief.
- 1947.06.26: O. 85 PASTEUR wordt in de vaart gebracht. Deze kleine stalen diepzeetreiler werd gebouwd op de scheepswerf van J. Boel & Zonen te Temse in 1946 voor rekening van de NV Pêcheries à Vapeur uit Oostende. Dit schip is de eerste uit een reeks van vier identieke schepen te bouwen op deze werf. De tonnematen bedragen 219,95 BT en 85,01 NT voor een lengte over alles van 25 m, een breedte van 6,40 m en een holte van 3,20 m. De motor Carels ontwikkeld 400 pk.

1947.06.28: Z.139 EMILE is vergaan tijdens een zeer zware storm. Het schip is vergaan in de nacht van de H. Petrus en Paulus. Er vallen vijf doden te betreuren:
 DEPAEPE Renéschippermotorist eigenaar
 ° 03.12.1915
 JANSSENS Oscar matroos ° 13.03.1897
 JANSSENS Frans matroos ° 13.07.1920
 zoon van Oscar.
 PREEM Georges scheepsjongen
 ° 21.05.1930
 JANSSENS Walter ° 19.03.1933
 zoon van Oscar.

Houten garnaalscheepje, gebouwd in 1927 als O.139 YVONNE DECKMIJN, meet het 16,07 BT en 5,52 NT en was voorzien van een motor Deutz van 20 pk uit 1922.

1947.06.28: B.615 PAULA wordt door Ponjaert Valere verkocht aan Pincket Camiel en Juliaan. Gebouwd als B.49 in 1931 op de scheepswerf Ackein te Oostende meet dit scheepje 8,42 BT en 3,11 NT en is voorzien van een motor ABC van 25 pk uit 1927.

1947.06.28: B.622 IBIS wordt door de NV Pêcheries à Vapeur geschraapt uit de vloot. Deze ex B.75 is gebouwd in 1941 bij Deweert te Oostende en meet 10,42 BT en 3,78 NT en is voorzien van de motor Kromhout van 25 pk uit 1936 en welke toebehoorde aan het KW IBIS. Het scheepje heeft een lengte van 11 m, en een breedte van 3,10 m. Gedurende de oorlog heeft het schip gevaren met een winstverdeling van 65 % voor de PV en 35 % voor IBIS.

1947.07. : O. 42 JENNY, open boot, eigendom van Savels Julia en Meeschaert Eduard en welke vissende is vanuit Engeland wordt verkocht aan Marcel Galley n uit Brixham en omgedoopt tot SHALLOW WATERS.

1947.07.01: Doop van de O. 85 PASTEUR.

1947.07.02: O.171 BLAUWVOET wordt door Dewulf Julien verkocht aan Falley n R. en Van Dierendonck Leon en omgedoopt tot Z.171 IRENE-MARIE. Het schip werd gebouwd in 1931 op de scheepswerf van A. Hillebrandt uit Oostende, meet 73,49 BT en 21,23 NT en heeft een lengte van 21,30 m, een breedte van 6,33 m en een holte van 2,75 m en wordt voortgedreven door middel van een motor Deutz van 200 pk, gebouwd in 1939.

- 1947.07.04: O.146 SIDEL, eigendom van mejuffer Pol Simonne, wordt verkocht aan Torreborre Georges en wordt omgedoopt tot O.146 GEORGIANA. Dit 14,01 BT en 5,62 NT metende houten scheepje werd gebouwd in 1942 op de scheepswerf van A. Loy te Oostende en heeft een lengte van 10,49 m, een breedte van 3,75 m en een holte van 1,65 m en is voorzien van een motor Moës van 40 pk uit 1945.
- 1947.07.05: O.159 PRESIDENT F.D.ROOSEVELT wordt in dienst gesteld. Dit stalen vaartuig werd gebouwd in 1943 door J.Crown & Sons Ltd te Sunderland. Te water gelaten op 20 november 1942 voor rekening van Portugal onder de naam P.7. Na 1944 werd het door de Royal Navy gebruikt als mijnenveger onder de naam HMS GUINARD T.239. Door de scheepswerf Beliard Crighton & Cie te Oostende omgebouwd tot vissersschip en tevens werd de stoommachine omgebouwd van kolen naar oliestook. Op 5 juli vertrok het schip voor zijn eerste reis naar de visgronden. De afmetingen zijn: lengte over alles: 46,35 m, breedte: 8,40 m en de holte bedraagt 4,42 m. De tonnemaat bedraagt 443,47 BT en 167,25 NT terwijl de stoommachine 850 pk ontwikkeld. De eigenaar van het schip is de NV Oostendse rederij.
- 1947.07.07: Z.495 EDUARD-SIMON, eigendom van Vantorre Frans, wordt geschrapt uit de registers. Houten scheepje gebouwd in 1922 op een scheepswerf te Oostende en metende 24,07 BT en 4,34 NT en voorzien van een motor Deutz van 70 pk.
- 1947.07.07: N.793 IRENA wordt door weduwe Henri Ghys verkocht aan Vantorre Frans en omgedoopt tot Z.593 IRENA. Deze houten garnaalvisser is gebouwd in 1942 als N.126 op de scheepswerf Denye te Oostende en meet 25,08 BT en 8,84 NT en is voorzien van een Deutz motor van 70 pk.
- 1947.07.09: N.756 DE VREDE wordt door Velter Albert en Devos Jozef verkocht aan Devinck G en, omgedoopt tot Z.756 DE VREDE. Gebouwd als de N.78 in 1944 door A. De Roose uit Ledeberg, meet deze treiler 53,34 BT en 19,32 NT en is voorzien van een motor AWA van 160 pk uit 1942.
- 1947.07.10: O. 8 YOLANDE wordt geschrapt uit de registers. Een open boot, gebouwd in 1932 bij A. Loy te Oostende en eigendom van De Bruyne Frans. Deze boot meet 4,13 BT en 1,37 NT en was voorzien van een motor Ford van 20 pk, gebouwd in 1936.
- 1947.07.11: O.167 SONNY BOY van reder Cloet Germain komt in de vaart. Deze houten boot werd in 1931 door de scheepswerf van A. Hillebrandt te Oostende ge-

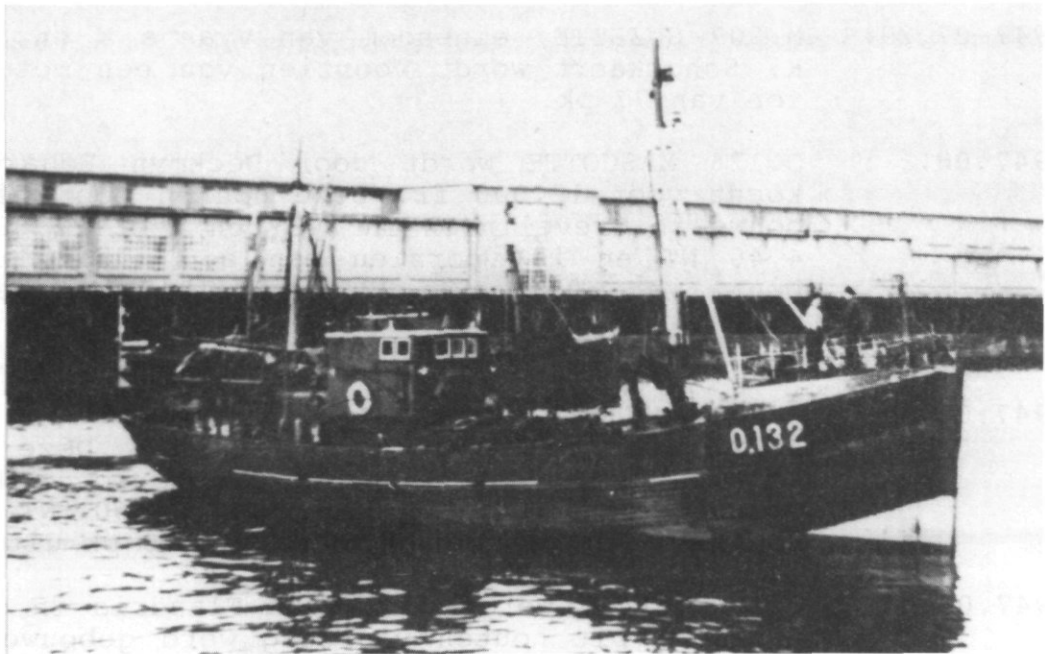
bouwd als de O.324 SONNY BOY. Het schip meet 82,79 BT en 23,51 NT en de Bronz motor ontwikkeld 200 pk. (zie verder 1947.12.01). Het schip lag op te Gent sedert 5 juli 1946.

- 1947.07.15: O.249 ZEESTER wordt openbaar verkocht. Het gaat hier om een houten boot gebouwd in 1930 te Calais, met een BT van 82,79 ton en een NT van 24,54. Een Deutz motor zorgt voor 150 pk. Het schip werd verkocht aan Arthur Lenaerts.
- 1947.07.16: Z.468 GABY-ANITA wordt eveneens openbaar verkocht wegens faling. Dit houten motorzeilvisserstvaartuig, zoals in de advertentie vermeld, werd gebouwd door de scheepswerf van E. Crabeels te Oostende in 1941 als de Z.72 en meet 10,28 BT en 4,06 NT en is voorzien van een motor Climax van 35/40 pk en gebouwd in 1937. De reders waren Van Dierendonck leon en Falleyn Romain.
- 1947.07.16: O.263 ANTARCTIC wordt door August Brunet verkocht aan Gheselle Karel uit Bredene, en herdoopt O.263 LUCETTE. Dit houten garnaalscheepje werd gebouwd in 1942 door de scheepswerf van H. Deweert uit Oostende, meet 20,21 BT en 7.75 NT, heeft een lengte van 13,37 m, een breedte van 4,28 m en een holte van 1,90 m en is voorzien van een motor Deutz van 80 pk
- 1947.07.22: O.302 FRANS COURTENS bekomt zijn zeebrief. Dit stalen vissersvaartuig werd op de scheepswerf van Beliard Crighton & Cie te Oostende gebouwd door de duitse bezetter als JOCHEN voor rekening van een Hamburgse rederij, en na het beëindigen van de oorlog in onafgewerkte toestand te Oostende aangetroffen. Het schip werd verder afgewerkt voor rekening van de Belgische Staat die het schip daarna verhuurde aan de rederij N.V. Motorvisserij uit Oostende. Het schip meet 522,11 BT en 170,10 NT en de stoommachine heeft een vermogen van 750 pk. Dit schip had een lengte over alles van 53,85 m, een breedte van 8,93 m en een holte van 3,95 m.
- 1947.07.24: Z.488 JEAN-VIRGINIE wordt openbaar verkocht. Het gaat hier om een houten motorzeilvaartuig gebouwd in 1931 te Zeebrugge metende 52,24 BT en 17,23 NT en met een lengte van 16,35 m, een breedte van 5,58 m en een holte van 2,80 m. Een Kromhout motor van 150 pk uit 1940 zorgt voor de voortstuwing.
- 1947.07.25: De AWA motor van de Z.456 GERARD-HELENE wordt afgesteld op 90 pk.

- 1947.07.26: O.191 ANGELE-EMIËL, eigendom van Velghe Emiel krijgt een nieuwe meetbrief en de tonnematen worden 75,43 BT en 32,54 NT.
- 1947.07.26: Z.414 DENISE, eigendom van Latruwe Petrus, wordt voorzien van een Deutz motor van 50 pk, gebouwd in 1942.
- 1947.07.26: Z.539 ZEEMANSBLIK wordt door weduwe P. Utterwulghé in de vaart gebracht. Gebouwd in hout op de scheepswerf Haerinck meet het schip 76,94 BT en 24,44 NT en is voorzien van een motor Industrie van 150/165 pk.
- 1947.07.29: N.807 SUZETTE, eigendom van Vyaene K en Mevrouw H. Schockaert wordt voorzien van een motor Ruston van 77 pk.
- 1947.08. : O.126 MASCOTTE wordt door Deckmyn Eduard verkocht voor 12.000 fr. Deze houten boot werd gebouwd te Grevelingen in 1931 en meet 22,09 BT en 4,40 NT en is voorzien van een motor Humboldt Deutz van 50 pk. Op 23 april 1947 monsterde de bemanning voor de laatste maal af en lag het schip stil.
- 1947.08. : Z.452 MAURICE GABRIELLE, eigendom van Alfons Ackx wordt geschraapt uit de vloot. Deze houten ex H.2 MAURICE GABRIELLE werd gebouwd in 1923 te Oostende en meet 21,38 BT en 4,60 NT en is voorzien van een motor Deutz van 70 pk uit 1933.
- 1947.08.06: O.280 NICOLE wordt door PVBA Flandria in gebruik genomen. Dit houten vaartuig werd gebouwd op de scheepswerf E. Crabeels te Oostende in 1946/47 meet 106,92 BT en 36,80 NT en is voorzien van een motor AWA van 250 pk.
- 1947.08.06: Z.488 JAN-VIRGINIE komt terug in de vaart. Deze ex H.11 was op de openbare verkoop van 24 juli verkocht aan Dewaele Leopold.
- 1947.08.07: O.172 ANTOINETTE wordt door Prosper Lingier geschraapt uit de registers. Deze open boot werd gebouwd in 1937 door J. Denye als O.319 ANTOINETTE voor rekening van De Commines Antoinette, meet 5,82 BT en 3,28 NT en heeft een lengte van 8,50 m en een breedte van 2,85 m en is voorzien van een motor Ford van 22 pk uit 1924.
- 1947.08.08: O. 86 EDISON bekomt zijn zeebrief. Dit stalen vissersvaartuig werd gebouwd door de scheepswerf J. Boel & Zonen te Temse en is het tweede vaartuig uit een serie van vier vaartuigen besteld door SA Pêcheries à Vapeur te Oostende. Het schip meet 219,95 BT en 85,01 NT, heeft een

lengte van 37,51 m, een breedte van 7,10 m en een holte van 3,49 m en heeft een motor Carels van 400 pk.

- 1947.08.20: O.153 PRINS BOUDEWIJN, eigendom van Prosper Zonnekeyn en Frans Maes bekomt eveneens een nieuwe meetbrief en de BT gaat van 84,37 ton naar 94,12 ton.
- 1947.08.20: O.132 CHRISTOFFEL COLOMBUS, eigendom van Bacquart Cyriel wordt hermeten en de BT wordt 88,33 ton in plaats van 81,05 ton.

- 1947.08.25: O.253 ADRIENNE wordt door weduwe Fr. Carnewal verkocht aan Henry Verbiest. Gebouwd in 1941 als B.76 ADRIENNE op de werf van Borrey te Oostende meet dit scheepje 13,11 BT en 4,13 NT en heeft een lengte over alles van 13 m, een breedte van 4,10 m en een holte van 1,92 m. Het is voorzien van een motor Kromhout van 40 pk uit 1942.
- 1947.08.26: B.611 VICTORINE wordt door Derycker Leon verkocht aan Popelier Joseph en omgedoopt tot Z.611 VICTORINE. Een houten garnaalboot gebouwd op de scheepswerf Crabeels te Oostende in 1935 als de B.16 en tijdens de oorlog B.15, metende 18,42 BT en 3,42 NT en met een lengte van 11,65 m, een breedte van 4,35 m en een holte van 1,94 m. De Deutz motor zorgt voor 50 pk.

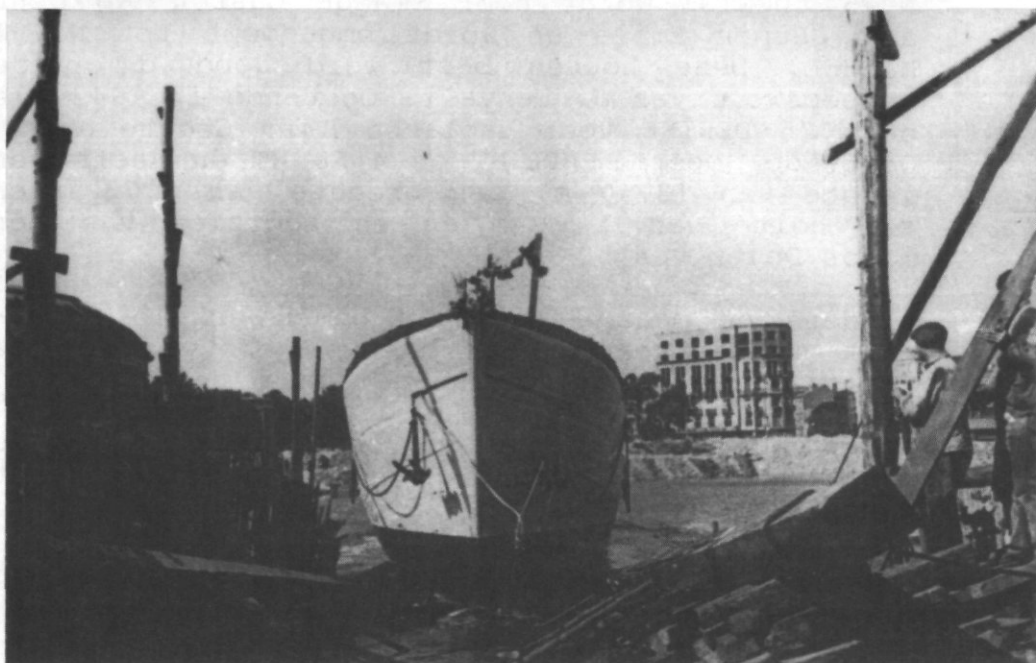
1947.08.26: N.754 DENISE wordt door Smagge Gaston verkocht aan Gaupin Emile en wordt omgedoopt tot N.754 MICHEL. Deze houten boot werd gebouwd op de scheepswerf van J. Denye te Oostende in 1942 als de N.76 DENISE voor Laplasse H en Cogghe A uit Oostende, meet 13,08 BT en 4,68 NT en heeft een lengte van 13,50 m, een breedte van 3,73 m en een holte van 1,59 m en is voorzien van een motor Deutz van 50 pk.

1947.09. : tijdens de maand september nemen enkele rederijen hun intrek in hun nieuwe gebouwen aan de rederijkaai, nu Hendrik Baelskaai te Oostende. o.a. NV Pêcheries à Vapeur die van de Christinastraat 48 uitwijkt naar de Rederijkaai 35 en de NV REDERIJ BRUNET die eveneens zijn intrek neemt langs de Rederijkaai nr. 25.

1947.09.01: O.127 BASILE-GEORGES van mevrouw Wed. Haelewyck krijgt een nieuwe motor en dit gaat gepaard met een verandering van tonnemaat. Er wordt een motor Bolnes van 200 pk ingebouwd en de nieuwe tonnemaat bedraagt nu 74,79 BT. Het schip lag op te Rotterdam voor deze inbouw vanaf 7 juni 1947.

1947.09.02: O.329 COR JESU van Christiaan Achiel en Arthur wordt door R. Panesi als laatste schip te water gelaten op de oude scheepswerf aan het derde dok.

O.329 COR JESU wordt tewater gelaten.

- 1947.09.04: O.143 ROLAND-RENE wordt door Major René geschrappt uit de registers. Het schip is verkocht aan Devos Arthur voor afbraak. Gebouwd in 1941 op de scheepswerf Deweert te Oostende als O.332 meet het schip 10,70 BT en 3,92 NT en is voorzien van een motor ABC van 22/24 pk uit 1912.
- 1947.09.04: O.195 ALBATROS is geschrappt uit de registers door Albert Maeckelberge. Het schip is verkocht voor afbraak aan Devos Arthur. Houten scheepje gebouwd in 1941 door Deweert te Oostende, meet het 10,11 BT en 3,40 NT en is voorzien van een motor Deutz van 30 pk uit 1939.
- 1947.09.08: O. 88 CURIE, derde schip van de reeks wordt door de P.V. in dienst gesteld.
- 1947.09.08: Z.457 JOZEF JOSEPHINE, eigendom van weduwe L. Vantorre wordt verkocht voor afbraak aan Bruneel August. Een houten scheepje, gebouwd in 1922 te Heist als de H.47 JOSEPH JOSEPHINE. Het meet 20,85 BT en 6,42 NT en is voorzien van een motor Industrie van 35 pk uit 1933.
- 1947.09.08: O.148 CAPTAIN ARSENE BLONDE doet zijn proefreis. Dit stalen schip werd gebouwd door John Levis & Sons te Aberdeen voor de Royal Navy en kwam in dienst als de ST.AGNES T.352 . Het wordt eveneens omgebouwd voor rekening van de NV Oostendse Rederij en de stoommachine wordt nu gevoed met

olie in plaats van met kolen. De tonnemaat bedraagt 443,47 BT en 167,25 NT.

- 1947.09.09: O.148 CAPTAIN ARSENE BLONDE wordt in dienst gesteld.
- 1947.09.11: O.168 DENISE-JACQUELINE wordt geschrapt uit de registers door Lenaert Charles. Een houten scheepje, gebouwd in 1941 door J. Borrey te Oostende en metende 9,75 BT en 3,20 NT en met een lengte van 10,35 m, een breedte van 3,12 m en een holte van 1,45 m. Een motor Deutz van 25 pk uit 1932 zorgt voor de voortstuwing.
- 1947.09.16: Z.503 SONNY BOY wordt te water gelaten op de scheepswerf van Debacker te Heist.
- 1947.09.16: N.782 DIANE-MARIE wordt door Puystiens Maurice en Marcel verkocht aan Vanden Bussche J. Dit houten garnaalschip werd gebouwd door C. Dekeyser te Nieuwpoort in 1938 als de N.108 DIANE MARIE. De tonnemaat bedraagt 6,89 BT en 2,77 NT en een motor Moës van 15 pk zorgt voor de voortstuwing.
- 1947.09.16: N.785 SANTA MARIA welke geschrapt was in 1946 wordt terug in dienst genomen door L. Vandenbussche. Houten scheepje gebouwd in 1943 als N.112 op de scheepswerf van Hillebrandt te Oostende. Het meet 24,33 BT en 9,07 NT en is voorzien van een motor ABC van 90 pk uit 1945.
- 1947.09.17: N.739 FRANS NYVILLE komt in de vaart. Deze houten mijnnevger werd te St.Andrews in Canada gebouwd en te Oostende omgebouwd tot vissersvaartuig voor de rederij van mevrouw Wed. Frans Nyville. Het schip meet 289,09 BT en 116,61 NT en wordt voortgedreven door een motor Superior van 500 pk.
- 1947.09.18: O.315 BEATRIX FERNANDE wordt door de NV Boels in de registers ingeschreven. Houten middenslagtreiler gebouwd door A. Loy te Oostende. Het schip meet 129,16 BT en 51,86 NT en is voorzien van een motor Werkspoor van 336 pk.
- 1947.09.19: O.330 MARCEL wordt te water gelaten als laatste vaartuig op de oude werf van A. Loy te Oostende voor rekening van Marranes Louis. Het schip meet 82,70 BT en 29,70 NT en wordt voortbewogen door een motor Deutz van 180 pk.
- 1947.09.20: O.259 PRIMA, een open boot, wordt door Eugene Dewaele geschrapt uit de registers. Gebouwd in 1937 door Hillebrandt te Oostende meet het 4,39 BT en 1,69 NT en was voorzien van een motor

Claeys van 7 pk uit 1941.

- 1947.09.20: 0.315 BEATRIX-FERDINANDE in dienst gesteld. Dit schip werd gebouwd op de scheepswerf van A. Loy te Oostende voor rekening van de rederij NV Boels uit Oostende. Met een lengte over alles van 32 m, een breedte van 6,9 m en een holte van 3,45 m, meet het schip 129,16 BT en 51,86 NT. Een motor Werkspoor 8 cilinders 4 takt levert 460 pk bij 300 omwentelingen per minuut, en er is tevens een hulpmotor ABC Paxman-Ricardo voorzien van 105 pk bij 1000 toeren/minuut. Er is ruimte voorzien voor 37.000 l mazout en 1.300 l smeerolie. De voorpiek bevat de reservebrandstoftank van 3.000 liter en de achterpiek 3.000 liter drinkwater. De vislier van het type Brusselle uit Nieuwpoort wordt aangedreven door een electro-motor van 78 pk en een motor Lister van 30 pk. Er zijn tevens 15 bakken voorzien in het visruim.
- 1947.09.20: 0.258 VERA, een open boot, wordt door Eugene Dewaele geschrapd uit de registers. Gebouwd in 1941 meet het 4,96 BT en 2,83 NT en is voorzien van een motor Claeys van 14 pk.
- 1947.09.20: De motor van de 0.251 BOBBY, eigendom van Monteyne Gustaaf wordt afgesteld op 75 pk.
- 1947.09.23: 0.424 ILONA wordt door Louis Willemkens verkocht aan Devent Camiel en omgedoopt tot N.424 DE EEND. Gebouwd in 1943 door Vanloo te Zeebrugge als de Z.424 LILY meet het scheepje 6,09 BT en 2,10 NT en is voorzien van een motor Claeys van 16 pk, gebouwd in 1941.
- 1947.09.24: Z.446 SMARAPAAAN wordt door Latruwe Petrus in de vaart gebracht. Deze kleine houten middenslagtreiler is gebouwd op de werf Crabeels te Oostende en meet 85,70 BT en 28,99 NT en is voorzien van een motor Union van 250 pk.
- 1947.09.30: Z.446 SMARAPAAAN van reder Latruwe Petrus krijgt een mede-eigenaar, nl. Goderis August.
- 1947.09.30: O. 70 TONNY-SONNY wordt door Ramoudt Charles geschrapd uit de registers. Gebouwd in 1931 meet het scheepje 3,82 BT en 1,22 NT en was voorzien van een motor Deutz van 11 pk uit 1942.
- 1947.10. : Z.502 MARIETTE RENE wordt terug in de vaart gebracht door Vantorre Frans. Deze ex H.34 MARIETTE RENE van Vantorre Frans werd gebouwd in 1927 te Zeebrugge en meet 22,33 BT en 6 NT en heeft een lengte van 13,60 m, een breedte van 4,68 m en een holte van 2,06 m en is voorzien

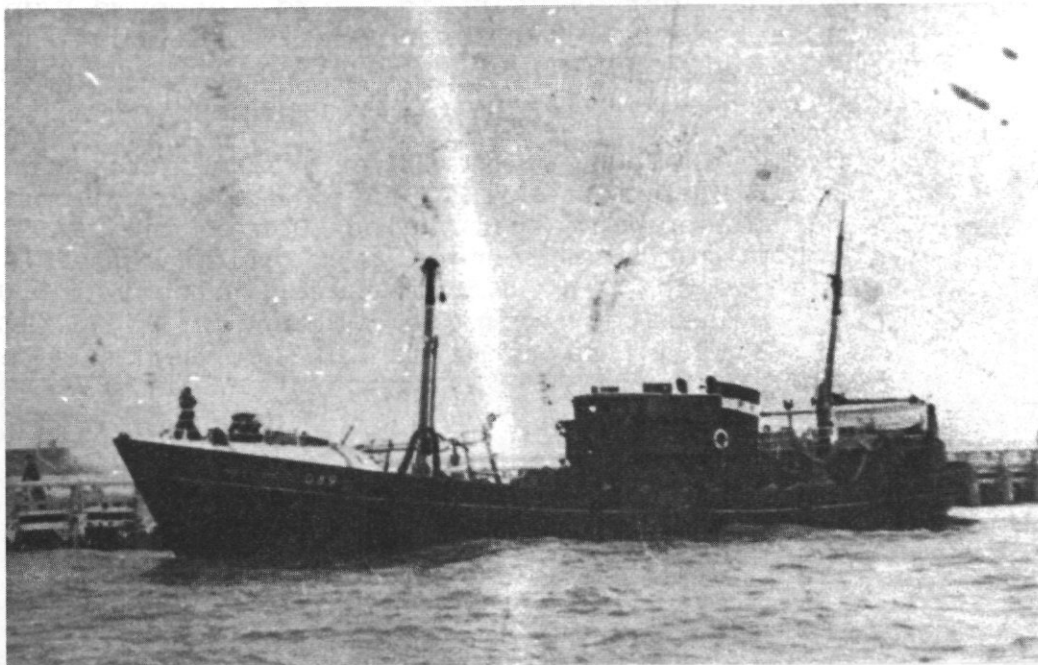
van een motor Deutz van 70 pk, gebouwd in 1932.

- 1947.10.03: O.326 MONTE CARLO wordt in dienst gesteld door Verbanck Leopold. Deze houten middenslagtreiler werd gebouwd door de scheepswerf van Hillebrandt A. te Oostende en meet 128,42 BT en 45,09 NT voor een lengte over alles van 26,88 m, een breedte van 6,79 m en een holte van 3,27 m. De motor Bronz ontwikkeld 300 pk.
- 1947.10.07: Z.402 MARIE-GERMAINE van reder Neyts Alfons krijgt een nieuwe motor Deutz van 50 pk ingebouwd. Deze boot werd gebouwd door J. Haerinck uit Heist in 1926 als de Z.1 MARIE GERMAINE van Neyts August en meet 18,47 BT en 4,41 NT.
- 1947.10.09: Z.492 HENRI-MARIE wordt door Vantorre Henri verkocht aan Vantorre Cesar. Deze houten boot werd gebouwd op de werf van R. Panesi uit Oostende in 1914 als Z.39 en meet 20,85 BT en 2,33 NT en is voorzien van een motor ABC van 60 pk, gebouwd in 1926.
- 1947.10.09: proefreis van de O.326 MONTE CARLO.
- 1947.10.13: Z.418 DEBRA-HUYSSSEUNE van reder Vlietinck Victor en zoon wordt terug in dienst gesteld. Deze ex Z.21 werd gebouwd door Debra te Zeebrugge in 1922 en meet 46,37 BT en 16,21 NT en is voorzien van een motor AWA van 140 pk, gebouwd in 1939.
- 1947.10.13: Op de N.717 GABRIELLE van reder Vanhove Antoon wordt de oude motor Otto Deutz van 35 pk en gebouwd in 1931 vervangen door een andere motor Deutz van 25 pk en gebouwd in 1935. De tonnemaat blijft 9,12 BT en 3,36 NT. Het schip zelf werd gebouwd door de scheepswerf A. Hillebrandt te Oostende in 1932 als N.30 en heeft een lengte van 10,01 m, een breedte van 3,55 m en een holte van 1,55 m.
- 1947.10.15: N.722 MICHEL kent een verandering van medeëigenaars. Seys Victor verlaat het trio die bestond uit de gebroeders Seys Victor, Seys Louis en Seys Engel. Dit houten garnaalscheepje werd gebouwd in 1941 door de gebroeders Vandebussche uit Veurne als N.95 en meet 5,88 BT en 2,43 NT. Een motor ABC van 20/22 pk zorgt voor de voortstuwing.
- 1947.10.18: Op de Z.449 ZEEMANSHOOP van reder Desmidt Leon wordt de oude motor Crepelle van 120 pk vervangen door een nieuwe motor Industrie van 150 pk. Dit houten vissersschip werd gebouwd op de scheepswerf van De Backer te Heist in 1945, meet 55,37 BT en 18,52 NT en heeft een lengte van

17,28 m, een breedte van 5,70 m en een holte van 2,73 M

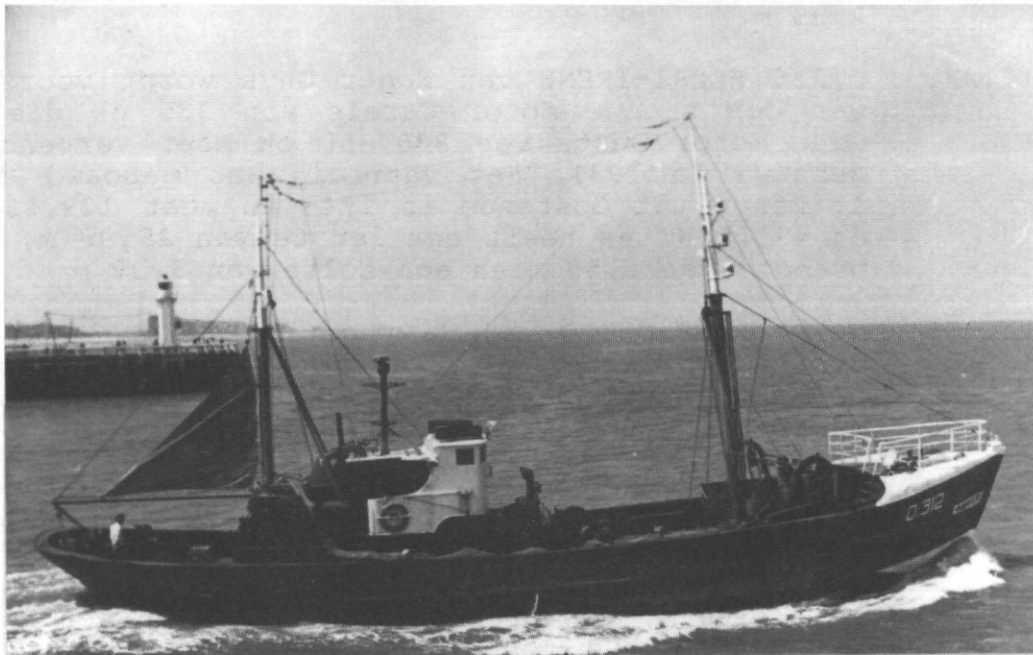
- 1947.10.18: Op de Z.499 GILBERT-NERA van de reder Vandie-
rendonck Jan wordt de oude motor ABC van 60 pk
en gebouwd in 1938 vervangen door een nieuwe
motor ABC van 75 pk. Dit houten schip werd ge-
bouwd in 1938 door De Backer uit Heist als de
H.27 en meet 23,30 BT en 5,47 NT.
- 1947.10.19: Z.432 CONSTANT-LEOPOLD is vastgelopen op de
Kentish Knock doch kon daarna terug vlot ge-
bracht worden.
- 1947.10.20: O.198 SUZANNE-ADRIENNE wordt terug in dienst
gesteld door Hennaert Jules na zijn teruggave en
herstelling. Deze houten middenslagtreiler meet
81,54 BT en 28,83 NT en werd gebouwd door de
scheepswerf van J. Denye te Oostende in 1931 als
O.303. De motor Deutz van 150 pk. zorgt voor de
voortstuwning.
- 1947.10.22: De houten middenslagtreiler N.819 PERSEVERENCE
wordt voor rekening van de PVBA De Ark te water
gelaten op de scheepswerf van Provoost te Nieuw-
poort. Met een lengte over alles van 22,70 m,
een breedte van 5,80 en een holte van 2,80 m
meet dit vaartuig 67,72 BT en 24,47 NT . De
voortstuwning geschiedt door middel van een motor
Industrie van 150 pk.
- 1947.10.20: Op de O.251 BOBBY van Monteyne Gustaaf en ge-
bouwd in 1943 door SABARN te Brugge wordt de
motor ABC afgesteld en van 120 pk naar 100 pk
gebracht.
- 1947.10.23: O.207 MARIA-ROSALIA DENYE van de reder, scheeps-
bouwer Jules Denye wordt geschrapt uit de regis-
ters. Door hem gebouwd in 1934 meet het schip
9,18 BT en 4,47 NT en was voorzien van een motor
ABC van 34 pk, gebouwd in 1944.
- 1947.10.27: O.164 JAN DE WAELE wordt door de NV Oostendse
rederij geschrapt uit de registers wegens ver-
koop naar het buitenland. Het schip zal zijn
verdere loopbaan slijten onder de naam LAUREN-
TINO en zal tot in 1955 eigendom blijven van de
Cia de Pescade Mocambique om daarna over te gaan
in handen van de rederij B. Gelcer and Co Pty
uit Capetown en in 1960 naar Irving and Johnson
eveneens uit Capetown. Het schip wordt daarna in
1964 afgebroken. Stalen diepzeetreiler, gebouwd
in 1925 te Silby (GB) meet het schip 324,40 BT
en 112,64 NT en was voorzien van een stoommach-
ine van 570 ipk.

- 1947.10.28: B.624 FREGAT van Karel Proot wordt geschraapt uit de vloot. Deze open boot, gebouwd in 1937 als de B.77 meet 3,55 BT en 1,31 NT en was voorzien van een motor Bolinder van 8 pk.
- 1947.10.30: O.319 NOORDENDE II wordt door de scheepswerf Beliard Crighton te Oostende te water gelaten en dit voor rekening van de rederij Noordende. De lengte over alles bedraagt 35 m, de breedte 6,90 m en de holte 3,60 m. De voortstuwung geschiedt door middel van een motor Carels van 300 pk.
- 1947.11. : Z.501 LEOPOLD-RAYMONDE, eigendom van Neyts Theodoor, wordt de motor Anglo Belge van 50 pk vervangen door een AWA van 60/70 pk, gebouwd in 1947.
- 1947.11. : O.330 MARCEL van reder Louis Marranes komt in de vaart. Het gaat hier om het laatste schip gebouwd op de oude werf van A.Loy te Oostende aan de derde handelsdokken. Dit houten vissersvaartuig meet 82,70 BT en 29,70 NT en voor de voortstuwung zorgde een motor ABC van 180 pk.
- 1947.11.07: O. 89 MARCONI komt de vloot vervoegen. Dit is het laatste schip van een reeks van vier gebouwd door de scheepswerf J.Boel & Zonen, Temse voor rekening van de SA Pêcherries à Vapeur uit Oostende en meet 219,95 BT en 85,01 NT. De motor Carels ontwikkeld 400 pk

O.89 MARCONI

- 1947.11.12: O.288 MARIA, eigendom van Fr. Huysseune, wordt voorzien van een nieuwe motor Klockner Humboldt Deutz van 200 pk. Het schip lag op sedert 7 april 1947. Op 31 juli vertrokken naar Temse en op 28 augustus vertrokken naar Gent waar de motor zou ingebouwd worden.
- 1947.11.15: O.272 PIET HEIN wordt verkocht voor afbraak. Dit vissersschip was gezonken op 06 augustus 1946 en gelicht op 09 en 10 augustus 1946. De openbare verkoop van het schip ging door op 21 december 1946 doch nu eerst werd het verkocht voor afbraak.
- 1947.11.17: O.151 VONNINE wordt geschrapt uit de registers wegens verkoop naar Frankrijk. Deze houten boot werd in 1945 op de scheepswerf van E. Crabeels gebouwd en was eigendom van Logghe Henri. De boot mat 54,63 BT en 22,08 NT en was voorzien van een motor Crepille van 214 pk
- 1947.11.24: De O.157 WINSTON SPENCER CHURCHILL krijgt op 100 mijlen van de Pentland een zware storm uit het NW. Hevige brekers slaan op de brug en alles wordt er lek geslagen. Het elektrisch schakelbord was beschadigd evenals de elektrische leidingen met het gevolg dat er kortsluitingen ontstonden. Herstellingen konden uitgevoerd worden aan boord en de reis verder gezet.
- 1947.11.24: O. 3 MARIA, een open boot , eigendom van Verburgh Alfons wordt geschrapt uit de vloot. Dit houten garnaalvaartuig werd gebouwd op de scheepswerf A.Hillebrandt uit Oostende in 1939 en meet 7,28 BT en 3,38 NT en was voorzien van een motor Claeys van 7/9 pk, gebouwd in 1941.
- 1947.11.27: O.312 ANGELUS wordt in de vaart gebracht door Louis Maesen en Jules Denye. Het werd gebouwd op de scheepswerf van Jules Denye in 1947. Het schip heeft een lengte over alles van 22,80 m, een breedte van 6,52 m en een holte van 3,01 m. De tonnematen zijn de volgende: 93,71 BT en 35,08 NT en de motor is van het merk ABC en is 270 pk sterk.

O.312 ANGELUS.

- 1947.11.28: O. 15 DE DRIE GEBROEDERS van Gustaaf Major wordt geschraapt. Dit houten garnaalschip, gebouwd in 1928 op de werf van Jules Denye te Oostende was op het strand gelopen ten westen van Mariakerke en verloren gegaan, en werd later verkocht voor afbraak voor 35.000 fr. Door de onderzoeksraad werd de schipper bestraft met 14 dagen schorsing en dit voor het verlies van zijn schip. De tonnematen bedroegen resp. 18,34 BT en 5,77 NT en een motor Deutz van 25 pk zorgde voor de voortstuwing.
- 1947.11.25: O.205 MONTREAL, een als houten mijnenveger gebouwd schip, wordt na haar verbouwing te Oostende als vissersschip afgeleverd aan Hendryckx L en F Vandenberghe. Het schip was gebouwd te St. Andrews in Canada in 1944 en had een lengte o.a. van 40,65 m, een breedte van 7,95 m en een holte van 3,98 m. De tonnematen waren de volgende: 289,09 BT en 116,61 NT en er was een motor Superior voorhanden van 500 pk. De eerste aanmonstering voor dit schip gebeurt pas op 17 februari 1948.
- 1947.11.XX: O.199 PAX wordt voorzien van een nieuwe motor Deutz van 150 pk die de AWA van 160 pk, gebouwd in 1945 vervangt. Deze houten middenslagtreiler werd gebouwd op de scheepswerf van J. Denye te Oostende voor rekening van Henri Calcoen, meet 62,36 BT en 27,35 NT en heeft een lengte van

18,80 m, een breedte van 5,95 m en een holte van 2,85 m.

- 1947.11.XX: O.226 HENRI-IRENE van Roger Ghys wordt voorzien van een nieuwe motor Carels van 335 pk die de oude motor Deutz van 300/350 pk moet vervangen, gebouwd in 1931. Het vaartuig was gebouwd door J. Denye uit Oostende in 1945 en meet 129,15 BT en 49,25 NT en heeft een lengte van 25,90 m, een breedte van 6,50 m en een holte van 3,39 m.
- 1947.12. : N.791 RENE-GUIDO van de rederij P. Dewulf en J. Van Craeyelinghe, wordt de motor Bolinder van 50 pk en gebouwd in 1935 vervangen door een motor Moës van 40 pk, gebouwd in 1945.
- 1947.12.01: O.236 HENRIETTE wordt op de scheepswerven Be-liard Crighton & Cie te Oostende te water gelaten voor rekening van Henri Laplasse. Deze grote stalen middenslagtreiler heeft een lengte o.a. van 35,00 m, een breedte van 6,90 m en een holte van 3,60 m. De tonnematen zijn resp. 154,45 BT en 59,70 NT en het schip is voorzien van een motor Carels van 300 pk

- 1947.12.01: O.167 SONNY BOY wordt geschraapt uit de registers wegens het vergaan na aanvaring in de mist met het belgische ss VINKT op 6 mijl van Dungeness. De bemanning werd gered met uitzondering van de machinist Maurice Laplasse. Deze houten treiler werd gebouwd door A. Hillebrandt te Oostende in 1931 als de O.324 voor reder Cloet Germain en mat 82,79 BT en 23,51 NT en de voortstuwingsmotor was een Bronz van 200 pk. Was pas sedert 11.07.1947 terug in de vaart.
- 1947.12.02: Aan boord van de O.276 LUCIENNE CHRISTIAEN verdween op zee om 13u10 op 9 mijl ZtW1/2W van

de boei GH6 motorist Jacobus Alphonsius HENRI, geboren te Oostende op 3 juni 1900 en gehuwd met mevrouw Justina Lambersy. (volgens doodsprentje HENRI Jacobus, Alphonsius en volgens de monsterrol HENRI Jacobus Henricus).

Heden is de mens, morgen is hij niet meer
Gods wil geschiede!

† BIDT GOD VOOR DE ZIELERUST

VAN MIJNHEER

Jacobus - Alphonsius HENRI

MOTORIST AAN BOORD VAN DE O.276

Echtgenoot van Mevr. Justina LAMBERSY

*geboren te Oostende de 3 Juni 1900
en verdwenen op zee de 2 December 1947.*

Hij die wij thans betreuren was een brave man, deftig en minzaam was hij door elkeen bemind en nu wordt hij algemeen betreurd; zijn aandenken zal in ere blijven om zyn gulhartigheid, zyn liefderijken omgang en gediensdigheid voor eenieder.

De dood is geen einde, maar het begin van een nieuw leven, waar we geen zorgen geen lasten geen lijden meer zullen kennen.

Dierbare Echtgenote, we waren samen gelukkig en hoopten dit nog enige jaren op aarde te zijn. God riep mij het eerst by Hem. Ik verlaat dit tranendal. Troost U en gedenk mij in uw gebeden.

Lieve Kinderen vaarwel, troost, eert en steunt uwe moeder en dat uw zorgen voor haar myn plaats innemen.

Vaarwel, mijn teergeliefde Moeder, Zusters en Broeders, duurpare Bloedverwanten en Vrienden, heb dank om uw aller genegenheid en wees mijn Ziel indachtig

M. Hart van Jezus, ik heb betrouwen op U 300 d.

DRUK. H. VANCAMPO ZÖÖN. VELDETRAAAT. 80. OOSTENDE

- 1947.12.02: Z.444 SERAPHINE wordt door Arsene Govaert verkocht aan Vanwynsberghe H en omgedoopt tot BOU.11 JONGE CELINA. Stalen boot gebouwd in 1942 te Oostende en metende 7,34 BT en 3,21 NT en voorzien van een motor Deutz van 25 pk.
- 1947.12.08: De O.157 WINSTON SPENCER CHURCHILL komt ter hoogte van Smith's Knoll in aanraking met de schroef aan een onderwater drijvend voorwerp. Er worden enkele kloppen waargenomen in de machinekamer doch de reis kan verder gezet worden.
- 1947.12.16: O.174 RESISTANCE, eigendom van de rederij NV Seghers uit Oostende wordt uit de vaart genomen om een nieuwe motor te kunnen plaatsen.
- 1947.12.19: O.784 JEAN PIERRE is gezonken op de kuisbank te Oostende. Het schip was op een wrak gestoten en had daardoor een lek opgelopen. Het schip werd

naar Oostende gesleept door de Z.496 en op de kuisbank geplaatst. Wegens de zware schade werd het schip als verloren beschouwd en verkocht voor afbraak. Het schip werd gebouwd te Nieuwpoort als de N.784 door de scheepswerf Provoost in 1942. het mat 17,73 BT en 7,06 NT en een motor ABC van 60 pk zorgde voor de voortstuwing. Het schip was eigendom van de rederij PVBA Zeevaart Flandria.

1947.12.20: O.303 ARTAN komt de vloot versterken. Een stalen vissersschip met geschiedenis. De bouw van het schip werd begonnen door de NV Koninklijke maatschappij De Schelde te Vlissingen, voor rekening van "Nordsee" Deutsche Hochseefischerei AG Wesermunde-Cuxhaven. Op 03.07.42 werd inderdaad de kiel gelegd van dit vaartuig (bouwnummer 228) en op 09.02.44 werd het te water gelaten als de POTSDAM. Drie weken later, en wel op 28.02.44 werd het schip naar Antwerpen overgebracht voor verdere afwerking door Mercantile Marine Engineering & Graving Docks Co. SA. en daar door de Belgische Staat aangeslagen na de bevrijding. Het schip werd naar oostende gesleept om daar afgewerkt te worden door Beliard Crighton & Cie SA. voor rekening van de Belgische Staat. Het schip werd in huur genomen door de NV Motorvisserij. Deze diepzeestoomtreiler heeft een l.o.a. van 56,47 m, een breedte van 9,16 en een holte van 4,79 m. De machine bestond uit een triple-expansie machine met stoomketel Bauer Wach en voorzien voor kolenstook, doch hier werd alles meteen omgebouwd voor oliestook. 750 pk

1947.12.22: O.262 RONNY II wordt door Pierre Strobbe verkocht naar Frankrijk en geschrapt uit de registers. Gebouwd in 1945 op de scheepswerf Borrey te Oostende meet deze treiler 48,07 BT en 12,72 NT en is voorzien van een motor AWA van 160 pk.

1947.12.29: Z.473 POOLSTER wordt geschrapt uit de vloot en afgebroken. Dit houten garnaalschip, eigendom van P. Dewulf en J. Craeyelinghe was gebouwd in 1928 door P. Vinck te Boom als Z.92 en meet 14,09 BT en 3,97 NT en had een motor Kromhout van 30 pk.

Tijdens 1947 krijgen we dan nog volgende veranderingen in de vloot maar we hebben de juiste data niet kunnen vaststellen. De schepen van de rederij NV Aurora lagen reeds enige tijd stil alvorens ze uit de registers werden geschrapt. Het zijn de volgende:

Z.464 ALICE LEON, eigendom van de NV Aurora, wordt geschrapt uit de vloot. Houten schip, gebouwd in 1925 te Brugge als Z.64 ALICE LEON voor dezelfde rederij, meet 33,38 BT en 11,03 NT en is voorzien van een motor Kromhout van 90 pk uit 1932.

Z.463 SPERANZA, eigendom van de NV Aurora, wordt geschrapt uit de vloot. Houten schip, gebouwd in 1919 te Brugge als Z.69 SPERANZA en meet 18,72 BT en 5,27 NT en was voorzien van een motor Laval van 60 pk uit 1929.

Z.460 QUO VADIS, eigendom van de NV Aurora, wordt geschrapt uit de vloot. Houten schip gebouwd in 1924 te Brugge als Z.67 QUO VADIS meet 36,48 BT en 10,82 NT en is voorzien van en motor Laval van 80 pk uit 1931.

Z.462 LEOPOLD MARIE, eigendom van de NV Aurora, wordt geschrapt uit de vloot. Houten schip gebouwd te Brugge in 1923 als de Z.68 LEOPOLD MARIE, meet 36,45 BT en 14,94 NT en is voorzien van een motor Laval van 80 pk uit 1925.

Verder komen dan nog volgende veranderingen voor:

B.612 WIKING, open boot, wordt verkocht aan Maertens en Labeau en omgedoopt tot **O.612 WIKING**. Dit houten scheepje werd gebouwd in 1937 en meet 6,16 BT en 3,27 NT en is voorzien van een motor Claeys van 20/24 pk uit 1941.

N.709 SACRE COEUR DE JESUS. Mede-eigenaar Bouckenaere Louis verkoopt zijn aandeel in het schip aan Coulier P.

N.726 FRANS GERMAIN, eigendom van Brackman Julien wordt voorzien van een motor Moës van 60 pk uit 1945.

N.747 ROGER WILLY wordt eigendom van Seys Isidoor en Lingier Camiel. Gebouwd in 1941 als N.67 door Delahaye uit Oostende meet dit scheepje 7,08 BT en 1,78 NT, heeft een lengte van 9,02 m, een breedte van 2,30 m en een holte van 1,20 m en is voorzien van een motor Claeys van 24 pk uit 1941.

N.790 DE ZEEMEEUW wordt alleen-eigendom van Vanhove Michel door afkopen van aandeel van H. Pyson. Deze ex N.122 werd gebouwd in 1943 op de werf P. Vinck te Boom en meet 21,03 BT en 7,41 NT en is voorzien van een motor Industrie van 60 pk.

N.802 JOHANNA LILIANE wordt door M. Vandermeersch en L. Catrysse verkocht aan Derudder Emiel en omgedoopt tot **Z.802 JOHANNA LILIANE**. Dit scheepje is gebouwd in 1942 als N.137 door Catrysse uit Bredene en meet 14,50 BT en 3,58 NT en is voorzien van een motor Deutz Bronz van 40 pk uit 1935.

O. 30 CHARLOTTE SCHREUS, eigendom van Pieters Edward en Pieters G., wordt de AWA motor afgesteld op 120 pk.

O.100 RACHEL-MARIE JOSE-MARGUERITE, eigendom van Barbaix Pierre, wordt voorzien van een nieuwe motor Lister van 40 pk, gebouwd in 1946.

Z.422 DE RUYTER, eigendom van Demeester Jan en Pieter wordt geschraapt uit de vloot. Gebouwd in 1928 te Oostende meet deze ex Z.25 66,01 BT en 24,29 NT en was voorzien van een motor Humboldt Deutz van 150 pk, gebouwd in 1934.

Z.440 ANNA JACQUELINE, eigendom van Vantorre Robert wordt voorzien van een motor Red Wing van 70 pk, gebouwd in 1933.

Z.474 GERARD LEON wordt door Jonckheere Leon en Leonard overgedragen aan Jonckheere Gerard. Gebouwd in 1942 door De Roose uit Ledeborg als Z.95 GERARD LEON meet het 19,68 BT en 5,66 NT en is voorzien van een motor Kromhout van 50 pk uit 1931.

Z.476 ROBERT wordt door Desmidt Leon verkocht aan Couhysder Arthur. Gebouwd in 1942 door Van Hoywegen te Steendorp als Z.103 ROBERT, meet dit scheepje 9,83 BT en 2,88 NT en is voorzien van een motor Claeys van 30 pk uit 1941.

Z.494 OP HOOP VAN ZEGEN wordt door Dobbelaere Emiel en De-groote F verkocht aan Pauwaert Albert. Houten scheepje gebouwd te Oostende in 1928 als Z.56 OP HOOP VAN ZEGEN en metende 22,47 BT en 7,45 NT en voorzien van een motor Skoda van 60 pk uit 1943.

Z.525 ANDRE-ROBERT-DENISE wordt door Desmit Leon verkocht aan Vantorre Paulus. Gebouwd in 1936 als H.73 door de scheepswerf Crabeels te Oostende meet het 20,04 BT en 3,79 NT en is voorzien van een motor Anglo Belge van 690 pk.

Z.532 STORMVOGEL, eigendom van NV Boels wordt voorzien van een motor Lister van 105 pk.

VANDE CASTEELE LOUIS
KAPITEIN T.L.O.

DE OPRICHTING VAN DE PAROCHIE MOLENDORP IN BREDENE

Sommige auteurs beweren dat de parochie Molendorp in Bredene in 1857 opgericht werd als onafhankelijke parochie. ⁽¹⁾ Dit zou zelfs gebeurd zijn bij Koninklijk Besluit van 7 maart 1857. ⁽²⁾

Uit verschillende originele dokumenten, die berusten in het archief van de kerkfabriek van de parochie Sint-Rikiërs te Bredene-Dorp, blijkt evenwel dat de parochie Molendorp opgericht werd bij Koninklijk Besluit van 11 juli 1842, dat uitwerking had op 1 januari 1843.

Het duurde echter nog vele jaren vooraleer alles wettelijk in orde was met deze nieuwe parochie.

1. De oprichting van de parochie Molendorp.

Het verslag van de buitengewone vergadering op 8 september 1842 van de kerkraad van de parochie Sint-Rikiërs ⁽³⁾ luidt als volgt:

Nr.1 - Op den 8ste September 1842 door wegens D'heer Pieter Zwaenepoel President van den Kerkraad buitengewoon vergadert hebben de onderschreven Pieter Zwaenepoel President J.A. Le Dieu Pastoor Andreas Zwaenepoel Burgemeester Michiel Van huele tesorier Joseph Dumon secretaris Joannes Minne en Constantinus Lingier Leden al te zamen van het Kerkbestuer van de Parochiale kerk van den H. Richarius te Breedene op de kennis die wij bekomen hebben als dat door besluyt van den 11en July 1842 zijne Majesteyt den Koning heeft verklaerd de Capelle van Molendorp onder Breedene met 1 Januarius 1843 te erkennen als succusaele kerk en aen den Heer Deservant van de zelve het pensioen van Pastoor te betaelen.

Aenmerkende als dat vervolgens deeze Capelle niet meer zal dienen voor den dienst van onzen heer onderpastoor en geenzints meer van onze kerke zal afhangen; dat den heer bedienaer van die plaets onzen onderpastoor niet meer zal weezen hebben wij onderschreven diesvolgens geoordeelt en besloten als dat met 1en Januarius 1843 er zal opgehouden worden van door de kerk van Breedene aen de nieuwe Parochiale kerk van Molendorp

^{1.} F. Gevaert in "Bredeniana" - 1988, blz. 20.

^{2.} "Bredene 1991 - Nieuw Gemeentehuis", brochure uitgegeven door de gemeente, blz. 8, zonder vermelding van auteur.

^{3.} Verslagboek van de vergaderingen van de kerkraad over de periode van 8 september 1842 tot 7 april 1867. Vroegere verslagen berusten niet in het archief van de kerkfabriek.

den gewoonen onderstand die te vooren aen de Capelle betaeld wierd te betaelen en gelijkelijk met zelfden dag het gewoon pensioen van onderpastoor niet meer zal betaeld worden en het huis van den onderpastoor ten profijte van onze kerk zal verpagt worden.

Aldus gedaen te Breedene den 8 September 1842."

(volgen de handtekingen van al de aanwezige leden van de kerkraad.)

In mijn bijdrage over "De onroerende kerkgoederen van Breedene" (4) handelde ik over het proces dat gevoerd werd tussen de kerkfabrieken van Breedene-Dorp en Molendorp, met als inzet de verdeling van de goederen van de oude parochie van Breedene.

In het dossier dat over dit proces berust in het archief van de kerkfabriek Sint-Rikiërs bevinden zich de hierna volgende originele stukken die de voormelde data van 11 juli 1842 en 1 januari 1843 bevestigen.

a) De originele sommatie die op 17 maart 1858 op verzoek van het kerkbestuur van Molendorp door deurwaarder Joannes Dominicus Carroen te Brugge betekend werd aan de schatbewaarder, de voorzitter en de pastoor van het kerkbestuur van Breedene-Dorp waarvan de aanhef luidt als volgt:

"Aangezien bij Koninklijk Besluit van elfden juli achttienhonderd tweeënveertig de oude kapelle van Molendorp binnen de gemeente Breedene als succursale (5) is ingericht geworden om als dusdanig afzonderlijk aanschouwd en bestuurd te worden van eerste januari af van het volgende jaar achttienhonderd drieënveertig".

b) De originele dagvaarding om te verschijnen voor de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge, die aan het kerkbestuur van Breedene-Dorp op 22 juli 1859 betekend werd door deurwaarder Jean Dominique Carroen te Brugge op verzoek van de kerkraad van de nieuwe succursale van Molendorp. De eerste zin hiervan is:

"Attendu que par arrêté royal du onze juillet 1800 quarante deux la chapelle de Molendorp sous Breedene a été érigée à partir du premier janvier 1800 quarante trois en succursale".

4. Bijdrage opgenomen in "Een oord genoemd Bredena", 1991, blz. 115 t/m 119.

5. Artikel negen van het concordaat tussen Napoleon en de Heilige Stoel schreef de bisschoppen voor dat er slechts één hoofdparochie (cure) mocht zijn per gerechtelijk kanton. Daarnaast mochten zoveel hulpkerken (succursales) als nodig worden opgericht. -Louis Preneel in "Het Bisdom Brugge (1559-1984)" blz. 324. In die zin zijn de drie parochies van Breedene succursales van de hoofdkerk van Oostende.

(aangezien dat bij Koninklijk Besluit van elf juli 1800 tweeënveertig de kapel van Molendorp onder Bredene vanaf de eeste januari 1800 drieënveertig opgericht werd als succursale).

c) Het tussenvonnis van 7 november 1860 van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge herneemt, zonder opmerkingen noch kritiek, de termen van de dagvaarding van 22 juli 1859 en de erin vermelde data van 11 juli 1842 en 1 januari 1843.

d) Het door de deurwaarder betekende arrest van het Hof van Beroep te Gent, dat bevestigd werd door het arrest van het Hof van Cassatie van 25 april 1873. In de eerste overweging zegt dit arrest: (6)

"Attendu qu'en vertu d'un arrêté royal en date du 11 juillet 1842, le territoire de la succursale de Bredene fut démenbré en deux circonscriptions nouvelles sans qu'il ait été statué par le Gouvernement sur les ressources temporelles qui seront affectées à l'exercice du culte dans chacune des deux circonscriptions nouvelles".

(Aangezien het grondgebied van de succursale van Bredene krachtens een Koninklijk Besluit, gedagtekend op 11 juli 1842 verdeeld werd in twee nieuwe omschrijvingen, zonder dat door de regering uitspraak gedaan werd over de tijdelijke middelen die zullen bestemd worden voor de uitoefening van de eredienst in elk van de twee nieuwe omschrijvingen.)

Het Hof van Beroep beslist in het beschikkend gedeelte van het arrest:

"Par ces motifs... dit pour droit qu'il sera procédé entre parties sur le pied de la population respectie au 1 janvier 1843 constatée d'après les documents officiels, sinon et à défaut, d'après tous autres moyens légaux, ce par le ministère d'un notaire à convenir endéans le mois de la signification du présent arrêt, sinon par le ministère de Mr. Ph. Colens, notaire à Bruges, à la division et à l'attribution de tous les biens meubles et immeubles qui appartenaient à la fabrique de l'église de Bredene à la date du 1er janvier 1843, à l'exemption toutefois de ceux qui seront prouvés être chargés de services religieux devant être acquittés, d'après la volonté des donateurs ou testateurs sur un autel particulier en la dite église ou en celle de Molendorp, lesquels demeureront à celle des deux succursales dont elles relèvent".

(om deze redenen... zegt voor recht dat er tussen partijen zal overgegaan worden, op voet van de respectieve bevolking op 1 januari 1843, vastgesteld volgens de officiële documenten, zoniet en bij gebreke volgens alle andere wettelijke middelen, dat door het ambt van een binnen de maand na de betekening van huidig arrest overeen te komen notaris, zoniet door het ambt van meester Ph. Colens, notaris te Brugge, tot de verdeling en de toewijzing van alle roerende en onroerende goederen die behoorden aan de kerkfabriek van Bredene op 1 januari 1843, met uitzondering nochtans van deze waarvan bewezen zal worden dat zij belast zijn met godsdienstlasten, volgens de wil van de schenkers of erflaters te volbrengen op een bijzonder altaar in de gezegde kerk of in deze van Molendorp, dewelke in het bezit blijven van deze van de twee succursalen waarvan zij afhangen.)

6. Arrest van het Hof van Beroep van Gent van 4 juni 1870.

Op te merken valt dat dit arrest dateert van 4 juni 1870 en dat de parochiegrenzen tussen beide parochies vastgelegd werden door Koninklijk Besluit van 12 oktober 1857. -zie hierna.

2. De vaststelling van de parochiegrenzen.

Het verslag van de vergadering van de kerkraad van Bredene-Dorp op 5 oktober 1856 luidt als volgt:

Nr.14 - Op heden vijfdien oktober 1856 is aan de beraedslaging van het kerkbestuur van Bredene vooren gesteld het aannemen van grens scheidung tusschen de kerk van Bredene en de Kapelle van Molendorp. Den Heer President Louis Zwaenepoel heeft voorgesteld de voorschreven verdeeling zoo zij is voorgesteld niet te aanveerden hebben met hem gestemd J.A. Le Dieu past. Francis Minne Joseph Van Huele Henderic Van Den Berghe Pieter Leroeye, heeft tegengestemd den Heer Aug. Valcke Burgemeester.

Den Heer president heeft ten tweeden voorgesteld in geene welkdanige scheidung toe te stemmen, hebben met hem gestemd J.A. Le Dieu past. Francis Minne Joseph Van Huele Henderic Van Den Berghe en Pieter Leroeye, den heer Aug Valcke Burgemeester heeft tegen deezen voorstel geprotesteert."

Dit verslag werd ondertekend door alle aanwezigen.

De grenzen tussen beide parochies werden dan officiëel vastgelegd door het Koninklijk Besluit van 12 oktober 1857, dat verscheen in: Le Moniteur Belge, journal officiel van 15 oktober 1857 op blz. 3637.

LE MONITEUR BELGE,

JOURNAL OFFICIEL.

27e ANNÉE.

JEUDI, 15 OCTOBRE 1857.

N° 228

PARTIE

OFFICIELLE.

MINISTÈRE DE LA GUERRE.

AVIS.

Le Ministre de la guerre fera adjudger publiquement, le 7 novembre 1857, à midi, à l'hôtel du ministère de la guerre, à Bruxelles, la fourniture des objets suivants, qui seront nécessaires à l'armée et à la gendarmerie en 1858:
Buffetterie pour l'armée,
Buffetterie pour la gendarmerie :

Florie-Marie-Virginie, née le 12 octobre 1835.

7° Que la tutelle de ces enfants a été confiée au sieur Compagny (Honoré), à Lincelles;

8° Que le sieur Compagny a contribué à la caisse des orphelins et pupilles du département des travaux publics, instituée par Notre arrêté du 29 décembre 1844, par-lait G. 2 et 5 m. 25, du 1er janvier 1851 au 31 mai 1857;

9° Qu'il a juri, pendant cette période, d'un traité annuel annuel de 1,200 fr., soumis aux retenues;

10° Les statuts de la caisse précitée et notamment les art. 2, 40, 43, 49, 52 et 75;

11° Vu l'avis du conseil de la caisse, en date du 5 octobre 1857, n° 505;

Sur la proposition de Notre Ministre des travaux publics,

MINISTÈRE DE LA JUSTICE.

Circonscription d'une succursale.

LÉOPOLD, Roi des Belges,

A tous présents et à venir, SALUT.

Vu les délibérations, en date du 23 septembre et du 3 octobre 1856, du conseil de fabrique de l'église de Breedene (Flandre occidentale) et du conseil communal, concernant la partie du territoire à détacher de cette église, pour former la circonscription de la succursale de Molendorp en la même commune;

Vu les avis de M. l'évêque diocésain, du 25 mars 1857; de la députation permanente du conseil provincial et du gouverneur, du 24 juillet suivant;

Vu les articles 61 et 62 de la loi du 18 germinal an x, et le décret du 30 septembre 1807;

Sur le rapport de Notre Ministre de la justice,

Nous avons arrêté et arrêtons :

Article unique. La partie du territoire de la commune de Breedene, figurée au plan visé par Notre Ministre de la justice, annexé au présent arrêté, limitée : 1° par les communes de Zandvoorde, de Steene et la ville d'Ostende; 2° par la digue du Grand-Polder de Breedene et l'axe du Noord-Eede, selon le liséré rouge tracé sur le plan, formera la circonscription de la succursale de Molendorp en la même commune.

Notre Ministre de la justice est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Donné à Laeken, le 12 octobre 1857.

LÉOPOLD.

Par le Roi :

Le Ministre de la justice,

ALPH. NOTHOMB.

HOSPICES CIVILS ET-BURAI

Un arrêté royal, en date de de bienfaisance de Leval-Traidre, de gré à gré : A. A l'Etat 10 ares 59 centiares de terre,

1° 5 ares 80 centiares dans sise à Leval-Trahégnies, au li la matrice cadastrale, d'un re times;

2° 4 ares 32 centiares dans Trahégnies, au lieu dit l'Aub cadastrale, d'un revenu impo

3° 47 centiares dans la parc Leval-Trahégnies, au lieu dit la matrice cadastrale, d'un re times;

B. A la société anonyme de Erquelinnes, moyennant la : are 55 centiares de la parcelle l'Aublain, section A, n° 215 et quelle parcelle doit aussi être sous le n° 2°.

CONS

Un arrêté royal, en date du sion administrative des hospice Flandre occidentale) à faire cc lards et les orphelins des deu volonté du sieur Pollet (Céler passé, le 5 septembre 1851, dignies, a légué, pour l'érecti 80 centiares de terre et un cap tation a été autorisée par arrêté

5

Un arrêté royal, en date du get du département de la justic

Vertaling:

MINISTERIE VAN JUSTITIE

Omschrijving van een succursale

LEOPOLD, Koning der Belgen

Aan allen tegenwoordigen en toekomstende Heil,

Gelet op de beraadslagingen in datum van 23 september en van 5 oktober 1856 van de kerkfabriek van Breedene (West-Vlaanderen) en van de gemeenteraad, betreffende het van deze kerk af te scheiden gedeelte van het grondgebied om de omschrijving te vormen van de succursale van Molendorp in dezelfde gemeente;

Gelet op de adviezen van M. de diocesane bisschop van 25 maart 1857; van de provinciale bestendige deputatie en de gouverneur van 24 juli daaropvolgend;

Gelet op de artikelen 61 en 62 van de wet van 18 germinal jaar x en het decreet van 30 september 1807;

Op de voordracht van Onze Minister van justitie,

Hebben wij besloten en besluiten Wij:

Enig artikel. Het gedeelte van het grondgebied van de gemeente Breedene, afgebeeld op het plan dat gevisieerd werd door Onze Minister van justitie, dat aan huidig besluit aangehecht is, begrensd: 1° door de gemeenten Zandvoorde, Steene en de stad Oostende; 2° door de dijk van de Grote-Polder van Breedene en de as van de Noord-Eede, volgens de rode bies geschetst op het plan, zal de omschrijving vormen van de succursale van Molendorp in dezelfde gemeente.

Onze Minister van justitie is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Laken op 12 oktober 1857.

LEOPOLD

Voor de Koning,
De Minister van justitie,
Alph. Nothomb.

Op 12.10.1857, datum van dit Koninklijk Besluit, waren de leden van de kerkraad van Molendorp nog niet benoemd, zodat zij ook geen advies konden geven over de voorgestelde grensafpaling.

3. De verdeling van de opbrengst van de verkochte goederen.

De goederen van de kerkfabriek van Bredene werden in 1876 openbaar verkocht door notaris Ph. Colens te Brugge. De akteverdeling van de opbrengst van deze verkoop, opgesteld door de voornoemde notaris, herneemt de overeenkomst tussen de kerkfabriek van Bredene, die beslist werd op een buitengewone vergadering van de kerkraad van 11 december 1874, en de kerkfabriek van Molendorp, die beslist werd op een buitengewone vergadering van de kerkraad van 16 december 1874.

Deze overeenkomst stelt:

- in artikel 1: "*Le chiffre de la population respective, pris pour base du partage, est arrêté de commun accord: après examen des documents et observations présentés de part et d'autre comme suit. Pour la fabrique d'église de Breedene à 1140 habitants pour celle de Molendorp à 1370 habitants.*"

- in artikel 4 - *Feront l'objet du partage tous les biens immeubles que la fabrique d'Eglise de Breedene possédait à la date du 1 janvier 1843...*

artikel 1 - Het respectieve bevolkingscijfer, dat als basis genomen is voor de verdeling, wordt bij gemeen akkoord, na onderzoek van de documenten en de naar voor gebrachte opmerkingen, vastgesteld als volgt. Voor de kerkfabriek van Bredene op 1140 inwoners, voor deze van Molendorp op 1370 inwoners.

artikel 4 - Alle onroerende goederen die de kerkfabriek van Bredene bezat op de eerste januari 1843 zullen onder de verdeling vallen.)

4. De aanstelling van de eerste kerkraad van Molendorp.

Artikel 6 van het Keizerlijk Decreet van 30 december 1809 op de kerkbesturen bepaalt: "In de parochies of hulpkerken alwaar de kerkbestuurraad bestaat uit negen leden, de leden van rechtswege niet medegeteld, worden de eerste maal, vijf leden door de bisschop en vier door de gouverneur benoemd; daar waar hij slechts uit vijf leden bestaat benoemt de bisschop er drie en de goeverneur twee."

Nadien wordt de kerkbestuurraad bij gedeelten om de drie jaar vernieuwd (art.7) en de raadsleden, die de uittredende leden moeten vervangen, worden door de overige leden verkozen (art. 8).

In de hoger vermelde sommatie, die op 17 maart 1858 betekend werd op verzoek van de kerkraad van Molendorp - zie hoger punt 1a) zegt deze kerkraad o.m.

"Zo is het dat heden den zeventienden maart achttienhonderd acht en vijftig ten verzoeke van de heren Auguste Valcke, burgemeester van Bredene, Franciscus De Brabandere, pastor des gemelden succursale van Molendorp leden van rechtswege Jan Vanmassenhove landbouwer Philippe Henderickx landbouwer Charles Marissael eigenaar en brouwer Franciscus Boutte eigenaar alle wonende te Bredene en uitmakende het kerkbestuur der succursale van Molendorp in Bredene krachtens benoeming door Zijne Eerwaardigheid den Bisschop van Brugge gedaan op dertigsten januari achttienhonderd achtenvijftig en door de heer Gouverneur der Provincie West-Vlaanderen op achtste der lopende maand,..."

De kerkraad van Molendorp was dus voor de eerste maal aange-
steld op 8 maart 1858. Vanaf die datum kon zij in rechte
optreden en reeds negen dagen later liet zij de eerste somma-
tie betekenen aan de kerkfabriek van Bredene om de verdeling
van de goederen te bekomen.

5. De benoeming van de eerste pastoor van Molendorp.

De vroegere kapel van Molendorp werd sedert 1757 bediend door
de "proost" die als onderpastoor verbonden was met de parochie
en onder het gezag stond van de pastoor van Bredene.

Om de geschillen en onenigheden, die reeds van bij het begin
tussen pastoor en onderpastoor gerezen waren, te regelen,
vaardigde de bisschop een reglement uit waarvan de aanhef
luidt als volgt:

*"Joannes-Robertus Caïmo, bij de gratie Gods ende des H.Stoel
bisschop van Brugge, Erfachtig Cancellier van Vlaanderen ten
alle, die deze zullen sien saligheid in den Heere.*

*Om te voorkomen alle geschillen ende oneenigheden de welke,
tusschen den Heer Pastor van Bredene ende den aengestelden
heer onderpastoor der selve prochie voor de Directie van de
Kapelle van Molendorp souden kunnen ontstaen ter occasie van
het administreren ende andere geestelyke bedieningen hadden wy
by apostille van 28 juny 1758, op de requesti van wegens de
Directeurs der Saghmolens, aen ons gepresenteert, eenige
pointen des aengaende gestatueert, de welke ondervonden
hebbende niet genoegsaem tot voor schreven eynde te wesen,
hebben wij goet gevonden voorders te ordonneren ende te statu-
eren by deze:*

(volgen dertien artikelen)

*Als dus gedaen in ons Bisschopelyk Paleys den 12 February
1763".*

Raoul Eeckhout vermeldt o.a. als "proosten" van de kapel van

Molendorp (7)

- van mei 1838 tot 1854: E.H. Mansuetus Gheerardyn
- vanaf mei 1854: E.H. Frans De Brabandere

Volgens dezelfde auteur werd E.H. Frans De Brabandere op 19 maart 1857 (feestdag van de Heilige Jozef, patroonheilige van de parochie) geïnstalleerd als eerste pastoor van Molendorp.

6. Chronologisch.

Kan de oprichting van de parochie Molendorp als volgt geschetst worden:

- 11.07.1842: Koninklijk Besluit. Molendorp wordt opgericht als succursale vanaf 01.01.1843. De staat zal aan de bedienaar de wedde van pastoor betalen.
- 08.09.1844: De kerkraad van Bredene neemt kennis van het K.B. van 11.07.1842.
- 05.10.1856: De kerkraad van Bredene geeft advies over de voorgestelde grensafpaling tussen beide parochies.
- 19.03.1857: De eerste pastoor van Molendorp wordt geïnstalleerd.
- 25.03.1857: Advies van de bisschop over de grensafpaling tussen de parochies.
- 24.07.1857: Advies van de Bestendige Deputatie en de gouverneur over deze grensafpaling.
- 12.10.1857: Koninklijk Besluit. De grenzen tussen beide parochies worden vastgelegd.
- 30.01.1858: De kerkraad van Molendorp wordt voor de eerste maal benoemd.
08.03.1858
- 17.03.1858: De kerkraad van Molendorp sommeert de kerkfabriek van Bredene om haar aandeel te bekomen van de kerkgoederen.
- 22.07.1859: De kerkraad van Molendorp dagvaart de kerkfabriek van Bredene voor de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge.
- 07.11.1860: Tussenvonniss van de Rechtbank van Eerste Aanleg.
- 04.06.1870: Arrest van het Hof van Beroep te Gent.

7. Raoul Eeckhout: "Zoeklicht op Bredene", 1968, blz. 106 en 107.

- 25.04.1873: Arrest van het Hof van Cassatie.
- 11.12.1874: Beide kerkfabrieken zijn akkoord over de manier
en waarop de goederen zullen verdeeld worden
16.12.1874
- 1876: De onroerende goederen van de kerkfabriek van
Bredene worden openbaar verkocht en de op-
brengst wordt tussen beide kerkfabrieken ver-
deeld.

maart 1992 - Frans Vanleenhove
secretaris van de kerkfabriek
Sint-Rikiërs te Bredene

DE ONTWERPEN DOORTREKKING VAN DE ZEELAAN.

Dertig jaar geleden: prematuur?

*Nothing is more uncommon
than common sense.*

De badplaatsen aan onze Vlaamse kust zijn gericht op duinen, het strand en de Noordzee, vandaar de toeristische activiteiten. Ze waren alle door middel van een Rijksweg of een brede gemeentelijke invalsweg verbonden met het binnenland: De Panne, Koksijde, Oostduinkerke, Nieuwpoort, Middelkerke, Oostende, De Haan, Wenduine, Blankenberge, Knokke-Heist. Uitzondering maakte Bredene, de badplaats die het laatst tot ontwikkeling kwam, en in 1960 ietwat zelfgenoegzaam leefde met de kalsijden Dorpstraat en Duinenstraat-Sluisenstraat. Deze laatste is een te smalle dijkweg die zijn oorsprong vindt in de 10e eeuw.

Grootgrondbezitters waren evenwel begonnen met de verkoop van kavels voor villabouw tussen de Driftweg en de Frankrijklaan zonder zich om de uitrusting (rijwegverhardingen en riolen) te bekommeren, het gemeentebestuur had blijkbaar nooit ernstig aan het stellen van voorwaarden bij die ontwikkeling gedacht, evenmin als bij de wildgroei van kampeerterrainen. Het stemmen van een reglement, waarbij het verboden werd te bouwen aan nieuw ontworpen niet-uitgeruste straten, stond ongeveer gelijk met een oorlogsverklaring.

Als men thans beweerd dat de kust volgebouwd is, dan is dit geenszins het geval voor de wijk Bredene-Duinen die, misschien precies als gevolg van de lange slaap tot in de laatste decennia, nog over een flinke ruimte met de bestemming "bouwgrond" beschikt. Bredene is hierdoor voorbestemd om een kleine stad te worden met 20.000 inwoners.

Er bestond één ietwat bredere weg die een eind, van de Koninklijke Baan tot aan de Frankrijklaan, in de richting van het binnenland liep en dit maar op een breedte van 15 meter: de Zeelaan. Het was aangewezen die baan door te trekken, niet alleen om aan de toeristen een gemakkelijke toegang tot de badplaats te verschaffen, maar ook om de diverse wijken (Sas-Slijkens, Nukker, Dorp) een behoorlijke verbinding te geven met wat ooit het zwaartepunt van de gemeente zou worden: Bredene-Duinen.

In die slagader kon ook een hoofdriool gelegd worden.

Wegens de reeds vermelde breedte van de sectie van de Zeelaan tussen de Driftweg en de Frankrijklaan kon men liefst het van het binnenland komende verkeer doen voorsorteren, links naar de Groenendijk-Oostende en rechts naar de kampeer-

zone. Logisch is dit blijkbaar wel, al werd naderhand gedeeltelijk een wisseloplossing gevonden. Maar het is verdraaid moeilijk een voorloper te zijn en een gemoedstoestand te verstoren. Of zoals een plaatselijk advocaat het me waarschuwend met een zinsdeel in het Frans deed opmerken: "Faire le bonheur des gens contre eux-mêmes, hola...!" ("Het geluk van de mensen willen maken tegen hen zelf, opgepast!").

het net van de voornaamste gemeentelijke verkeerswegen in Bredene werd dus in het begin van de zestiger jaren opgetekend zoals afgebeeld in schets nr. 1, en besprekingen werden gevoerd met het Provinciaal Bestuur van de Stedebouw en met het Hoofdbestuur. Dit eiste -niet onterecht- vertakkingen links en rechts vóór de aankomst aan de smallere sectie tussen de Frankrijklaan en de Koninklijke Baan, en twee ruime parkeerplaatsen noordwaarts aan de straat ontworpen parallel met de Frankrijklaan.

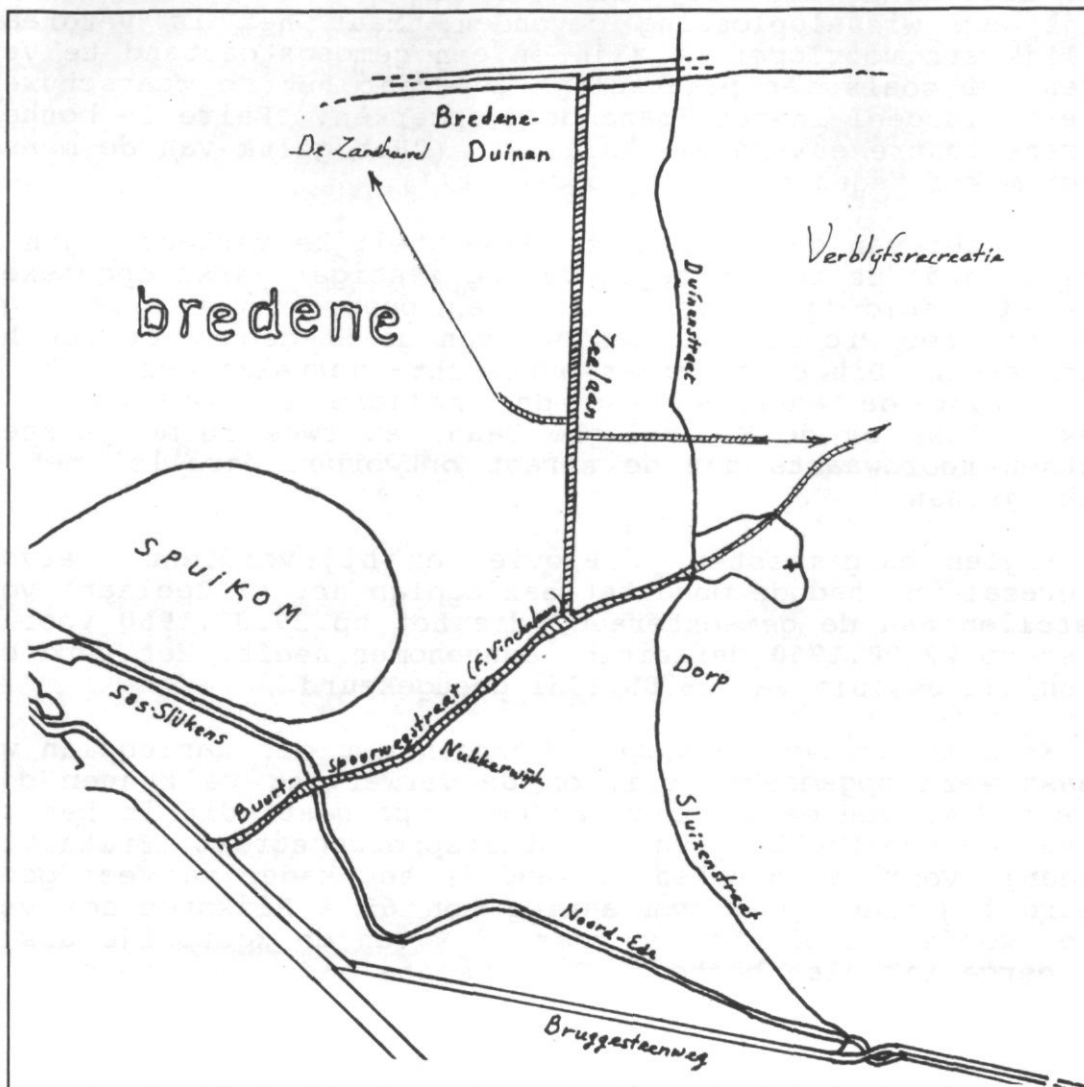
Wijlen burgemeester A. Plovie -en hij verdient hiervoor een eresaluut- had de moed het aanlegplan nr. 4 "Zeelaan" voor te stellen aan de gemeenteraad, die het op 29.07.1960 voorlopig en op 22.08.1960 definitief aangenomen heeft. Het werd bij koninklijk besluit van 28.03.1961 goedgekeurd.

Er moet evenwel toegegeven worden dat dit aanlegplan wat gehaast werd opgemaakt, o.a. om de verwerving te kunnen doen van een deel van de bedding van de Dorpstraat, dit in het kader van de doortrekking van de Buurtspoorwegstraat (Fritz Vinkelaan). Voor wegenwerken vallend in het kader van een goedgekeurd bijzonder plan van aanleg kon 65 % Rijkstoelage verkregen worden in plaats van maar 35 % van de kostprijs als er geen dergelijk plan bestond. De gemeente had deze hogere subsidie hard nodig.

De bedding van de Zeelaan, tussen de Frankrijklaan en de Dorpstraat, was hiermee vastgesteld met een breedte van 27,50 m en een lengte van 1.400 m. Een eenvoudig rekensommetje leerde dat die bedding een oppervlakte had van ongeveer 38.500 m².

Hier dient een onderscheid gemaakt tussen een passieve en een actieve urbanisatiepolitiek.

Passief kan men de afwachtende houding van het plaatselijk bestuur noemen, dat eerst optreedt wanneer een grondeigenaar komt voorstellen een partij grond te verkavelen. Vóór 1960 gebeurde dat vaak achteloos door eenvoudige verkoop van percelen zonder dat het gemeentebestuur enige voorwaarde stelde nopens de uitvoering van de werken van infrastructuur. Dit gebeurde niet alleen zo in Bredene. Een dergelijke onvoorzienheid in Oostende bijvoorbeeld vormde de aanleiding tot de realisatie van de wijk "De Zandheuvel" aan de Groenendijk, maar dit is een apart verhaal dat het voorwerp kan uitmaken van een bijzonderlijk artikel.

Schets nr. 1 van de in 1960-61 geplande hoofdverbindingswegen: de Buurtspoorwegstraat- Fritz Vinckelaan en de Zeelaan.

Een aftakking naar de wijk "Zandheuvel" werd ontworpen links aan de Zeelaan, maar dit werd inmiddels gehinderd door een cascade van luswegen ("pijpekoppen").

Ook naar de kampeerterrijnen -zone voor verblijfsrecreatie- was aan de rechterkant van de Zeelaan een aftakking gepland, maar zij werd later vervangen door de verlenging van de Fritz Vinckelaan naar de Zandstraat. Dit is een gelukkige oplossing, gelet op de groei van de campings tussen de Kapellestraat en de Zandstraat. In een verbreding van de Zandstraat zou een zeer mooie wandelweg kunnen gemaakt worden met bv. een dubbele rij laanbomen.

In gans het land confronteerde deze werkwijze de gemeentebesturen met het probleem dat zij zelf nadien mochten opdraaien voor het bekostigen van de uitrustingswerken, terwijl alle winsten-zonder-inspanning naar de verkavelaars gingen. De organieke wet van 29 maart 1962 op de ruimtelijke ordening en de stedenbouw bracht nationaal daar verandering in, en dit in die zin dat het vragen van een voorafgaande verkavelingsvergunning door het artikel 56 verplicht werd gesteld, en dat het artikel 58 in zijn eerste alinea bepaalde:

Het college van burgemeester en schepenen of de gemeenteraad...kunnen aan de afgifte van de vergunning de lasten verbinden die zij aan de aanvragers menen te moeten opleggen, met name de uitvoering, op zijn kosten, van alle werken tot uitrusting van de aan te leggen straten, en de reservering van gronden voor groene ruimten, openbare gebouwen en openbare nutsvoorzieningen (1).

Een arrest van de Raad van State bepaalde later dat de gemeenten bij het opleggen van lasten moeten redelijk blijven: ze kunnen de verkavelaar bijvoorbeeld niet verplichten een gemeenteschool te bouwen (1).

In dezelfde gedachtengang kon men er bezwaarlijk aan denken het maken van de rijwegverharding van de Zeelaan -een baan met 27,50 m breedte tussen de rooilijnen- te doen uitvoeren door de talrijke verscheidene eigenaars.

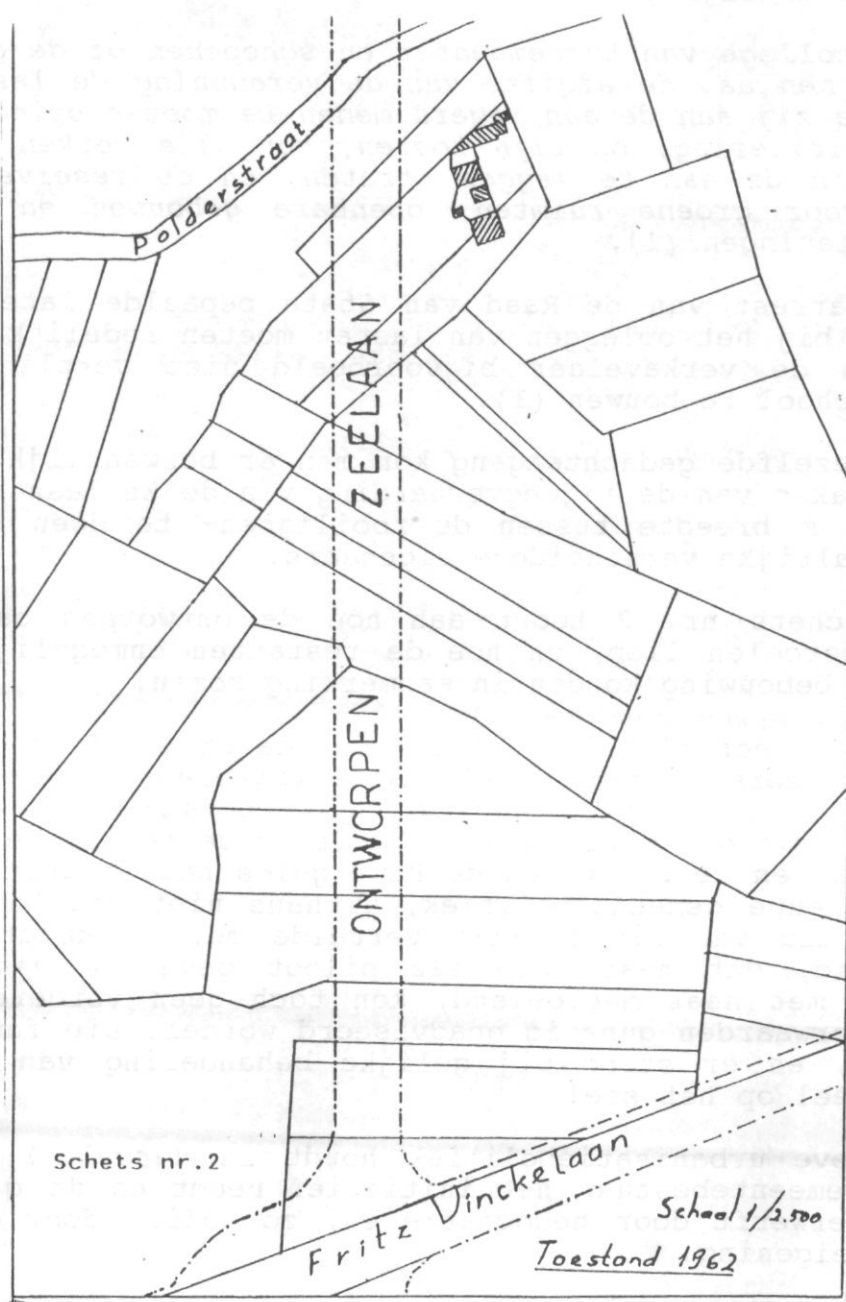
De schets nr. 2 toont aan hoe de ontworpen baan dwars door de percelen liep, en hoe de restanten onmogelijk in hun vorm voor bebouwing konden in aanmerking komen.

Het was een illusie te hopen dat de eigenaars allen tegelijkertijd bereid zouden zijn te verkavelen. De (verwende?) bezitters van de gronden onmiddellijk ten zuiden van de Frankrijklaan, mevrouw le Grand de Behault en de adellijke families de Segonzac en de Séjournet de Rameignies hadden weinig begrip voor de nieuwe gemeentepolitiek, althans niet via hun landmeter. Een lid van die familie vertelde me, in kalmte en met waardigheid, dat haar zoon als piloot gevallen was. Hoewel getroffen met haar meevoelend, kon toch geen verdere verkoop zonder voorwaarden gunstig geadviseerd worden. Die familie was vermogend, en er stond bij gelijke behandeling van de eigenaars teveel op het spel.

Actieve urbanisatiepolitiek houdt in dergelijk geval in dat het gemeentebestuur het initiatief neemt en de ganse wegbedding verwerft door negociatie en, zo nodig, door gerechtelijke onteigening.

¹. Persoonlijk ben ik de mening toegedaan dat het gemeentebestuur er in bepaalde gevallen belang bij heeft zelf het initiatief te nemen voor de uitvoering van de uitrustingswerken.

Het plan nr.2 toont de sectie van de Zeelaan ontworpen tussen de Polderstraat en de toen nog geplande Fritz Vinckelaan. Doordat de Zeelaan rechtdoor zou lopen, doorsneed zij het ene perceel na het andere, waaruit volgde dat, om regelmatige kavels tot stand te brengen, meerder herverkavelingen noodzakelijk zullen zijn.

Dit was de werkwijze die trouwens met succes gevolgd werd bij de doortrekking van de Buurtspoorwegstraat, de enige praktische manier om tot de uitvoering van zulke baan te kunnen komen (²). Men kan dus niet stoppen voor een hindernis of een onwilligheid, en het algemeen belang primeert.

De troeven van het gemeentebestuur waren niet onbelangrijk: ten oosten en ten westen van de hoofdbaan konden nieuwe wijken tot stand gebracht worden en de realisatie ervan kon erg voordelig uitvallen voor de betrokken eigenaars. Honderden nieuwe kavels konden gemaakt worden, en de tijdelijke technische dienst kon de plannen van de (her-)verkaveling van de private kavels geredelijk maken, zoals dit aan de Fritz Vincelaan gedaan was. Door de eigenaars van de gronden aan de ontworpen Zeelaan werd maar weinig geloof gehecht aan de kansen op het welslagen van zulke operatie.

Hier weer was de sleutelvraag: wie wil het eerst meewerkend beginnen, zodat anderen zouden volgen. Thans, dertig jaar later, lijkt alles zo vanzelfsprekend te zijn, maar toen was het al vijandigheid en scepticisme dat de klok sloeg. Kwam daar nog bij dat Bredene een groenarme gemeente was en dat men toch, vooraleer de landbouwzone in bouwzone zou omgezet worden, enkele parken in die nieuwe wijken mocht optekenen én verwerven vóór de algemene prijsstijging.

Zo de besprekingen met de vernoemde Franstalige familie alsnog tot geen enkel resultaat leidden, dan werd toch een doorbraak bereikt met de vertegenwoordiger van de familie Vandebogaerde, die in 1959 de uitgestrekte bezittingen had gekocht van de N.V. Steenbakkerijen van de Kust.

Als onderhandelaar namens het openbaar bestuur paste het, rekening houdend met de gegeven omstandigheden, redelijk te zijn, maar tevens beslist de gemeentebelangen te verdedigen. Aan de vertegenwoordiger van de voornoemde familie werd gevraagd of zij bereid was:

1. het deel van de bedding van de Zeelaan dat ontworpen was door haar eigendom, kosteloos op volle breedte over te dragen aan de gemeente Bredene;

2. het terrein van de ontworpen parken te verkopen aan het gemeentebestuur tegen 30,- fr/m².

Het antwoord luidde positief, op voorwaarde dat haar overige gronden de bestemming "bouwgrond" zouden krijgen. Dit betekende het wijzigen van het bijzonder plan van aanleg nr. 4 "Zeelaan", aangezien de bouwzone diende te worden uitgebreid. Ook de heer Wybo wou naast de hoeve "Vicogne" wel verkavelen.

². Zie het artikel "De doortrekking van de Buurtspoorwegstraat" in het Ter Cuere Jaarboek 1991.

Men moet bedenken wat toen op het spel stond: een doorbraak in de verwerving van de bedding van de Zeelaan op 27,50 m., de verkrijging van ongeveer 1 1/2 hectare parkterreinen tegen de prijs van landbouwgrond, en de aanzet van een belangrijke nieuwe wijk, voorbeeld dat ongetwijfeld navolging zou krijgen. In die jaren, -de golden sixties- leed het geen twijfel dat de aanleg van de Zeelaan een Rijkstoelage van 65 % zou krijgen, en mogelijk nog een subsidie van de Provincie.

Toch was er een aarzeling: alhoewel de organieke wet op de stedebouw eerst tot stand kwam in 1962, kende de tijdelijke technische dienst het probleem van het uitvoeren van de uitrustingswerken vóór de bebouwing. Doch men stond ook voor het doordrijven van de verwerving van gans de bedding van de ontworpen Zeelaan, om de werken te kunnen uitvoeren mét subsidies.

De betrokken eigenaars, nog steeds redenerend volgens een eeuwenoude traditie, waren echter geenszins bereid infrastructuurwerken voor miljoenen frank te prefinancieren, maar wilden die verplichting wel aan de kopers van kavels opleggen, als zij zelf zich niet met de uitvoering van die werken moesten belasten. Dat zij in zulke omstandigheden maar een beperkte prijs voor hun kavels konden krijgen deerde hen niet, "als zij maar geen miserie hadden". Het was te nemen of te laten.

De gemeente, die belangrijke voordelen kreeg, diende zelf het initiatief te nemen voor het uitvoeren van de werken en de kosten te verhalen (³).

Bij het uitvoeren van een onteigening moet de bemiddelende ambtenaar correct zijn. In zulk geval zei me eens een oud vrouwtje: "Meneer, ge kent beter de waarde van mijn eigendom dan ik. Zeg maar een prijs, het zal wel goed zijn". Het kwam nooit bij mij op hiervan te profiteren om voor te stellen voor een openbaar bestuur een eigendom te verwerven tegen een vergoeding, die beneden de venale waarde lag.

Zo ook werd ditmaal de nieuw te vormen bouwzone opgemeten en werd de mogelijke lotisseriesing op plan gebracht. De eigenaars wisten bijvoorbeeld precies welke oppervlakte de af te stane bedding van de Zeelaan en de parkgronden zouden hebben.

Op 20.11.1962 verbonden de betrokken eigenaars er zich toe kosteloos aan de gemeente af te staan 6.662,50 m² grond, vallend in de bedding van de ontworpen Zeelaan, delen van de percelen gekadastreerd Sectie D nummers 187, 188, 186, 159/2k, 156, 155, 153, 152. Hieraan werden o.a. de volgende voorwaarden verbonden:

-
- ³. Die regeling werd uitdrukkelijk opgenomen in de verkoopakten. Zij lokte toch bij sommigen de opmerking uit: "Dat de mensen dit allemaal moeten betalen...!" De verkiezingen voor de Raad in 1964 waren in het vooruitzicht, en niemand sprak gaarne over lasten...

Art. 2.- Uit hoofde van deze kosteloze afstand zal door het gemeentebestuur van Bredene aan de afstanddoeners en hun rechtverkrijgenden ontslaging verleend worden van de taks op het openen van straten.

Art. 3.- Voor de gronden naast de Zeelaan, die aan de afstanddoende partijen toebehoren, zal het gemeentebestuur van Bredene bij het opmaken van een wijzigend aanlegplan, de bestemming "bouwgrond" geven daar waar thans "landbouwgrond" is voorzien.

Deze verbintenis werd door de gemeenteraad aangenomen op 20.11.1962, en dit met eenparige stemmen.

De akte van verwerving van dit deel van de bedding van de Zeelaan werd vóór de burgemeester A. Plovie eerst verleend op 04.11.1963.

Het nieuw aanlegplan nr. 4 "Zeelaan - deel II" werd door de gemeenteraad op 21.05.1963 voorlopig en op 03.12.1963 definitief aangenomen. Het werd goedgekeurd bij koninklijk besluit van 25.03.65.

De rechten en plichten van de eigenaars en van de gemeente waren vastgesteld door de beslissing van 20.11.1962 van de gemeenteraad, het plan was voorlopig aangenomen, dus was alles duidelijk? Vergeet het maar!

Men zal gemerkt hebben dat tussen de voorlopige en de definitieve aanvaarding van het aanlegplan door de gemeenteraad een toen abnormaal lange tijdspanne verlopen is.

Er liep immers iets fout, waarover trouwens niemand viel, tijdens het politiek tumult en de perscampagne (4) die toen ontstonden.

De nieuwe wet van 29.03.1962 op de ruimtelijke ordening en de stedenbouw had in haar artikel 56 het verplicht aanvragen van een verkavelingsvergunning ingevoerd:

Niemand mag een kavel, begrepen in een verkaveling die bestemd is voor woningbouw... te koop zetten of vrijwillig verkopen, voor meer dan negen jaar te huur zetten of verhuren, tenzij het college van burgemeester en schepenen voor die verkaveling vooraf schriftelijk en uitdrukkelijk vergunning heeft verleend.

Deze bepaling is van openbare orde, m.a.w. er kan niet door een andersluidende overeenkomst van afgeweken worden.

4. Dhr. P. Vandenberghe, uitgever van "Het Nieuwsblad van de Kust", zei me een paar jaar later dat die aanval een vergissing was.

Om een voorbeeld van zulke bepaling te geven: een man kan maar met één vrouw huwen. Een huwelijk met een tweede vrouw op het ogenblik dert de echtelijke band met de eerste nog bestaat, is officieel onmogelijk, al zet men zulke afwijkende regeling uitdrukkelijk op papier.

Het spreekt vanzelf dat zolang het nieuw aanlegplan nummer 4 "Zeelaan - deel II" niet bij koninklijk besluit goedgekeurd was, men geen verkavelingsvergunning voor woningbouw kon verkrijgen voor het terrein waarvan de geldende bestemming "landbouwgrond" nog niet omgezet was in een zone voor woningbouw.

De betrokken eigenaars konden een lijst aanleggen van alle kandidaten-kopers, en iedereen kon zich als liefhebber melden. Maar verkopen kon men niet. Alle personen die kwamen informeren waar percelen voor bebouwing beschikbaar waren in de gemeente of waar er in de toekomst zouden vrijkomen, werden van de mogelijkheden in kennis gesteld.

Maar in het geval van de toekomstige bestemmingsverandering van gronden aan de Zeelaan werd om een of andere onbegrijpelijke, of toch voor de hand liggende (?) reden beslist niet te wachten op de goedkeuring van het nieuw aanlegplan, en halverwege 1963 met de verkoping te beginnen, waarbij in de verkoopakten de volgende bepaling werd ingelast:

De partijen verklaren in kennis gesteld te zijn van de bepalingen der wet van negenentwintig maart negentienhonderd tweeënzestig, en wel namelijk van de artikels 44, 56 en 65, tweede alinea, aan welke bepalingen koopster zich verplicht te onderwerpen, en de werkende Notaris van alle verantwoordelijkheid te ontslaan dienaangaande.

Het weze nogmaals herhaald dat de bepaling in de stedenbouwwet nopens de verkavelingsvergunning niet kon ontweken worden op de geciteerde wijze, en dat op de kopers bezwaarlijk enige verantwoordelijkheid dienaangaande kon gelegd worden. De liefhebberij was echter groot, en de kandidaten boden zich aan op de uitnodiging de akte te komen ondertekenen en de koopprijs te betalen. Daar tegen ingaan, was preken in de woestijn.

Weliswaar dateerde de nieuwe wet op de stedenbouw nog maar van het jaar tevoren en kende de bevolking haar praktisch niet, en nog minder de relatie met het nieuw aanlegplan. Maar toen dit laatste ter definitieve aanneming werd voorgelegd, weigerde een meerderheid dit te aanvaarden. Omwille van de notariële fout? Geenszins, maar omdat een aantal Oostendenaars hadden gekocht, en omdat de Bredenaars de kans moesten krijgen. (5)

5. In de voorbije 30 jaar zijn talrijke verkavelingsvergunningen gegeven en het aantal inwoners van Bredene nam met enkele duizenden toe, meestal met inwijkelingen uiteraard.

Een gekke toestand was ontstaan: de meerderheid van de gemeenteraad handhaafde de op 20.11.1962 aangegane verbintenis niet, de eigenaars hadden zonder verkavelingsvergunning verkocht en de meerderheid in de Raad steunde zich op een argument dat kant noch wal raakte. In ons land mag iedereen overal kopen, aan de kust, in de Kempen of in de Ardennen, en ook in Frankrijk, Spanje enz. Dit valt onder het privaatrecht, en de gemeenteraad heeft daar geen zeggenschap over.

Om uit het slop van dit krabbennest te geraken werd aan de eigenaars gevraagd of zij een aantal kavels wilden reserveren voor inwoners van Bredene. Dit wilden ze gaarne doen, en op 25.08.1963 werd de volgende verbintenis aangegaan tegenover het gemeentebestuur van Bredene:

Van de gronden van de familie aan de westkant van de ontworpen Zeelaan, zowel deze die vallen in het ontworpen aanlegplan nr. 4 "Zeelaan deel II" als de aangrenzende gronden uit het perceel sectie B nr. 159d, zullen van heden af, in de volgorde van aanvraag, nog minstens vijftig (50) loten verkocht worden aan inwoners van de gemeente Bredene. Als inwoner wordt beschouwd ieder persoon ingeschreven in de bevolkingsregisters, voor zover hij op de dag van de aanvraag werkelijk in Bredene woont.

Artikel twee.- De verkoop van deze gronden zal geschieden tegen een eenheidsprijs per vierkante meter die geleidelijk zal stijgen, evenwel om in geen geval honderd vijftig frank per vierkante meter (150 fr/m²) te overtreffen.

Artikel drie.- Indien evenwel de verkoop niet volledig zou gedaan zijn tegen één Juli negentienhonderd vierenzestig, zal voornoemde maximumprijs met 5 % interest 's jaars vanaf die datum verhoogd worden.

Artikel vier.- De familie zal, voor zover geen enkele urbanistische of andere wettelijke bepaling zich hier tegen verzet, de aanvragen in volgorde rangschikken en de verkoop tegen betaling in geen geval weigeren tegen voornoemde voorwaarden. Deze verbintenis is slechts geldig voor een periode van vijf jaar.

Artikel vijf.- De familie maakt zich sterk, ingevolge de gevoerde onderhandelingen, dat de pachter zal afzien van het recht van voorkoop, hem verleend bij de wet van 14.02.1963. Evenwel zal elke koper, op het ogenblik van bebouwing, of van ingebruikneming voor eigen doeleinden, aan de pachter een vergoeding van drie frank per vierkante meter (3 fr/m²) moeten betalen. De overige vergoeding wordt rechtstreeks door de familie met de pachter geregeld.

Artikel zes.- Het ligt in de bedoeling van de familie onder andere volgende voorwaarden op te leggen:

1. de bouwplans zullen per woonblok door eenzelfde architect ontworpen worden. De nadere uitwerking van die conditie zal geregeld worden in overleg tussen het gemeentebestuur van Bredene en de verkoper, en de koper zal er zich moeten naar schikken.

2. Bijaldien de koper zich niet schikt naar de opgelegde bijzondere voorwaarden kan de verkoper, wanneer dit feit hem gesignaleerd wordt door het gemeentebestuur van Bredene of een privaat persoon eigenaar van een perceel in de wijk, wegens dit feit zelf voor de grond een recht op wederinkoop laten gelden tegen de huidige verkoopprijs. Daarenboven zouden alle kosten van akte en herstel in de oorspronkelijke toestand daaraan verbonden ten laste van de koper zijn. De verkoper staat daarenboven ditzelfde recht van inkoop toe aan het gemeentebestuur van Bredene, zo dit het aanvaardt.

3. De mede-gekochte straatbedding zal kosteloos aan het gemeentebestuur van Bredene afgestaan worden op het eerste verzoek van dit laatste, dat er onmiddellijk zonder formaliteiten gebruik mag van maken.

4. De lasten van de aanleg van rijwegen, riolen en waterleiding zijn voor rekening van de koper. De kosten worden niet evenredig per meter gevellengte verdeeld, maar worden samengeteld, en de totale kost wordt dan naargelang de voorgevellingte voor ieder lot verdeeld waarbij alleen elf meter (11,00 m.) gevellengte voor de hoekloten in aanmerking komt.

Aan de koper van de nieuwe loten wordt de keuze gedaan zelf gezamenlijk de werken te financieren of het initiatief van het gemeentebestuur af te wachten. In dit laatste geval moeten de belanghebbenden hun door de gemeente geraamde bijdrage vooraf storten binnen de drie maanden volgend op de sommatie. De afrekening zal gebeuren bij het beëindigen van de werken. De rekening gemaakt door de gemeente mag niet op grond van technische redenen, zoals keuze materialen, door de nieuwe kopers betwist worden.

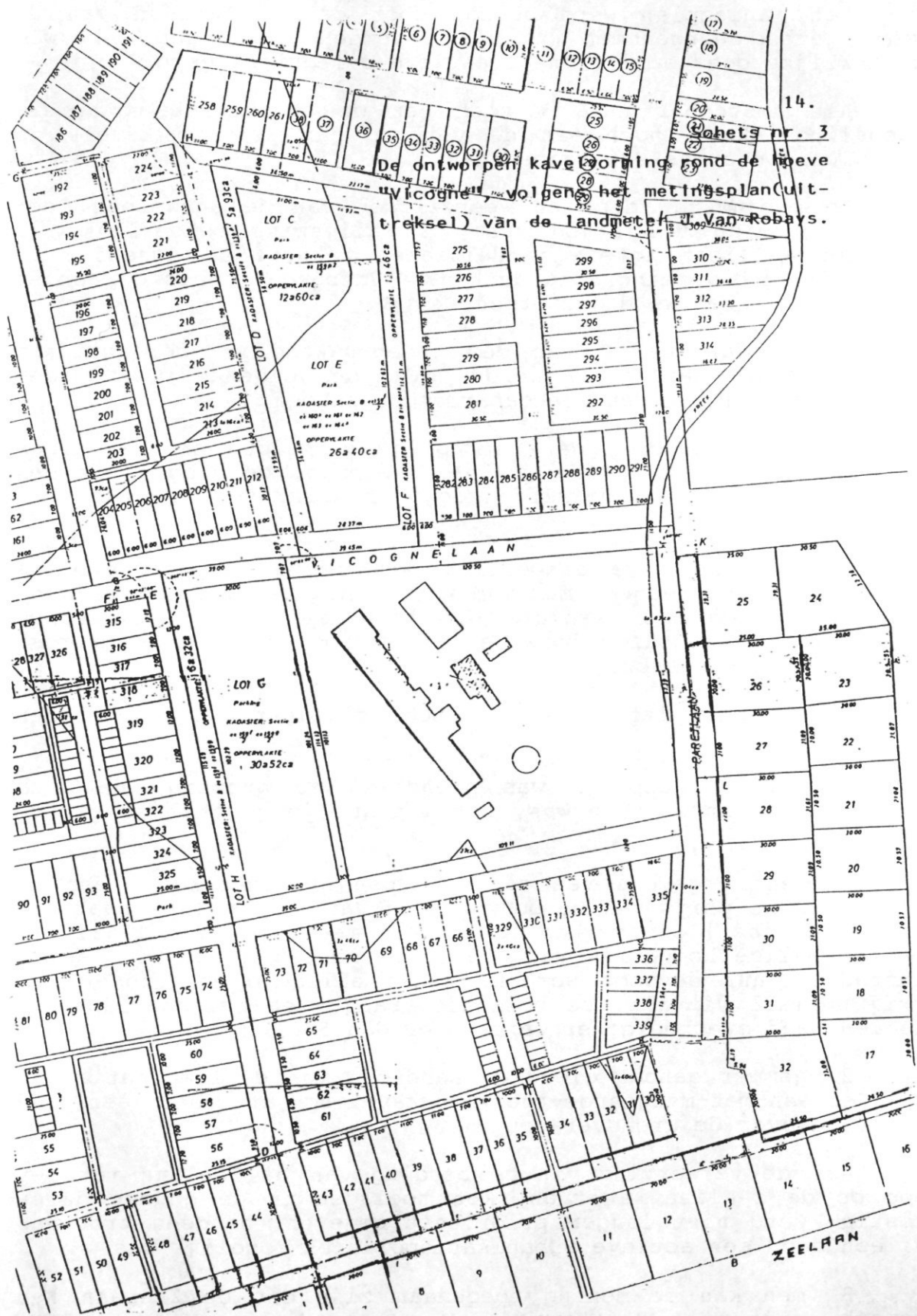
Evenwel kan het gemeentebestuur van Bredene desgewenst zelf de riolen, straten en waterleidingen leggen en maar de taks vorderen door haar taksreglementen voorzien.

Artikel zeven.- Onderhavige verbintenis geldt onder voorwaarde van goedkeuring van aanlegplan nr. 4 -"Zeelaan - deel II" en van alle nodige aangevraagde vergunningen, ook tot het uitvoeren van uitrustingswerken, voor zover de door de gemeente gestelde voorwaarden en wettelijke voorschriften nageleefd worden...

14.

Sheet nr. 3

De ontworpen kaveworming rond de hoeve "Vicoigne", volgens het metingsplan (uittreksel) van de landmeter J. Van Robays.

Het aanlegplan werd alsdan door de meerderheid van de gemeenteraad aangenomen (enkel stemden nog tegen), bekam koninklijke goedkeuring en alles werd geregulariseerd.

Als ambtenaar nam ik noch aan de geciteerde notariële "regeling" deel, noch aan de verkoop van private kavels op aanduiding door zekere raadsleden.

De bebouwing, die aan weerszijden van de ontworpen Zeelaan sindsdien tot stand kwam, is alleszins behoorlijk, al zijn er wellicht enkele handelszaken tekort. De schets nr.3 toont de kavelvorming rond de hoeve "Vicogne", zoals de aanleg in de 60er jaren werd ontworpen.

In het artikel 2 van de stedenbouwkundige voorschriften van het nieuw aanlegplan werden o.a. de volgende voorwaarden tot het verkrijgen van een gabarriet opgenomen:

...Ongeacht de hierboven vermelde hoogteïndices dient voor eenzelfde woonblok, eenmaal de hoogte van één gebouw bepaald, dezelfde hoogte bewaard voor de rest van deze woonblok.

Ongeacht de aangeduide bouwdiepte kan een grotere bouwdiepte met een maximum van 12 m. toegelaten worden op voorwaarde dat, eenmaal die bouwdiepte voor één gebouw bepaald, dezelfde bouwdiepte bewaard wordt voor de rest van die woonblok.

Nu, 30 jaar later, kan men nog de volgende beschouwingen formuleren:

1° de aankoopprijs was geenszins zo gunstig, dat een stormloop verantwoord was. Dit laatste joeg enkel de grondprijs omhoog.

Volgens gegevens van de Antwerpse Hypotheekkas steeg de index van de prijs van de bouwgronden van 137 in 1962 naar 613 in 1985, hetzij een verhoging tot 4,5 maal de prijs 1962. Bij de toenmalige koopprijs van 150 fr/m² moeten de kosten van de infrastructuur gevoegd worden, zodat alles bijeengenomen dit vrij normaal uitvalt. De volgende vraag -met prijsbewinping nadien- was overbodig: er waren meer dan 300 kavels.

2° jammer genoeg gleet de aandacht van de realisatie van de Zeelaan-met-meegaande-(her-)verkaveling af naar een betwisting over de grondverkoop.

Aan de verwerving van de bedding van de Zeelaan met het oog op de realisatie ervan -met toelagen in de gouden jaren zestig- werd niet langer prioriteit gegeven, hetgeen trouwens alleen door een actieve urbanisatiepolitiek mogelijk was.

3° men kan de mening toegedaan zijn dat de Zeelaan kan gemaakt zijn door de Wegendienst van de Vlaamse Gemeenschap.

Dit verdient twee opmerkingen:

a- zulke weg vormt normaal een verbinding met een andere hoofdweg, en de autostrade Oostende-Brussel ligt ver af. Men heeft er het raden naar of zulke opvatting een kans van slagen heeft, maar ze staat alleszins opgetekend in het gewestplan.

b- als de Zeelaan -bv. een eerste sectie tussen de Frankrijklaan en de Fritz Vinckelaan- door het voornoemd Bestuur zou aangelegd worden, dan zal de bedding van dit deel dwars door de percelen tussen de Polderstraat en de Fritz Vinckelaan snijden (zie schets nr. 2). Zal dan zorg gedragen worden voor het uitvoeren van de nodige (her-)verkavelingen voor een degelijke verdere uitbouw van de wijk?

Dertig jaar geleden werd aan de hoofdzaak blijkbaar onvoldoende aandacht geschonken.

Wat wèl verwezelijkt werd, was een parkaankoop. Getrouw aan een plicht van dienstbetoon aan de lokale gemeenschap, die per slot van rekening alles moet betalen, werden in het nieuw aanlegplan groenzones opgetekend. De volgende verwervingen gingen tijdig, vóór de prijsstijging door:

- bij een akte verleden vóór de burgemeester A. Plovie op 20.11.1964 werden aan de mede-eigenaars Vandenbogaerde 5 stukken parkgrond gekocht, met een oppervlakte van respectievelijk 959,98 m², 1184,98 m², 297,00 m², 1700,44 m² en 825,00 m², tegen de prijs van 158.956,- fr., te vermeerderen met een vergoeding van 3 fr/m², te betalen aan de pachter.

- bij een akte verleden vóór de burgemeester A. Plovie op 05.12.1963 kocht de gemeente Bredene jegens de heer Charles van Tieghem de ten Berghe 5.373,70 m² parkgrond tegen 188.080,-fr. In de akte werd -nu begrijpelijkerwijze- de bepaling ingelast dat, bij bestemmingswijziging, de verkopers het recht behouden op wederafstand tegen de nominale verkoopprijs. Deze voorwaarde vindt men ook in een tweede akte, waarbij jegens de familie Vandenbogaerde 4.044,82 m² grond werd gekocht tegen 129.434,- fr.

Deze twee delen vormen het park aan de Zeelaan, dat merkkelijk groter is dan het park Ramaekers.

Benevens het deel van de bedding van de Zeelaan dat van de familie Vandenbogaerde werd overgenomen, stond ook de Commissie van Openbare Onderstand Bredene geredelijk 412,00 m² straatgrond af voor inlijving bij de bedding van de Zeelaan, en dit bij een akte verleden vóór de burgemeester A. Plovie op 05.12.1964.

Een gemeenschap kijkt op haar verleden terug om er lessen uit te leren, en de toekomst is veel belangrijker dan het verleden.

Er is alle reden om aan te nemen dat een nieuwe generatie de kracht en de bestuurders zal vinden om dat te realiseren, waar hun voorgangers niet in geslaagd zijn. Zij zal dit misschien op een andere wijze doen, en wellicht op een betere.

Bredene, 5 maart 1992.

Daniël DEWULF.

DE AANLEG VAN DE WIJK ZANDHEUVEL. Driftweg - Groenendijkstraat Bredene.

Ouderen, die het Oostende van vóór de laatste wereldoorlog gekend hebben, zullen zich herinneren hoe vanaf de St.-Janskerk tot aan de "Ijzerenbrug" over de toenmalige spoorlijn Centraal Station-Brussel een helling bestond, die in de volksmond "Soldatenberg" heette, omdat miliciens er oefeningen moesten doen. officieel was de benaming "Generaal Jungbluthlaan".

De aanvulling werd in het begin van deze eeuw gedaan met duinzand, en de landbouwer Gustave Zwaenepoel, die een bedrijf had aan de Zandstraat te Bredene, vertelde me eens hoe hij als kind zand "met barleintjes" had weten weghalen uit "De Heye". Sporen van het wegnemen van zandmassa's kan men inderdaad vinden in het huidig domein van de Vlaamse Maatschappij voor Waternvoorziening" aan de grens Bredene-Klemskerke (De Haan).

Na de eerste wereldoorlog moesten in Oostende de gronden tussen de "Soldatenberg", de toenmalige grens met Stene, en de Stuiverstraat speculatief "interessant" bevonden geweest zijn, want deze grote partij werd door de "Société Commerciale & Immobilière J. & C. Snauwaert" verkocht aan de N.V. "Oostende-Urbanisme", met zetel te Schaarbeek, Squire François Riga (¹), en dit bij een akte verleden vóór de notaris Elie Frederic Van Cayzeele te Poperinge op 21-11-28, overgeschreven in het hypotheekkantoor te Brugge op 08-01-1929 boek 5228 nr.14.

Onder het burgemeesterschap van wijlen Adolf Van Glabbeke en de daaropvolgende eerste periode van Joannes Piers was de notaris Frans Van Caillie schepen van urbanisatie van Oostende. Hij vertelde mij, toen jonge bediende, hoe hij er altijd van gedroomd had in een villa te wonen aan de rand van het Maria-Hendrikapark ("t Bosje"), tegenover de geplande invalsweg van de autostrade ("Verenigde Naties-laan"), en hoe hij trouwens grote percelen met villa's plande aan die inkomweg. Onder Leopold II evenwel was de Stad Oostende eigenares geworden van het Maria-Hendrikapark, met last de bestemming "openbaar park" te handhaven. Om bijgevolg daar villa's in de rand te kunnen bouwen was het noodzakelijk dat de Koninklijke Schenking en het Bestuur der Domeinen met die bestemmingswijziging instemden, wat zij ook deden tegen de belofte dat in

¹. Die vennootschap was toen in vereffening gesteld. Haar bezittingen gingen over naar de N.V. "Routimport".

compensatie het park zuid-westwaarts zou uitgebreid worden. Bovendien de groenzone zouden de kavels in dit gebied voor open bebouwing bestemd worden, zodat Oostende "een villawijk zou hebben zoals Knokke".

Dit project werd door het schepencollege besproken met de vertegenwoordigers van de N.V. "Oostende-Urbanisme" en viel daar in goede aarde: de champagneflessen werden ontkurkt, en voor de aankoop bood menig liefhebber zich aan.

Politici willen soms het koste wat het wil een project realiseren, en dit was hier het geval. Bouwvergunningen werden gegeven en het verdient onderstreept te worden dat het Stadsbestuur van Oostende een koploper was in ons land bij het maken van aanlegplannen. De administratie werd evenwel bij de vernoemde "feestelijke" besprekingen weinig of niet betrokken, en de gevolgen van een gebrek aan vooruitziendheid worden hierna uiteengezet.

De "Soldatenberg" vanaf de St. Janskerk tot aan de stenen brug over de Frère Orbanstraat werd opgerold, en de massa grond diende o.a. voor het ophogen van het kerkhof. De prijs van de kavels onderging een buitengewone stijging, en benevens het feit dat aan de N.V. "Oostende-Urbanisme" niet de uitvoering van infrastructuurwerken werd opgelegd, werden op het eigendom van de N.V. "Oostende-Urbanisme" de volgende verwerkingen gepland, te doen door het Stadsbestuur van Oostende:

a) twee commerciële aankopen, namelijk van terreinen voor benzinstations één ten noorden en één ten zuiden van de Elisabethlaan, met een oppervlakte van respectievelijk 2.346 m² en 1.631,33 m². Het aanlegplan stond enkel deze twee verkooppunten aan die baan toe, de concessie werd naderhand aanbesteed en bracht een aardige stuiver op voor de Stad.

b) een terrein voor een sport- en speelplein aan de Lindenstraat, met een oppervlakte van 4.973,29 m².;

c) een stuk grond voor een kindertuin, groot 2.396,18 m²

d) de grond voor twee parken ten zuiden van de Elisabethlaan, met een oppervlakte van 3.695 m²;

e) de bedding voor hovingen aan de Hoppestraat, met een oppervlakte van 1.144 m²;

f) een centraal park, groot 6.897,29 m².

Iedereen die ooit met onteigeningen te maken heeft gehad, weet dat de venale waarde door de rechtbank vastgesteld wordt op basis van de verkoopprijzen van gronden in de omgeving... en daar stonden villa's op de verkochte kavels. De valorisatie was gebeurd, alles bij mekaar diende een oppervlakte grond van 23.083,09 m² verworven te worden, en dit was onbetaalbaar. Enkel aan een grondwisseling kon gedacht worden, met een opwaardering van de Stadsgronden.

Hierdoor ontstond de operatie **Wijk Zandheuvel** aan de hoek van de Driftweg en de Groenendijkstraat in Bredene.

Maar laten we eerst de les leren uit het voorgaande. Zo het wenselijk is terreinen een bestemming van openbaar nut te geven in een aan te leggen wijk -en enkel zoiets geeft goede urbanisatie-, dan moet over de verkrijging ervan onderhandeld worden vooraleer de aangrenzende kavels gerealiseerd worden, zoniet worden bij prijsvergelijking de verwervingen een té zware last voor het openbaar bestuur. In geweten kan men de vraag stellen of het tijdig ingrijpen kan verantwoord worden tegenover de private eigenaar, die vanzelfsprekend méér vergoeding zou wensen. Hij moet echter begrijpen dat hij al gevoelig profijt haalt uit de waardevermeerdering van de betrokken zone. De latere bewoners, de ganse gemeenschap heeft belang bij het voorhanden zijn van groenzones, kinderspeelpleinen, enz., en de afweging van de belangen van alle betrokkenen, dus ook van de inwoners -belastingbetalers die van zulke zaken niet veel weet hebben- moet gedaan worden. Met deze ervaring rijk werden bv. volgens deze principes de ontworpen parkgronden aan de Zeelaan en in Blutsyde verworven ondanks alle onbegrip, maar met de overtuiging dat men -ooit- deze handelwijze door het zien van de realisatie zal begrijpen.

Dit als intermezzo.

De Stad Oostende had bij een akte, verleden vóór haar burgemeester op 8 februari 1901 (toen al!) van mevrouw Georgina de Bie de Westvoorde, echtgenote van Eugène Joos de ter Beerst, aan de hoek van de Driftweg met de Groenendijkstraat te Bredene, een partij grond gekocht van 72.401,91 m², met de bedoeling er een kerkhof van te maken. Ik heb nooit goed begrepen hoe men op de idee kan gekomen zijn dit daar te plannen, achter de duinen en in (toekomstige) toeristische zone, en, heb me afgevraagd of het toenmalige gemeentebestuur van Bredene daarmee kan ingestemd hebben. Wat er ook van kan geweest zijn, in 1908 werd door de Stad Oostende al beslist de grond te verwerven voor het huidig kerkhof aan de Stuiverstraat.

Het terrein aan de Driftweg te Bredene werd sindsdien als landbouwgrond gebruikt.

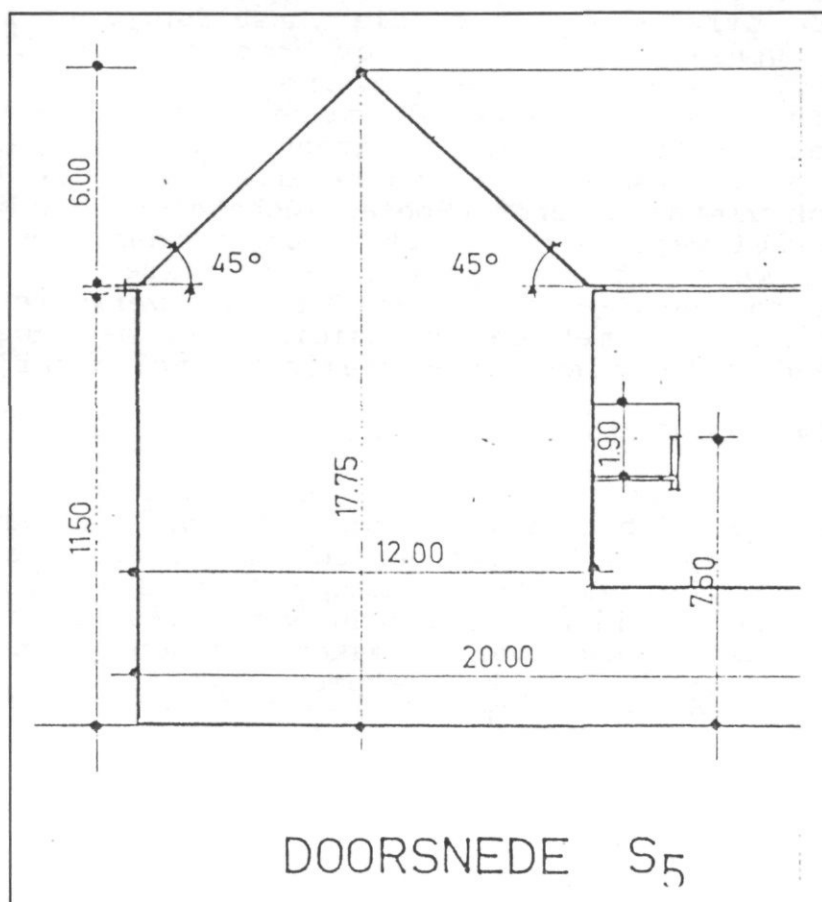
Gelet op de waardevermeerdering van de terreinen in Oostende, kon maar aan een ruiling gedacht worden zo aan het Stads eigendom in Bredene op urbanistisch gebied een bestemming met rechtszekerheid kon gegeven worden. Dit gebeurde niettemin met een inspanning om de belangen van de Gemeente Bredene te vrijwaren, onder andere met de toepassing van de volgende principes:

1° enkele grondvlakken konden voor hoogbouw bestemd worden, maar dan niet zoals dit in het stadscentrum van Oostende gebeurde, telkens vast aan de burenen, als een muur, maar integraal alleenstaand en met open ruimten;

2° aan de laagbouw kon een gabariet opgelegd worden.

Met een gabariet had ik kennis gemaakt in 1947, toen J. Eggerickx, urbanist van de Stad Oostende, het aanlegplan nr. 1 "Kappellestraat-Lijnbaanstraat" ontwierp.

Een plan met de weergave van een sectie van dit gabariet vindt men hierna als schets nr. 1.

Na het einde van de Wereldoorlog II was in Oostende een van de vragen of men de Kappellestraat, waarin veel huizen zwaar beschadigd of vernield waren, al dan niet zou rechtekken of verbreden. Van zulke aanleg werd -m.i. terecht- afgezien met het argument dat de belangrijkste winkelstraten in onze steden (cfr. Brugge, Gent, e.a.) smal zijn en niet zo recht lopen, wat een bijzondere sfeer scheidt. Maar aan de achterzijde lag de Lijnbaanstraat plat, en daar wou men, aan de achterzijde van de handelshuizen, een binnenplein maken met garages. De toekomstige nood aan parkeergelegenheid werd danig onderschat, maar dat bleek eerst later. Om de nieuwe percelen tot stand te brengen werd praktisch gans die zone herverkavelingsproject, met een gabariet voor de nieuwbouw. Rondom werd een pergola ontworpen, en middenin werden Japanse kerse-

laars geplant, wat J. Eggerickx al elders succesvol had doen uitvoeren.

Persoonlijk heb ik ontelbare malen moeten ervaren hoe de mistevredenheid over een bepaalde zaak zich nimmer keerde tegen de ontwerpers van een plan, maar tegen de uitvoeringsdienst die visueel de boosdoener was. Op zekere dag kreeg ik dan ook de ambtenaar, belast met de controle op de bouwwerken, op bezoek. Hij maakte zich kwaad over het feit dat het voorgescreven gabariet onmogelijk tot een doorlopende gelijke hoogte bovenaan kon leiden om de eenvoudige reden dat het straatpeil aan de ene zijde van de Lijnbaanstraat tot een halve meter lager zou liggen dan dit aan de andere kant.

Met deze opmerking werd een les geleerd: er diende geen vaste hoogte te worden opgelegd vanaf de inkomdrempel van de huizen, maar wel moest voorgescreven worden dat de kroonlijsten en ook de nokpannen van de daken een doorlopende lijn dienden te volgen.

Om de conceptie te bespreken van het aanlegplan nr.1 "Groenendijkstraat" in Bredene werd het Hoofdbestuur van de Stedebouw gevraagd een afvaardiging te sturen. Het gemeentebestuur mocht de heer Inspecteur-Generaal Hendrickx dankbaar zijn voor zijn hulp bij het goedkeuren van aanlegplannen voor delen van het gemeentelijk grondgebied. Ditmaal was hij ondermeer vergezeld van een deskundige op het gebied van hoogbouw.

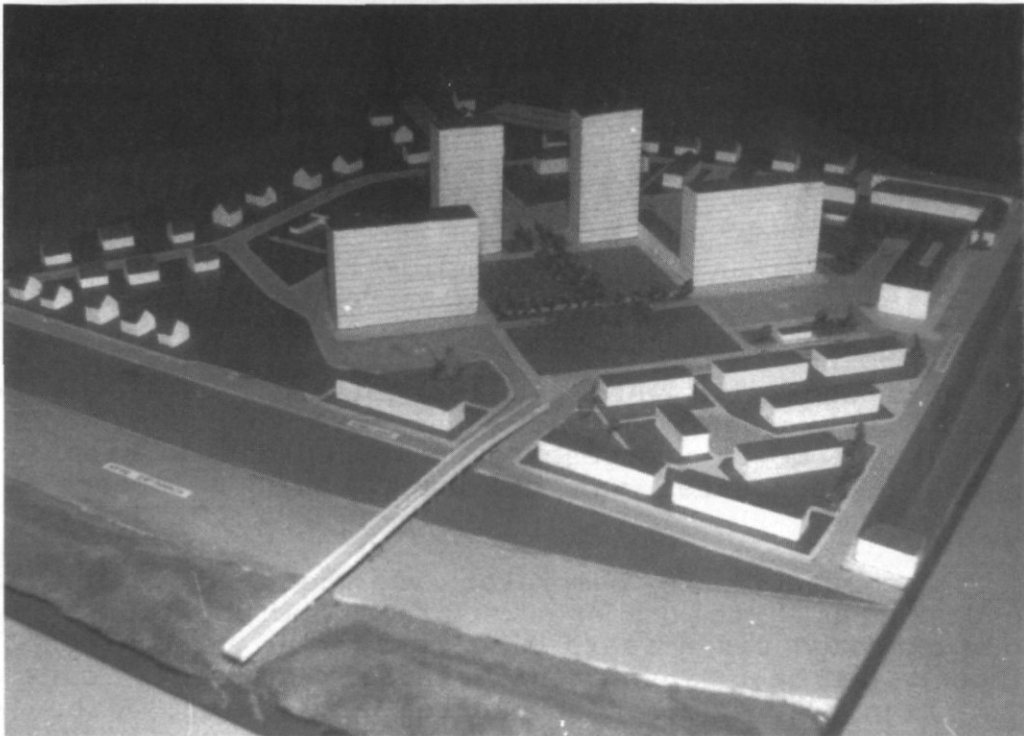
De N.V. "Oostende-Urbanisme" had doen weten dat zij principieel te vinden was voor een ruiling tegen de bedoelde Stadsgronden in Bredene, voor zover dit financieel aanvaardbaar uitviel. Zij had de wens geuit dat, als de planning hoogbouw zou bevatten, de voorgevels van de appartementsgebouwen zouden gericht zijn naar de inkom van de havengeul van Oostende.

Grote vraag was natuurlijk welke hoogbouw zou kunnen toegestaan worden, en toen beleefden de aanwezigen een proef waarvan opgekeken werd. De deskundige toverde een aantal houten blokjes te voorschijn, en zette ze op alle mogelijke manieren naast of boven mekaar of aaneen. Toen volgde de conclusie:

- op twee grondvlakken van elk 15 m. bij 60 m. mocht 38 m hoog gebouwd worden. Dit werd de *Nautilus* en de *Callista*.

- op nog twee grondvlakken van 15 m. bij 30 m. mocht 60 m hoog gebouwd worden.

De gemeenteraad van Bredene nam het bijzonder plan van aanleg voorlopig aan op 01.07.1961. Het werd na een openbaar onderzoek definitief aanvaard op 23.08.1961, en de koninklijke goedkeuring volgde op 13.12.1961.

Maquette van de betrokken wijk.
Je kan merken dat ook een voetbrug ontworpen was over de Koninklijke Baan.

Bij drie beslissingen van respectievelijk 27.05.1960, 26.05.1961 en 23.06.1961 werd door de gemeenteraad van Oostende besloten tot een grondwisseling met de N.V. "Oostende-Urbanisme" over te gaan. De akte werd verleden vóór de burgemeester Joannes Piers op 20 april 1962.

De N.V. "Oostende-Urbanisme" twijfelde aan het welslagen van de bewerking "hoogbouw" in Bredene. Om de immobilaire bewerkingen toch maar te laten doorgaan, werd het volgende voorbehoud als artikel 7 in de akte bedongen:

Gelet op de waardeverhoging die de gronden bestemd voor hoogbouw nabij de Driftweg te Bredene ondergaan, verbindt de N.V. "Oostende-Urbanisme" er zich toe, bij handhaving van deze bestemming doch met het voorbehoud geformuleerd in de volgende paragraaf, aan het Stadsbestuur van Oostende kosteloos afstand te zullen doen van het terrein van het centraal park ontworpen in de zone van het bijzonder plan van aanleg nr. 21c "Elisabethlaan-Stuiverstraat" reeds meermaals vernoemd, en bestaande uit delen van de percelen gekadastreerd 3de Afdeling Sectie C nrs. 413/2 b, 416 b, 400 f, 414 a, 415 a, 416 a, 417 a, 418 a en 419 b, met een totale oppervlakte van zesduizend acht-

honderd zevenennegentig vierkante meter negenentwintig vierkante decimeter (6.897,29 m²).

...Deze belofte van kosteloze overdracht van de grond van dit park vervalt evenwel wanneer de N.V. "Oostende-Urbanisme" na het optrekken van een eerste building op de haar bij onderhavige akte overgegeven gronden te Bredene, aan het gemeentebestuur van Bredene een herziening van het aanlegplan moet vragen waarbij de overige ontworpen hoogbouw in het domein van de "N.V. Oostende-Urbanisme" door gewone huizenbouw moet vervangen worden. Onder "gewone huizenbouw" dient verstaan een constructie bestaande uit een gelijkvloerse en maximum twee verdiepingen.

De werkelijke bouwhoogte in de zone voor hoogbouw op het domein van de N.V. "Oostende-Urbanisme" aan de Driftweg te Bredene is het absoluut criterium tot vaststelling of de verbintenis tot kosteloze overdracht van de grond van voornoemd centraal park behouden blijft of vervalt.

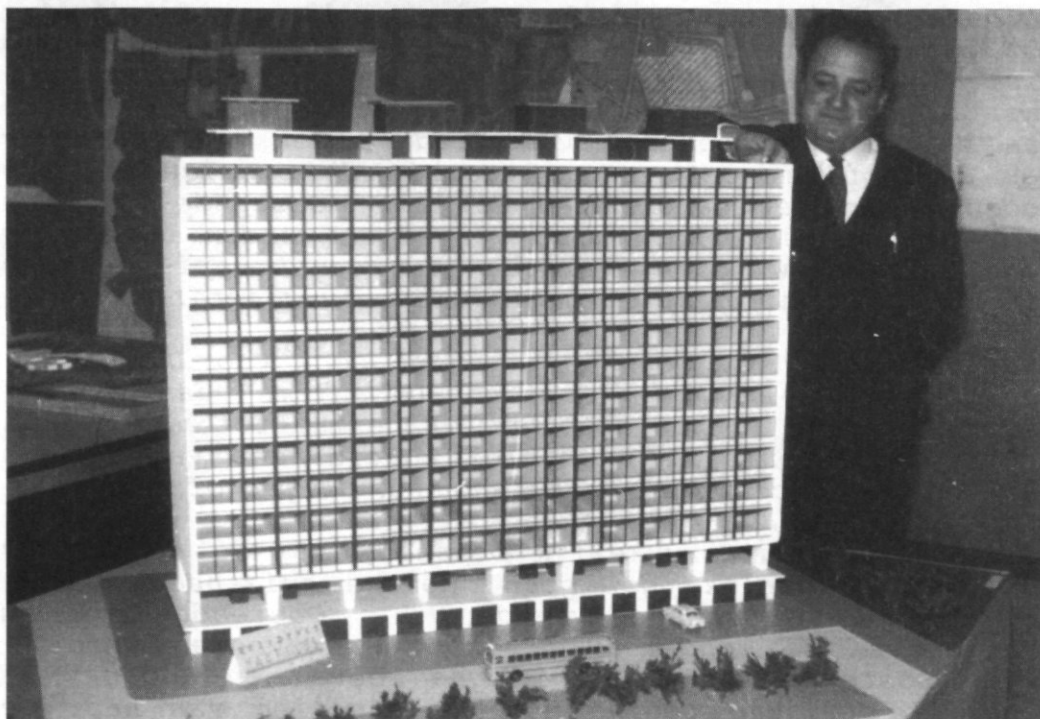
Er wordt uitdrukkelijk bepaald dat, zo de bouw van een tweede complex, dat geen "gewone huizenbouw" is, op de gronden te Bredene aan de N.V. "Oostende-Urbanisme" overgegeven bij onderhavige akte, aangevangen wordt, de N.V. "Oostende-Urbanisme" in geen geval en ondanks alle mogelijk strijdig beding nog vrijstelling van haar verplichting tot kosteloze overdracht van de gronden van bedoeld parkterrein aan de Stad Oostende kan vorderen, welke andere wijzigingen zij ook wenst van het urbanisatieplan met betrekking tot haar domein aan de Driftweg te Bredene...

De N.V. "Oostende-Urbanisme" trok zowel de Nautilus als de Callista op, zodat de Stad Oostende het voornoemd park kosteloos verwierf.

De aarzeling van de N.V. "Oostende-Urbanisme" ging, wellicht uit financiële overwegingen, zo ver dat zij de Nautilus in secties realiseerde, en na de verkoop van de appartementen in de eerste sectie overging tot het optrekken van de tweede, enzovoort. Bij het maken van de funderingen van de eerste sectie liet zij betonpalen boren, wat bij een proefbelasting tot erg ongelijke paalverzakkingen aanleiding gaf. Zij liet dan ook op ditzelfde grondvlak palen heien.

Op de hogere verdiepingen heeft men een wondermooie kijk op de haven van Oostende en de zee, en bij helder weer kan men de Scheldemonding zien en Vlissingen.

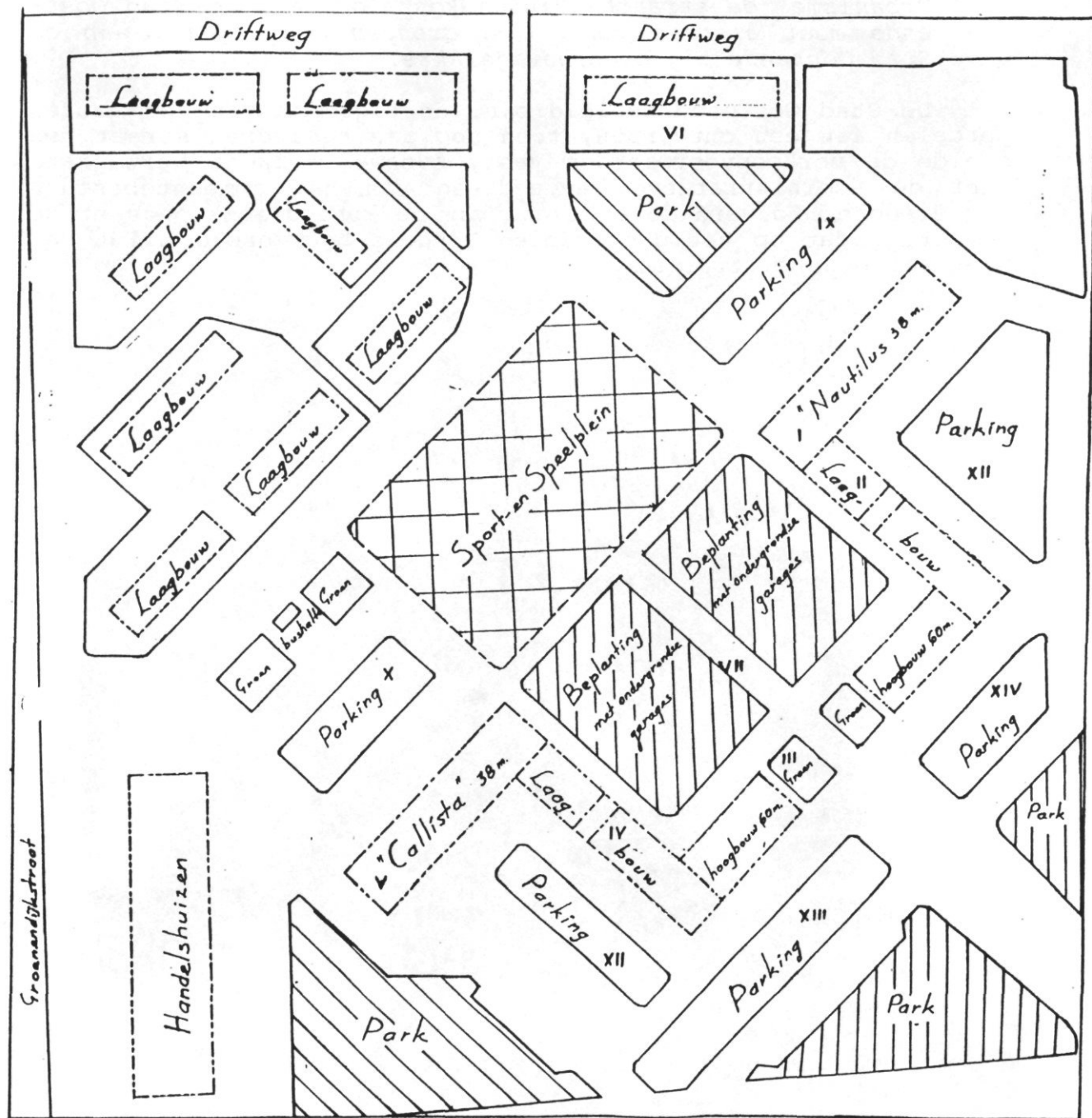
De N.V. "Oostende-Urbanisme" bouwde ineens op zes aaneengesloten percelen aan de Driftweg in Bredene woningen met een opgelegd gabariet.

Maquette van een hoogbouwcomplex, met daarnaast wijlen burgemeester August Plovie.

De Stad Oostende droeg aan de N.V. "Oostende-Urbanisme" niet gans haar eigendom over, maar wel 24.412,50 m² grond, aangeduid op de kaart nr. 2, en beschreven als volgt:

<u>Blok nummer</u>	<u>Kadastrale nummers</u>	<u>Oppervlakten.</u>
I	deel nrs 213 a en 212 a	1.905,00 m ²
II	deel nrs 213 a en 212 a	640,00 m ²
III	deel nrs 214, 213 a, 212 a, 212 b 59 c en 58 c.	3.562,00 m ²
IV	deel nrs 58 c en 57	640,00 m ²
V	deel nrs 57, 56 a, 54 b en 54 a	1.905,00 m ²
VI	deel nrs 40 b, 59 a, 58 a	1.407,50 m ²
VII	deel nrs 212 a, 212 b, 59 c, 59 b 58 c, 58 b en 57	4.316,00 m ²
VIII	deel nrs 59 b, 58 b, 57, 56 a en 54 b	4.897,00 m ²
IX	deel nrs 40 b, 212 a en 59 b	741,00 m ²
X	deel nrs 56 a en 54 b	630,00 m ²
XI	deel nrs 59 a, 58 c en 57	589,00 m ²
XII	deel nrs 214 en 213 a	1.350,00 m ²
XIII	deel nrs 212 b, 59 c en 58 c	1.230,00 m ²
XIV	deel nrs 214 en 213 a	600,00 m ²

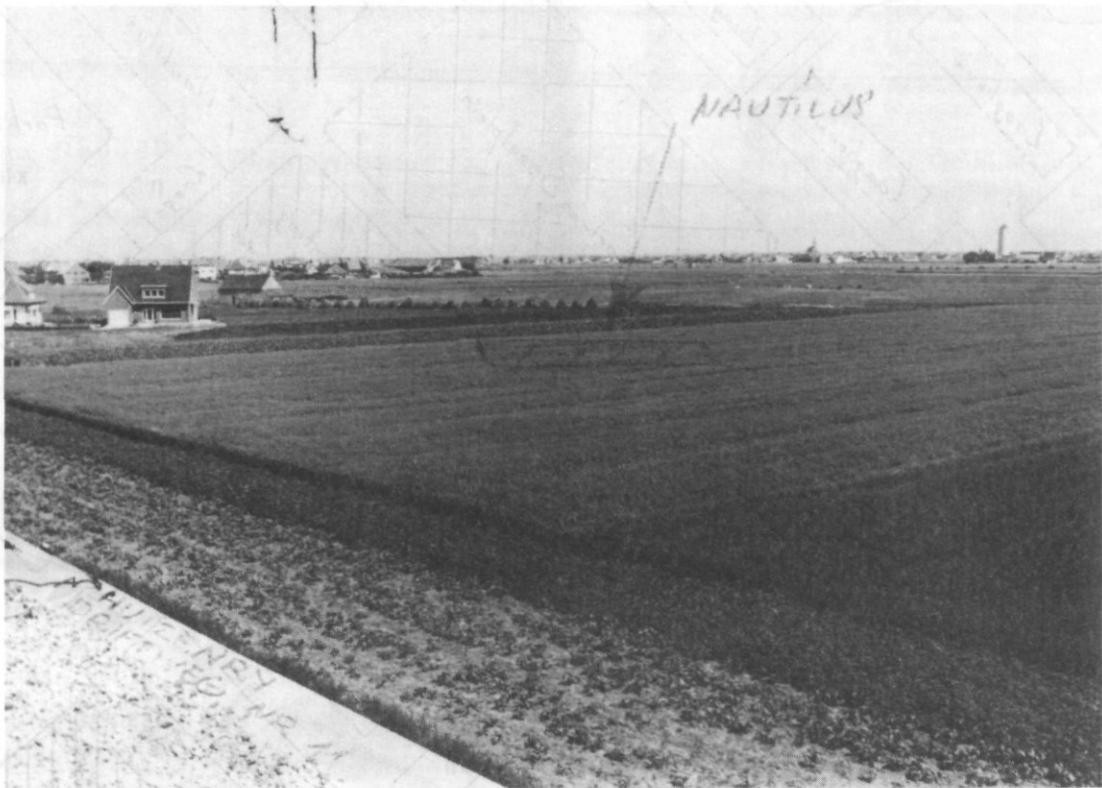

Het artikel zes (6) van de geciteerde akte van ruiling luidt:

Het Stadsbestuur van Oostende zal de bedding van de straten rondom de gronden te Bredene, die aan de N.V. "Oostende-Urbanisme" bij de onderhavige akte worden overgedra-

gen, kosteloos afgestaan aan het gemeentebestuur van Bredene, maar dit met dien verstande dat de N.V. "Oostende-Urbanisme" de straatbeddingen kosteloos aan de Stad Oostende moet afstaan rondom de gronden overgegeven aan de Stad Oostende bij onderhavige akte.

De Stad Oostende behield o.a. de eigendom van een aantal percelen aan een ontworpen, toen nog aan te leggen straat, en stelde de verkoopvoorwaarden vast, evenwel telkens verwijzend naar de administratieve bevoegdheid van het gemeentebestuur van Bredene. Zo werd de aandacht van de kandidaat-kopers er op gevestigd dat op het grondgebied Bredene bouwverbod geldt aan niet-uitgeruste straten.

De gronden zoals ze er toen bijlagen.
Vooraan op de foto komt de huizenrij Driftweg nr. 11
Eveneens aangeduid de plaats waar de nautilus zal ontstaan.

Het goedgekeurd aanlegplan nr. 11 "Groenendijkstraat" legde weliswaar de bestemming, de hoogte en de diepte en de dakvorm van de geplande laagbouw vast, maar er was geen sprake van een gabariet. In het belang van een verzorgd uitzicht van de wijk en van de aantrekkelijkheid van de tekoopgestelde percelen besloot de Stad Oostende in haar hoedanigheid van verkoopster dit te verhelpen op burgerrechtelijk gebied, maar weerom met verwijzing naar de administratieve bevoegdheid van het gemeentebestuur van Bredene:

De contractueel opgelegde stedenbouwkundige voorschriften moeten nageleefd worden voor zover ze niet met verplicht na te leven wettelijke reglementen van de administratieve overheden in strijd zijn.

De verkoping gebeurde bij inschrijving, waarbij de minimale netto-prijzen als volgt werden gesteld: (niet inbegrepen het aandeel in de kosten van de uitrustingswerken).

<u>Kavel nr.</u>	<u>Oppervlakte</u>	<u>Prijs afgerond op</u>
21	232,97 m ²	127.000 fr.
22	175,00 m ²	97.000 fr.
23	175,00 m ²	100.000 fr.
24	175,00 m ²	105.000 fr.
25	275,00 m ²	150.000 fr.
26	275,00 m ²	135.000 fr.
27	175,00 m ²	95.000 fr.
28	175,00 m ²	95.000 fr.
29	175,00 m ²	95.000 fr.
30	275,00 m ²	140.000 fr.
31	275,00 m ²	125.000 fr.
32	175,00 m ²	92.000 fr.
33	175,00 m ²	80.000 fr.
34	175,00 m ²	88.000 fr.
35	225,50 m ²	105.000 fr.

De kavels nummers 7 t/m 12 werden door het Stadsbestuur van Oostende in ruil gegeven aan een familie, van wie een eigendom aan de Stuiverstraat in de stad werd onteigend.

De percelen staan aangeduid op plan nr. 3, en de opmeting ervan werd gedaan door de landmeter H. Steenacker.

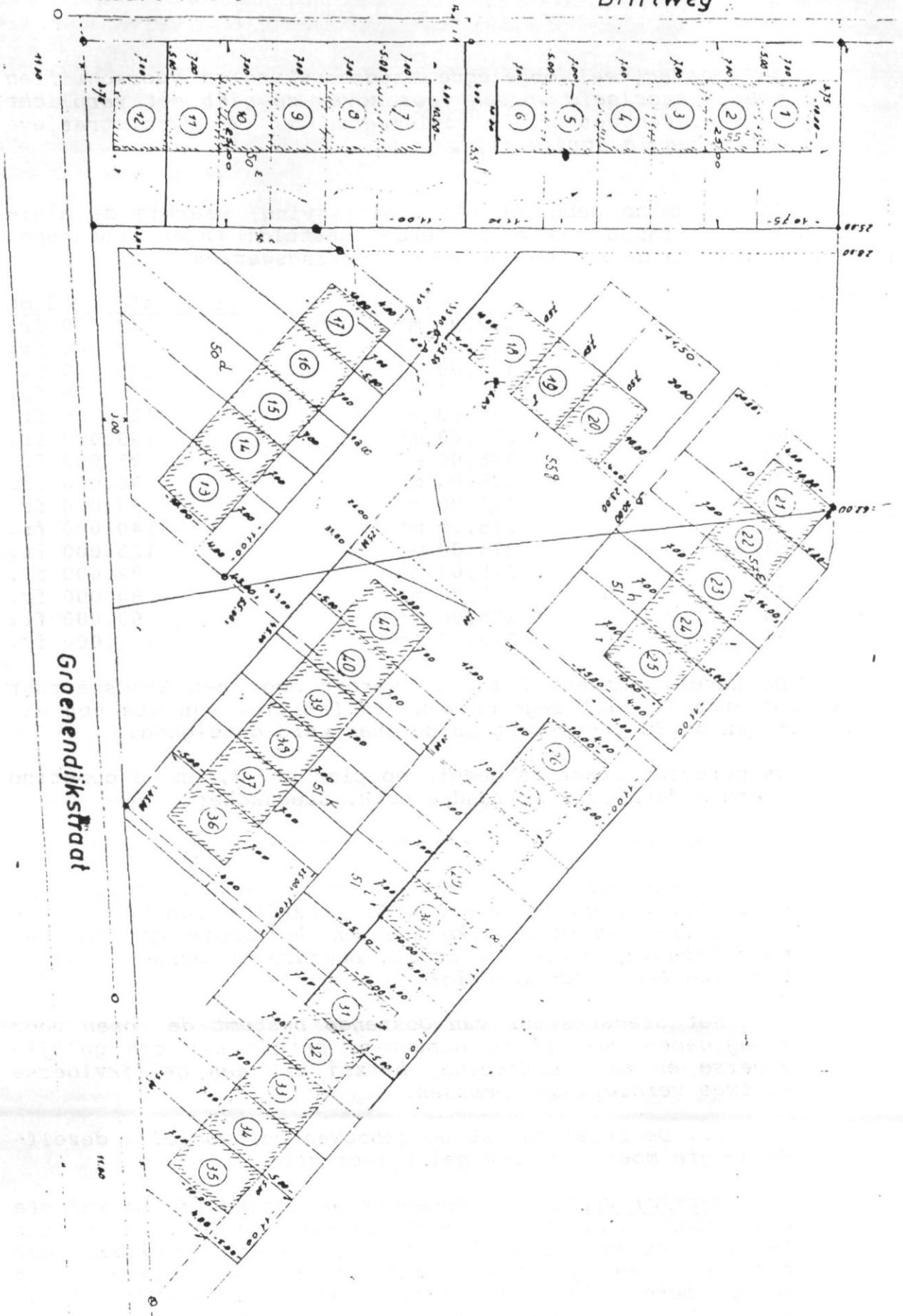
Het gabariet werd bij de volgende voorwaarden opgelegd:

Artikel dertien: -Ongeacht de op het aanlegplan vermelde hoogteïndices, dient voor eenzelfde woonblok, eenmaal binnen de wettelijke grenzen de hoogte van één gebouw bepaald, diezelfde hoogte bewaard te worden voor de rest van éénzelfde woonblok.

Het Stadsbestuur van Oostende bestemt de loten voor woongroepen waarvan de gebouwen, hetzij uit een gelijkvloerse en één verdieping, hetzij uit een gelijkvloerse en twee verdiepingen bestaan.

... De bepaling dat de gebouwen per woonblok dezelfde hoogte moeten hebben geldt zeer strikt.

Artikel veertien.- Ongeacht de aangeduide bouwdiepte kan, voor zover het gemeentebestuur van Bredene en het Bestuur van de Ruimtelijke Ordening en de Stedenbouw dit toelaten, een grotere bouwdiepte met een maximum van twaalf meter (12,00 m.) toegestaan worden op voorwaarde dat, eenmaal die bouwdiepte voor één gebouw bepaald,

dezelfde bouwdiepte bewaard wordt voor de rest van die woonblok. De minimum-diepte is bepaald op 10,00 m. voor de loten 26-30 en op 12,00 m. voor de loten 21-25.

Artikel vijftien.- De daken moeten plat zijn, en moeten per woongroep één lijn uitmaken. Deze bepaling is zeer strikt.

Artikel zestien.- De bouwplans zullen per woonblok een architecturale eenheid vormen. Het Schepencollege van de Stad Oostende zal bij de inschrijving, per woonblok, een architect opleggen aan het wettelijk barema en de koper zal er zich naar schikken als voorwaarde van de verkoop.

Het inlassen van deze bepaling was een wens van de heer Jan Felix, nieuwe schepen van urbanisatie van de Stad Oostende, die aan drie jonge architecten een kans wou geven.

Artikel achttien.- De verplichtingen van niet afwijken nopens de hoogte en diepte der gebouwen en dakvorm maken een erfdiensbaarheid uit ten voordele van de aanpalende erven.

Daarenboven is de instandhouding van de overtreding van die voorschriften, zolang zij duurt, onderhevig aan een sanctie van honderd frank (100,00 fr.) boete per dag, te betalen aan de Stad Oostende.

Ook nopens de kosten van de uitrustingswerken werd een bijzondere clause ingelast, die afwijkt van de gebruikelijke bepalingen in taksreglementen betreffende de bestratingstaks. Die reglementen vallen doorgaans zwaar uit voor de hoekgebouwen, wegens de dubbele gevel. Om die reden werd in de verkoopvoorwaarden de volgende bepaling opgenomen:

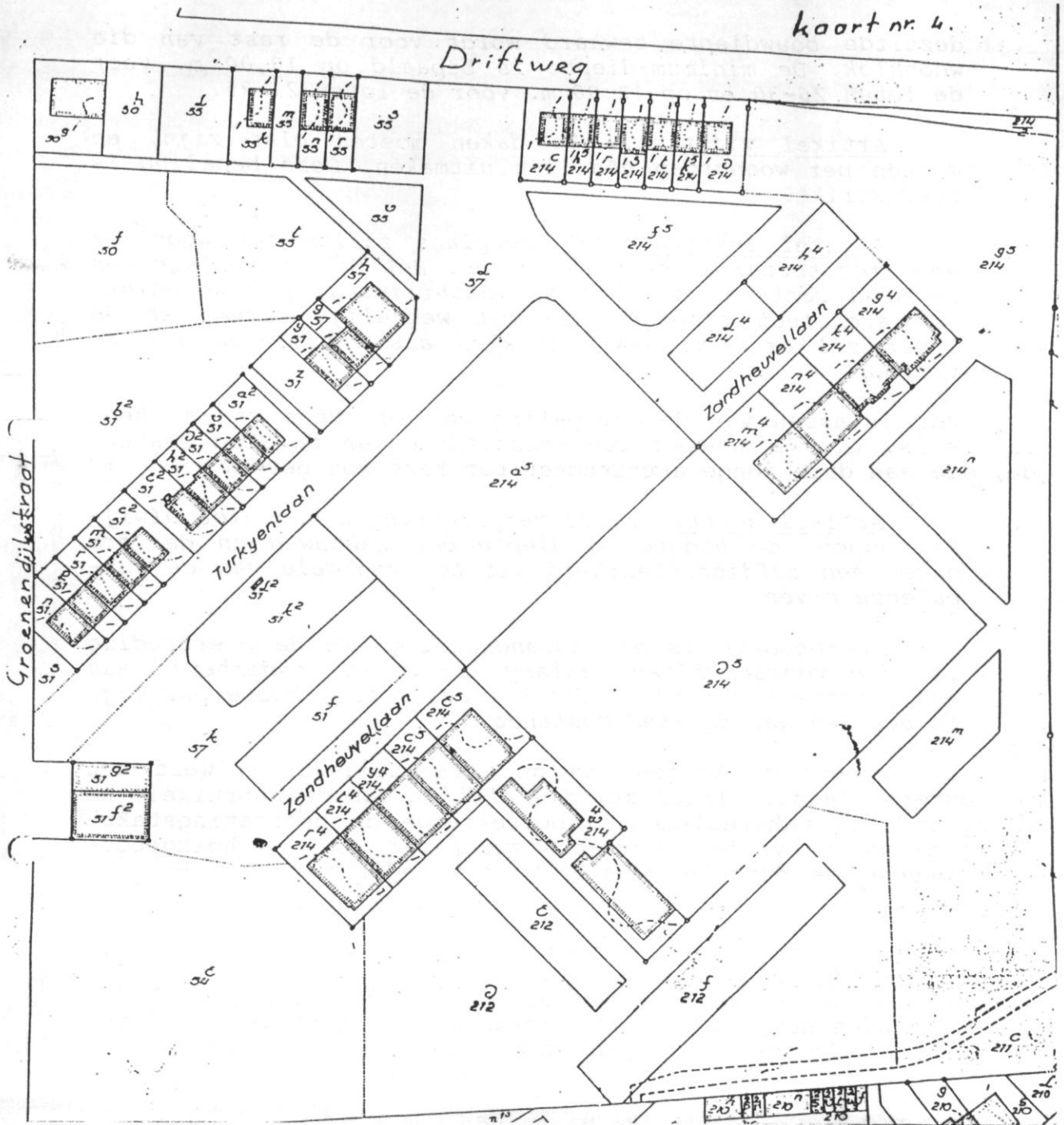
De kosten van deze werken (rijwegen, water- en rioolleidingen) zullen samengeteld worden en vervolgens evenredig verdeeld worden met de voorgevellengte van ieder eigendom, met dien verstande dat voor de hoekloten enkel elf meter (11,00 m.) gevellengte in aanmerking komt.

Op de kaart nr. 4 is de bestaande toestand weergegeven.

Het gemeentebestuur van Bredene gaf de vergunning tot het bouwen van de **Nautilus** op 03.09.1963. Deze building bevat 101 woongelegenheden.

De **Callista** werd opgetrokken als gevolg van een vergunning van 29.08.1972, en herbergt 125 woongelegenheden.

Tot het uitvoeren van de infrastructuur rondom de **Nautilus** werd opdracht gegeven op 09.02.1966. De uitgave bedroeg toen, de openbare verlichting niet inbegrepen, 1.235.903 fr

De uitrustingswerken rondom de Callista werden toevertrouwd aan de aannemer A. Van Geluwe op 22.01.1974 en de kosten bedroegen 1.176.403 fr.

Het stadsbestuur van Oostende nam het initiatief tot het aanleggen van de Turkeyenlaan. De kopers voldeden aan de hun opgelegde verplichtingen, ook aan die tot het bebouwen van hun kavel binnen de vijf jaar volgend op de datum van de koopakte.

Men kan de aanleg critiseren zowel voor de hoogbouw als voor het gabariet.

Wat de hoogbouw betreft, weze nog eens herinnerd aan de omstandigheden van het ontwerpen ervan. Maar er zijn geen parkeerproblemen, en er is een bushalte. Hovingen werden ruim opgetekend, een wijkschool werd gebouwd en een handelscentrum kan gerealiseerd worden.

Wel kan men zich afvragen of ooit de twee buildings met een voorziene hoogte van elk 60,00 m. zullen opgetrokken worden.

Nopens het gabariet kan een toelichting een antwoord geven. Het dwingt niet tot het (soms) monotoon bouwen "op zijn Hollands", omdat de keuze van de gevelmaterialen, de raamindeling, enz. vrijgelaten werd om ons Vlaams individualisme tegemoet te komen.

Er werden geen "kazernes" gebouwd.

Een gabariet op de beschreven wijze werd in Bredene voor eerst toegepast in het sociaal oord aan de Fritz Vinckelaan. Het werd opgelegd bij de realisatie van de wijk Priorij en geldt in de nieuwe wijken aan de Zeelaan. Is het deze opvatting die het nieuw Bredene een erg verzorgde aanblik geeft?

Bredene, 18 december 1991

Daniël DEWULF.

HEB JE ABRAHAM AL GEZIEN?
BRT2 OMROEP WEST VLAANDEREN
12.05.1989.

d'Oude viertorre is een simpel cafeetje in Bredene, geen croomtoestanden, geen meterslange prijskaart, 10 biertjes, 3 watertjes, 2 limonaadjes, da's keus genoeg zeker zegt de levendige, hartelijke bazin Esther Salliau.

Esther is de oudste cafébazin van Bredene. 2 jaar geleden werd dat gepast gevierd en nog denkt ze niet aan ophouden, hoewel het leven, sinds het overlijden van haar echtgenoot-visser, veel van zijn glans verloor. Maar de 4 kinderen zijn in de buurt, de 10 kleinkinderen en de 7 achter-kleinkinderen. En bij die kleinkinderen is er toch één zeker die regelmatig op Abraham afstemt en een plaatje opeiste voor zijn teerbemide oma. Haar leven zei ie, vormt een brokje van het harde Oost-endse vissersbestaan in het begin van de 20ste eeuw. Dus trok Abraham van de week naar Bredene naar Esther Salliau.

V. Esther je bent er bijna 80 hé

A. Ja

V. Wanneer wordt je er 80?

A. De 22ste oktober.

V. Als 't seizoen gedaan is?

A. Ja

- V. Wordt het dan een beetje rustiger voor u?
A. O dat blijft bij mij 't zelfde, dat zijn altijd de gewone klanten.
- V. Hier in 't estaminet komen er geen toeristen?
A. Nee bijna niet nee
- V. Hebt u vaste klanten, zo?
A. Ah, dat zijn al bijna vaste klanten
- V. Waar ge alles van weet?
A. Ja, min of meer
- V. Ze vertellen toch gewoonlijk veel hé, aan iemand die ze jaar in jaar uit zien?
A. Ja, ja, familie, vrienden, dikwijls hun tegenslagen, hun verdriet, ahwel, een beetje van alles, ja.
- V. Hoelang houdt ge dat nu al open?
A. Ah wel, van 't jaar 50, op mijn naam hé, dat was vroeger van mijn moeder. Ik heb het aangedeeld van mijn moeder. Van 't jaar 50 hou ik dat open. Maar mijn ma woonde bij mij, nog altijd hé. Ik heb nooit van mijn ma weggeweest. We zijn..., ik ben enig kind gebleven omdat mijn broeder verdronken was met mijn vader, en euh..., ik heb nooit mijn moeder willen verlaten. Ingetrouwd, ze heeft mijn kinders helpen groot brengen. Veel heb ik haar te danken, want ik ben een gelukkig mens, màar te danken aan mijn moeder.

- V. Je bent toch Oostendse?
- A. Ja, geboren op d'oude vuurtoren en nu is dat Opex. We zijn allen onteigend geweest. De huizen zijn alle onteigend voor de havens te maken hier, hé. Voor die vissershavens te maken, 't moest allemaal weg. En mijn moeder heeft dan hier gebouwd, dat huis hier gebouwd.
- V. Wanneer is dat geweest?
- A. 34, dat we weg moesten hé. Dat we naar hier komen wonen zijn. Maar dat is begonnen in de jaren..., papa was al verdrongen, wacht wéh, in de jaren..., blikkelijk in de jaren 26 zijn ze begonnen met die nieuwe vismijn en onteigenen en hé hoe is dat..., haventjes maken is dat, voor de schepen in te leggen en al. En in 34 is ons huisje aan d'oude vuurtoren, het langste blijven staan, 't was caféetje. En al de mannen, d'oude mannetjes, die klopten daar briekeljon, dat was een steen kleine stukjes maken, en die kwamen dan bij mijn moeder hun glas bier drinken en hun boterham op eten.
- V. En voor 't stof weg te spoelen, 't maakt veel stof, hè?
- A. Ja, en ze hadden gevraagd aan mijn mama voor daar de langste te blijven, en mijn mama is daar nog gebleven, op d'oude vuurtoren, alleen, hé. Met euh..., tot in augustus en dan was 't gedaan, 't was gedaan, 't was gedaan. Ook afgebroken, een stuk van je ziel.
- V. Je hebt daar hartzeer van gehad zeker?
- A. Ja, je bent daar geboren, je bent er gelukkig geweest. En verdriet gehad ook, ja we hebben alles gehad.
- V. Je kunt u dat voorstellen hoe het eruit zag?
- A. Oei, oei, oei, dat is zeker, je kunt dat niet vergeten, dat is iets dat je niet kunt vergeten. Maar nu staan er daar nog pakhuizen, van de vismijn hé, waar dat wij gewoond hebben zijn dat nu allemaal pakhuizen en euh..., bassins waar dat de schepen in liggen.
- V. En hoe heette dat café van uw moeder?
- A. Ehwel, ik ga 't je eens vertellen tegen je, je mag niet lachen wèh: 'Estaminet bij Jules krabbe'. Dat was mijn pa zijn lapnaam. Ik heet Poitier en niemand kon daar die achternaam, dat was Jules Krabbe.
- V. De dochter van Krabbe zijt gij dan?
- A. Ja, ik ben de dochter van Krabbe's, ja.
- V. En wie kwam er allemaal in 't café, waren dat vissers?
- A. Oh ja, also alles hé, matsenoars..., metsers, plakkers, vissers, beh ja dat was die tijd..., dat ging dan 30 centiem voor een glas bier in die tijd. En we verkochten toen in ons caféetje hé, niet anders dan vatbier, toen van honderd liters, en stoutje, een klein stoutje. Dat was het enige dat we hadden. En overal in al de café's op d'oude vuurtoren, daar bestond er niets anders hé. Dat was 30 centiem tot 40 centiem voor een glas. Maar dat

was toen meer de zaterdagavond en de zondag. 's Vrijdags en de weekdag zag je niet zoveel volk, nee, er was zoveel geen geld bij de mensen.

- V. En als klein meisje mocht je in 't café komen?
- A. Nee, ik en mijn broer, we waren met twee, mijn broer was ouder, 1 jaar ouder, we moesten in de keuken zitten en als het tijd was voor naar bed te gaan, moesten we dan in het café gaan en naar mijn vader: "vader a.u.b. een kruisje" en "moeder a.u.b. een kruisje" en naar ons bed. Oh nee, we mochten in 't café niet, nu wel, nu wel. Toen mochten we niet, dat was voor de grote.
- V. En hoorde je soms lawaai, dat er ruzie gemaakt werd of zo?
- A. Ja, dat is zeker, we woonden in een klein huisje, we hadden café, keuken, slaapkamer van mijn ouders, een voutekamer en boven op de zolder onder de pannen hadden we, mijn ouders, een soort mansarde gemaakt, en dat was voor mij om te slapen. Omdat mijn broers, ik had ik een kozijn bij ons, die eh., een wees, en hij was bij mij, dezelfde ouderdom van mijn broer, en die sliepen op de voute, omdat ze alletwee mee gingen met mijn vader naar zee. Ze moesten opgeroepen worden éh, je verstaat dat wel eh? Maar alléh je hoorde dat van zijn eigens. Dat was planché eh!
- V. U had me gezegd zo, het zeevolk die...
- A. Ahwel ja, maar euh..., wij hadden veel ander klanten ook, en van die aan de maaltboten werkten en al, in de atelier werkten, ja, je had gij een beetje van alles. De manier van café houden toen bij nu, alléh, is heel anders, heel anders.
- V. Uw moeder had tijdens de week nog tijd om haar huishouden te doen?
- A. Oh ja, oh ja, en aan de waskuip te staan, 't was afschuren met de hand hé, want de waskeiren, de wasmachines, dat bestond dan niet, en geen electriciteit, lampe belge, met petrol en we waren de enigste in de straat die een watersteen hadden, je weet wel wat dat is hé?
- V. Ja.
- A. En met een 'iezer' pomptje, in ijzer, putwater. De enigste in de straat die dat hadden, een blauwe watersteen, dat was een...
- V. Een blauw arduin?
- A. Een arduinen, er was daar zink op.
- V. Ja.
- A. Dat hadden we.
- V. Comfortabel huis was het dus?
- A. Ja, en een grote keuken, een grote keuken dat we hadden.

- V. Waar er vaak vis werd klaargemaakt zeker?
 A. Euh, in de winter, sprout aansteken op 't stokje.
- V. Sprout..., hoe zeg je dat?
 A. Sprouts..., in de sprouttijd, mijn vader ging achter sprout, in de sprouttijd. Dat was toen op tafel, een benne sprout uit gegooid en elk op ijzeren stokjes steken door hun kieuwen en we hadden dan in..., op de koer, in ons zogezegd waskot, hadden we daar laten een rokerijtje maken. En we rookten sprout. In tenen mandjes.
- V. Zo schoon rond?
 A. Ahwel ja, als kind éh, we moesten allemaal helpen, en we droegen ze naar de winkels, en met garnalen rondlopen.
- V. Hebt ge dat ook gedaan?
 A. Mijn moeder bijna alle dagen. Ik, met de tranen in mijn ogen.
- V. Deed je het niet graag?
 A. Och god, och god toch.
- V. Ja?
 A. Jongens, jongens, jongens.

- V. In een boek van Roland Desnerck over de Oostendse vissers, is een berichtje opgenomen over een rampendag in

- Oostende. Jij was toen nog geen 14 jaar Esther, wat is er dan precies gebeurd?
- A. *Mijn vader is verdronken en mijn broer, 't bootje was weg, ook weg, en we bleven maar alleen meer over hé, ik en mijn mama hé.*
- V. Wanneer is dat gebeurd?
- A. *In 4..., de 18de juli in 24.*
- V. Zo midden in de zomer?
- A. *Ja, 13 zijn er dan verdronken, 13 vissers.*
- V. Door een storm?
- A. *Die lijst van die 13 die er op staan.*
- V. Ja, een storm die plots opgestoken is zo?
- A. *Ah wel ja, ineens, mijn vader was vertrokken 's morgens om vier uur en half, met mijn broer, en kijk als ze gevonden geweest hebben..., terug gevonden geweest achter 10 dagen, stond stond zijn Roskopf, zijn horloge hé, je weet wel van de euh...*
- V. Roskopf, dat was een merk van een zakhorloge.
- A. *Een zakhorloge van euh..., van de spoorweg, de beste merk, op kwart voor zes, zo kijk, hij was nog maar één uur in zee, ja.*
- V. Ging hij garnaal vissen?
- A. *Dat was achter garnaal, ja.*
- V. Dus hij was dicht bij het strand? Eigenlijk zo...
- A. *Ach ja, dat was hier dichtbij, 't is hier gebeurd, hierover, als hij verdronken is.*
- V. Misschien hebben mensen dat wel zien gebeuren??
- A. *Ja, ja, vele, vele, 't zijn er toen 13 verdronken hé, dat heeft toen een grote ramp geweest.*
- V. En is men uw moeder komen halen, om haar man dan...?
- A. *Nee, die lagen dan in de morre hé, die lagen in de morre hé, in de morre. Alle twee tesamen, 't is wel eigenaardig eh! 't Waren de 2 laatste die weg bleven. Alleman was al opgevist, begraven. En mijn vader en mijn broeder werden..., en mijn broeder is gevonden op Raversijde, de zaterdagavond.*
- V. Aangespoeld?
- A. *Ja, aangespoeld, hij lag op strand en mijn papa is opgevist de zondagmorgen door een vriend, die ligde..., die was aan 't drijven in het water, de zelfde dag, 't is eigenaardig hé. En die lagen te samen in de morre, in 't lijkenhuisje hé, 10 dagen achter dat ze verdronken waren. Toen heeft er veel verdriet op d'oede viertorre geweest, 't waren er 5 van d' oede viertorre verdronken.*

- V. Hoe heeft uw moeder dat verwerkt?
- A. Heel moeilijk, zeer, zeer moeilijk. Ma had gedacht dat ze ging sterven.
- V. Zo erg was het voor haar?
- A. Ja, ze verloor zij haar kind en haar man. Je kunt dat toch verstaan wat dat was hé?
- V. Dat is 't hé.
- A. Oh, mijn mama heeft dat moeilijk verwerkt.
- V. Je kunt je moeilijk iets ergers voorstellen ook hé?
- A. Mijn mama heeft dat moeilijk verwerkt, dag en nacht bléeten, dag en nacht, dat heeft verschrikkelijk geweest.
- V. En kon je haar een beetje troosten?
- A. Ja, maar ik was ook maar een kind eh, ja. Jawel en een kind vergeet rap, je verstaat dat wel. Ja, ja, ik heb haar natuurlijk moeten troosten en ze heeft zij veel hulp gehad van onze paster. Onze pastoor kwam op bezoek, hij voelde dat er iets ging gebeuren. Ze was lijk haar leven moe, levensmoe, levensmoe. En hij heeft gezegd tegen haar: "Marie, je hebt nog een kind" zei hij "en als jij weg gaat, sterft, of 't een en 't ander gebeurt, is dat een kind voor de wezenschool". Je verstaat wel éh? En daar mee is zij haar een beetje beginnen herpakken; een klein, klein beetje. En zij had toen al dat caféetje hé. Ze hield nog altijd dat caféetje hé.
- V. Esther, je vader en je broer zijn dus samen in zee verdronken. Was je goeie maatjes met je broer?
- A. 't Was een brave jongen, een echte brave jongen. Want het was gemist. Ik moest de knechtjongen geweest zijn, versta je het? Hij was 't meisje en ik was de jongen, 't is wel bescheiden, 't is echt.
- V. Ge ziet er nochtans heel vrouwelijk uit moet ik zeggen.
- A. Ach ja, ik wil zeggen...
- V. Van karakter zo?
- A. Ja, ik weet niet, hij was zo douce, ik was ik ook dat niet..., altijd braaf geweest, brave kinders geweest, goed opgebrachtgeweest, maar ik wil zeggen, hij was hij meer..., met iemand anders ..., en ik trok meer naar mijn pa, 't is eigenaardig hé? Niettegenstaande, och god, dat wij doodgelukkig waren, bij ons nooit niets tekort gehad, niks te kort. Brave moeder, brave vader. Maar ja..., en dat was 't slechtste geweest in haar leven, dat ze tegen gekomen heeft. Ja, maar 't heeft lang zeer gedaan, van mij ook. En als ik dan naar de école moyenne gegaan zijn, ze hoorden niet liever of dat ik dat altijd maar vertelde in school, jongens toch. Ja, we waren met drie die daar zaten in de école moyzenne. We hebben mogen studeren van de koningin, van Elisabeth. Ja, die heeft bij ons geweest.

- V. Na die ramp?
A. Och, ja.
- V. Heeft ze de getroffen vissersgezinnen bezocht?
A. Overall ze heeft een regeling getroffen, nu ja..., binnen geweest, maar bij ons heeft ze bijna een uur gebleven.
- V? Ja?
A. Ja.
- V. En ze gingen binnen in elk van de huizen?
A. Ja, heel zeker. Ik zie haar nog altijd voor mij. Ze had zo een "tokje" aan, zoals je ziet aan de Ijzer, je weet-wel met..
- V. Zo een klein hoedje?
A. Een witje, ja.
- V. Een witje?
A. En ze had een lange witte rok aan, witte schoenen en een lange trois-quart mantel, al in 't wit. En ze was zo breed.
- V. Zo een smal vrouwtje?
A. *Tenger, oh tenger, echtelijk tenger, vriendelijk, ze is bij ons in de keuken gegaan, de koningin en dan ik, binnen, en zij was zij vergezeld van twee heren en twee dames. Maar in de straat al politie-auto's aan weerskanten van haar. En ze trok mij op haar schoot, en ik moest, ik sprak ik vloeiend frans, en zij moeilijk vlaams. Mama, haar frans was zo niet al te goed en ieder keer dat mijn mama iets zei, moest ik dat vertalen tegen haar. En zij zat zij, de tranen in haar ogen, echt, zij weende zij ook. Ja, 't is echt zij weende zij ook, en een beetje mijn haar strelen, en ze zei dat ik moest altijd braaf zijn en goed voor mijn moeder zorgen, want dat ze al genoeg verdriet had. Ik zei dat 't goed was, en ze zei leer je goed. Ik zeg ik ja. En ze had euh..., we gaan er voor zorgen dat je kunt voort studeren, als je wilt. We hebben dat gekregen hé. En op 't moment dat ze toen..., ze vroeg een doodzantje, een doodsprentje. Van ons was het één doodsprentje, mijn broeder en mijn vader. En als ze dat..., ze stak dat in haar sakoch, ja in haar zak, en toen ze haalde iets eruit, en dat was een wit enveloptje, wit enveloptje, dat was vroeger lang, lang en klein, en ze legde het op tafel, voordat ze weg ging. En wij lieten dat liggen, en we gingen wij door de café, en zij was erg vriendelijk, en toen..., en ze gingen weg en heel het gezelschap mee, en de straat stond vol, en 't was: "leve de koningin, vive la reine". Je had dat moeten horen, en ze..., ik dacht..., peinze ik wel dat wij de laatste waren die ze bezocht had. Omdat 't grootste slachtoffer was, mijn ma, 2 éh. Zo, we hebben dan een keer dat enveloptje open gedaan. Ik, mijn mama keek daar allemaal niet naar, dat interesseerde haar niet. Er zat daar 500 fr in. En al de anderen, hebben we dan gehoord hé, voor allen*

met één slachtoffer 300 en wij 500. Ik heb nog altijd dat enveloppje met dat kroontje op.

V. Maakte dat indruk op uw moeder ook, dat de koningin bij haar thuis gekomen was?

A. Ja, je kunt dat verstaan eh, maar ja..., maar dat was altijd maar wenen, wenen en wenen, en vertellen, in 't gebroken frans en ik moest dat toen vertalen. Wel ja, 't was veel verrdriet.

V. Je bedoelt, de koningin doet dat om de mensen te gaan troosten?

A. Ja, dat was een schoon geste.

V. En dat betekent dat eigenlijk een troost voor de mensen?

A. Ja, ja, dat was zeker een grote troost en dat was lijk een eer, je verstaat dat wel. Ze heeft zij overal geweest, ze heeft zij erg veel gedaan, oprecht.

V. Esther, hoe kwam dat je kon met de koningin frans spreken. Waar had je dat geleerd?

A. Ach ja, ik heb dat nog vergeten. Je moet weten, in de eerste wereldoorlog zijn we gevlucht, met een garnaalschip, naar Duinkerke, ik was toen vier jaar en half.

V. In 't jaar 14.

A. Ja, ik was vier jaar en half

V. Bij het uitbreken van de oorlog?

A. Ja, met mijn ouders en mijn broer, en dan...

V. Er zijn toen veel vissers vanuit Oostende hier gevlucht met hun boten?

A. Ja, maar dat was toen zo erg niet, in de eerste wereldoorlog, nee, nee. En we zijn uit Duinkerke vertrokken omdat ze daar bommen smeten in duinkerke en vertrokken met een grotere boot naar Engeland. En van de haven van Dover op een trein naar Londen. En we hebben daar in Londen een maand gezeten, zeker. In de Nels school waar dat al de Belgen daar zaten, die daar verzameld werden. En we werden dan geplaatst, geplaatst. En mijn ouders werden ... ehwel wij werden geplaatst in een boerendorpje met een grote hereboer, en mijn vader moest daar werken als boereknecht. En vissers, je kunt dat verstaan, dat ging niet.

V. Dat ging niet zeker?

A. Maar dat ging niet, dat ging niet, dat mens ging daar zot worden. Maar ik had twee jongens, de broer van mijn moeder en de broer van mijn vader die in Le Havre waren, in Frankrijk. En we schreven regelmatig, mijn ouders, pa was ook goed geleerd. Door toedoen van hun, hebben we de toestemming gekregen van 't engels goevernement en 't frans goevernement voor te mogen naar Le Havre gaan en vandaar zijn we in Le Havre aangekomen, en daar heeft mijn vader gevaren, heel de oorlog daar gevaren. Maar ik was een

- kind van zes jaar, 't waren daar geen vlaamse scholen. Ja, 't was al frans dat ze moesten leren. Zo, als ik terug kwam, in november 18 zijn we terug gekomen naar België en ik kon geen woord vlaams lezen noch schrijven. Ik heb dat moeten automatisch aanleren, tot dat ik....
- V. Ge was goed voor, in 't frans?
- A. Ehwel, dat blijft éh, dat blijft, die tongval zit daarin. Kijk, we hebben dan in Engeland geweest, maar die tongval heb ik niet. Ik was te oud, 30 jaar, dat gaat niet, die "th".
- V. In de tweede wereldoorlog zijn jullie nog een keer gaan vluchten?
- A. Ja, ja, Giselle spreekt haar engels gelijk een engelse, maar ik, die "th" kan ik niet. 't Is ongelukkig eh! Dat zit te ... maar ik spreek vloeiend frans.
- V. Esther, door toedoen van koningin Elisabeth ben je kunnen gaan studeren naar de école moyenne pour jeunes filles d'Ostende. Na drie humaniorajaren had je een mooi diploma waarmee je een job kon krijgen.
- A. In oktober ben ik aanstonds beginnen werken als bediende, bij een veekoopman, bij Alfons Vancrayenest. En hij had twee grote beenhouwerijen en ik heb daar gewerkt als bediende. Bestellen, niet bestellen, geld ontvangen, de facturen maken, alles opschrijven wat dat er binnen kwam, wat dat er buiten ging.
- V. Dus boekhouding doen?
- A. Boekhouding gedaan, ja. Er zeer gelukkig geweest. Ik heb daar vijf jaar gewerkt. Ik heb veel werk gehad, maar intussentijd ben ik getrouwd.
- V. Met een man van Oostende ook?
- A. Ja, met een visser.
- V. Met een visser?
- A. Ja, met een visser.
- V. Was jij niet bang om met een visser te trouwen, nadat uw vader op zee verongelukt was?
- A. Nee, dat vissersbloed zit in je, 't is daar niks aan te doen. Als ik moest een knechtjongen zijn, 'k was ik ook visser.
- V. Ja?
- A. Ja, heel zeker. Ik kon al goed meeroeien en frikkelen als een knechtjongen. Ik heb dat gezegd, dat ik een knechtjongen was, met de jol.
- V. Gelukkig dat je man je niet zag als een knechtjongen. Waar heb je je man ontmoet?
- A. Ach ja, dat is iets raars, de foore.

- V. De Paulusfeesten?
 A. De foore, op de Oostendse foore. 'tSchool hé, we hadden naar 't school... we hadden echter... 't was oktober en we hadden juist..., we moesten achter onze boeken gaan. We kregen ze alle voor niks hé, door 't bestuur van Oostende, en een keer op de foore gaan, 16 jaar, en op de kwik-kwak, weet je wat dat is madame?
- V. Nee
 A. Dat is zoiets dat schudt.
- V. Iets dat schudt?
 A. Ja, en boven ... dat is eerst op de schudder dat je gaat en dat is dan op een riem naar boven.
- V. Dat je naar boven getrokken wordt?
 A. Niet getrokken, op een lijn.
- V. Je moet lopen?
 A. Wel nee, je moet staan, maar dat slingert naar boven. En ik voel iemand mij vast nemen, hier.
- V. In je lenden?
 A. Lenden, en als ik mij omdraaide, als we boven kwamen, keek ik om, en dat was een jongen met een vissersmutsje, mijn ouderdom, ook maar 16 jaar. En hij had zulke leute, hij lachte, en als wij naar..., en toen moest je naar beneden gaan, op rollen, en als ik mijn ..., dus mijn tas pakte met mijn boeken in, hij smeed hij alzo een kusje naar mij. En alzo heb ik mijn man leren kennen en ik heb hem niet meer gezien in een jaar, nooit meer gezien, nee. Ik ging ik naar 't school hé. Je woonde hij op de Visserskaai en ik woonde op de viertorre en ik heb hem in geen jaar gezien. En wie dat er afgestoken komt, die jongen, naar ons klein caféetje.
- V. herkende ge hem nog?
 A. Ja, aanstonds, ge moogt dat zeker zijn.
- V. Hij moet toch indruk gemaakt hebben, die keer op de foore?
 A. Ja, dat is zeker, en hij is alzo blijven komen met vrienden van hem. En als ik afgestudeerd was, ja mijn diploma gehaald had, mocht ik toen wel een keer meegaan naar de cinema, je verstaat wel eh, ik was toen 18 jaar.
- V. En om zo laat thuis?
 A. Oh ja, één keer eh, de zondag alleen. En toen zijn we getrouwd.
- V. Esther, het nieuws dat de tweede wereldoorlog uitgebroken was, maakte hier, op de mensen van de kust, veel indruk.
 A. Verschrikkelijk veel eh, en het was de tiende mei, de tiende mei, en als ik 's morgens opstond, lagen al de soldaten, ons volk éh, hier in de straten. Zo mijn moeder, 't café, heeft ze allemaal binnen gehaald en eten gegeven en hun laten slapen, binnen. Omdat ze niet moeten

op straat slapen hebben. En ze zeiden tegen ons, tegen mijn ma, ja: dat was toen mijn ma. Je moet hier niet blijven, als je kunt, vlucht naar Engeland, want 't gaat hier niet goed worden eh. Ja, zo mijn man was al vijf weken in zee.

V. Ja, je man was visser.

A. Ja, en die zat al vijf weken in zee, je was hij al vijf weken weg, en die moest binnen komen en wij konden niet wachten. Wij zijn wij de negentiende vertrokken en hij was nog niet binnen. En ik ben vertrokken met mijn moeder en mijn twee kinders, alleen éh. Met mijn nonkel zijn garnaalbootje, de Oostendse...

V. Een garnaalschuit dus?

A. Wel geen schuitje, wel een garnaalschipje al.

V. Een garnaalschip?

A. Ja, met een motor hé, de Oostende 95, de Liliane, en we zijn daarmee weg gevaren. Duinkerke gepasseerd, veel vliegtuigen, er zijn veel vliegtuigen. We hebben dan zien een Hollands schipje in de lucht vliegen.

V. Die op een mijn was gevaren?

A. Ja, wij waren een houten schip en dat was een ijzeren schipje, de grootte van het onze, waar dat we mee weg waren. En dan, we naderen dan Boulogne. Veel vliegtuigen en mijnen dat je zag drijven en we naderden Boulogne. En aan Boulogne hangden er al van die zwijns, ballon-barrages. We zijn daar binnen gevaren, nee, we lagen juist naast een rode-kruisschip. En we hebben daar bommen gehad, 's nachts, bommen zoveel als we wilden. En 's anderdaags kwam een pater ons smeken om allemaal weg te gaan uit Boulogne, naar Engeland. Ja, maar met zo een klein schipje, dat ging niet. Zo, mijn kozijn had een schoonbroeder die een groter schip had, met een motor, een grote motor, die al veertien dagen in zee kon blijven. En dat was de nummer 176 en de schipper was Rafaël Lambrecht. En die heeft ons allemaal opgenomen op zijn schip. En terwijl dat we vaarden naar Engeland, riep hij gedurig, die schipper, naar mijn man: "Jef Salliau luistert je? Mijn vrouw... je vrouw en je kinders en je moeder zijn hier aan boord met mij, wees gerust, we gaan naar Engeland". Ja, en...

V. En heeft hij dat gehoord?

A. Ja, en hij lag in Dieppe, maar vast. Hij vaarde met de Heist 81, en die kon niet buiten meer, dat was al afgeremd. Hij had dat horen roepen maar hij kon niet antwoorden. Hij zei: "Ja, antwoordt weer, antwoordt". Maat 't ging niet. En mijn man heeft dan..., had daar een tante liggen, een klein beetje buiten 't sas, alzo. Met ook nog een garnaalschip, en die kon nog weg. En hij is op dat schip meegegaan en daarmee is hij ook in Engeland aangekomen. Maar wij hebben elkaar niet gezien, in twaalf weken.

- V. Maar uiteindelijk heeft hij jullie dan toch gevonden?
- A. En op een ochtend stond hij voor de deur, ja, 't was zeker een uur of zeven, zeker, en 't belde iemand en de madam deed de deur open. En ja, bon ja, en zij riep zij: "Misses Salliau, there is somebody for you, a man, your husband". Wij geraakten wij geen grond meer. En hij stond voor de deur.
- V. Dus in feite, de oorlog is niet zo hard geweest voor jullie?
- A. We hebben nooit geen oorlog gekend.
- V. En uw man is blijven werken?
- A. Varen, ja.
- V. Blijven varen?
- A. Ja, heel de tijd nog gevaren.
- V. Blijven vissen dus?
- A. Ja, ja, 's morgens weg en 's namiddags terug hé. Elke dag. Achter sprout ook, veel sprout gevangen, veel vis, schone vis.
- V. En hoe werden jullie daar aanvaard door de andere mensen?
- A. Met open armen. De Engelsen ... ah dat is oprecht, wij hadden veel te danken aan de Engelsen.
- V. Een vriendelijk volk?
- A. Met open armen zijn we daar ontvangen en nog altijd, als wij gaan, nog altijd. Ik kan maar goed van de Engelsen spreken, maar van de Fransen niet, want we werden daar weg geschopt. Ze zeiden in Frankrijk en in Boulogne: "Salles boches, allez vous en, espion" , en wij hadden geen water hé. We hadden geen water om koffie te maken en geen krijgen hé. Nee, nee, in Boulogne was dat, Boulogne. Maar daar was er subiet ... en met hopen die kinders aanpakken, och God en de vriendschap zelve in 't aangezicht. 't Eerste wat ik kreeg was een sigaret. Ik had nog nooit gerookt. Je had me moeten zien zitten met die sigaret in mijn mond. Ik was goddelijk en ze brachten soep en dat was tomatensoep. Wel jongens, we hadden toch zulke goesting, maar dat was suikersoep, suiker in, geen één die dat moest hebben.
- V. U houdt van zuur éh?
- A. Ehwel ja, wij doen geen suiker in onze soep, maar anders, wij hebben stief goed ontvangen geweest en zeer gelukkig geweest, de kinders ook.
- V. Esther, jij bent eigenlijk een echte stammoeder. Uw vier kinderen wonen hier allemaal dicht in de buurt.
- A. Ik zie ze alle dagen, ja ik zie ze alle dagen moet ik zeggen. En ik kom elke avond boven als ik sluit, bij Giselle, bij mijn dochter zitten en mijn kleinkind eh. Ja, tot 10 uur, ja ze zitten allen rond me, nog een geluk dat ik nog heb in mijn oude dag. Want alleen zou ik 't verze-

ker moeilijk kunnen stellen.

V. Wat is uw beste karaktereigenschap?

A. Och, ik weet dat niet wé.

V. Ik zou denken zo, uw optimisme.

A. Ja, ik heb ..., ik weet niet ..., ik kan een beetje geestig zijn en ik zing graag. Ik heb veel gezongen en ik heb graag gezongen en goed kunnen zingen en ik zing nog graag, want ik zing nog dikwijls in 't café. En graag gezongen en vroeger al werkende zingebn, maar sedert mijn man gestorven is, is dat werken en zingen gepasseerd, versta je 't, ja?

V. Je gaat ons toch wel eens tracteren op een liedje. Ja, dat is toch zo mooi, ik hoor dat graag. Een prachtig liedje van Lucienne Boyer?

A. Ik kan juist ééntje: *pour pas mentir*

V. Dat is ook mooi.

A. Dat wil ik zingen voor je.

V. Ja, doet dat een keer.

A. *Esther zingt*

Ik kan nog goeie liedjes, maar ja...

V. Met zo een stem zeg, wat moet dat geweest zijn in uw jonge jaren?

A. Ik heb goed kunnen zingen als ik klein was. We wioonden dan op d'oude vuurtoren en die netten hangden op de zolder, een klein huisje, want je kon aan het dak, je verstaat wel. En mijn papa zat altijd te zingen boven. Gedurende de tijd dat hij netten vermaakte en ik zat naast hem, ook te zingen. Maar dat waren al van die ouderwetse, ouderwetse. Dat kan ik niet meer, dat waren al van: "Charlotje, mijn meisje..." en al zulke rariteiten, je weet wel. En ik kon al die liedjes en al de schepen die vergaan waren, maar ik had een schoon stemmetje. Ik moest veel in 't school alleen zingen, ik ben een goede leerling geweest en braaf.

V. Iets wat jou ook vast gelukkig stemt, Esther, is dat jouw vier kinderen het goed stellen.

A. Ze hebben allen hun schoon brood, ze hebben nooit moeten doppen, dat is veel waard, vind je niet? Ze komen allemaal voort van een vissersfamilie. We hebben veel moeten werken, veel moeten werken,. Ik heb ik niet veel moeten werken, niet overdreven. Ik ben opgebracht geweest zoals een rijk kind, van mijn moeder, al mijn willetjes. Van in de tijd als ik alzo zestien jaar was, zeventien, achttien. Alle veertien dagen mocht ik naar de coiffeuse gaan, voor mijn haar te laten moduleren. Ik heb een schone, mooie tijd gehad. Ik heb aan mijn moeder alles te danken. Ze droeg mij op haar handjes, ze had maar mij alleen meer. Een vissersleven is hard wé. Ik had drie zoons en er mocht geen één van hun vader visser worden.

- V. Hij wou niet dat één van zijn zonen visser werd?
- A. Geen één van de drie. "Ze moeten geen leven hebben zoals ik gehad heb, dat wil ik niet", zei hij. "Meer weg of thuis". Je verstaat dat toch hé? Vier weken in zee, drie weken in zee, zes weken in zee. En je hebt bijna niets van je leven hé. Dat wilde hij niet, 't mocht niet ook en ze hadden er geen goesting voor ook, 't is eigenaardig hé, geen één van allen, nee, nee.
- V. En klaagde hij soms, uw man, over zijn vissersleven?
- A. Nee, oh nee, maar hij wilde niet hebben dat zijn jongens dat deden. Aan land werken, zei hij, je bent alle dagen thuis en je hebt ook je brood. Juist hé. Nee, hij klaagde er nooit over, nee. Hij deed graag zijn stiel, hij was er in geboren, visser hé. Maar als we de café open gehouden hebben, heb ik gezegd tegen hem, dat hij moest ander werk zoeken, dat ik niet wilde hebben dat ..., dat ik niet alleen wilde café openhouden. Ik was toen veertig jaar. En hij heeft dan werk gevonden in de vismijn en dan heeft hij thuis gebleven, je verstaat wel.
- V. Ah, hij heeft dat gedaan voor U?
- A. Ja, ja, ja, hij moest of anders ging ik de café nietoverpakken. En we waren dan alle dagen te samen.
- V. Wat is er zo de mooiste tijd van uw leven geweest?
- A. De mooiste tijd van mijn leven heeft Engeland geweest, omdat ik daar gedurig ..., alleh, van het moment dat ik mijn man weer gevonden heb, heb ik ... We hebben altijd alle dagen te samen geweest, hij vaarde, hij was alle nachten thuis, met mijn kinders en mijn moeder. En dat heeft de schoonste tijd geweest van ons leven, en alleman zegt dat. In mijn jonge jaren, als we jong getrouwd waren, waren we ook gelukkig geweest. Brave man gehad, uitgaan bestond niet veel met ons, dat zat in ons niet, te samen geweest naar de cinema, dat was dan ons plezier, een keer naar de cinema gaan te samen. En als hij binnen kwam van zee, hij vaarde dan met de grote, dat was dan veertien dagen weg. Met twee grote kinders, we hadden er maar twee voor de oorlog, die twee grote kinders mee, dat was altijd met moeder en vader mee. En 's avonds te negen uur thuis. En dat was dan familiebezoek naar een tante, een nonkel van hem, je verstaat wel hé en een keer naar de cinema met hun. Dan heb ik ook een schone tijd gehad, vóór de oorlog. Ik mag mijn leven niet beklagen. Ik heb nooit iets te kort gehad, altijd gelukkig geweest, maar ja, er is toen een tegenslag gekomen. Als je je man verliest, je bent alleen en dat breekt heel ..., dat breekt heel je leven. De moed van vroeger komt er moeilijk weer in. Maar ja, ik heb één iets, als ik ga slapen, ik slaap subiet. 't Is wel iets hé. 'tIs maar juist 's morgens als ik wakker kom, dat ik verdriet heb. Wat is dat eigenlijk, dat is eigenaardig eh. Alle morgen sta ik tegebn mijn gedacht op. Maar naar mijn bed, peins ik op niets en ik slaap gelijk een roos, oprecht. Maar 's morgens je hebt dan hier zeer, je hebt dan daar zeer, ja maar anders ook

ja, we geraken er door hé.

- V. Esther, ik hoor dat je vaak gevraagd wordt: "Hoelang zal je nog je café open houden?".
- A. Wat moet ik antwoorden? Ik zeg ik wel zolang als ik goed ben, en gaat het niet meer, ik stop. 't Zit niemand achter mij, 't is mijn eigendom. Zo, ik moet niet klappen van overlaten of van ik moet het kunnen overlaten, ik sluit hé. Geen één van de vier wil er hem hebben. Zo, dat is iets dat zal gesloten worden, spijtig hé. Dat is maar mijn verdriet dat ik heb, ik mag er niet op peinzen, je weet wel en aan een vreemde geef ik het niet.
- V. Maar voorlopig is dat nog verre toekomst?
- A. Ja, maar toch, de jaren beginnen een beetje zeer te gaan.
- V. Begint het een beetje te wegen al?
- A. Nee, dat niet, maar ik wil maar zeggen, er kan dikwijls veel gebeuren als je oud wordt. Ik hoor dikwijls zeggen, hij is ook dood of ze is ook dood. Ik zeg, maar jongens, ik zeg is dat ook al dood. En ik tel dan mijn ouderdom en ik zeg ja, we volgen. Tachtig jaar, ik heb nooit gepeinsd van tachtig jaar te worden. Ik heb hier een vriendin overwonnen, zelfde dag geboren, zelfde ouderdom, ook een weduwe, met een visser getrouwd. En elke morgen als ik opsta, ze woont juist daarover, zit ze al in de keuken. En ik trek mijn venster open en we zwaaien naar elkaar. En zij zegt dan, als ze me ziet op straat: "We leven nog eh Esther, we leven nog éh Esther" zegt ze. En ik zeg: "Ja hé, Yvonne". En als we verjaren, de zelfde dag, we komen dan op straat elkaar kussen. "We hebben hem weer mee hé dat jaar", zegt ze. Je verstaat wel hé.

Abraham ging van de week op bezoek bij Esther Salliau in Bredene.

In 1911 werd door de schoolinspectie ter gelegenheid van de derde Conferentie gevraagd aan de diverse schoolhoofden het volgende te doen: "Doe een volledige studie van de landstreek waar gij uwe bediening uitoefent. Volg voor uw werk het plan voorgeschreven door de brochure 'Onderwijs in de Aardrijkskunde' uitgegeven door het middenbestuur van het lager onderwijs. Hierna volgen het "huiswerk" voor de gemeente **Bredene Dorp** door onderwijzer Ed. De Maker, **Bredene-Slijkens** door hoofdonderwijzeres mejuffer Den Haerynck, Gemeente **Clemskerke** door onderwijzer F. Thieren en hulponderwijzeres M. De Jonckheere en van **Zandvoorde** door R. Dujardin en C. Alleman.

CONFERENTIEWERK VOOR DE DERDE VERGADERING 1911.

Hoofdschoolgebied Brugge
Schoolkanton Oostende
Gemeente Breedene
Lagere school (dorp)
De onderwijzer Ed De Maker.

Natuurlijke aardrijkskunde.

1. Breedene ligt in de Polderstreek. De Polders in België zijn gelijklopend met de kust, op eene breedte van 10 tot 15 Kilom., van den Ijzer tot aan de Hollandsche grens, Middengetallen voor Oostende: wereldbreedte 51°13', wereldlengte 1°20' (middaglijn van Brussel).
2. De gemiddelde warmtegraad des lands is 10°. De hevigste hitte doet zich gevoelen omstreeks einde Juli en de grootste koude rond den 20 Januari. De warmtegraad wordt voor deze streek zeer beïnvloed door de zee. Zoo is het des Zomers kouder dan in het binnenland en des winters wat warmer. In de lucht is er alhier veel waterdamp, die des morgens en des avonds boven de aardlaag zweeft en deze koud en vochtig maakt en de moeraskoortsen veroorzaakt. Langs de kusten sneeuwt het minst van al. Er is in de Polders veel mist, het regent er dikwijls en aangezien veel water nog van elders toekomt gestroomd is de dienst der wateringen er noodzakelijk goed ingericht.
3. De aard des bodems is gekenmerkt als nieuwe aardlaag, als aangeslibde grond, bestaande uit leem gemengd met organische overblijfsels. Het is aangeworven land. In de Polders vindt men hier en daar turflagen, die wel eens 5 mt. dik zijn. Deze delfstof is eene goedkope brandstof, maar ze verspreidt al branden een onaangename reuk. In de omstreken van Oostende wordt uit de klei eene goede soort van baksteenen gevormd, die bekend staan in de bouwnijverheid onder de naam van "boeresteen" en zeer gewaardeerd zijn. In de Polders liggen vele goede weiden, van elkander afgescheiden door breede grachten.
4. In de Polders hebben de waters geen gevoeligen afloop, men ziet bijna geen verschil tusschen beken of vaarten, en men moet gebruik maken van de ebbe om de sluisdeuren te openen en het overtollige water te laten afloopen, want het water doorweekt gedurig den grond (doorzijpeling - infiltration). Buiten den Ijzer, die de eigenlijke Polders van Veurne Ambacht scheidt, zijn er geene voorname stroomen noch rivieren. Deze stroom

is in den laatsten tijd verdiept en beter afgedijkt om de overstromingen te beletten.

5. De Noordzee bespoelt onze kusten op eene lengte van 67 Kilom. We hebben een schoon strand en rustige badplaatsen, die vele vreemdelingen uitlokken. Er is twee maal daags ebbe en vloed, verschillende van 4 tot 6 met. De gemiddelde waterverhooging boven de lage zee (2,10 met.) is als grondslag genomen om de verhevenheid der Belgische gronden te bepalen.

6. De hoofdgewassen van den landbouw zijn: de graangewassen, het vlas, de weiden en andere voederplanten. De boomen zijn er zeldzaam, vandaar de naam van het Bloote, in tegenstelling met het Houtland. In de Polderstreek vindt men vele waterachtige wilde planten, ook wel distels en in sommige weiden het St. Jacobskruid (grande Jacobée) met hare gele trosvormige bloemen.

7. Veel schoon rundvee wordt er gekweekt, benevens paarden, geiten en zwijnen en de gewone dieren van het neerhof. Onder de wilde dieren noemen wij: hazen, konijnen, patrijzen, sneppen, eenden en ander waterwild.

Menschelijke aardrijkskunde

8. Breedene heeft op 31n Dec 1910 eene volstrekte bevolking van 4.262 inwoners. Het aantal geboorten is groot maar de sterfte onder de kleine kinderen is er aanzienlijk. Vele vreemdelingen komen reeds naar onze nieuwe badplaats. Breedene heeft eene uitgestrektheid van 1.466 Ha., de betrekkelijke bevolking is dus 290 inw. per vierk. Kilom.

9. De werkmanswoning bestaat meestendeels uit twee voorname plaatsen, eene beste kamer en eene keuken, die tevens tot woonkamer is ingericht. Boven den kelder is doorgaans een voutekamer, welke tot slaapplaats dient. De hofsteden zijn gelegen tegen eenen beurtweg of aardeweg en bevatten de woning van den pachter, alsook de schuur, de stallingen en den ovenbuur, welke afgezonderd van de andere gebouwen staat, uit vrees van brand.

10. Een schoone grintweg is onlangs te Breedene aangelegd, leidende van de badplaats aan de zee, over het dorp naar de Blauwe Sluize gelegen op de Staatsbaan van Oostende naar Brugge. Verder leidt een provinciale steenweg van de Blauwe Sluize naar de statie van Oudenburg, welke vooral voor de koopwarendienst door de Breedenaars gebezigd wordt. Er bestaan ook nog aardewegen, welke des winters vuil en slibberig zijn en weldra in harde grintwegen zullen herschapen worden. Breedene wordt bediend door de elektrische tramlijn van Oostende naar Blankenberghe en heeft drie standplaatsen en twee halten op haar grondgebied. Als voorname waterweg kan de Oostendische vaart aangehaald worden. De Noord-Eede is niet bevaarbaar, verzamelt de waters afgeleid door de zoo genaamde "zwins" en ontlast zich in de achterhaven van Oostende.

11. Het dorp heeft geene openbare plaats en de huizen zijn met in- en uithoeken gebouwd. De straten zijn krom, smal en onregelmatig. Sedert vele jaren moest er een rooiingsplan gemaakt worden om den weg naar Clemskerke door te trekken en te beletten dat elke eigenaar vroeger bouwde volgens zijn goeddunken. Zulks is voorzeker spijtig voor de toekomst van onze gemeente.

12. Het Nederlandsch is voor onze gemeente de moedertaal, echter wordt de Fransche taal des zomers veel gebezigd door de badgasten die naar Breedene a/ zee komen.

De verstandelijke ontwikkeling gaat ook vooruit in Breedene, vele kinderen die de lagere school hebben bijgewoond volgen de leergangen van College of Atheneum in Oostende en maken hiertoe een ruim gebruik van het gemak der schoolabonnementen op den buurtspoorweg.

Huishoudkundige aardrijkskunde.

13. Men vindt in onze gemeente vele weiden, zelfs diende het aanleggen ervan aangemoedigd te worden, aangezien de veekweek winstgevender is dan de teelt van graangewassen. In de laatste jaren zijn de inlandsche soorten van aardappelen meermaals mislukt en hebben teenemaal ontaard. Derhalve heeft men met goed gevolg eenige vreemde variëteiten ingevoerd, die beter bestand zijn tegen de ziekte en ook een milde opbrengst verschaffen. Onder deze noemen wij de Kruegers, de Hinsenbollen enz. Het besproeien der aardappelen, als voorkomend middel tegen de plaag komt ook veel meer in voege bij onze landbouwers. Men houdt zich nog weinig bezig met tuinbouw, verleden winter werden hier voordrachten gegeven om deze tak van de landbouwnijverheid vooruit te helpen, met het doel vooral om de badsteden des zomers te bevoorraden.

14. Te Breedene worden eenige stalmelkers aangetroffen, die de melk naar de stad brengen. Deze kweken het Mechelsch ras, dat overvloedig melk geeft, 25 à 30 liters daags. Er zijn weinig schapen in onze gemeente; men vindt er nog slechts op eene hofstede, terwijl vroeger er vier landbouwers waren die zich met dezen kweek bezig hielden. Dank aan het syndikaat is de kweek der geiten toegenomen en het ras ook verbeterd. De zwijnenkweek is belangrijk, zelfs worden vele zwijnen gekweekt voor de slachting en deze teelt is zeer winstgevend.

15. Er zijn weinig landbouwers-eigenaars, het meerendeel huren hunne landerijen en weiden. Een feit welke men kan bestatigen is het aanhoudend verbrokkelen der groote hofsteden tot kleine landbouwers-doeningen, welke enkel een of twee paarden voor hunne bebouwing noodig hebben. Volgens de landbouwoptelling van 1910 waren er slechts 6 hoeven van meer dan 35 Ha bebouwing; slechts 9 landbouwers hebben meer dan 25 Ha in gebruik boven de eerstgenoemde. Als bijwinst krijgt elke werkman of werkvrouw op de hoeve een perceel land van 60 vierk. roeden (8,85 ar) om er te zijner profijte aardappelen te planten. Het gemiddeld dagloon is 1,25 fr tot 1,50 f boven den kost voor de mannen, de vrouwen winnen maar 90 c tot 1 fr zonder den kost.

16. Het ware wenschelijk in onze streek wat meer houtgewas te kweken om de guurheid van het klimaat te matigen.

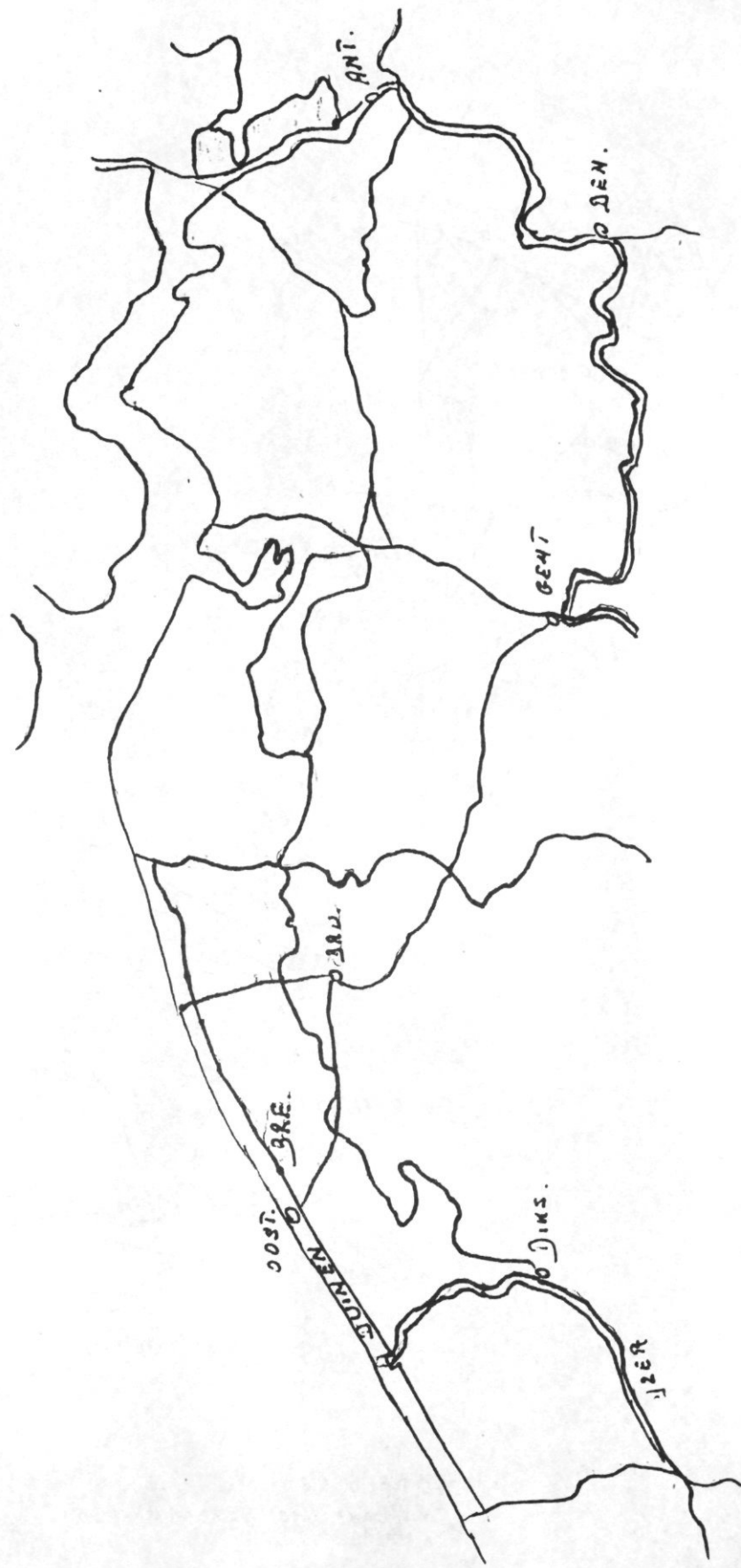
17. De nijverheid van Breedene is meest samen getrokken op het gehucht Slijkens. Er bestaat echter een stoommaalderij op het dorp en eene brouwerij in de Duinen.

19. De vervoernijverheid benuttigt bij ons de vaart van Oostende naar Brugge, alsmede den steenweg tusschen deze twee steden. Verder de tramweg van Oostende naar Heyst heeft des zomers vooral, groote nering. De landbouwwegen zouden moeten beter onderhouden worden en zijn over het algemeen niet breed genoeg. Er bestaat een openbare telefoondienst te

Breedene en ook te Slijkens.

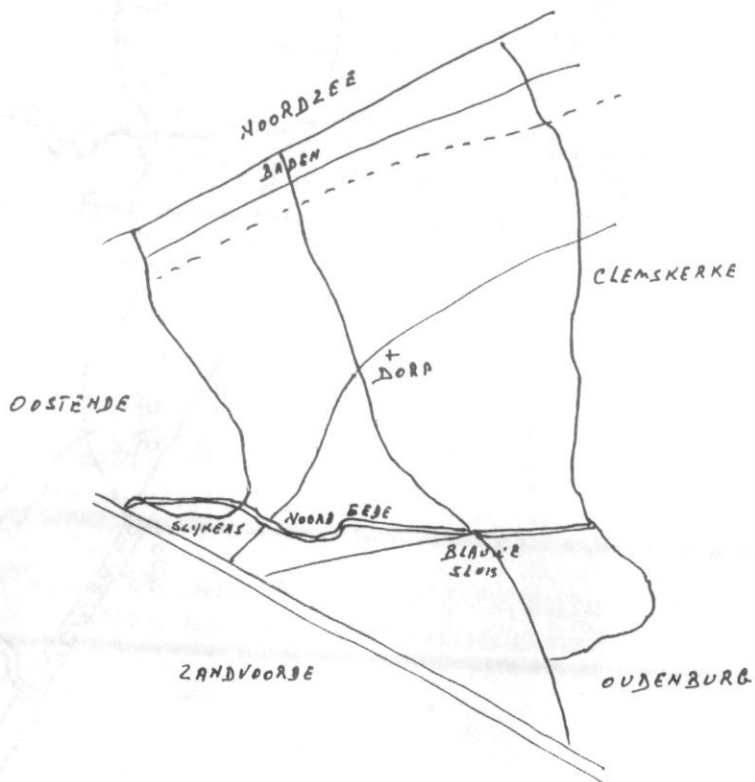
20. Breedene heeft noch foore noch markt. Jaarlijks wordt alhier het toezicht gedaan der paarden ingeschreven in de Verzekering van Brugge.
21. De school bezit: Kaart der gemeente met wijken. Id. der provincie Westvlaanderen Id. van België, van Europa en de wereldkaart. De aardrijkskundige lezingen zijn nog niet ingericht; er bestaat wel eene bibliotheek maar sedert verscheidene jaren reeds wordt geene toelage meer gegeven om ze te voorzien van nieuwe boekwerken.

POLDERSTREEK IN BELGIE.

BREEDENE
 HUISHOUDKUNDE

BREEDENE
 MENSCHELYKE AARDRIJKUNDE

CONFERENTIEWERK AARDRIJKSKUNDE.

Hoofdgebied Brugge Oostende
Gemeente Breedene Slijkens
De Hoofdonderwijzeres: Den Haerynck.

METHODE

De taak van heden en van morgen ligt duidelijk voor ons bloot: wij moeten aan de kinderen toonen, hoe de aarde en de mensch in nauwe wisselwerking staan tot elkander; hoe de ligging van een land, het klimaat, de samenstelling van den bodem en de vorm der oppervlakte, de hydrographie, de planten en de dierenwereld inwerken op de bezigheden van den mensch, op de plaats zijner nederzettingen, op de verspreiding der bevolking, op de vorming der nationaliteiten, op de instellingen en de zeden, in één woord: op de beschaving.

Wanneer men van het bekende tot het onbekende opklimt, wanneer men van de schoolzaal en het dorp uitgaat en aan de kinderen de aardrijkskundige verschijnselen leert opmerken, eerst in de landelijke of stedelijke omgeving, daarna in de omstreken om vervolgens de natuurlijke landstreek te omvatten en aldus te geraken tot het vaderland en de geheele aarde, dan is het gemakkelijk, eerst op aanschouwelijke wijze, daarna door het oordeel en de redeneering de oorzaak der dingen en de wetten die ze beheerschen te leeren begrijpen.

Naturelijke Aardrijkskunde.

Gang voor België en zijn kolonie doen essentien die Europa betreffen en documenten der andere werelddeelen, klimaat, vorming der gebergten een aardoppervlakte, hydrographie, landbouwnijverheid, vervoer en handel.

Staatkundige Aardrijkskunde.

Zoo doet zich dus heden het levende onderwijs in de natuurkundige aardrijkskunde voor. Hij bepaalt de naturelijke eigenschappen van een land en uit dit oogpunt dient men er de belangrijkheid van te beschouwen en te meten. Zij dient met de staatkundige aardrijkskunde, als inleiding tot het onderzoeken van de economische voorwaarden, waarin de verschillende volkeren en meer bijzonder ons land zich bevinden.

Zeker zou men ongelijk hebben den invloed van den politieken, socialen en zedelijken toestand van een volk op zijne bedrijvigheid en zijne toekomst te onderschatten, doch men zou zich niettemin vergissen zoo men er te veel belang anhechtte. Daarbij worden een zeker aantal punten die hierop betrekking hebben in de andere leervakken behandeld, zoo dat het nutteloos is in de aardrijkskundige lessen uit te weiden over onze staatkundige, rechterlijke en bestuurlijke instellingen. In het leerplan der lagere scholen vinden we trouwens voor de moedertaal middelbare graad gesprekken voor 's lands instellingen. Voor de geschiedenis Hoogere graad Voornaamste beschikkingen der Belgische Grondwet.

NU ter zaak:

- 1° Liggingsbepaling der Naturelijke streek van de landstreek van Breedene, waar ik werkzaam ben.

Breedene ligt in de Polderstreek van Westvlaanderen - in Laag Belgie - in de kleigrondstreek.

De Polders zijn gelijklopend met de kust op eene breedte van 10 tot 15 Km van den Ijzer tot de Hollandsche grens. Zij zijn gelegen op 51°13'49" Noorderlengte en 1°26'56" Noorderbreedte te rekenen van de Middaglijn van Brussel. Zijne natuurlijke grenzen zijn: de Ijzer, de Duinen, Holland en de Zandstreek van Westvlaanderen ook de Noordzee, daarin is bevat het Veurne Ambacht.

2° Klimaat.

De luchtgesteldheid is er des Winters wat nevelachtig en zeer koud, daardoor der gezondheid wat nadeelig. In de Zomer is de lucht er frisch en gezond. De trekken die in de zee bestaan oefenen eenen grooten invloed uit op onze luchtgesteldheid, het is aldus dat men gelooft dat de groote trek de Gulfstream, die de waters uit de golf van Mexico tot het Noorden van Europa aanbrengt, een betrekkelijk hoog klimaat veroorzaakt. Men heeft hier wel 50 ijskoude dagen.

	Middenwarmte.	
Winter	Zomer	Verschil
2°	16°5'	15°7'

Januari is de koudste maand, Juli de warmste, Augustus verschilt weinig met Juli, gemideld 0°03', 't is tegen de zee dat er minst water valt en op de bergvlakte van Barak-Michel het meest.

De jaarlijksche hoogte van den regen is hier 600 mm. 's Zomers valt er het meest water en in de Lente het minst. 't Is in den Herfst en in den Winter dat het het meest dikwijls regent. April is overal de droogste maand, de vochtigste maand is October. Tegen de zee sneeuwt het minst.

3° Bodem

De Polders zijn ontstaan uit het bezinksel dat het water heeft achtergelaten. Het zijn kleigronden die zeer rijk zijn aan overblijfselen uit het planten en dierenrijk; zij zijn uitnemend vruchtbaar. Men vindt er veel turf en van den kleigrond bakt men steenen en potten.

De Polders zijn tegen het water beschut nu eens door Zandheuveld, die duinen heeten, dan eens door groote dijken.

De Polders in Westvlaanderen hebben langs de kust eene breedte van 2 mijlen en liggen 2 meters lager dan de zee.

De Polderstreek is grootendeels overdekt met vette beemden, waar men veel vee kweekt en meest van Mei tot November, laat men de kudden in de weide. De jonge paarden, welke men er aanfokt worden door de Fransche, Engelsche en Duitsche kooplieden zeer gezocht.

4° Stroomend water.

In de Polders hebben de waters een weinig merkbaaren afloop, rivieren en kanalen stroomen samen en men moet van de lage tij gebruik maken om de sluizen te openen en de grond, die gedurig door inzijpelingen doortrokken is, met buizen uitleiden. In Laag-Belgie, in de kleigronden zinkt het water in den ondergrond. Daaruit vormen zich vele beken en rivieren. Het bed der rivier is slijkachtig en diep en het water is er regelmatig van hoogte, daarom is het bevaarbaar of gemaakelijk tot vaart te maken. De Ijzerontwikkeling in Belgie is 45 Km, de breedte van den laatsten waterstand verschilt van 22 tot 35 meters. Zeer sterke hellingen in Frankrijk, zeer gering in Belgie. In den Zomer vergoedt de aftrek van de rivier niet het verlies door uitdamping en door voeding van de omliggende gronden. Gedurige

zwellingen verwekken eene zoo geweldige strooming in den winter dat de scheepvaart er gevaarlijk wordt. Om ze regelmatiger te maken heeft men ze uitgegraven. Willem I koning van Holland deed in 1817 de vaart van Terneuzen uitgraven en alzoo werden de Polders die tot dan toe gedurig aan overstromingen en onvruchtbaarheid hadden geleden droog en vruchtbaar gemaakt. De Wateringen bevrijden ook de Polders van overstromingen en zorgen dat zij bij groote droogten van het noodige water voorzien zijn.

5° De Noordzee. Onderzeesch relief-ebbe-vloed-zeestromingen.

Het deel der Noordzee dat de kusten van Vlaanderen bespoelt is in het algemeen weinig diep en met banken doorzaaid die een zeker gevaar voor de scheepvaart opleveren. De kring der diepten van 10 M en daarboven gaat op 9 Km (5 mijlen) van de kust voorbij ter hoogte van Westcapelle tot het eiland Walcheren in Holland en richt zich bijna in rechte lijn, eene richting volgende van O-N-O-W-Z-W tot het Noorden van Middelkerke op 11 km 1 (6 mijlen) van de kust.

De Paardenmarkt ten zuiden van Wielingen is eene lange nauwe bank, van geringe diepte, zelfs uitdrogende op zijn oostelijk uiteinde. Tusschen de Paardenmarkt en de streek bevindt er zich eene gracht van 8 tot 10 M diepte, genoemd Appelzak, die de kaaien van Knocke, Heyst en Zeebrugge vormt. Men bevindt dat sedert eenigen tijd het westelijk deel schijnt dichter naar de kust te komen en den onderzeesche grond en het strand doen verlagen.

Voor Oostende, dwars door de Breede ter hoogte van den vuurtoren van Nieuwpoort breedt zich de stroombank uit, die de kleinste reede van Oostende scheidt van de groote reede.

Men heeft in deze laatste zeestad eene nieuwe schuilhaven ingericht, onder het bestuur van Leopold II, de Groote Bouwmeester genoemd en die koning heeft zelf den eersten steen ervan gelegd; het truweel dat zijne Majesteit hiertoe gebruikte werd bewaard in het Museum van Mijnheer Liebaert te Oostende.

Onze tegenwoordige koning Albert, stichter op het Sas Slijkens (Breedene) het grootsch werk van den "Ibis" waar de weezen van afgestorven visschers en zeelieden onderwezen en opgeleid worden tot bekwame toekomstige zeelieden. Zelfs is eene sloep van den Ibis vertrokken naar den Belgischen Congo om er de visscherij op Belgische manier in te richten en geeft, zegt men, wondergoede uitslagen. Onze huidige koning, hoewel nog jong, heeft aan de Belgen doen verstaan dat er in zee zeer veel rijkdommen voor België te vinden zijn; het is een groote voorstander van zee en zeelieden.

6° Plantenrijk.

Nevens gras en hoilanden vindt men er prachtige akkers waar meestendeel tarwe, gerst, veldboonen, klaver enz. geteeld worden.

Men teelt er

- 1° Nijverheidsplanten als vlas, koolzaad, chicorei enz.
- 2° Voedingsplanten en wortelgewassen: klaver, spurzie, veldboonen, haver, rapen, peen enz.

De teelt der nijverheidsplanten eischt veel arbeid der handen en geeft aan de velden eenen aanblik vol leven door de talrijke bevolking die zich bezig houdt. Men zou zich te midden der groente kunnen wanen, die rondom de steden gelegen zijn. Men vindt er ook fruitboomen: appel-peere-pruime-perzik-kriekeboom, aard- en stekelbeziën, genevers enz. Men vindt er ook veel bloemenkweek.

7° Dierenrijk.

Over het algemeen zijn de paarden, koeien en schapen er gekenmerkt door hunne hooge gestalte, hunne zware ledematen en hunne logge bewegingen. De paarden zijn uitmuntende trekdieren. De koeien zijn uitmuntende melkdie-

ren, de schapen zijn er zeer groot.

Het zwijneras aardt over het algemeen naar het engelsch ras met korte beenen, dikken romp en ronde vormen. Er worden ook veel kiekens, aanden, konijnen, honden, katten enz. gekweekt. Men vindt er ook hazen, wilde konijnen, otters, fluwijnen, wezels, bunsingen.

Vogels: we vinden hier musschen, kraaien, koekoeken, ganzen, patrijzen, eksters, leeuwerikken, enz.

Ziehier eenige soorten die als wild worden gejaagd. Jacht in de vlakte met staanden wachthond: de patrijs, de wachtel (in overtocht). Jacht in de moeras: de watersnip. Jacht op de oevers der rivieren: de wilde eend, het waterkieken. Jacht met strikken en netten: de lijster.

Kruipdieren: puiden, padden, rupsen enz.

Visschen: onze waterloopen zijn zeer vischrijk. Men vangt er voornamelijk snoeken, karpers, baars, brasem, witvisch, bareel, paling en forellen. De forel wordt door de lekkerbekken zeer gezocht.

Weekdieren: de menschen van deze gemeente gaan veel mossels en garnaals visschen in zee.

Veel menschen vinden hier ook hun bestaan op zee; zij zijn zeeman of vischer. Eenige vrouwen houden zich ook onledig met het verkoopen van visch.

Menschelijke aardrijkskunde der gemeente.

- a) In december 1910 bevatte Breedene 4.263 inwoners.
- b) Op eene oppervlakte van 1.460 Ha 62 A 92 Ca.
- c) Dit maakt 2 à 3 inwoners per Hectare.
- d) Het getal geboorten beliep in 1910 tot 164 (wett & onwett daarin begrepen)
- e) Het getal overlijdens beliep in 1910 tot 84 waaronder 2 onwettige.
- f) Er waren dus 80 waaronder 1 onwettige meergeboorten dan overlijdens.
- g) Uitwijkelingen in de gemeente in 1910 geene, noch voorgoed, noch tijdelijk.
- h) Vreemdelingen die de gemeente kwamen bewonen in 1910 geene noch tijdelijk noch voorgoed.
- i) Op 31 december 1910 beliep de bevolking op 4.094 inw. Op 31 December 1890 beliep de bevolking op 3.280 inw. Op 31 December 1880 beliep de bevolking op 3.276 inw. Dus neigt de gemeente tot meer en meer bevolking, bijzonderlijk op het gehucht Slijkens. Eenige inwoners zijn in 1911 uitgeweken naar Amerika om er meer te winnen, ook zijn er laatst naar den Congo vertrokken om er de vischvangst in te richten. Integendeel vreemdelingen en zijn de gemeente komen bewonen om er verschillende nijverheidstakken in te voeren. Zoo kwam hier eene ijsfabriek, eene electriekfabriek, eene sprotfabriek, eene fabriek voor het vervaardigen van cimentsteen tot stand. Sedert lang bestaan hier steenbakkerijen, pot en pannebakkerijen, vele aanzienlijke bleekerijen, die vooral veel wasschen en strijken voor de menschen van de stad Oostende en voor de vreemdelingen die er het seizoen komen doorbrengen. Er is hier eene bloemkweekerij die levert aan markt, hotel en winkels van Oostende, alsook aan de vreemdelingen. Er is hier op Slijkens ook een postbureel en telegraaf ingericht, vele nijveraars bezitten ook den telefoon. De gemeente heeft eene overeenkomst gesloten met de maatschappij van den tram om het Sas van electrisch licht te voorzien. Men kweekt hier ook veel koeien en de melkboeren en melkboerinnen leveren veel melk en boter op het Sas maar vooral te Oostende. Het kweeken van kiekens verschaft ook veel eiers die op het Sas en in de stad geleverd worden. Er bestaan in de gemeente ook veel vette weiden, men drijft er veel handel in hoornvee, zwijnen, konijnen, kiekens en groensels, visch, melk, boter, eiers en voor Oostende en voor Engeland, enz.

Op de gemeente hebben wij de Noordzee, de Brugsche vaart, de kom, de Kreeke en de Noordeede voor voornaamste waterlopen, dagelijks heeft men op het Sas 2 barken welke de koopwaren tusschen Brugge en Oostende vervoeren en op de kade van het Sas lossen en laden, de scheepvaart tusschen Brugge, Oostende, Engeland en andere vreemde landen en werelddeelen heeft hier op het Sas ook haren doortocht. Vele visschers vinden hier ook hun bestaan.

Er bestaat eene Meisjes Gemeenteschool met 2 onderwijzeressen. Eene Knecht gemeenteschool in Breedene (dorp) met 2 onderwijzers en eene Knechten gemeenteschool te Breedene (Slijkens) met 3 onderwijzers. Er bestaan in de gemeente ook twee vrije kloosterscholen met 8 of 10 religieusen in elk gesticht, 2 priesters in.... de dorpskerk, 2 op het Sas.

Er zijn in de gemeente 300 landbouwwerklieden, 100 mannen en 200 vrouwen. Er zijn rond de 250 nijverheidswerklieden. Vele werklieden van Breedene en vooral van het Sas werken in Oostende, vooral in de houtnijverheid, bleekerijen en de waggon-lits.

Te Breedene aan Zee bestaat er ook eene Gezondheidsinrichting (Sanatorium) voor de Gentsche schoolkinderen, er bestaat daar ook reeds verscheidene hotels en jaarlijks komen daar reeds een aanzienlijk getal vreemdelingen zeebaden nemen en in die hotels verblijven.

Woningen der landlieden.

Deze zijn gewoonlijk rechthoekig, zeer laag en zonder verdiepen gebouwd. Zij zijn in baksteen, net gewit en de vensters meestal groen geschilderd; men had er het liefst de strooidaken voor het bewaren van het graan op den zolder, doch die worden nu niet meer toegelaten om de gevaren van brand te vermijden zijn ze nu met pannen gedekt.

Er zijn gewoonlijk 5 of 6 plaatsen in eenen boerenwoning, eene keuken, eene beste kamer, 2 slaapkamers, eene melkkamer en eene plaats om het eten der beesten te bereiden.

Daarbij ziet men eene schuur en stallingen. Zij bevindt zich gewoonlijk op eenige meters van de groote baan. Een met steenen gelegd wegeltje gaat van het huis tot aan de houten sluiting die de hofstede van de straat afscheidt.

Breedene ligt in het Noord Westen van België.

De huizen der landbouwers zijn van elkander gescheiden. Elk landbouwershuis is omringd van een stuk vrijen grond met eene haag omringd.

In de Vlaamsche gemeenten zijn de huizen slechts bij elkander geplaatst rond de kerken of standplaatsen van ijzeren wegen. In het dorp van Breedene zijn de huizen meestal met verdiepen gebouwd. Op het gehucht van Breedene Slijkens zijn de huizen in rechte rijen gebouwd evenals in de stad daar het eene voorstad van Oostende is en zij gelijken ook aan die van de stad.

Meer bijzondere huishoudkundige aardrijkskunde de gemeente.

In Breedene dorp houden de inwoners zich bezig met den landbouw doch op het Sas ziet men meest nijverheid en vischvangst en al de nijverheidsgestichten bevinden zich op dat gehucht, daar men daar het water en de scheepvaart bezit voor het gemak van het vervoer der koopwaren.

Er zijn in de gemeente steenwegen van de Staat en van de Gemeente. Er bestaat hier ook eene buurtspoorweglijn aan de maatschappij van den tram toebehoorende welke de gemeente in gansch hare lengte doorloopt.

Sedert eenige jaren zijn de wegen der gemeente hier veel verbeterd, door het leggen van riolen en het beleggen van kasseien of schilfersteen en

afval van steengruis.

De inboorlingen spreken allen vlaamsch doch het fransch wordt hier ook veel gesproken vermits er hier ook zich een aantal walen zijn komen vestigen en dat de 2° taal in de school aangeleerd wordt. De gemeente is hier rustig hoewel er veel herbergen bestaan. Er bestaan hier ook nog belangrijke brouwerijen, specerij en goedwinkels, schoenmakerij, naaiwinkels, juwelier, meubelmakerij, beenhouwerijen enz. Vele menschen en kinderen maken hier deel van de spaar- en lijfrentekast.

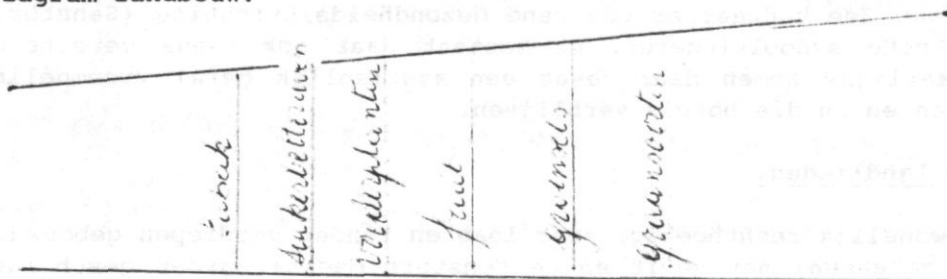
Eenige menschen hebben hier ook werkmanswoningen gebouwd.

In het algemeen komen de kinderen hier van 6 tot 14 jaar naar de gemeentescholen. Er bestaat geene gemeentelijke bewaarschool.

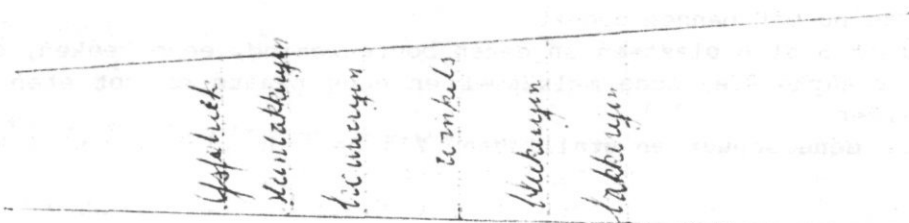
Vele gazetten worden door de inwoners gelezen.

Voor den landbouw worden 61 Ha 87 Aren 50 Ca land gebruikt. 100 mannen en 200 vrouwen houden zich met den landbouw onledig. Er zijn 60 boeren en 5 werkmans.... en 300 werkmenschen, nijverheidswerklieden 250.

A. Diagram landbouw.

B. Diagram der nijverheden.

Documenteering.

Plans der schoolzaal, school met koer en ingang het gehucht Slijkens met de gemeente Breedene. 1 kanton Rechterlijk en Bestuurlijk, verder kaarten van Belgie Europa en de wereldkaart alsook aardbol. Atlassen van Belgie en Europa en andere werelddeelen.

Aardrijkskundig boek van Morice Valere en van Noel, enz.

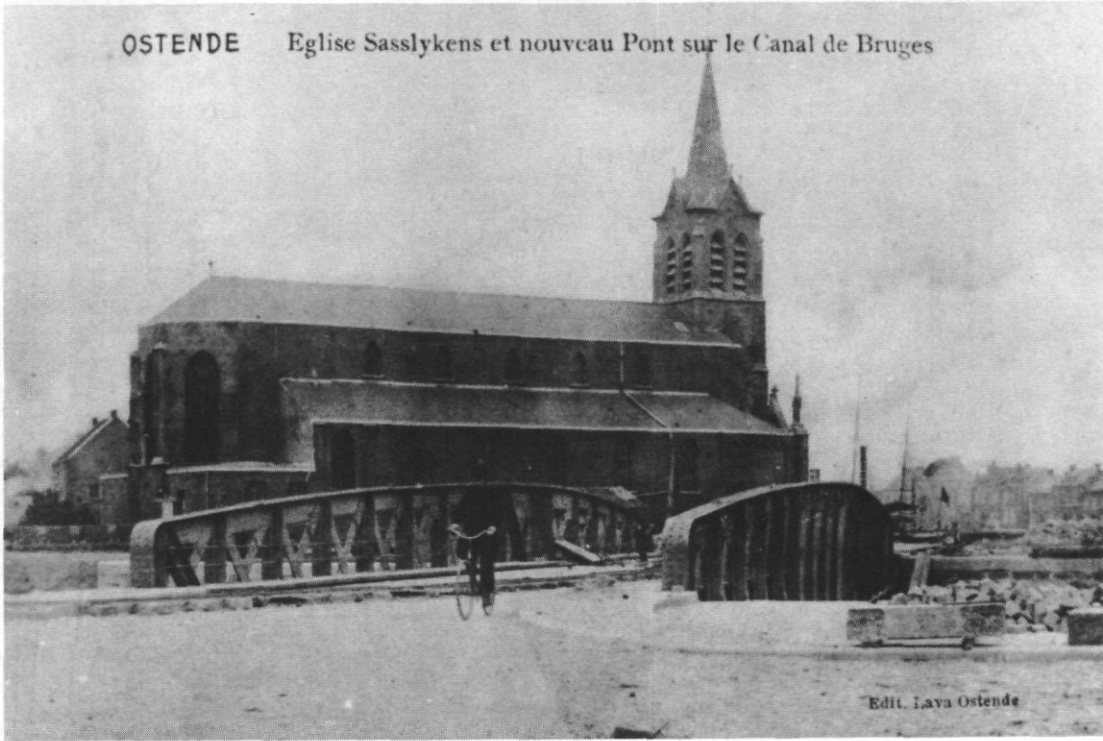
Photographieën van steden, gebouwen en beroemde mannen, enz.

En eindelijk atlas en gravuur van den Congo het reuzenwerk van Leopold II.

De opstelster

Breedene/Slijkens 14 juni 1911.

OSTENDE Eglise Sasslykens et nouveau Pont sur le Canal de Bruges

Edit. Laya Ostende

Ostende Sas Blykens. Ibis et panorama

**Hoofdschoolgebied Brugge
Schoolkanton Oostende
Gemeente Clemskerke
op 26 augustus 1911.**

I. Natuurlijke aardrijkskunde der Polderstreek.

1. Ligging en bepaling van de natuurlijke landstreek of van "het land".

De Polders zijn eene vruchtbare rijke streek, gelijklopende met de Noordzeekust op eene breedte van 10 tot 15 kilometers van den Ijzer tot de Nederlandsche grens. Het zijn kleigronden die zeer rijk zijn aan overblijfselen uit het planten- en dierenrijk. De Polderstreek verheft zich weinig boven den zeespiegel, men vindt er rijke weiden en prachtige akkers, waarop het meerendeel der veldgewassen met voordeel kunnen gekweekt worden.

2. Klimaat: Warmtegraad, winden, neerslag (regen en sneeuw).

De hevigste hitte doet zich gevoelen op 't einde van Juli en de grootste koude in Januari. Tusschen de maanden Januari en Juli is er een verschil van warmte van 16°5 tot 17°.

De wind waait meest uit het Westen en het Zuid Westen. De boomen langs den Brugschen steenweg laten zulks genoegzaam zien. De winden uit het Westen, Noord-Westen en Zuid-Westen brengen regen aan en de Noorderwinden koude. De Zuiderwinden zijn altoos warm. Wij hebben af te rekenen met alle soorten van winden: Zachte winden hebbende eene snelheid van 1 tot 4 meters, gematigde van 4 tot 8 m, sterke van 8 tot 15 m, hevige van 15 tot 25 en stormwinden boven de 25 m.

In de Polders regent het doorgaans 180 dagen per jaar. In den Zomer valt er meer water dan in den Winter. Echte stortregens zijn hier zeldzaam en de dondervlagen zijn dikwijls van zware regens vergezeld. De neerslag bereikt eene hoogte van 70 tot 80 centimeters. Gemiddeld sneeuwt het 5 tot 6 maal per jaar en het getal dagen vorst wordt geschat op 20 tot 30. Mist ontwaart men vooral in de maanden November en December en ook nu en dan in den Zomer.

3. Bodem: a/ Oorsprong, eruptieve gesteenten, sedimentaire gesteenten vormingen aan de oppervlakte.

b/ Rijkdom aan delfstoffen der verschillende gronden.

c/ Aardrijkskundige eigenaardigheden der verschillende gronden: vorm van de aardoppervlakte (van het relief); oorzaken die de aardoppervlakte wijzigen.

De bovengrond der Polders is samengesteld uit aangeslibde grond, bestaande uit leem gemengd met organische overblijfsels. De dikte dezer grondlaag verschilt van 30 centimeters tot 3 meters. Hoe dikker deze laag is, hoe rijker grond. Deze bouwlaag rust op een bed turf, waaronder nogmaals eene zeer dikke laag klei en zand aangetroffen wordt.

De volgende tabel getrokken uit "Géologie door Cornet" geeft de samenstelling van onzen grond, onderzocht tijdens het graven van het kanaal van Zeebrugge naar Brugge als volgt:

Moderne

1. Sable de la plage; dunes.
2. Argile supérieure des Polders.
3. Sable marin à Cardium.
4. Argile inférieure des Polders.
5. Sable marin.
6. Tourbe.

Pléistocène

7. Sable des Flandres.

Op sommige plaatsen is deze bodem weinig doordringbaar, hetgeen maakt dat hij lastig is om bewerken en dat de landbouwwerkzaamheden op het gepaste tijdstip niet kunnen uitgevoerd worden. Op deze gronden levert het draineeren zeer goede uitslagen op. Vroeger was dit gewest moerassig en ongezond, de polderkoorts heerschte er hevig, maar door het bedijken en het droogleggen der streek is deze ziekte zeer zeldzaam geworden.

De ondergrond bevat turf, klei en zand. Daar de turf onder het branden eenen onaangename reuk verspreidt en een klein verwarmingsvermogen bezit, wordt hij sedert ruim eene halve eeuw niet meer opgedolven.

De klei en het zand worden meest gebezigd tot het vervaardigen van steenen, pannen en tichels. Deze bakkerijen zijn omtrent altijd in de nabijheid der wegen gelegen ten einde hunne voortbengselen zoo voordeelig en goedkoop mogelijk aan den man te kunnen brengen. Deze producten worden deels met de hand en deels met de machienen vervaardigd.

De streek is zeer effen en biedt geene grondverhevenheden aan. Het aanleggen van boomgaarden en beplantingen (iets wat thans bijna niet bestaat) zou aan de streek een lieflijker uitzicht geven.

4. Stroomend water: a/ doorsijpelingen, bronnen, vloeijing, ontstaan der rivieren.

b/ kenmerken der verschillende waterlopen: doorsnede, debiet (massa water, die door een rivier stroomt in een bepaalden tijd), hetwassen van het water.

c/ Uitvoering van werken om den loop der rivieren regelmatig te maken, bevoeijing.

Daar de aardoppervlakte der Polders zeer effen is, treft men er slechts eenige kleine, natuurlijke waterlopen aan, waaronder de "Noord Eede" de voornaamste is. Deze beek of vliet vloeit van het Sas-Slijkens tot aan de vaart van Blankenberghe en doorloopt een deel der gemeenten Breedene, Clemskerke, Stalhille, Vlisseghem en Houttave. Daar deze beek slechts dient om het overvloedig regenwater der streek weg te leiden, zoo bevat zij bij droog weder gewoonlijk weinig water. Het waetr ervan is zoet, bekorstend en drinkbaar.

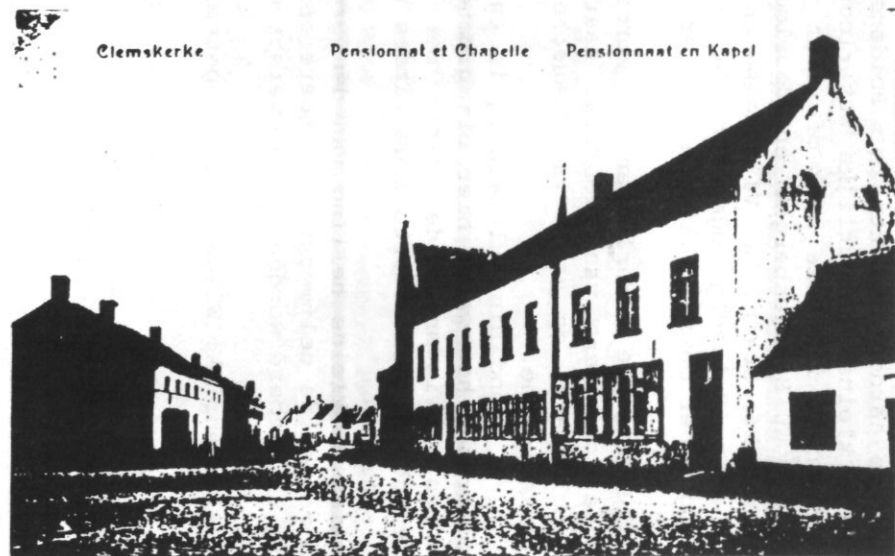
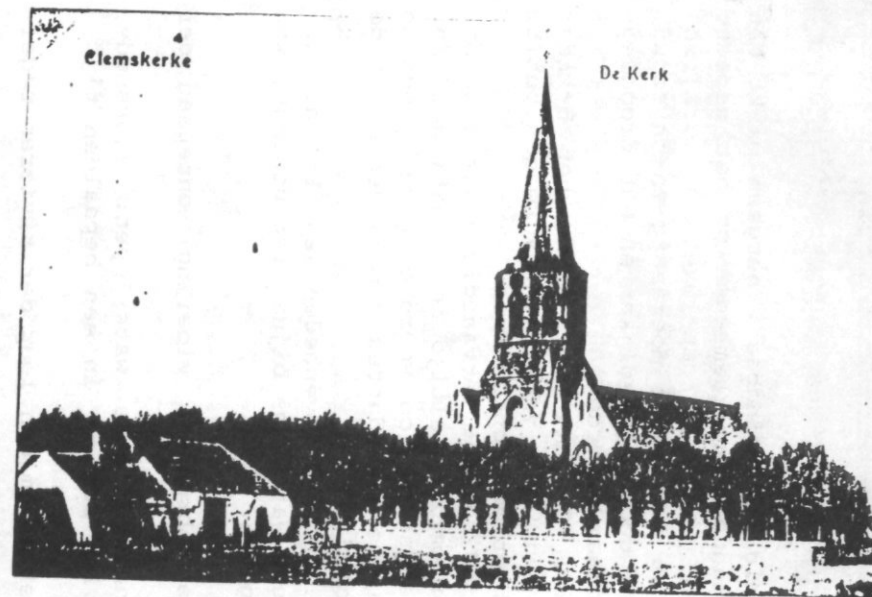
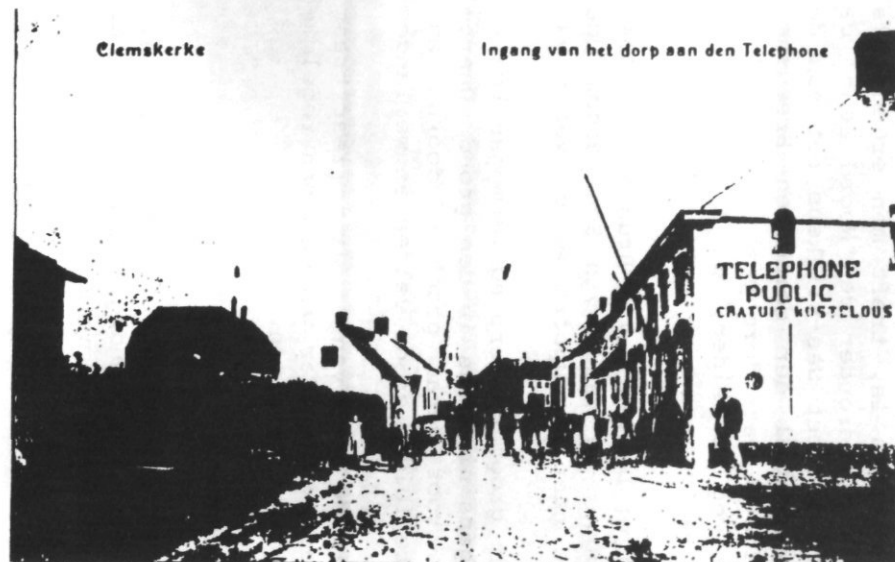
De kunstmatige waterlopen der streek zijn: De vaart van Brugge naar Oostende, de vaart van Zeebrugge naar Brugge, de vaart van Schipdonck, de Leopoldvaart, de vaart van Plasschendale naar Nieuwpoort en de vaart van Blankenberghe.

Daar de grond hier kleiachtig is en geen groot opslorplingsvermogen bezit, zoo dringt het water hier bij groote regens niet ras in den grond. Daarom hebben de inwoners de streek met een groot getal grachten doorsneden, dienende om deze overtollige waters weg te leiden en de velden en weilanden te scheiden.

Gezien de kleine helling van den grond is de loop van 't water zeer traag en moeten de delfwerken en andere onderhoudswerken der waterlopen regelmatig uitgevoerd worden om de overstromingen te beletten.

6. Plantenrijk: Wilde planten, geteelde planten.

De bijzonderste wilde planten, die in de streek aangetroffen worden, zijn: de hanevoet, de korenbloem, de St Jansbloem, het hondsgas, het riet, de bies, de distel, verscheidene wilde grassoorten, de netel, de paddestoel, de ganzevoet, het hoefblad, de peerdensteert, de dolle kervel, het look, de schaapszuring, de waterkers, de paarde- of pissebloem, de winde, het made

liefje, enz.

Onder de geteelde planten mogen wij aanstippen:

- a/ Graangewassen: tarwe, rogge, haver, gerst.
- b/ peulvruchten: boonen en erwten.
- c/ nijverheidsplanten: vlas en suikerbeet.
- d/ knolgewassen: aardappelen, beeten, wortels, rapen en koolrapen.
- e/ Voederplanten: grassen, luzerne, eenige klaversoorten.
- f/ Moestuinplanten: wortel, raap, selderij, porei, peterselie, andivie, suikerij, kool, spinazie, salade, snijboon, erwt, ajuin, schorseneer, asperge, radijs, ramenas en aardbezie.
- g/ Vruchtstruiken: aalbezie, stekelbezie en framboos.
- h/ Vruchtboomen: appelaar, perelaar, pruimelaar, kerselaar, notelaar, abrikoosboom en wijngaard.
- i/ Woudboomen: beuk, olm, wilg, populier en lindeboom.

7. Dierenrijk: wilde dieren, huisdieren.

Onder de wilde dieren treft men aan: haas, wild konijn, wezel, buning, otter, stekelvarken en vledermuis.

Noemen wij onder de vogels: patrijs, snep, kievit, fezant, musch, uil, ekster, merel, vink, roodborstje, mees, leeuwerik, kraai, allezanger, spreeuw, reiger, nachtegaal, koekoek, lijster en zwaluw.

In onze wateren leven de snoek, de paling, de blik, de baars en de karper. Als insecten hebben we de bie.

Onder de huisdieren hebben wij: het peerd, de muilezel, de ezel, het rund, het verken, de geit, het schaap en het konijn; onder het pluimgedierte vindt men: de hoen, de eend, de kalkoen, de gans, het parelhoen en de duif.

II. Menschelijke aardrijkskunde der gemeente Clemskerke.

- 8. Bevolking: a/ getal inwoners, dichtheid der bevolking.
- b/ Beweging der bevolking: aantal geboorten, sterfte, uitwijking, nederzetting van vreemdelingen in het land (immigratie).
- c/ Verbreiding der bevolking: voornaamste bevolkingscentrums.
- d/ Verplaatsing der bevolkingscentrums.

De bevolking van Clemskerke op 31 december 1910 was 1604 inwoners. De oppervlakte der gemeente 2078 hectaren zijnde, zoo is de dichtheid der bevolking 77.

Van 1901 tot 1910 waren er 563 geboorten en 305 sterfgevallen, dus gemiddeld 56 geboorten en 30 sterfgevallen per jaar.

De uitwijkingen zijn klein in getal. Gedurende de 10 laatste jaren zijn 6 jongelingen zich in Amerika gaan vestigen om er eene winstgevende betrekking op te zoeken. Jaarlijks begeven zich ook een tiental jongelingen in Frankrijk om er eenen goede stuiver te verdienen in den oogst der granen en der suikerbeet. Hier gelijk op de omliggende gemeenten trekken het meerendeel der dochters onzer werklieden naar de stad om er als dienstmeid op te treden. Onder stoffelijk oogpunt beschouwd is deze verplaatsing voor onze werklieden nogal voordeelig, maar van eenen anderen kant oefent zij eenen schadelijken invloed uit op onzen landbouw en op de zedelijkheid. Het getal vreemdelingen, die zich hier komen nederzetten is onbeduidend. In het schoone jaargetijde zien wij nu en dan eenen badgast, die de zeekust verlaat om eenen blik te komen werpen op onze rijke akkers en weiden en op ons lachend dorpje.

De bevolking kan in vier groepen verdeeld worden: de kom, Den Haan, de Heide, de Duinen.

9. Menschelijke woning: Vorm, grondstoffen, samenstelling, bijgebouwen, bouwplaats, oriëntering, verspreiding of opeenhooping.

Wanneer wij eenen oogslag werpen op de woningen, bemerken wij er geen en bouwtrant in. In 't algemeen zijn de gebouwen die buiten het dorp gelegen zijn laag. Zij zijn van kleine vensters voorzien. Het dak heeft eene groote helling voor 't snel afloopen van 't water. De gebouwen zijn vervaardigd met steenen van de streek (geheel-bak of half-bak). De mortel bestaat uit leem en zand, in de nabijheid opgedoldven en vermengd met wat kalk.

Het houtwerk van dak en zolder is sterk want in sommige huizen en stallen heeft men geheele boomen gebezigd. De aloude huizen zijn nog met stroo gedekt. De woningen worden telken jare met kalk gewit en hebben in 't algemeen een net uitzicht.

Het meerendeel der woonhuizen bevatten gewoonlijk eene tamelijk groote woonplaats, die dikwijls dient tot keuken, eet- en slaapkamer, een plaatsje diendende tot kelder, eene slaapkamer en eenen zolder, die ook dikwijls tot slaapkamer dient.

De hoeven zijn beter ingericht: deze hebben gewoonlijk eene woonplaats, eene keuken, eenige slaapkamers, eene groote vout, eenen kelder, eenen grooten graanzolder en dikwijls nog eene keuken (bakkeuken) dienende voor het broodbakken en het bereiden van het dierenvoeder.

Te lande hebben de huizen geene verdieping, maar op de dorpplaats treft men er sedert eenige jaren nogal veel aan met eene verdieping. De werkmans-woonsten hebben doorgaans nog een of twee stallen, waarin geit, verken en konijnen gekweekt worden.

Op de hoeven vinden wij als bijgebouwen: schuur, peerden- en koeistal, hokken voor de verkens en hoenders en wagenhuis. Sedert eenige jaren treft men ook op verscheidene hoeven eenen rosmolen aan dienende voor het malen en breken der granen.

Voor wat de bouwplaats betreft, zoo bestatigen wij, dat de woningen bijna allen dicht bij de gemeenschapswegen gelegen zijn.

Aangaande de oriëntering, bemerkt men, dat de huizen te lande grootendeels met de voorgevel naar het Zuiden en met den achtergevel naar het Noorden gekeerd staan. De huizen der dorpplaats en die langs den openbaren weg staan op weinig uitzonderingen na met hunne voorzijde naar den weg gekeerd. De hofsteden zijn nogal gelijkelijk verspreid op de geheele oppervlakte der gemeente, maar de andere woningen zijn bijna uitsluitelijk in het dorp gelegen of wel in het noordelijk deel der gemeente. Dit laatste meen ik te moeten toeschrijven aan den grond, die in het noordelijk deel veel voordeliger kan aangekocht worden dan in het zuidelijk deel. Immers in het Noorden is het heide- en zandgrond, terwijl men in het Zuiden zeer goeden akkergrond aantreft.

10. De straat of de weg: Stoffelijke kenmerken.

Over eenige jaren bestond er op onze gemeente slechts een steenweg, namelijk: de Brugsche steenweg, al de andere wegen waren voor het meeren-deel vuile, slecht onderhouden zandwegen. Doch men heeft hand aan 't werk geslagen en men heeft eenige dezer slijkwegen in goede steen- en macadamwegen veranderd. Deze steenwegen hebben eene breedte van minstens 3 meters met twee zijwegen, die met jeugdig gras begroeid zijn. In 1903 heeft men ook door de duinen der gemeente eenen prachtige weg in macadam aangelegd (Koninklijke baan) hebbende eene breedte van 12 meters (zijwegen inbegrepen). Hij verbindt Oostende met Blankenberghe en is op geheel zijne lengte met bloemperken en beplantingen bezoomd. Deze weg is bijna uitsluitelijk bestemd voor de automobielen en rijwielen. De zandwegen zijn intusschen ook veel verbeterd geworden. Verder zijn de meest afgelegene woningen nog aan de bovengenoemde wegen verbonden door zandwegels.

11. Dorpen en steden: Typen van dorpen en steden, plaats, plan of algemeene schikking.

Clemskerke is eene landbouwgemeente waar iedereen zich om zoo te zeggen met landbouw en veeteelt bezig houdt. De hoeven zijn over het geheele grondgebied der gemeente verspreid en in hunne nabijheid vindt men nu en dan eene werkmanswoonst. De woningen zijn veelal in groepen gebouwd. De dorpplaats ligt omtrent in 't midden der gemeente. De huizen bieden weinig gelijkenis en symetrie aan. De bijzonderste gebouwen van de kom der gemeente zijn: de kerk, de pastorie, de gemeenteschool en de aangenomen school.

12. Talen, godsdiensten, zeden, verstandelijke ontwikkeling.

De ingezetenen spreken allen de vlaamsche taal, het getal dergenen die fransch spreken vermeerdert van jaar tot jaar.

De inwoners behoren tot den Roomsch-katholieken godsdienst en hebben voor het meerendeel de oude vlaamsche zeden in hun hert behouden; zij zijn op weinig uitzonderingen na godsdienstig, eerlijk, werkzaam, matig en vol vaderlandsliefde. Het sparen wordt er in hooge mate geoefend want bijna in ieder huis treft men spaarboekjes aan en de lijfrentkas telt meer dan 200 werkende leden.

Onderwijs en opvoeding worden in 't algemeen naar waarde niet geschat. De schoolbijwoning is onregelmatig, het meerendeel der kinderen verlaten vroegtijdig de school en alzoo is het getal ongeletterden nog al groot.

III. Meer bijzondere huishoudkundige aardrijkskunde der gemeente Clemskerke.

13. Landbouw, oorsprong, belangrijkheid, verdeeling en opbrengst der geteelde planten: teelt van voedingsplanten, van voederplanten, van nijverheidsplanten.

De oorsprong van den landbouw ligt voorzeker te vinden in de noodzakelijkheid waarin de eerste bewoners zich bevonden in hunne levensbehoeften te voorzien. Al gauw heeft de mensch dieren gekweekt voor zijn voedsel en tot hulp in zijnen arbeid en alzoo is hij al vroeg verplicht geweest vruchten te kweken, kunnende dienen voor voeder. Later door het aangroeien van de bevolking heeft hij er zich meer en meer op toegelegd om rijke oogsten te bekomen en sedert eenige jaren wordt het kleinste hoekje grond volgens de beste regels der landbouwwetenschap zorgvuldig bebouwd. De grond der gemeente Clemskerke voor landbouw en veeteelt zeer wel geschikt zijnde, zoo is de landbouw er zeer belangrijk: omtrent al de ingezetenen houden er zich mede onledig en allen genieten eenen zekeren welstand.

Onze gemeente heeft volgens de landbouwoptelling 1318 hectaren bebouwen grond. Ziehier in welke evenredigheid de voedings-, voeder- en nijverheidsplanten gekweekt worden

a/ op eene groote pachthoeve. b/ op eene middelmatige hoeve.

c/ op eene kleine hoeve.

a/ op eene hoeve van 65,25 hectaren		Ha	ar
Graangewassen	tarwe	11,	20
	gerst	6,	40
	haver	9,	75
Vlinderbloemige gewassen	veldboonen	5,	50
	erwten	2,	25
Nijverheidsplanten	vlas	2,	80
Wortelplanten	voederbeeten	2,	50
	voederwortels		30
	aardappels	2,	80

Voedergewassen	klaver	3, 50
	weiden	18, 20
Moes en groententeelten	ls	5

b/ op eene hoeve van 30, 70 hectaren.

Graangewassen en	tarwe	5, 40
peulvruchten	gerst	2, 10
	haver	4, 25
	veldboonen	2, 90
	erwten	1, 60
Nijverheidsplanten	vlas	45
Wortelplanten	voederbeeten	1, 80
	aardappels	2, 00
	voederwortels	25
Voedergewassen	klaver	1, 90
	weiden	8, 00
Moes en groententeelten		5

c/ op eene hoeve van 9, 70 hectaren.

Graangewassen	tarwe	2, 00
	rogge	80
	gerst	80
	haver	1, 20
Peulvruchten	veldboonen	40
	erwten	30
Wortelplanten	voederbeeten	50
	voederwortels	20
	aardappels	1, 00
Voedergewassen	klaver	45
	weiden	2, 00
Moes en groententeelten		5

Ziehier nu de gemiddelde opbrengst per hectare der voornaamste geteelde planten:

Tarwe	2500 kilogr.
Rogge	2500 "
Gerst	2700 "
Haver	2500 "
Veldboonen	2300 "
Erwten	1800 "
vlas (plant met zaad)	18000 "
Voederbeeten	70000 "
Aardappels	17000 "
Klaver (plant met zaad)	7000 "

Het gebruik der scheikundige meststoffen is hier zeer verspreid ook hebben landbouw en veeteelt er sedert eenige jaren veel bij gewonnen.

Ziehier de hoeveelheden handelsmesten die doorgaans op de hoeven gebruikt worden:

a/ op eene hoeve van 65,25 hectaren

1/ Sodanitraat	8500 kilogr.
2/ Ammoniaksulfaat	1600 "
3/ Superfosfaat	22000 "

b/ op eene hoeve van 30,70 hectaren an

1/ Sodanitraat	je	5000 kilogr.
2/ Ammoniaksulfaat	er	1000 "
3/ superfosfaat	en	13000 "

c/ op eene hoeve van 9,70 hectaren. de s

1/ Sodanitraat	bou	1600 kilogr.
2/ ammoniaksulfaat	en	1300 "
3/ Superfosfaat		129.850 "

14. Veeteelt: oorsprong, aantal, verdeeling en opbrengst der huisdieren.

De veeteelt is op onze gemeente innig met den landbouw verbonden, 't is zij die aan de landbouwers een goed bestaan verschaft. Onze landbouwers leggen zich vooral toe op het kweken van peerden, runderen en verkens, die aan zeer hooge prijzen verkocht worden.

De paarden behooren tot het Vlaamsche en Brabantsche ras; de koeien tot het Vlaamsche, Hollandsche en Durhamsche ras; de zwijnen tot het Vlaamsche en Engelsche ras. Het geiteras is, dank aan de de voordrachten over geitekweek en aan het stichten van den geitenbond, op de gemeente veel verbeterd.

De hoenderkweek heeft ook eene aanzienlijke uitbreiding genomen; sedert een twintigtal jaren is het getal hoenders op de gemeente verdubbeld.

Een veulen van drie maanden oud wordt doorgaans van 500 tot 600 fr verkocht en een jong peerd van 18 maanden 800, 900, 1000 fr en meer.

Boter, eieren en kiekens worden bijna uitsluitelijk op de markt van Oostende verkocht. De peerden, runderen en verkens worden door de kooplieden der streek opgekocht.

Ziehier hoe de dieren nagenoeg op de hoeven verdeeld zijn:

a/ op eene groote hoeve

1/ peerden		
onder de 3 jaren (merries)	6	
onder de 3 jaren (ruinen)	2	
boven de 3 jaren	6	totaal 14
2/ Hoornbeesten		
dieren van 2 jaren en daarboven	31	
dieren van 1 tot 2 jaren	30	
dieren van 6 maanden tot 1 jaar	11	
dieren onder de 6 maanden	2	totaal 74
3/ Verkens		
van 6 maanden en daarboven	6	
min dan 2 maanden	18	totaal 24
4/ Schapen	6	
5/ Konijnen	26	
6/ Hennen	180	
7/ Eenden	24	
8/ Duiven	60	
9/ aantal geboorten in 1910/		
veulens	4	
kalveren	11	
Verkens	40	

b/ op eene middelmatige hoeve:

1/ Peerden		
onder de 3 jaren (merries)	3	
onder de 3 jaar (ruinen)	1	
boven de 3 jaren	3	totaal 7

2/ Hoornbeesten		
dieren van 2 jaren en daarboven	23	
dieren van 1 tot 2 jaar	7	
dieren van 6 maanden tot 1 jaar	14	
dieren onder de 6 maanden	4	totaal 48
3/ Verkens		
van 6 maanden en daarboven	8	
min dan 2 maanden	34	totaal 42
4/ schapen	4	
5/ Konijnen	30	
6/ Hennen	170	
7/ Eenden	12	
8/ Duiven	22	
9/ aantal geboorten in 1910:		
Veulens	2	
Kalveren	7	
Verkens	40	
c/ op eene kleine hoeve		
1/ Paarden van 3 jaren	1	
2/ Hoornbeesten		
dieren van 2 jaren en daarboven	4	
dieren van 1 tot 2 jaren	2	
dieren van 6 maanden tot 1 jaar	3	
dieren onder de 6 maanden	1	totaal 10
3/ Verkens		
van 6 maanden en daarboven	6	
min dan 2 maanden	18	
4/ Konijnen	24	
5/ Hennen	60	
6/ Eenden	10	
7/ Duiven	6	
Aantal geboorten in 1910		
Veulens	1	
Kalveren	3	
Verkens	24	

Ziehier de hoeveelheden krachtvoerders die op elkeene onzer hoeven verbruikt worden:

a/ op eene groote hoeve	
Lijnkoek en lijnmeel	6000 kg.
Maïs	6000 kg.
Versche draf	12000 kg.
Andere handelsvoerders	2500 kg.
b/ op eene middelmatige hoeve	
Lijnkoek en lijnmeel	3000 kg.
Maïs	4000 kg.
Versche draf	8000 kg.
Andere handelsvoerders	1600 kg.
c/Op eene kleine hoeve	
Lijnkoek en lijnmeel	600 kg.
Maïs	2000 kg.
Andere handelsvoerders	400 kg.

15. Huishoudkundige inrichting van den landbouw: eigendom, wijze van bebouwing (exploiteering), landbouwverenigingen, arbeiders, daglooners.

De landbouwers hebben de hoeven die ze bewonen in pacht. Eenige landbouwers zijn nochtans in 't bezit van eenen vetteweide of van eene partij zaailand. In 't algemeen zijn de hofsteden groot in uitgestrektheid. De gronden worden niet dikwijls verkocht. De verkoopprijs per hectare verschilt van 4500 tot 6500 fr. volgens den aard van den grond. De pachtprijs van eene hectare bouwgrond is tegenwoordig gemiddeld van 130 tot 150 fr en van eene hectare weide van 200 tot 250 fr. De hooge prijzen waaraan de landbouwvoortbrengselen sedert eenige jaren verkocht worden, hebben de pachten van sommige hoeven nogal doen rijzen. De hoeven worden verpacht voor 3, 6 of 9 jaren. Zelden veranderen de landbouwers van hofstede. De stallen zijn gezond en goed onderhouden.

De weiden en akkers zijn veelal door grachten van elkander afgescheiden; echter begint men de nieuwe scheidingen met ijzeren staakjes en ijzerdraad te verrichten.

Onze landbouwers zijn allen in bond vereenigd voor het gezamenlijk aankopen van meststoffen en veevoeder.

Op weinig uitzonderingen na zijn ze allen lid van de peerdenverzekering van Brugge.

Het getal landbouwwerklieden belooft tot omtrent 435. Een werkmán wint doorgaans 1 fr per dag en zijn voedsel. De vrouwspersonen winnen slechts 1 fr en geen voedsel. Het loon der dienstboden loopt van 10 tot 30 fr p m. Op sommige hoeven worden tegenwoordig vele werken zooals pikken, binden, delven, wieden, door de arbeiders aangenomen, dit is voordeelig voor werkmán en landbouwer. Het recht van nalezen wordt op vele hoeven aan de werklieden toegestaan.

17. Nijverheid: Mijnnijverheid, metaalnijverheid, manufactuurnijverheid, landbouwnijverheid.

De nijverheid der gemeente is de landbouwnijverheid. Twee voorname nijverheden die ervan voortkomen zijn het brouwen en het malen van het graan. Op de gemeente treft men eene brouwerij aan en 5 koorndmolens.

Onder de ambachten die nauw aan den landbouw verbonden zijn, hebben wij het wagenmaken, het smeden, het slachten, het gareel- en schoenmaken, het metsen, het timmeren, het kleermaken, het stroodekken, het zandsteken, het bakken en het hovenieren.

Op sommige tijden van het jaar hebben we nog de vischvangst op de zee kust.

18. Huishoudkundige inrichting van de nijverheid: Groote industrie, kleine industrie, huisindustrie. Syndicaten. Arbeiders. Dagloonen.

Op de gemeente treft men enkel de huisindustrie aan, zoo telt men timmerlieden, meubelmakers, loodgieters, behangers, metsers, schoenmakers, bakkers, smeden, kleermakers, die tegenwoordig allen van 4 tot 5 fr per dag kunnen verdienen.

19. Vervoernijverheid: Wegen, waterwegen, spoorwegen, havens.

Onder de wegen die het grondgebied der gemeente doorloopen, hebben wij 2 staatswegen (Brugsche steenweg en koninklijke baan), 3 gemeentelijke steenwegen, een gemeentelijke macadamweg en eenige zandwegen. Tegenwoordig verandert men den zandweg "Drift" in steenweg.

Op 12 minuten afstand der dorpsplaats hebben wij den elektrischen buurtspoorweg "Oostende-Blankenberghe-Heyst" en eenige minuten verder de electrieke tramlijn "Oostende- Den Haan".

Het vervoer der landbouwvoortbrengselen op de gemeenschapswegen der gemeen-

te is aanzienlijk. De prachtige rijtuigen van de electrieken tram, die de gemeente doorloopen zijn gedurende het schoone jaargetijde vol badgasten. Verder hebben we op de gemeente eene onderpostontvangerij (Den Haan) een overdraagkantoor (Dorp) en eenen openbaren telefoon.

20. Handel: Fooren en jaarmarkten, beurzen, stapelplaatsen (entrepôts) De landbouwvoortbrengselen worden meest allen op de markt van Oostende aan den man gebracht; het rundvee op de weekmarkt van Brugge en de peerden op de fooren van Thourout en Brugge. Eenige producten zooals boter, eiers, kiekens en verkens worden ook veel ten huize verkocht.

IV. Documenteering.

21. Lijst der plans, kaarten, schetsen, diagramma's, photographieën, verschillende voortbrengselen die de leermiddelen uitmaken.

Bij dit werk zijn ter verklaring gevoegd 3 kaarten te weten: eene der Polderstreek (natuurkundig), twee der gemeente Clemskerke, de eene betrek hebbende op de menschelijke aardrijkskunde en de andere op de meer bijzondere huishoudkundige aardrijkskunde; 4 photographieën van de dorplaats.

22. Lijst der aardrijkskundige lezingen.

De volgende aardrijkskundige lezingen werken werden door de ondergeteekenden geraadpleegd:

- 1/ Aardrijkskunde door Vermast
- 2/ Géologie par Cornet
- 3/ L'économie par Alexis
- 4/ Géographie par Alexis.

Opgemaakt te Clemskerke op 26 oogst 1911

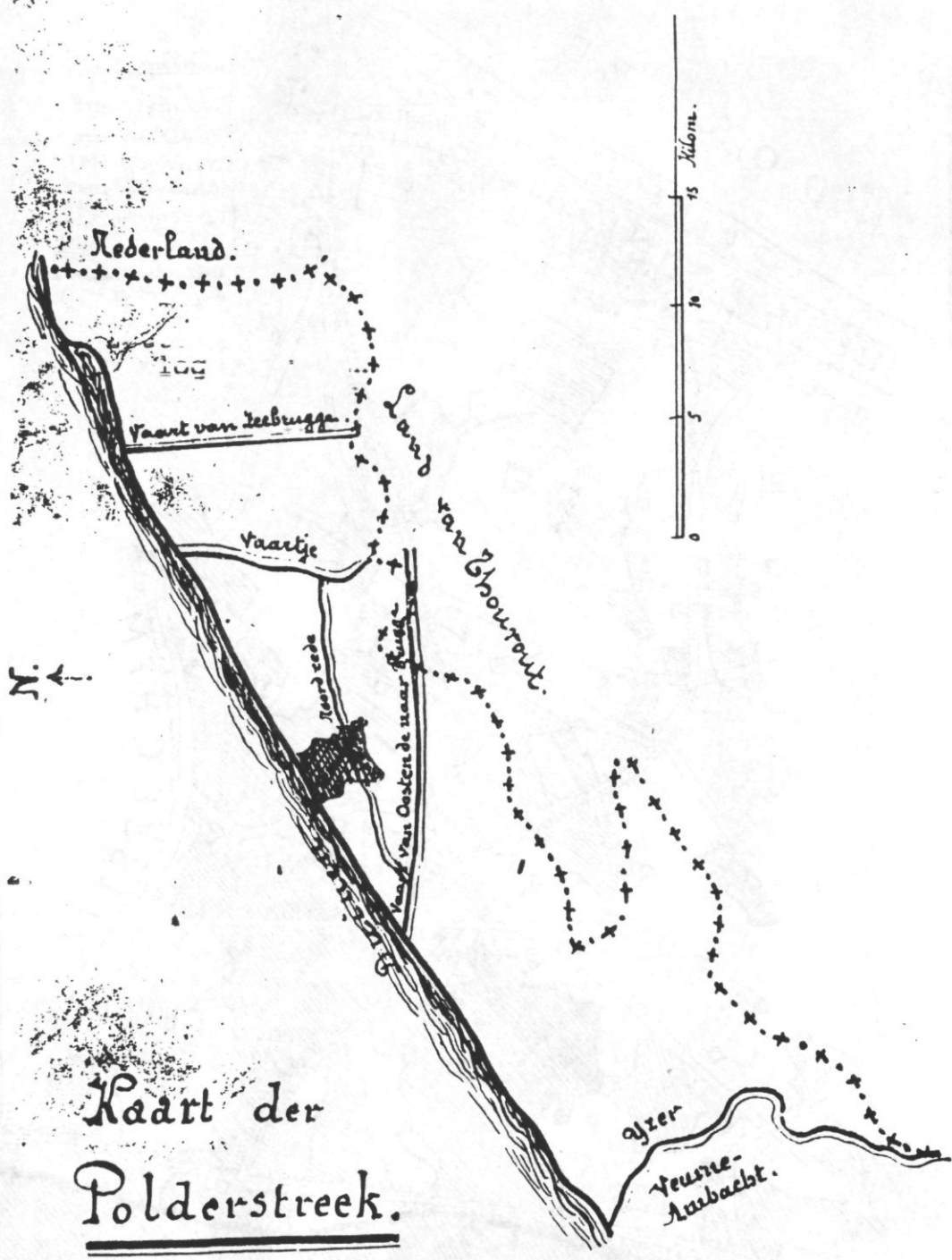
De onderwijzer

F. Thieren

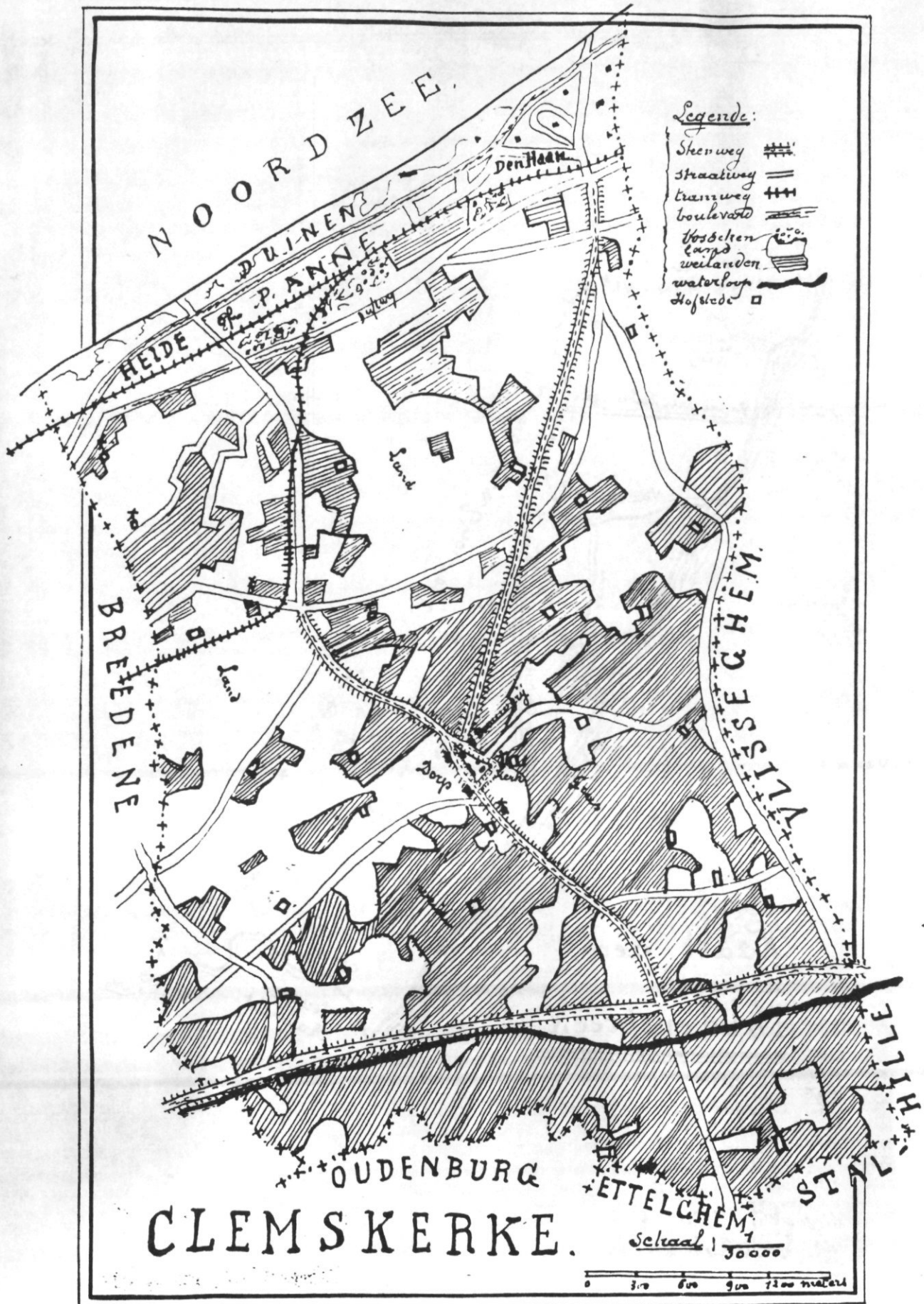
De hulponderwijzer

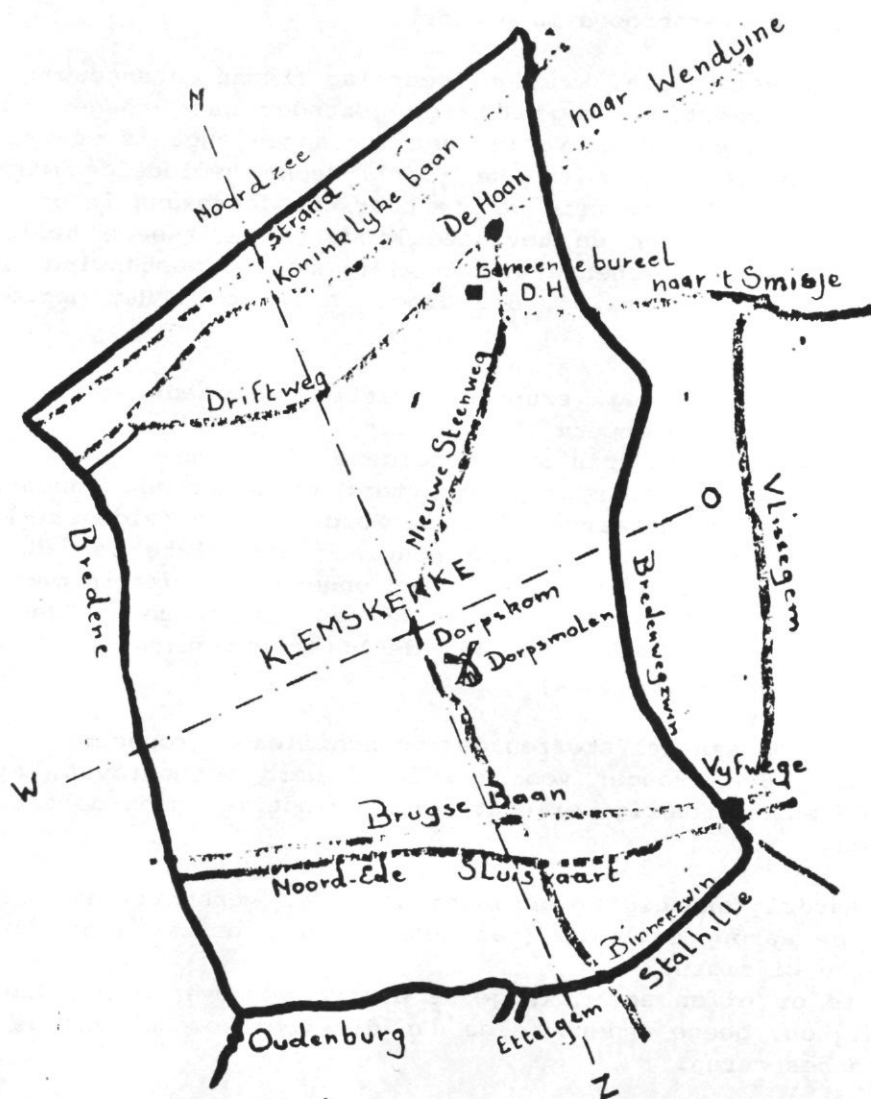
M. De Jonckheere.

7.01.2.

Kaart der
Polderstreek.

Wanneer we de kaart van Klemskerke bekijken, dan zien we dat de grenzen bijna nergens recht zijn, ze zijn krom omdat de grenslijn veelal een kronkelende beek of weg is.

GESCHIEDENIS VAN ZANDVOORDE
door
R. DUJARDIN en C. ALLEMAN.

Huiswerk voor de 3e Conferentie.

I. Natuurlijke Aardrijkskunde.

1. Ligging en bepaling van de natuurlijke landstreek of van "het land". De gemeente Zandvoorde is gelegen bij de alombekende stad Oostende, nabij de Noordzee; de andere aanpalende plaatsen zijn: Breedene, Oudenburg, Snaeskerke en Steene. Zij maakt deel van de Polderstreek, daar zij langen tijd door de zee overstromd is geweest.

2. Klimaat: warmtegraad, winden, neerslag (regen en sneeuw): Het klimaat is gematigd, regenachtig, gezonder dan vroeger, dank aan de betere afwatering en het aanvullen der moerassen. Het is echter onderhevig aan plotselinge veranderingen. De jaarlijksche gemiddelde warmtegraad is iets boven de 10°. De grootste warmte heerscht doorgaans in de tweede helft der maand Juli (18°) en de hevigste koude in de tweede helft der maand Januari (-2°). De heerschende winden zijn: de Zuidwestenwind, die warm en vochtig is, en de Oostenwind, die droog is en koud. Het gemiddelde getal regendagen is 192.

3. Bodem: a) Oorsprong, eruptieve gesteenten, sedimentaire gesteenten, vormingen aan de oppervlakte.

De gemeente bestaat uit drie onderscheidene afdeelingen, opvolgentlijk door indijking aan de zee ontroofd, te weten: de Zwaenhoek, grootendeels uit moerassen en weiden bestaande; de oude Polder en de Keignaert-Polder, voor den akkerbouw bestemd. Onder eene bouwlaag ter dikte van 30 tot 50 cm. bevindt zich eenen klei of zandachtigen ondergrond, waarin men in 't algemeen schelpen aantreft van dieren die vroeger in de zee leefden. Hieraan is het gewis ook toe te schrijven dat de bovenlaag soms zooveel kalk bevat (zie verder, rubriek landbouw).

b) Rijkdom aan delfstoffen der verschillende gronden: Behalve turf, die vroeger voor brandstof werd uitgegraven, en klei, die thans in de steenbakkerij verwerkt wordt, vindt men geen delfstoffen op ons grondgebied.

c) Aardrijkskundige eigenaardigheid der verschillende gronden: vorm van de aardoppervlakte (van het reliëf); oorzaken die de aardoppervlakte wijzigen.

De grond is er effen en vlak, geene andere verhevenheden, dan de nog bestaande dijken, geene andere dalen dan die voortkomende van de oude krekten zijn er te bespeuren.

4. Stroomend water:

Tusschen Zandvoorde en Breedene ligt de vaart van Oostende naar Brugge; tusschen Zandvoorde en Oudenburg, die van Plasschendale naar Nieuwpoort; tusschen Zandvoorde en Steene eene breede kreek: de Gouweloze vaart genoemd, die het water van den omtrek, dat langs verscheidene geleeden er henen vloeit, naar de zee stuwt. Twee groote natuurlijke vergaarbakken: de Keignaert en de Zoute, wellicht ontstaan door vroegere doorspoelingen van de zee, vullen zich bij hoog watergetij en lossen vervolgens trapsgewijze dien overvloed langs de Gouweloze vaart in de Noordzee. Hieraan is het te

wijten, dat onze landerijen weinig aan overstromingen te lijden hebben.

5. Wateringen:

De wateringen van den Polder en van de Keignaert-Polder zorgen ervoor dat de afloop regelmatig geschiede; zij doen de grachten of geleeden delven en reinigen, langs waar het overtollige water moet af of aanvloeien. Het is niet voldoende, inderdaad, dat in natte tijdstippen de stroom wordt weggeleid, die besturen moeten ook zorg dragen, de weilanden van vochtigheid te kunnen voorzien in droge seizoenen; alsdan worden de schuiven opengedaan om het water uit de vaart naar de beemden te zenden. Ook met het onderhoud der straten zijn de wateringen gelast. Ten einde de onkosten te dekken welke daaruit voortspruiten, betalen de eigenaars van den Keignaert-Polder eene jaarlijksche belasting van 2 fr per Hectare; die van den Polder zijn van belasting ontslagen, daar het verpachten van den Keignaert en de Zoute, waarvan wij hooger spraken, door visch- en jachtrecht genoeg opbrengt om in de onkosten te voorzien.

6. Plantenrijk: Wilde planten, geteelde planten.

In de overblijfselen der moerassen groeien nog riet en biezen. Verders menigvuldige wilde planten langs de graskanten, in de beemden en op het veld. In mijn kruidboek bevinden er zich een paar honderd voorbeelden van dergelijke wilde planten.

Onder de gekweekte gewassen moeten we vermelden: Boomen, eenige linden rond de markt, esschen rond het kerkhod, achtkanters en wilgen langs wegen en grachten, fruitboomen en beziestruiken in eenige tuinen en boomgaarden.

Veldgewassen: Tarwe, gerst, haver, beetwortelen, aardappelen, rapen, boon- en, erwten, vlas en groenten.

7. Dierenrijk: Wilde dieren.

Hazen, patrijzen, snippen, eenden, alsmede eenige vischsoorten die in de wateren leven, zijn de voornaamste welke tot voedsel kunnen dienen.

Huisdieren: Deze zijn van grooter belang, aangezien zij aan de kwee- kers meerdere winst kunnen opleveren (zie dienaangaande verder nr. 14).

II. Menschelijke aardrijkskunde.

8. Bevolking:

a/ De gemeente telt 1170 inwoners, dit is 130 per vierkante Kilometer.

b/ Het aantal geboorten bedraagt gemiddeld 50 per jaar en dat der sterfgevallen 25; de hoeveelheid intredingen overtreft van omstrent 25 deze der uittredingen, zoodat de bevolking jaarlijks van 50 inwoners ongeveer aangroeit. Er werden zes tot zeven nieuwe huizen gebouwd in hetzelfde tijdverloop. De nieuwe inwoners komen van gemeenten uit het Zuiden, ten einde dichter bij Oostende te wezen, terwijl die onzer gemeente zich zooveel mogelijk in de stad zelve gaan vestigen.

9. Menschelijke woning:

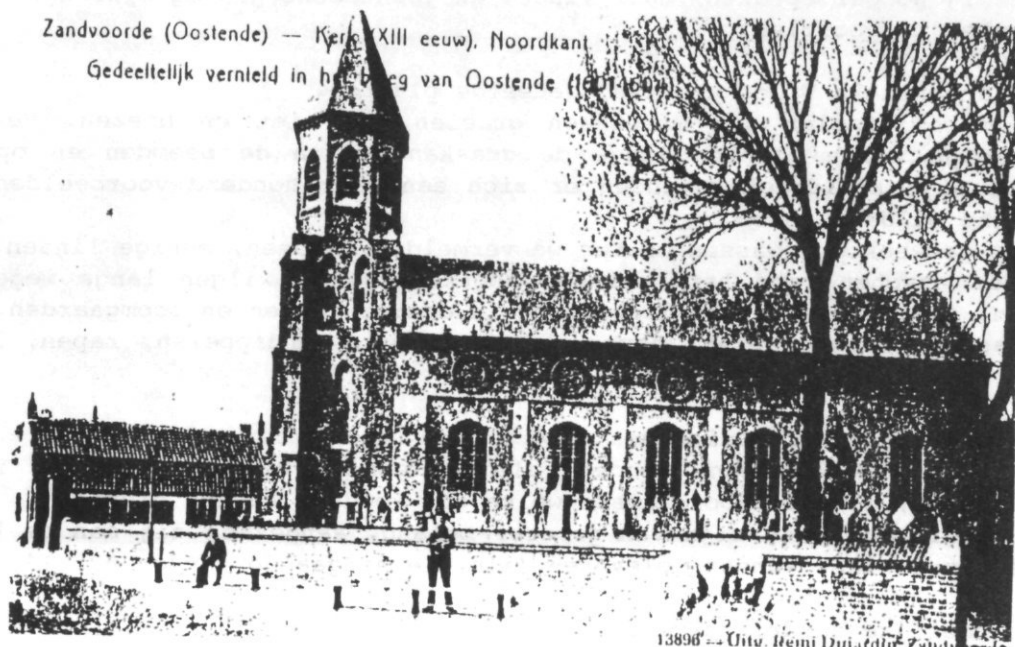
De oude huizen bestaan veelal maar uit eene verdieping, met eene deur en een of twee vensters, naar het Zuiden gekeerd. De thans gebouwde hebben twee verdiepingen en palen met deur en vensters aan den openbaren weg. De rieten daken zijn nagenoeg verdwenen en door pannen vervangen, terwijl de muren uit gewoon baksteen bestaan.

De kom der gemeente bestaat grootendeels uit woningen van handelaars, ambachtslieden, werklieden op den ijzeren weg.

Op het veld liggen de hofsteden verspreid, met in de nabijheid woonhuizen voor landwerklieden.

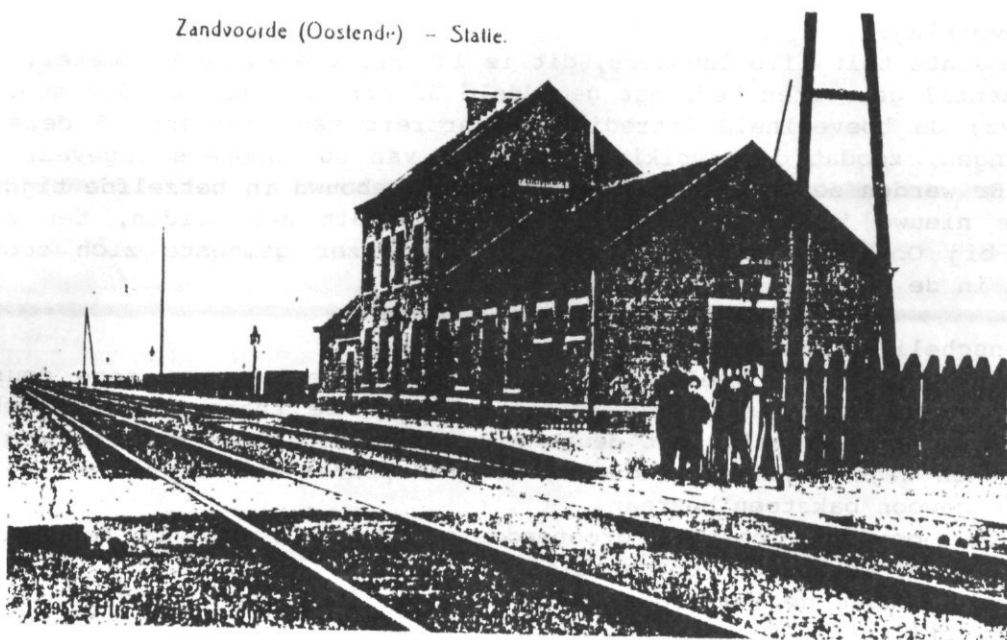

Zandvoorde (Oostende) — Kerk XIII eeuw, Noordkant
Gedeeltelijk vernield in herbeg van Oostende (1807-1809)

13896 — Uitz. Remi Duin, d'Or Zandv.

Zandvoorde (Oostende) — Stalle.

10. De straat of weg: stoffelijke kenmerken.

Een steenweg van 3 meters breed, uit kasseisteenen, leidt van Oudenburg naar Oostende, door de gemeente Zandvoorde, voorbij de marktplaats en de statie. Thans is men bezig met een nieuwe kalsijde van 4 meters breed aan te leggen tusschen Zandvoorde en Steene, wijk Conterdam, die de naaste verbinding met de stad Oostende zal daarstellen. Een derde steenweg tusschen Ghistel en Oostende loopt door den Ouden Polder en is bij middel van een grintweg in gemeenschap met het dorp.

11. Dorpen en steden: Typen van dorpen en steden, plaats, plan of algemeene schikking.

De kom der gemeente is gevormd door eene driehoekige marktplaats, met linden beplant langs de binnenzijden. De buitenzijden zijn begrensd door gebouwen, zich verder uitstrekkende van beide kanten der wegen, die van de marktplaats uitstralen en leiden naar Oostende, Oudenburg en Steene, waardoor de gemeente als 't ware in drie groote sectieën of afdelingen is verdeeld.

12. Talen, godsdienst, zeden, verstandelijke ontwikkeling.

Er wordt uitsluitend vlaamsch gesproken; de bevolking is er eenvoudig, werkzaam, eerlijk, rechtzinnig, herbergzaam, verkleefd aan den godsdienst zijner vaderen, 't is te zeggen den Roomschen eeredienst. Er bestaan in de gemeente eene jongens- en eene meisjesschool, regelmatig bijgewoond door de kinderen van 6 tot 12 jaar oud. Sedert het kantwerken in de school der Zusters wordt aangeleerd blijven vele dochters na dien ouderdom zich ter leering begeven. De kinderen der welstellendste familiën zetten nog twee tot drie jaar hunnen studiën voort in een College.

III. Meer bijzondere huishoudkundige Aardrijkskunde.

13. Landbouw: oorsprong, belangrijkheid, verdeling en opbrengst der geteelde planten, teelt van voedingsplanten, van voederplanten, van nijverheidsplanten.

De landbouw mag verreweg het voornaamste bestaansmiddel onzer bevolking heeten. Van natuur is de bodem vruchtbaar, de eeuwenlange overstroming van de Noordzee heeft eenen grooten voorraad vruchtbaarmakende stoffen in de bouwlaag verzameld, welke voorraad na jaren vruchtdraging nog niet is uitgeput. In het jaar 1900 onder andere, werd door de ontleding vastgesteld dat in de Keignaert Polder, sedert omtrent eene eeuw alsdan bebouwd, in de bovenlaag ter dikte van 25 cm, per hectare aanwezig was: 3699 Kgr stikstof, 2868 Kgr fosfoorzuur oplosbaar in zoutzuur, 1207 Kgr fosfoorzuur onoplosbaar in zoutzuur, 4151 Kgr potasch oplosbaar in zoutzuur, 37589 Kgr potasch onoplosbaar in zoutzuur, 368317 Kgr kalk oplosbaar, 2339 Kgr magnesie oplosbaar en 17586 Kgr onoplosbaar ijn zoutzuur.

Duizend Kgr fijne aarde, vallende door een zeef van 1 mm bevatte: 71,2 Kgr bewerktuigde stof; 85,6 Kgr fijn zand niet vallende door een zeefde van 2/10 mm; 488,9 Kgr stofzand vallende door een zeefde van 2/10 mm; 122,7 Kgr klei; 231,6 Kgr kalkstof

Een liter gedroogde aarde woog 1,085 Kgr.

Dien grond wordt nooit andere mest dan sodanitraat toegediend. Onze proeven hebben duidelijk bewezen dat alle bijvoeging van andere meststoffen, als nutteloos, we zouden zelfs durven bevestigen als schadelijk moeten aanzien worden (op gevaar af door deskundigen voor onbevoegd te zullen doorgaan). De landbouwers hebben zulks overigens ondervonden, zij verkoopen hunnen stalmest aan de Zuiderburen en schaffen zich met het bekomene geld sodanitraat aan, waarvan zij op hunnen gewonen oogst ongeveer 300 Kgr per Hectare

toedienen.

In 1910 werden op onze gemeente de volgende teelten aangelegd: Tarwe 58 Ha 10; Rogge 2 Ha 10; Wintergerst 68 Ha 25; Zomergerst 54 Ha 45; Haver 83 Ha 80; Veldboonen 53 Ha 40; Erwten 17 Ha 05; Vlas 20 Ha 15; Tabak 3 a 90; Suikerbeeten 1 Ha 20; Voederbeeten 26 Ha 50; Voederwortels 40 a; Aardappels 57 Ha 50; Klaver 13 Ha 15; Luzerne 9 Ha 10; Boomgaarden 65 a; Maaigras 4 Ha 50; Weiden 252 Ha 70; Groenvoeder 3 Ha 80.

Een proefveld aangelegd in den Keignaert Polder leverde met bemesting van 300 Kgr sodanitraat: 3275 Kgr sucricoen en een gelijk gewicht strooi, in het jaar 1901; terzelfder plaats, met gelijke bemesting: 4500 Kgr haver en 4800 Kgr strooi in het jaar 1902; met dezelfde bemesting 15675 Kgr groote en 4375 Kgr kleine aardappels in 1903; 2650 Kgr tarwe en 5550 Kgr strooi in 1904; 7600 Kgr klaver in 1905; 3050 Kgr sucricoen en 3750 Kgr strooi in 1906.

14. Veeteelt: oorsprong, aantal, verdeeling en opbrengst der huisdieren.

Dat de veeteelt bij de landbouwinrichting eene voorname plaats inneemt, kon reeds worden opgemaakt uit de opgaaf 252 Ha 70. weiden hierboven aangegeven. Deze kweek heeft een dubbel doel: 1. Het bekomen van voortbrengselen: vleesch, melk, boter. 2. Den verkoop van vette beesten en paarden.

Ten jare 1910 werden op onze gemeente 119 paarden en 620 hoornbeesten geteld. Een tiental voorname hoeven houden 4 tot 6 werkpaarden en 8 tot 12 melkkoeien. Benevens die heeft men eene hoeveelheid kleinere gebruiken van 1, 2 en 3 werkpaarden en koeien in evenredigheid der grazingen. Voor 8 Hectaren zaailand wordt het gebruik van een paard vereischt, daar de grond zeer kleiachtig en bijgevolg moeilijk te bewerken is. De landlieden leggen zich toe op het kweken van kachtels en veulens, welke zij aan zeer voordeelige prijzen kunnen verkoopen.

Behalve een paar uitzonderingen van landbouwers die hunne melk naar de naburige stad Oostende voeren, wordt al de melk die niet op de hofstede tot de voeding gebezigd is tot boter verwerkt. De boerinnen dragen dezelve den Donderdag naar de markt van Oostende, alwaar zij gewoonlijk tusschen 3 en 4 frank de Kgr verkocht wordt.

Bijna overal leggen de landbouwers zich ook toe op, de zwijnenkweek, welke belangrijke winsten kan opleveren; hoenders houden zij ook nog al in groote hoeveelheden.

15. Huishoudkundige inrichting van den landbouw: eigendom, wijze van bebouwing, exploitteering, landbouwverenigingen, arbeiders daglooners.

De gronden, evenals de gebouwen der hoeve, behooren toe aan rijke eigenaars of openbare besturen (gemeente, armbestuur, of hospicen); zij worden verpacht tegen ongeveer 150 fr de Hectare. Behalve deze prijs moeten de huurders nog de grondbelastingen en het watergeschot betalen. Daar vele dier gronden in eerste klas zijn gerangschikt, beloopt die lasten ongeveer tot 25 fr de Hectare.

De bouwwijze verschilt alleen met die van vroeger door de verbeteringen die werden toegebracht aan de werktuigen, alsmede door het gebruik van zaaimachines. De grond in 't algemeen zwaar, kleiachtig zijnde, zoo is hij ook moeilijk om bewerken en vereischt meestal twee sterke paarden voor iederen ploeg.

Er bestaat een veesyndikaat voor Zandvoorde en Oudenburg vereenigd, waarvan een groot gedeelte landbouwers deelmaken; het meerendeel ook zijn aangesloten bij de paardenverzekering van het ... Ghistel.

De grootste last onzer landbouwers is gewis deze, dat zij thans zoo moi-

lijk werklieden kunnen aanwerven. Dienstknechten en meiden vooral zijn er uiterst schaarsch; de eerste verkiesen naar de groote nijverheidswerken, de tweede naar de stad in dienst te gaan. Alhoewel hunne loonen thans merkelyk zijn verhoogd, kunnen zij het op de hoeven maar moeilijk uithouden. Daarom hebben sommige landbouwers hunnen toevlucht moeten nemen tot de betaling per stuk, 't is te zeggen: per gemet voor wieden, pikken, binden, enz. Anderen trachten door meerder gebruik van werktuigen het gemis van menschenhanden te vergoeden. Terwijl men vroeger eenen goeden paardenknecht kon bekomen voor 20 fr per maand, en eene meid voor 15 fr, beide met kost en inwoon, is men thans verplicht het dubbel daarvoor uit te geven. Er valt echter aan te merken dat de pachters heden veel meer trekkende van hun vee, hunne boter, eieren en andere voortbrengselen, zij dan ook hunne werklieden een beter loon kunnen bezorgen.

16. Bosschen: Exploiteering, jacht en vischvangst.

Daar er geen bosschen zijn in de gemeente, hoeven wij op dit punt niet te antwoorden. De jacht op de velden wordt gedreven door de groote eigenaars, aan wie de landen toebehooren. Mijnheer Jean van Oostende, die meest eigendommen alhier bezit heeft ook het recht voor jagen en visschen gepacht in de Keignaert en de Zoute, twee groote vijvers die aan de Watering van den Polder toebehooren.

17. Nijverheid: Mijnnijverheid, metaalnijverheid, manufactuurnijverheid, landbouwnijverheid.

Er bestaat in de gemeente eene mekanieke steenbakkerij en pannenfabriek, toebehoorende aan den heer Paul Coppieters van St Andries bij Brugge. In dit gesticht zijn gemiddeld 80 personen werkzaam. De volwassenen winnen er nagenoeg 3 franken en de kinderen beneden de zestien jaar ongeveer een frank en half per dag.

De voortbrengselen worden verkocht in het land en ook in Engeland vanwaar een aantal schepen er jaarlijks komen halen.

Eene kleine olieslagerij en stoommaalderij toebehoorende aan Mijnheer Karel Decloedt, met een paar maalsteenen en twee paar plettersteenen is gewoonlijk gedurende de wintermaanden in werking en vereischt een drietal arbeiders. De voortbrengselen van die nijverheid worden in de streek verkocht.

18. Huishoudkundige inrichting van de nijverheid: Groote industrie, kleine industrie, huisindustrie, syndicaten, arbeiders, daglooners.

Behalve de landbouwnijverheid van welke wij in een vorig nummer breedvoerig handelden en deze in het vorig nummer opgegeven, bestaat er geene kleine of huisindustrie in de gemeente Zandvoorde. Evenmin vindt men er syndicaten. Een zeker getal arbeiders werken langs den ijzerenweg, andere in de houtzagerijen te Oostende. Zij winnen gemiddeld 3 fr per dag.

19. Vervoernijverheid: Wegen, waterwegen, spoorwegen, havens.

De vaart van Oostende naar Brugge loopt gedeeltelijk op ons grondgebied. Op twintig minuten van het dorp waar de steenweg aan den vaartkant paalt, leggen de schepen aan, die voortbrengselen naar hier overvaren: kolen, zaden, bouwstoffen. De statie is gelegen langs denzelfden steenweg, tusschen het dorp en de vaart.

Goederen van gelijken aard komen toe met de wagens van den ijzerenweg: strooi, pannen en steenen zijn de voornaamste uitgevoerde koopwaren.

De haven van Oostende ligt op eene uur afstand van het dorp.

20. Handel: Fooren en jaarmarkten, markten, beurzen, stapelplaatsen (entrepôts).

Nopens dit punt hebben we niet te antwoorden, daar de handel zich beperkt bij hetgeen wij vroeger reeds opgaven en er alhier noch jaarmarkten noch beurzen noch stapelplaatsen voorhanden zijn.

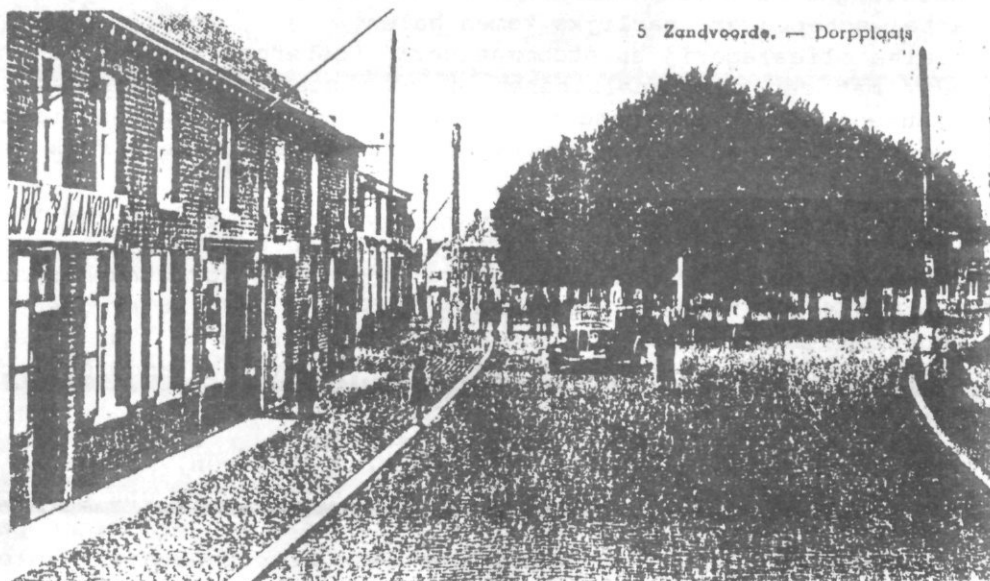
IV. Documenteering.

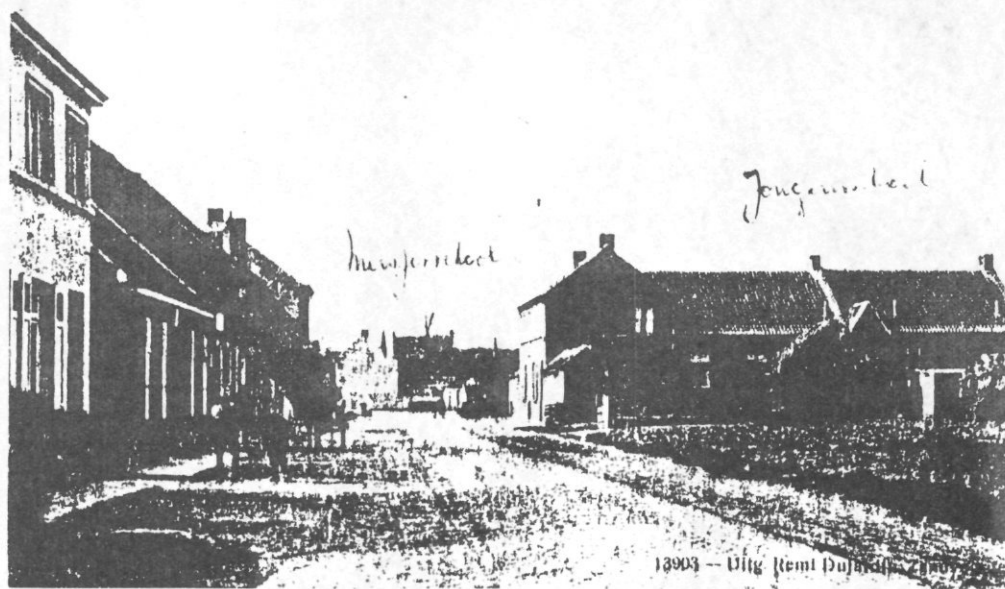
21. Lijst der plans, kaarten, schetsen, diagramma's, photographieën, verschillende voortbrengselen die de leermiddelen uitmaken.

Plan van de school met aanpalende straat. Kom van het dorp met eenige voorname gebouwen (school, kerk, gemeentehuis, pastorij). Plan van de kom der gemeente, de omtrek, de voornaamste wegen en gehuchten. Volledige aardrijkskundige kaart der gemeente. Landbouwkaart, landerijen, weiden, beken en andere waterlopen. Nijverheidskaart bevattende de aanduiding der nijverheidsgestichten. Diagramma's aanwijzende hoeveel Hectaren in de gemeente gebezigd worden voor de verschillende granen, de aardappels, de klaverplanten, de weiden. Een ander opgeveende het getal hoornbeesten, paarden, zwijnen. Een derde vaststellende de vergelijkende waarde van de opbrengsten en de uitslagen der proefvelden.

22. Lijst der aardrijkskundige lezingen.

Opstellen door de leerlingen gemaakt betreffende eenige der hierboven ontwikkelde punten. Beschrijvingen door den onderwijzer van zekere plaatselijke bijzonderheden. Diktaten en lezingen.

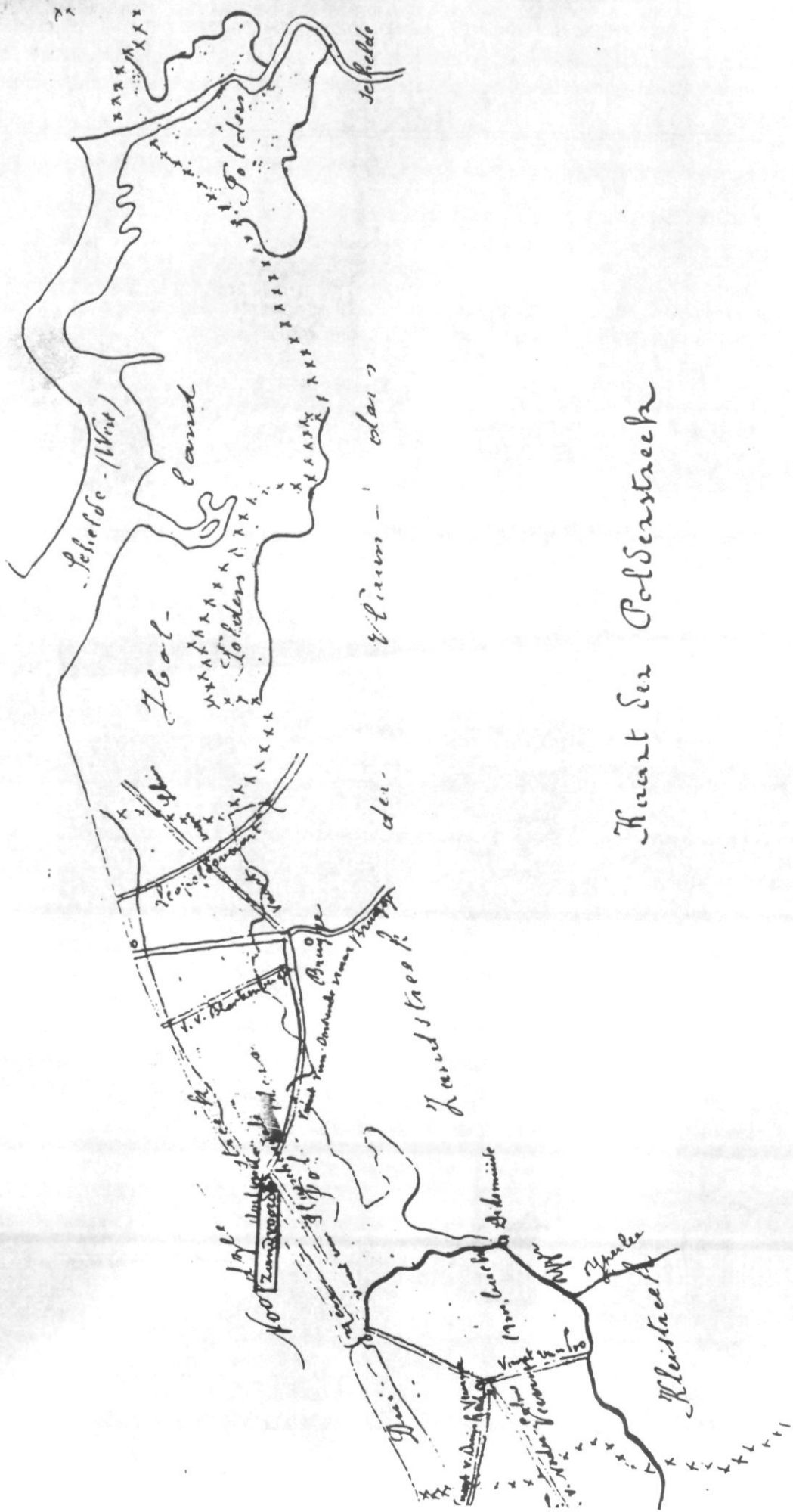

Zandvoorde (Oostende) — Keignaert.

Zandvoorde (Oostende) — Het Kanaal.

Kwart Six Polstersteek

WERKING GEDURENDE HET JAAR 1992.

- .01.92: Uitgifte Roepsteen 138
.01.92: Uitgifte Roepsteen 138 grote lettertype.
10.01.92: Inrichten driekoningenfeest.
.01.92: Uitgifte Jaarboek 1991 en lidkaart "Heemhuis na renovatie van 1990.
01.02.92: Jaarlijks Ter Cuere feest met uitreiking van de Zilveren Tent aan Hautekiet Jean Pierre.
.03.92: Uitgifte Roepsteen 139
.03.92: Uitgifte Roepsteen 139 Grote Letter Type.
02.03.92: Uitstap naar de Carnavalfeesten van Aalst.
12.03.92: Causerie: "De afwatering van Bredene".
11.04.92: Bezoek aan het waterzuiveringsstation te Oostende.
23.04.92: Jaarlijkse Algemene Statutaire Vergadering.
05.92: Uitgifte Roepsteen 140.
05.92: Uitgifte Roepsteen 140 Grote Letter Type.
23.05.92: Reis naar "Scheldeland" met bezoek aan Dendermonde, Vlassenbroek, Sint Amands en Mariekerke.
21.06.92: deelname aan Cultuurbeurs te Bredene
27.06.92: Bezoek aan het domein "Prins Karel" te Raversijde.
07.92: Uitgifte Roepsteen 141.
07.92: Uitgifte Roepsteen 141 Grote Letter type.
11.07.92: Beiaardconcert door J.P. Hautekiet op carillon "Reine Fabiola".
26.07.92: Optreden van de Gemeentelijke Harmonie op het erf.
06.09.92: 9e lustrumconcert gegeven door de Gemeentelijke Harmonie op het erf.
06.09.92: Tentonstelling ter gelegenheid van 45 jaar Gemeentelijke Harmonie.
13.09.92: idem
09.92: Uitgifte Roepsteen 142.
09.92: Uitgifte Roepsteen 142 Grote Letter type.
03.10.92: Reis naar Picardie met bezoeken aan Lucleux, Naours, Picquigny aan de Somme, Long, St Riquier, Baubers sur Conche en Eggewaartskapelle.
09.10.92: Voordracht met degustatie over "Bier en streekbieren" door de heer Van Walleggem, Technisch Ingenieur Gistingsbedrijven.
11.92: Uitgifte Roepsteen 143.
11.92: Uitgifte Roepsteen 143 Grote Letter type.
01.11.92: Tentoonstelling "Devotie.
08.11.92: idem
11.11.92: idem
06.12.92: Vijfkamp Blauwe Sluis. Ter Cuere tegen plaatselijke politiekers.

- Wekelijks openstellen van het Heem, Bibliotheek en museum
- dagelijks openstellen van het Heem van pasen tot September
- openstellen van het museum voor school en groepsbezoeken op aanvraag.
- Er werden 12 bestuursvergaderingen gehouden gedurende het jaar.
- Er werden 6 vergaderingen gehouden voor het samenstellen van Roepsteen.
- Ter Cuere was tegenwoordig op 11 extra muros vergaderingen met andere verenigingen.

Aantal bezoekers die het heem en museum bezochten en het gastenboek hebben getekend: 4472, voor een periode van 1 januari tot 30 november 1992.

Aanwinsten boeken: 125 stuks.

Uitlenen van materialen aan andere verenigingen.

HEEMKRING TER CUERE.

LEDENLIJST 1992.

BEHEERRAAD.

Hoofdman: Noël BELPAEME
 Onderhoofdman: Willy CATRYSSÉ
 Secretaris: Roland VANSTEENKISTE
 Penningmeester: Christiane BOLLENBERG.

BEHEERDERS:

Georges DESOPPER.
 Raoul EECKHOUT.
 Romain MEEZE.
 Henriette TERRIJN.
 Louis VANDE CASTEELE.
 Roland VERSLUYS.
 Eugene WEYNEN.
 Jan WILLAERT.

MEDEWERKERS BEHEERRAAD.

Lucien BOEY
 Jean Marie CUYPERS
 Jeanine Damman
 Gerard DEFEVER
 Gilbert PITTEY

BEHEERDERS VAN AMBTSWEGE

Willy VANHOOREN, burgemeester
 Roger BEECKAERT, 1e schepen.
 Willy VERSLUYS, 2e schepen.
 Jacky MAES, 3e schepen.
 Roger OPSTAELE, 4e schepen.
 Erwin FEYS, 5e schepen.

ERELEDEN:

Daniël FARAZIJN.
 Raoul EECKHOUT.
 Julia DEFEVER.

MEDEDELINGSBLAD: ROEPSTEEN

NAAM	ADRES	GEMEENTE
ADAM MICHEL	KWARTELSTRAAT 2	8450 BREDENE
AELBRECHT WILFRIED	ZWALUWSTRAAT 69	8400 OOSTENDE
ASPESLAGH L.A.	JOZEF II STRAAT 25	8400 OOSTENDE
BAELS EDUARD	WARSCHAUSTRAT 12 b8	8400 OOSTENDE
BAERT LUC	MOLENSTRAAT 54	8370 BLANKENBERGE
BAES ERIC	SLUIZENSTRAAT 84	8450 BREDENE
BAILLIERE HECTOR	A.RODENBACHSTRAAT 8	8400 OOSTENDE
BAILLIERE SIMON	KASTANJELAAN 37	8400 OOSTENDE
BAKKER ADOLF	ROGIERLAAN 69	8400 OOSTENDE
BALLIERE HENRI	LEOPOLD I PLEIN 9	8400 OOSTENDE
BARBAIX LOUIS	LAGRAVIERESTRAAT 43	8450 BREDENE
BARE LESLIE	FR. VINCKELAAN 36	8450 BREDENE
BAUWENS GERRIT	NIEUWSTRAAT 88	8450 BREDENE
BEAUMONT GASTON	H.SERRUYSLAAN 42 b7	8400 OOSTENDE
BEAUPREZ ROLAND	FRANKRIJKLAAN 10	8450 BREDENE
BECQUART FREDDY	SLUISVLIETLAAN 82	8450 BREDENE
BEECKAERT ROGER	SLUISVLIETLAAN 108	8450 BREDENE
BEIRENS DIRK	FLORALAAN 7	8400 OOSTENDE
BEIRENS JEAN PIERRE	DUINENSTRAAT 359	8450 BREDENE
BELLIGH RENE	KAPELLESTRAAT 125	8450 BREDENE
BELPAEME NOEL	BRUGGESTRAAT 408	8480 BEKEGEM
BENTEIN ROGER	ZANDHEUVEL 4 bus 12	8450 BREDENE
BEUN GERMAIN	STEENOVENSTRAAT 13	8450 BREDENE
BEYEN AUGUST	ST.RIQUIERSTRAAT 12	8450 BREDENE
BILLIAU GEORGES	A.LIEBAERTSTRAAT 64	8400 OOSTENDE
BILLIAU LEO	G.GEZELLESTRAAT 37	8450 BREDENE
BILLIET GERMAIN	DUINENSTRAAT 86	8400 OOSTENDE
BLOMMAERT LILIANE	PESCATORSTRAAT 32	8450 BREDENE
BLOMME A mevr	STRANDLAAN 2	8450 BREDENE
BLOMME FERDINAND	IRISSTRAAT 12	8400 OOSTENDE
BLOMME RAYMOND	ORCHIDEELAAN 24	8400 OOSTENDE
BOEY JACQUELINE	DUINENSTRAAT 44	8450 BREDENE
BOEY LUCIEN	ZANDSTRAAT 31	8450 BREDENE
BOEY NOEL	BOSDUIVENLAAN 38	8450 BREDENE
BOLLE GILBERTE	NUKKERSTRAAT 84	8450 BREDENE
BOLLENBERG ALBERT	BRUGSE STEENWEG 1	8450 BREDENE
BOLLENBERG CHRIST	HOEFIJZERLAAN 6	8450 BREDENE
BOLLENBERGHE SIMONNE	VINDICTIEVELAAN 22 5A	8400 OOSTENDE
BONNEZ GUIDO	FR.ORBANSTRAAT 19	8400 OOSTENDE
BOONE FERNAND	VAN STEENESTRAAT 31	8310 ASSEBROEK
BORGHS BALDER	KEERWEG 33	8450 BREDENE
BORIES LEON	BREENDONKLAAN 7	8450 BREDENE
BORREY RAYMOND	STUIVERSTRAAT 379	8400 OOSTENDE
BOSSAER RAYMOND	BATTERIJSTRAAT 40	8420 DE HAAN
BOUCQUEZ ROLAND	DRIFTWEG 59	8450 BREDENE
BOUDENGEN JEAN	SLUISVLIETLAAN 68	8450 BREDENE
BOUWENS MARTINE	KAPELLESTRAAT 79	8450 BREDENE
BRACKX RENE	SLUISVLIETLAAN 73	8450 BREDENE
BRAEMS CAMIEL	MOLENSTRAAT 77	8450 BREDENE
BRANDTS ALICE	KEERWEG 51	8450 BREDENE
BREEMERSCH MARTIN	KAPELLESTRAAT 269	8450 BREDENE

LEDENLIJST 1992.

LEDENLIJST 1992.

NAAM	ADRES	GEMEENTE	NAAM	ADRES	GEMEENTE
BROUCKAERT WALTER	ST.RIQUIERSTRAAT 19	8450 BREDENE	DAMMAN EDDY	BREENDONKLAAN 53	8450 BREDENE
BROUCKE AIME	VELDSTRAAT 38	8450 BREDENE	DAMMAN JEANNINE	BUURTSPOORWEGSTRAAT 87	8450 BREDENE
BROUCKE HENRI	LAGRAVIERESTRAAT 6	8450 BREDENE	DANNEELS GEORGES	DEBYLAAN 44	8450 BREDENE
BROUCKE LEON	LEFFINGESTRAAT 133	8400 OOSTENDE	DAVID GUSTAAF	BREENDONKLAAN 22	8450 BREDENE
BROUCKE THEODOOR	P.BREUGHELSTRAAT 1	8450 BREDENE	DAVID LUCIEN	NUKKERWIJKSTRAAT 6	8450 BREDENE
BROUX EDMOND	STEENSEDIJK 611	8400 OOSTENDE	DAVID MARCEL	PARKLAAN 16	8450 BREDENE
BRUYNEEL ROGER	BRUSSELSTRAAT 14	8450 BREDENE	DAVID RAYMOND	PR.ELISABETHLAAN 51	8450 BREDENE
BRUYNINCKX FREDDY	PARKLAAN 49	8450 BREDENE	DE BETHUNE E.	KASTEELDREEF 10	8510 MARKE-KORTRIJK
BULCKE WILLIAM	BENEDIKTIJNERSTR. 3	8450 BREDENE	DE CEUNINCK DANNY	ETTELGEMSESTRAAT 46	8460 OUDENBURG
BUSSCHAERT REDGY	SLUISVLIETLAAN 52	8450 BREDENE	DE COCK SUZY	JOZEF 2 STRAAT 44	8400 OOSTENDE
CAESTECKER HUBERT	PR.STEPHANIEPLEIN 37/3	8400 OOSTENDE	DE GRIJSE ANDRIES	PERZIKENLAAN 28	8400 OOSTENDE
CAESTECKER SYLVAIN	MOLENSTRAAT 81	8450 BREDENE	DE KEYSER WILLY	DR.VANDENWEGHEPLEIN 5	8450 BREDENE
CAFMEYER MADELEINE	VAARTSTRAAT 33	8450 BREDENE	DE LILLE GEORGES	E.FEYSPLEIN 15 bus 116	8400 OOSTENDE
CALCOEN MARCEL	VERENIGINGSTRAAT 12	8400 OOSTENDE	DE MAN JO	SCHAARSTRAAT 50	8000 BRUGGE
CAMERLINCK IGNACE	KAAISTRAAT 3 b3	8400 OOSTENDE	DE MOL JEAN	FRANKRIJKLAAN 9	8450 BREDENE
CAMPE AUGUST	ZANDSTRAAT 63	8450 BREDENE	DE PLANCKE LUC	ROGGESTRAAT 2	8460 OUDENBURG
CARDON ROMAIN	BREENDONKLAAN 37	8450 BREDENE	DE PUTTER mevr	MEEUWENLAAN 15	8450 BREDENE
CARETTE ELIE	BREUGHELPARK 8 BUS41	1731 ZELLIK	DE ROO GILBERT	NUKKERSTRAAT 25	8450 BREDENE
CASIER OSCAR	ASTRIDLAAN 29	8450 BREDENE	DE ROOSE mevrouw	ALBERTIWANDELING 37 b4	8400 OOSTENDE
CATTEEUW MARC	MEEUWENLAAN 6	8450 BREDENE	DE ROOY GUSTAAF	GOLFSTRAAT 64	8450 BREDENE
CATTELLION ROBERT	GRIETLAAN 26	8460 OUDENBURG	DE ROOY JEAN	GENTSTRAAT 23	8450 BREDENE
CATTRYSE WILLY	F.VINCKELAAN 106	8450 BREDENE	DE ROOY RENE	SLUISVLIETLAAN 96	8450 BREDENE
CHRISTIAEN GILBERTE	VREDESTRAAT 19 C	8400 OOSTENDE	DE SMET VALERE	BELLEVUESTRAAT 13	9050 LEDEBERG
CHRISTIAEN M.R.	DE S. DE NAEYERLAAN 80	8400 OOSTENDE	DEBAILLIE CAMIEL	FRANKRIJKLAAN 3	8450 BREDENE
CHRISTIAEN MONIQUE	PR.ELISABETHLAAN 38	8450 BREDENE	DEBAILLIE WILLY	MONIKKENSTRAAT 17	8450 BREDENE
CLAEYS DENISE	SLIJPESTEENWEG 61	8430 MIDDELKERKE	DEBEEN HENRI	POLDERSTRAAT 171	8450 BREDENE
CLAEYS DRIES	BOUWMEESTERSTRAAT 2	8400 OOSTENDE	DEBEEN OMER	ANTWERPENSTRAAT 32	8450 BREDENE
CLAEYS GERARD	STATIONSTRAAT 25	8420 DE HAAN	DEBEEN-INGELBRECHT	ZANDHEUVEL 1F12	8450 BREDENE
CLAEYS LEON	GENTSTRAAT 48	8450 BREDENE	DEBEUCKELAERE RUDY	DUINENSTRAAT 311	8450 BREDENE
CLYBOUW LIONEL	ROZENLAAN 4	8450 BREDENE	DEBLAUWE RAOUL	POLDERSTRAAT 69	8450 BREDENE
COCKAERT J.P.	MONIKKENSTRAAT 12	8450 BREDENE	DEBROCK ALFRED	RIETSTRAAT 27	8400 OOSTENDE
COELUS EDDY	EKSTERSTRAAT 3	8450 BREDENE	DEBROCK GERARD	GELIJKHEIDSTRAAT 142A	8400 OOSTENDE
COELUS ROBERT	VISSERSTRAAT 9	8420 DE HAAN	DEBRUYNE ANDRE	STAESSENSTRAAT 2	8450 BREDENE
COENYE JOSEPH	ALBERT I WAND.77 b2	8400 OOSTENDE	DEBRUYNE LUC	TABORALAAN 30	8400 OOSTENDE
COLLEMAN RONALD	STEENOVENSTRAAT 22	8450 BREDENE	DEBRUYNE OSCAR	SLUIZENSTRAAT 238	8450 BREDENE
COLPAERT ALICE	SLUIZENSTRAAT 3	8450 BREDENE	DEBRUYNE VALERE	J.BESAGESTRAAT 57	8400 OOSTENDE
COLPAERT MAURICE	KAPELLESTRAAT 33	8450 BREDENE	DECKERS YVES	ANTWERPENSTRAAT 42	8450 BREDENE
COLPAERT ROBERT	ZANDSTRAAT 101	8450 BREDENE	DECLERCK ANDRE	JOOS D.T.BEERSTL. 22	8450 BREDENE
COLPAERT WILLY	ZUIDOOSTWIJK 12	8450 BREDENE	DECLERCQ DANIEL	VIOLIERENLAAN 49	8400 OOSTENDE
COLSOUL M.J.	ZANDHEUVEL 4 bus E4	8450 BREDENE	DECLERCQ J.P.	PAUWHOF LAAN 32	8450 BREDENE
COOL AMEDE	NUKKERSTRAAT 63	8450 BREDENE	DECLOEDT MAURICE	PR.KARELLAAN 6	8450 BREDENE
COOLS GERMAINE	KOERSLAAN 32	8450 BREDENE	DECOCK PAUL	JOZEF 2 STRAAT 44	8400 OOSTENDE
CORNILLIE GUILLAUME	BLAUWKASTEELSTRAAT 56	8400 OOSTENDE	DECOENE DIDIER	ZEGELAAN 6	8450 BREDENE
CORVELEYN ROGER	BUITENPAD 2	8400 OOSTENDE	DECONYNCK ROGER	GUIDO DEZELLESTRAAT 27	8450 BREDENE
CROMBEZ DEROUS	H VAN BLAERESTRAAT 5	8450 BREDENE	DECOSTER FRANK	RUITERLAAN 18	8450 BREDENE
CRUCIFIX ANDRE	BREENDONKLAAN 39	8450 BREDENE	DECROOS STEFAAN	KALSYDEWEG 10	8490 STALHILLE
CRUCKE GERARD	BLOEMENLAAN 8	8450 BREDENE	DEFEVER ANTHIERENS G	PR.ELISABETHLAAN 44 b.2	8450 BREDENE
CUYPERS J.M.	OOSTSTRAAT 67	8400 OOSTENDE	DEFEVER CYRIEL	DUINENSTRAAT 171	8450 BREDENE
D'HULST ROGER	DEBYLAAN 13	8450 BREDENE	DEFEVER JULIA	ROZENLAAN 21	8450 BREDENE
DAMAN P-HUYSMANS	ZEGELAAN 16	8450 BREDENE	DEFEVER ROBERT	PR.ELISABETHLAAN 45	8450 BREDENE
DAMMAN ALBERT	FAZANTENLAAN 8	8450 BREDENE	DEFEVER-DECUYPER	TENNISLAAN 8	8620 NIEUWPOORT

LEDENLIJST 1992.

NAAM	ADRES	GEMEENTE
DEFURNE JAN	PARKLAAN 8	8450 BREDENE
DEGEEST GASTON	PAUWHOF LAAN 35	8450 BREDENE
DEGEO WILLY	FAZANTENLAAN 4	8450 BREDENE
DEGROOTE J.P.	BARON RUZETTELAAN 78 b22A	8320 BRUGGE 4
DEHAESE MAURICE	VELDSTRAAT 1	8450 BREDENE
DEKETELAERE mev'r	RUE DE VISE 34	4607 DALHEM
DEKEYSER-DECOO	KAPELLESTRAAT 155	8450 BREDENE
DEKEYSER-DEWAELE	DUIENSTRAAT 33	8450 BREDENE
DEKNUYDT RAYMOND	DRUIVENLAAN 23	8400 OOSTENDE
DELANGHE GILBERT	KAPELLESTRAAT 119	8450 BREDENE
DELEENHEER MARC	MOLENSTRAAT 22	8450 BREDENE
DELEERSNIJDER MARC	MOLENSTRAAT 40	8450 BREDENE
DELEU REDGY	POPULIERENLAAN 76	8450 BREDENE
DELLA FAILLE	SINT JORISSTRAAT 15	8000 BRUGGE
d'HUYSSSE		
DELRUE GEORGES	STAESSENSTRAAT 25	8450 BREDENE
DEMAEGDT ROBERT	KIEVITSTRAAT 17	8400 OOSTENDE
DEMEERE HENRI	DRIFTWEG 135	8450 BREDENE
DEMUYNCK GERMAIN	BEDEVAARTSTRAAT 3	8450 BREDENE
DENDOOVEN-PYRA J.P.	HAUTEMSTRAAT 1	3320 HOEGAARDEN
DENECKER FRANS	PR. ALBERTLAAN 87	8400 OOSTENDE
DEPRE-HUYGEBART	ZWALUWENSTRAAT 126	8400 OOSTENDE
DEPUYDT ROGER	DUIENSTRAAT 335	8450 BREDENE
DERINCK URBAIN	KAPELLESTRAAT 7	8450 BREDENE
DERUDDER ROGER	F. PROVOOSTPLEIN 7	8450 BREDENE
DERYNCK ALICIA	NOORDEDESTRAAT 72	8450 BREDENE
DERYNCK-WELLECOMME	NUKKERWIJKSTRAAT 30	8450 BREDENE
DESCHACHT DANIEL	LOTUSLAAN 19	8400 OOSTENDE
DESCHACHT GUSTAAF	LARIKSENLAAN 14	8400 OOSTENDE
DESCHACHT JACKIE	SLUIZENSTRAAT 248	8450 BREDENE
DESCHEPPEUR EUGEN	MARIAKERKELAAN 8	8400 OOSTENDE
DESCHEPPEUR JAN	GELIJKHEIDSTRAAT 56	8400 OOSTENDE
DESMEDT ALBERT	KERKSTRAAT 17	8470 GISTEL
DESMET GUIDO	NUKKERSTRAAT 27-29	8450 BREDENE
DESMET-RAES FIRMIN	WERKSTRAAT 42	9000 GENT
DESOPPER GEORGES	H. VANBLAERESTRAAT 9	8450 BREDENE
DESOPPER HUGO	KERAMIEKSTRAAT 3	8400 OOSTENDE
DEUSS JEANNE	VELDSTRAAT 42	8200 BRUGGE
DEVENT GEORGES	GR. D'URSELLAAN 12-13	8301 KNOKKE HEIST
DEVISCH LUC	H. HARTLAAN 15	8400 OOSTENDE
DEVISCH MARIA	DRIFTWEG 65	8450 BREDENE
DEVOS ANDRE	K. ASTRIDLAAN 18	8450 BREDENE
DEVOS FERNAND	RUITERLAAN 8	8450 BREDENE
DEVOS GILBERT	DANCKAERTSTRAAT 8	8450 BREDENE
DEVOS J.P.	KLAPROZENLAAN 9	8450 BREDENE
DEVRIENDT WILLY	BRUGSE STEENWEG 53	8450 BREDENE
DEVRIESE MARIE-L	BUURTSPOORWEGSTRAAT 47	8450 BREDENE
DEWAELE ROMAIN	KAPELLESTRAAT 68 bus 34	8450 BREDENE
DEWAELE-VANCRAYNEST	PATER G. DEFEVERSTRAAT 15	8450 BREDENE
DEWEVER ERIC	DORPSTRAAT 46	8450 BREDENE

LEDENLIJST 1992.

NAAM	ADRES	GEMEENTE
DEWILDE GUSTAAF	PRINS LEOPOLDLEI 32	2640 MORTSEL
DEWULF DANIEL	KOERSLAAN 61	8450 BREDENE
DEWULF GEORGES	P.G. DEFEVERSTR 1c	8450 BREDENE
DILLEN RAYMOND	PONTONSTRAAT 14	8400 OOSTENDE
DIRICKX KAMIEL	TABORALAAN 182	8400 OOSTENDE
DOENS MARIE LOUISE	NOORDZEESTRAAT 8	8450 BREDENE
DOOMS ROGER	MOLENSTRAAT 17	8450 BREDENE
DOUVERE ETIENNE	BREDENSESTEENWEG 4	8400 OOSTENDE
DREESSEN JAN	RODE KRUISSTRAAT 4	8400 OOSTENDE
DRIESSEN ALBERT	WEZELLAAN 9	8400 OOSTENDE
DUBOIS RENE	NIEUWSTRAAT 60	8450 BREDENE
DUBUY ANDRE	GROENE DIJKSTR. 109	8450 BREDENE
DUBUY PIETER	ZIJDELING 16	8450 BREDENE
DUCHATEAU FRANCOIS	LEFFINGESTRAAT 56, bus 3	8400 OOSTENDE
DUFLOU BERNARD	OUD VLEGVELD 63	8400 OOSTENDE
DUFOUR MAURICE	SLUIZENSTRAAT 10	8450 BREDENE
DUMON ANDRE	ZEESTERLAAN 27	8450 BREDENE
DUMON MARIA	DRIFTWEG 1	8450 BREDENE
DUMON MICHELINE	PR. ALBERTLAAN 85	8400 OOSTENDE
EECKHOUT JAN	DRIFTWEG 57	8450 BREDENE
EECKHOUT RAOUL	WAGENMAKERSTRAAT 1	8450 BREDENE
ELEWAUT JOZEF	MARTELAARSLAAN 89	9000 GENT
ENEMAN JULES	DRIFTWEG 75	8450 BREDENE
ENEMAN LUC	H. CONCIENCELAAN 2	8450 BREDENE
EVERAERDT PIERRE	P.G. DEFEVERSTRAAT 18	8450 BREDENE
EVERAERT WILLY	DUIENSTRAAT 19	8450 BREDENE
EYLAND DANIEL	POPULIERENLAAN 14	8450 BREDENE
FAICT HERMAN	STEENOVENSTRAAT 28	8450 BREDENE
FALIZE J.P.	H. SERRUYSLAAN 78 b19	8400 OOSTENDE
FARAZYN DANIEL	11 JULIESTRAAT 75	9000 GENT
FERMANS ROGER	SGT. DEBRUYNESTRAAT 45	8400 OOSTENDE
FEYS HENRI	FR. VINCKELAAN 66	8450 BREDENE
FISCHER ANDRE	HALFWEGHUIS 36	8490 JABBEKE
FISCHER CARLOS	MOLENSTRAAT 92	8450 BREDENE
FLEDERICK ANTOINE	DUIENSTRAAT 273	8450 BREDENE
FLEDERICK MARQUERETH	DORPSTRAAT 92	8450 BREDENE
FOCKEDEY ROGER	MELKERIJSTRAAT 2	8400 OOSTENDE
FOTO LEURS	DUIENSTRAAT 354	8450 BREDENE
FRANCIER JAAK	TORHOUTSTEENWEG 509	8400 OOSTENDE
GALAND ROGER	DECOUSEMAKERSTRAAT 1/12	2050 ANTWERPEN
GALAND YVONNE	DUIENSTRAAT 25	8450 BREDENE
GELDHOF LOUIS	NUKKERSTRAAT 8	8450 BREDENE
GERIL RAYMONDA	PR. ELISABETHLAAN 44 b.4	8450 BREDENE
GERIL ROGER	PLANTENSTRAAT 22	8400 OOSTENDE
GERRIS ERIC	A. RODENBACHLAAN 9	8450 BREDENE
GERYL ANDRE	BOSDUIVENSTRAAT 12	8450 BREDENE
GERYL AUGUST	NIEUWE DOKSTRAAT 38	8400 OOSTENDE
GESELLE ERNA	BOSDUIVENLAAN 20	8420 DE HAAN
GESELLE GUIDO	STROOBLOEMLAAN 33	8400 OOSTENDE
GEVAERT-ROTSAERT	DUIENSTRAAT 322	8450 BREDENE
GEYSSENS ALFRED	MEEUWENLAAN 15	8450 BREDENE

LEDENLIJST 1992.

NAAM	ADRES	GEMEENTE
GILLIAERT ETIENNE	KAPELLESTRAAT 239	8450 BREDENE
GOMBERT LAURENT	DRIFTWEG 31	8450 BREDENE
GROENVYNCK FIRMIN	POLDERSTRAAT 21	8450 BREDENE
GROOTAERT ETIENNE	VISSERSSTRAAT 4	8450 BREDENE
GUNST LEOPOLD	KAPELLESTRAAT 105	8450 BREDENE
GUNST MARCEL	ZANDHEUVEL 1 block C b.12	8450 BREDENE
HALLEMEERSCH ANDRE	AALSTSTRAAT 10	8450 BREDENE
HALSBERGHE CAMIEL	MADELIEFJESLAAN 66	8400 OOSTENDE
HANDSCHOEWERKER E	MOLENSTRAAT 50	8450 BREDENE
HARTMANN JEAN	ELSEMHEIDELAAN 11	1652 ALSEMBERG
HAUTEKIET J P	KERKHOFSTRAAT 4	8450 BREDENE
HELSMOORTELE AUGUST	SPORTSTRAAT 18	8450 BREDENE
HELSMOORTELE ROGER	DRIFTWEG 153	8450 BREDENE
HELSMOORTELE-BOEY M.	ZANDSTRAAT 79	8450 BREDENE
HEMERYCK D	KERKSTRAAT 8	8450 BREDENE
HENDRICKX ALFRED	BATTERIJSTRAAT 22	8420 DE HAAN
HERRLING NADIA	PR.MARIE JOSELAAN 11	8450 BREDENE
HESCHBURG FERNAND	KEERWEG 30	8450 BREDENE
HOLLEVOET ALBERT	SLUIZENSTRAAT 117	8450 BREDENE
HOLLEVOET GASTON	ANTWERPENSTRAAT 14	8450 BREDENE
HOLLEVOET GOEDELE	WILGENLAAN 32	8400 OOSTENDE
HOSTE ERNEST	MOLENSTRAAT 83	8450 BREDENE
HOSTEN ROGER	PR.ELISABETHLAAN 71	8450 BREDENE
HOSTEN WILFRIED	ST.RIQUIERSTRAAT 10	8450 BREDENE
HOSTYN JAN	ZWALUWENSTRAAT 118	8400 OOSTENDE
HOSTYN JOSEPH	F.ORBANSTRAAT 89	8400 OOSTENDE
HOSTYN PAUL	BRUGGELAAN 12	8450 BREDENE
HUBERT GEORGES	VAN DIJCKSTRAAT 66	8400 OOSTENDE
HUBERT MICHEL	BUURTSPOORWEGSTRAAT 60	8450 BREDENE
HUBRECHTSEN FREDDY	GERSTSTRAAT 35A	8400 OOSTENDE
HUWEL MARIA	PR.MARIE JOSELAAN 11	8450 BREDENE
HUYGEBART ANDRE	VERBONDENENLAAN 8	8450 BREDENE
HUYGEBART FRANK	DUINENSTRAAT 338	8450 BREDENE
HUYGHE EMANUEL	RODEBERGSTRAAT 25	8954 WESTOUTER
HUYGHE ROGER	ZANDHEUVEL 4 bus 19	8450 BREDENE
INGELAERE BETSY	DUINENSTRAAT 280	8450 BREDENE
INGHELBRECHT WILFRIED	K.ASTRIDLAAN 1	8450 BREDENE
IPPEL SIMON	VERENIGINGSTRAAT 161	8400 OOSTENDE
JANSSENS JUUL	WYDBOS 26	2440 GEEL
JONCKHEERE CYRIEL	ST. PAULUSSTRAAT 60	8400 OOSTENDE
JONCKHEERE ROBERT	VELDSTRAAT 40	8450 BREDENE
JONCKHEERE ROGER	DRIFTWEG 131	8450 BREDENE
JOSEPH RUDY	KEERWEG 55	8450 BREDENE
KERCKHOF KAREL	PLASSENDALE STEENWEG 4	8450 BREDENE
KERCKHOF MARCEL	K.ASTRIDLAAN 55A	8450 BREDENE
KIMPE PIERRE	6 E TTR -S4	4090 POST 10 BSD
KLAASSEN INGELBRECHT	KLAVERSTRAAT 37	8000 BRUGGE
KLAUSING JOSEPH	KONINGINNELAAN 34 b2	8400 OOSTENDE
KNOCKAERT CYRIEL	VREDESTRAAT 22	8450 BREDENE
KNOCKAERT CYRILLE	NOORDZEESTRAAT 30	8450 BREDENE

LEDENLIJST 1992.

NAAM	ADRES	GEMEENTE
KYNDT OMER	GISTELSESTEENWEG 11	8460 OUDENBURG
LABIAU NORBERT	DORPSTRAAT 121	8450 BREDENE
LACOERE ANDRE	VERENIGINGSTRAAT 20	8450 BREDENE
LACOERE WILFRIED	FAZANTENLAAN 37	8450 BREDENE
LAGA LAURENT	POLDERSTRAAT 131	8450 BREDENE
LAGA ROGER	BRABANTSTRAAT 2 b.24	8400 OOSTENDE
LAGAST RAYMOND	DRIFTWEG 79	8450 BREDENE
LAGROU WILFRIED	GOLFSTRAAT 66	8450 BREDENE
LAGROU-DESMET	KOOPVAARDIJSTRAAT 33	8400 OOSTENDE
LAMBERSY JOHAN	MOLENSTRAAT 18	8450 BREDENE
LAMBRECHT GUSTAAF	DR.E.MOREAUXLAAN 193 b.3	8400 OOSTENDE
LAMMAING FRED	TORHOUTSESTEENWEG 304	8400 OOSTENDE
LAMS MARIA	DUINENSTRAAT 390 b.31	8450 BREDENE
LANTSOOGHT JACQUES	A.PLOVIEPLEIN 22	8450 BREDENE
LASAT WILLY	SPAARZAAMHEIDSTRAAT 48	8450 BREDENE
LASAT- VERSLUYS P.	BRUSSELSTRAAT 8	8450 BREDENE
LATESTTE HUBERT	ACHT ZALIGHEDEN 2	8470 GISTEL
LATESTTE OSCAR	F.VINCKELAAN 68	8450 BREDENE
LAUWEREYNS MICHEL	KREEKSTRAAT 2	8400 OOSTENDE
LAUWEREYNS ROLAND	BUURTSPOORWEGSTRAAT 91	8450 BREDENE
LEBBE LODEWIJK	PATER G.DEFEVERSTRAAT 1a	8450 BREDENE
LECLUYSE DANY	STAESSENSTRAAT 22	8450 BREDENE
LECOMTE STEFAAN	GROENENDIJKSTRAAT 9	8450 BREDENE
LEIRMAN ANDRE	TABORALAAN 130	8400 OOSTENDE
LEMS ANDRE	NUKKERWIJKSTRAAT 2	8450 BREDENE
LEMS DIRK	TORENVALKENERF 2	8450 BREDENE
LENS MARC	FRANKRIJKLAAN 25	8450 BREDENE
LERMYTE ALBERT	MARIAKERKELAAN 18	8400 OOSTENDE
LESCRAUWAET LEO	MOLENWALLEN 3	8200 BRUGGE
LIETARD EDWIN	WAPENPLEIN 14 bus 3	8400 OOSTENDE
LIEVENS LAURENT	NOORDEDESTRAAT 114	8450 BREDENE
LINGIER DANIEL	WAGENMAKERSTRAAT 18	8450 BREDENE
LINGIER JAAK	DORPSTRAAT 95	8450 BREDENE
LINGIER PAUL	DORPSTRAAT 128	8450 BREDENE
LINGIER R. mevrouw	DORPSTRAAT 104	8450 BREDENE
LOMBREZ GREGOIRE	DUINENWEG 347	8430 MIDDELKERKE
LONCKE ROGER	VOORHAVENLAAN 151	8400 OOSTENDE
LOOSVELD JACQUES	L.PARETLAAN 28	8450 BREDENE
LOY WALTER	MOLENSTRAAT 9	9320 AALST
LUCA EDGARD	KAPELLESTRAAT 12	8460 OUDENBURG
LUCA ROBERT	PR.ALBERTLAAN 71	8400 OOSTENDE
LUCIDARME ALBERT	SLUISVLIETLAAN 67	8450 BREDENE
LUST DIRK	SPAARZAAMHEIDSTRAAT 56	8450 BREDENE
LUST GASTON	VINGERLINGSTRAAT 17 b. 16	8400 OOSTENDE
MAENE DANIEL	SALVIALAAN 40	8400 OOSTENDE
MAERTENS BERNARD	ST.PAULUSSTRAAT 40	8400 OOSTENDE
MAERTENS ERIC	GROENENDIJKSTRAAT 144	8450 BREDENE
MAES JACKIE	DUINENSTRAAT 264	8450 BREDENE
MAHIEU M.C.	DUINENSTRAAT 123	8450 BREDENE
MAHIEU RAYMOND	DUINENSTRAAT 186	8450 BREDENE
MAHIEU WILLY	ZANDSTRAAT 33	8450 BREDENE

LEDENLIJST 1992.

NAAM	ADRES	GEMEENTE
MAHIEU-VANDEILE	F.VINCKELAAN 19	8450 BREDENE
MAKELBERGE JOHNNY	PR.ALBERTLAAN 13	8400 OOSTENDE
MAREST LEOPOLD	DORPSTRAAT 96	8450 BREDENE
MARLEIN WILLY	F.VINCKELAAN 97	8450 BREDENE
MASSCHELEYN ERIC	PAUWHOF LAAN 22	8450 BREDENE
MASSCHELEYN PATRICK	MOLEN STRAAT 58	8450 BREDENE
MASSENHOVE ALPHONSE	ZANDVOORDE STRAAT 58	8400 OOSTENDE
MASSENHOVE FRANCINE	KWARTEL STRAAT 15	8400 OOSTENDE
MAWET JEANINE	IJZERLAAN 7	8450 BREDENE
MECHELAERE ALBERT	BRUGGEBAAAN 32	8470 GISTEL
MECHELE JULIEN	SPAARZAAMHEID STRAAT 38	8450 BREDENE
MEESSCHAERT HENRI	K.ASTRIDLAAN 53	8450 BREDENE
MEESSCHAERT OSCAR	LANDWEG 9	8450 BREDENE
MEEZE ROMAIN	PR.MARIE JOSELAAN 6	8450 BREDENE
MELIS ETIENNE	DUINEN STRAAT 345	8450 BREDENE
MELIS GODELIEVE	SLUISVLIETLAAN 104	8450 BREDENE
MERCIER ALICE	V.ISEGHEMLAAN 115 b.14	8400 OOSTENDE
MESTDAGH FRANS	GOLF STRAAT 23	8450 BREDENE
MESTDAGH MARTHA	GENT STRAAT 10	8450 BREDENE
MESTDAGH MONIQUE	KAPELLE STRAAT 71	8450 BREDENE
METDEPENNINGEN FRANK	ZUIDOOSTWIJK 8	8450 BREDENE
METSU ROLAND	ZAND STRAAT 91a	8450 BREDENE
METSU WALTER	ASTRIDLAAN 15 B	8450 BREDENE
METSU WILLY	DR.E.MOREAULAAN 263	8400 OOSTENDE
MEYERS ALFONS	SLUISVLIETLAAN 42	8450 BREDENE
MEYSMAN LOUIS	BUURTSPOORWEG STRAAT 52	8450 BREDENE
MEYSMAN ROLAND	BUURTSPOORWEG STRAAT 52	8450 BREDENE
MEYUS CARLOS	IJZERLAAN 2	8450 BREDENE
MINNE GERMAIN	ZAND STRAAT 105	8450 BREDENE
MOERMAN NESTOR	A.LIEBAERT STRAAT 60	8400 OOSTENDE
MOLLEMAN JESSIE	DUINHELM LAAN 4	8450 BREDENE
MOYAERT BERT	PLASSENDALESTEENWEG 6A	8450 BREDENE
MOYAERT GEORGES	PARKLAAN 55	8450 BREDENE
MYNY ROSETTE	NUKKER STRAAT 26	8450 BREDENE
NAASSENS MARCEL	TURKEYENLAAN 25	8450 BREDENE
NAESEN PIERRE	VIOLIERENLAAN 10	8450 BREDENE
NAESSENS HELENE	KEERWEG 23	8450 BREDENE
NASSEL RONNI	DUINHELM STRAAT 8	8450 BREDENE
NEIRINCK ROBERT	DORP STRAAT 86	8450 BREDENE
NEIRYNCK MARC	DUINEN STRAAT 13	8450 BREDENE
NEYT POL	DORP STRAAT 31	8450 BREDENE
NOWAK MARIANUS	ZANDHEUVEL 1 b 6	8450 BREDENE
NYSSSEN JULES	DORP STRAAT 20	8450 BREDENE
OLDERS BRUNO	SCHOOL STRAAT 37	8400 OOSTENDE
OPSTAELE ROGER	L.PARETLAAN 24	8450 BREDENE
OSSTYN JEANNINE	VICOGNEDIJK 26	8400 OOSTENDE
PANCKOUCKE R	BLOEMEN STRAAT 11	8400 OOSTENDE
PATTYN WILLY	MOLEN STRAAT 60	8450 BREDENE
PIERLOOT ROLAND	ELISABETH LAAN 21	8400 OOSTENDE
PIERRE HERMAN	P. BREUGHEL STRAAT 19	8450 BREDENE
PIETERS GEORGETTE	NUKKER STRAAT 9	8450 BREDENE

LEDENLIJST 1992.

NAAM	ADRES	GEMEENTE
PIETERS MARTHA	STEEN STRAAT 10	8450 BREDENE
PIETERS RICHARD	GROENENDIJK STRAAT 173	8450 BREDENE
PIETERS WILLY	L.SPILLIAERT STRAAT 45 b3	8400 OOSTENDE
PILLE-BEUSELINCK	DUINEN STRAAT 15	8450 BREDENE
PINCKET JOSEPH	GROENENDIJK STRAAT 149	8450 BREDENE
PITTERY GILBERT	BUURTSPOORWEG STRAAT 87	8450 BREDENE
PLOVIE ARIANE	KRIEKES TRAAT 54	8480 ICHTEGEM
PLOVIE MARCEL	EIGEN HAARD STRAAT 9	8400 OOSTENDE
POITIER ESTHER	GROENENDIJK STRAAT 80	8450 BREDENE
POLLET ANTHONY	DUINEN STRAAT 23	8450 BREDENE
POLLET FREDDY	DUINEN STRAAT 23	8450 BREDENE
POLLET NORBERT	PLANTEN STRAAT 75	8400 OOSTENDE
POPPE MARCEL	VAN ISEGHEMLAAN 33 b.8-	8400 OOSTENDE
POPPE-MESTAGH	FRANKRIJKLAAN 8	8450 BREDENE
POTTIER LIONEL	F.VINCKELAAN 37	8450 BREDENE
PRAET JOSEPH	BUURTSPOORWEG STRAAT 58	8450 BREDENE
PRAET JOZEF	VERBONDENENLAAN 3	8450 BREDENE
PROVOOST EMIEL	P.MICHIELSLAAN 33	8400 OOSTENDE
PUYSTIENS FRANS	DERBYLAAN 1	8450 BREDENE
PYRA CAMIEL	KAPELLE STRAAT 131	8450 BREDENE
PYRA GEORGES	DORP STRAAT 74	8450 BREDENE
PYRA GERARD	ST.AMANDSBERG STRAAT 59	8400 OOSTENDE
PYRA RAF	RUITERLAAN 12	8450 BREDENE
QUESTIER MARCEL	ST.RIQUIER STRAAT 11	8450 BREDENE
QUESTIER ROGER	FRANKRIJKLAAN 16	8450 BREDENE
RAES MARIA	SLUIZEN STRAAT 186	8450 BREDENE
RAES-SCHALLIER H.	PARKLAAN 20	8450 BREDENE
RAMMELAERE WILLY	DORP STRAAT 158	8450 BREDENE
REUNBROUCK FERNAND	PAUWHOF LAAN 62	8450 BREDENE
REUNBROUCK RENE	VOORHAVENLAAN 171	8400 OOSTENDE
REYBROUCK MAURICE	H.ZWAENEOEL STRAAT 5	8450 BREDENE
RIGAUX FREDDY	TER HEYDELAAN 336	2100 DEURNE
RIVIERE EMMANUEL	ST.RIQUIER STRAAT 16	8450 BREDENE
ROMAN RICHARD	WAGENMAKER STRAAT 6	8450 BREDENE
ROMMEL GABRIEL	WEG NAAR ZWARTBERG 195	3660 OPLABEEK
ROOSE ROGER	STUIVER STRAAT 290	8400 OOSTENDE
ROSSEEL GEORGES	DR.E.MOREAUXLAAN 65	8400 OOSTENDE
RO TSAERT DIRK	JOOS DE T.BEERSTLAAN 16	8450 BREDENE
RO TSAERT FREDDY	FRANKRIJKLAAN 6	8450 BREDENE
RO TSAERT RENE	DORP STRAAT 4	8450 BREDENE
RO TSAERT THERESIA	FAZANTENLAAN 31	8450 BREDENE
ROUSSEEUW CHARLES	NOORDZEE STRAAT 21	8450 BREDENE
ROUSSELLE MARC	NOORD EDE STRAAT 91	8450 BREDENE
ROUSSELLE ROBERT	DRIFTWEG 25	8450 BREDENE
RUYSCHAERT AIME	DUINEN STRAAT 153	8450 BREDENE
RYCKIER GERARD	BUURTSPOORWEG STRAAT 42	8450 BREDENE
SAESENS MARIE	DUINEN STRAAT 106	8450 BREDENE
SAESENS WILFRIED	NIEUWE STEENWEG 203	8420 DE HAAN
SCHAMP EDMOND	DUINEN STRAAT 135	8450 BREDENE
SCHAMP YVAN	ZEESTERLAAN 40	8450 BREDENE
SCHILLEWAERT ARTHUR	GOLF STRAAT 14	8450 BREDENE

LEDENLIJST 1992.

LEDENLIJST 1992.

NAAM	ADRES	GEMEENTE	NAAM	ADRES	GEMEENTE
SCHUYESMANS ROBERT	HOFSTRAAT 28 b.32	8400 OOSTENDE	VAN LOO ROLAND	KASTEELLAAN 11	8450 BREDENE
SEGHERS ALINE	PLASSENDAALSESTEENWEG 15A	8400 OOSTENDE	VAN MEERBEECK DANY	DORPSTRAAT 70	8450 BREDENE
SEYNAVE RAPHAEL	H.ZWAENEOELSTRAAT 11	8450 BREDENE	VAN RICKSTAL HENDRIK	ZWALUWENSTRAAT 63	8400 OOSTENDE
SEYS GUILLAUME	OOSTSTRAAT 36	8400 OOSTENDE	VAN WALLEGHEM HONORE	CALLAERTSWALLEDREEF 33	8470 GISTEL
SMETS FRANOIS	DRIFTWEG 49	8450 BREDENE	VAN WALLEGHEM MEDARD	DUINENSTRAAT 2	8450 BREDENE
SMISSAERT EMIEL	H.SERRUYSLAAN 4 b.9	8400 OOSTENDE	VANACKER L -DECLERCK	DUINENSTRAAT 254	8450 BREDENE
SMISSAERT RITA	NUKKERSTRAAT 97	8450 BREDENE	VANACKER NOEL	J. BESAGESTRAAT 102	8400 OOSTENDE
SPEGELAERE ROGER	LEOPOLDSTRAAT 17	8820 TORHOUT	VANDAELE GEORGES	VAARTSTRAAT 3	8450 BREDENE
STADSBIBLIOTHEEK	WAPENPLEIN 1	8400 OOSTENDE	VANDAMME PATRICK	SLUIZENSTRAAT 83	8450 BREDENE
STAELENS MARC	WERKTUIGKUNDIGENSTRAAT 23	8400 OOSTENDE	VANDE CASTEELE ANDRE	WILGENLAAN 11	8420 KLEMSKERKE
STAELENS MAURICE	JOZEF II STRAAT 29 b.28	8400 OOSTENDE	VANDE CASTEELE LOUIS	ST.RIQUIERSTRAAT 17	8450 BREDENE
STANDAERT R	DAHLIALAAN 54	8400 OOSTENDE	VANDECASTEELE CHARLE	BREENDONKLAAN 26	8450 BREDENE
STEEN YVAN	KASTEELLAAN 4	8450 BREDENE	VANDECASTEELE HENRI	MOLENSTRAAT 88	8450 BREDENE
STEENACKER HENRI	L.V.TYGHEMPLAAN 55	8400 OOSTENDE	VANDECASTEELE JEAN	SPAARZAAMHEIDSTRAAT 82	8450 BREDENE
STEENHUYSE FRANS	SLUIZENSTRAAT 175	8450 BREDENE	VANDEILE ROGER	POLDERSTRAAT 85	8450 BREDENE
STRAGIER RICHARD	DARWINLAAN 121A	8450 BREDENE	VANDEN BERGHE ANDRE	KERAMIEKSTRAAT 2	8400 OOSTENDE
STRAUVEN JOSEPH	PR.ELISABETHLAAN 83	8450 BREDENE	VANDENBERGHE EDWIN	DORPSTRAAT 14	8420 DE HAAN
STROBBE EDDY	KATTUCKELAAN 17	8420 DE HAAN	VANDENBERGHE FLORIE	VELDSTRAAT 18	8450 BREDENE
STROBBE JACQUES	DRIFTWEG 41	8450 BREDENE	VANDENBERGHE JOHNNY	BATTERIJSTRAAT 74	8450 BREDENE
STUBBE JOZEF	SLUISVLIETLAAN 75	8450 BREDENE	VANDENBERGHE WILLY	BENEDIKTIJNERSTRAAT 17	8450 BREDENE
T'JAMPENS HENDRIK	DUINENSTRAAT 244	8450 BREDENE	VANDENBOGAERDE C	SLUIZENSTRAAT 180	8450 BREDENE
T'JAMPENS-MESTDAGH	GOLFSTRAAT 17	8450 BREDENE	VANDENBOGAERDE G.	ANTWERPENSTRAAT 52	8450 BREDENE
TACK MARCEL	PR.ELISABETHLAAN 34	8450 BREDENE	VANDENBOGAERDE MARCE	BRUGSE STEENWEG 176	8450 BREDENE
TACQ JACQUES	PR.MARIE JOSELAAN 9	8450 BREDENE	VANDENBROELE A Mevr.	PR.ELISABETHLAAN 82	8450 BREDENE
TAILLAERT ROGER	ZEGELAAN 16B	8450 BREDENE	VANDENBROUCKE G	DOORNENBILKSTRAAT 16	8450 BREDENE
TEETAERT RAYMOND	DIKSMUIDESTRAAT 33	8370 BLANKENBERGE	VANDENBUSSCHE M	BUURTSPOORWEGSTRAAT 53	8450 BREDENE
TERRYN HENRIETTE	BUURTSPOORWEGSTRAAT 89	8450 BREDENE	VANDENBUSSCHE WILLY	F.VINCKELAAN 99	8450 BREDENE
TERRYN REDGY	F.VINCKELAAN 50	8450 BREDENE	VANDENWEGHE JAN	PR.ALBERTLAAN 70	8400 OOSTENDE
TEUNKENS MARIE	ZUIDSTRAAT 2	8450 BREDENE	VANDEPITTE CYRIEL	NOORDEDESTRAAT 9	8400 OOSTENDE
THEYS RONNY	SLUISVLIETLAAN 41	8450 BREDENE	VANDEPITTE GERMAIN	BLANKENBERGESTEEUW. 158	8000 BRUGGE
THOEN HUGO	ERFGOEDLAAN 7	9800 DEINZE	VANDEPUTTE NANCY	DANCKAERTSTRAAT 34	8450 BREDENE
THYS GERARD	H.BAELSKAAI 22	8400 OOSTENDE	VANDERGHOTE LEOPOLD	BENEDIKTIJNERSTRAAT 30	8450 BREDENE
TIMMERMANS ROGER	ST.SEBASTIAANSTRAAT 24	8400 OOSTENDE	VANDERMEEREN JOZEF	ZEELAAN 16	8450 BREDENE
TOURLOUSSE HENRI	ZEESTERLAAN 35	8450 BREDENE	VANDERPUTTE JEAN P.	ZANDSTRAAT 3	8450 BREDENE
TOUSSEYN JACQUES	P.BENOITLAAN 34	8450 BREDENE	VANDERSTRAETEN P.	DUINHELMLAAN 12	8450 BREDENE
TRATSAERT RAYMOND	SPAARZAAMHEIDSTRAAT 51	8450 BREDENE	VANDERWAL DANIEL	TORHOUTSTEENWEG 130	8400 OOSTENDE
TROMONT HERVE	SPAARZAAMHEIDSTRAAT 99	8400 OOSTENDE	VANDEVELDE FRANOIS	CHRISTINASTRAAT 83	8400 OOSTENDE
TULPIN MEDARD	NOORDEDESTRAAT 112	8450 BREDENE	VANDEWALLE GINO	DORPSTRAAT 82	8450 BREDENE
VACHON GILLES	p/a DUINENSTRAAT 25	8450 BREDENE	VANDEWALLE MARIA	POLSTRAAT 14	9180 MOERBEKE WAAS
VAN ACKER ROBERT	PARKLAAN 70	8450 BREDENE	VANDEWALLE PAUL	ALBATROSSTRAAT 15	8400 OOSTENDE
VAN BUREN ROGER	PAUWHOF LAAN 52	8450 BREDENE	VANDYCK DYMPHA	EUROPALAAN 1	2610 WILRIJK
VAN CAILLIE ANDRE	VERENIGINGSTRAAT 36	8400 OOSTENDE	VANHEE ROGER	GROENENDIJKSTRAAT 102	8450 BREDENE
VAN CAUTER MARC	NUKKERSTRAAT 58	8450 BREDENE	VANHERCKE GEERT	PAUWHOF LAAN 11	8450 BREDENE
VAN CRAEYNST R	BLAUWKASTEELSTRAAT 103	8400 OOSTENDE	VANHOENACKER FERNAND	KAPELLESTRAAT 261	8450 BREDENE
VAN DEN BERGHE M.	ED.HAMMANSTRAAT 31	8400 OOSTENDE	VANHOOREN FREDDY	RINGLAAN ZUID 106	8420 DE HAAN
VAN DROOGENBROECK G	KAPELLESTRAAT 22	8450 BREDENE	VANHOOREN WILLY	NOORDZEESTRAAT 8	8450 BREDENE
VAN EEGHEM ERNEST	KONINGSTRAAT 86	8400 OOSTENDE	VANHOUCHE RENE	VREDESTRAAT 16	8450 BREDENE
VAN HUELE VIC	CH. HUYSTRAAT 5	8370 BLANKENBERGE	VANHOUTTE CONSTANT	ZEESTERLAAN 46	8450 BREDENE
VAN HYFTE MARC	DUINENSTRAAT 168	8450 BREDENE	VANLAERE GERARD	BUURTSPOORWEGSTRAAT 63	8450 BREDENE
VAN ISACKER JACQUES	BREENDONKLAAN 49	8450 BREDENE	VANLEENHOVE FRANS	DUINENSTRAAT 35	8450 BREDENE
VAN ISEGHEM AUGUST	YZERSTRAAT 1	8400 OOSTENDE	VANLEENHOVE GILBERT	BATTERIJSTRAAT 66	8450 BREDENE

LEDENLIJST 1992.

NAAM	ADRES	GEMEENTE
VANLOO RENE	DUINENSTRAAT 333	8450 BREDENE
VANMASSENHOVE ANDRE	ZANDHEUVEL 1 bus H9	8450 BREDENE
VANMASSENHOVE CAMIEL	K.ASTRIDLAAN 75	8450 BREDENE
VANMASSENHOVE FERNAN	DORPSTRAAT 2A	8450 BREDENE
VANMASSENHOVE G.	KROONLAAN 19	2400 MOL
VANMASSENHOVE ROLAND	SLUISVLIETLAAN 33	8450 BREDENE
VANMASSENHOVE TONI	P. BENOITLAAN 16	8450 BREDENE
VANMOORTELE ROBERT	ZEESTERLAAN 23	8450 BREDENE
VANPRAET-DESCHREVEL	PRIORYHOFSTRAAT 11	8450 BREDENE
VANREEMST	L.PARETLAAN 15	8450 BREDENE
VANREMOORTELE ERIC	TARWESTRAAT 57	8400 OOSTENDE
VANSLEMBROUCK JOZEF	VANDERSTICHELESTRAAT 109	8400 OOSTENDE
VANSLEMBROUCK WILFRIED	TER CUEREPLEIN 7	8450 BREDENE
VANSTEENE REMI	ZEESTERLAAN 4	8450 BREDENE
VANSTEENKISTE MAUR.	IJZERLAAN 5	8450 BREDENE
VANSTEENKISTE OSCAR	NUKKERSTRAAT 7	8450 BREDENE
VANSTEENKISTE ROGER	RUITERLAAN 4	8450 BREDENE
VANSTEENKISTE ROLAND	SLUISVLIETLAAN 100	8450 BREDENE
VANTHUYNE GILBERT	DORPSTRAAT 38	8450 BREDENE
VEEKENS BRUNO	KAPELLESTRAAT 81	8450 BREDENE
VELGHE PYRA DIRK	K.ASTRIDLAAN 79	8450 BREDENE
VELLE MARCEL	POPULIERENLAAN 51	8450 BREDENE
VELTER GERMAIN	BURG. A. RONSELAAN 5	8470 GISTEL
VENMANS-CORDIER	KEERWEG 63	8450 BREDENE
VERBANCK LOUIS	STAESSENSTRAAT 3	8450 BREDENE
VERBURGH ANDRE	ZWANENLAAN 75	8400 OOSTENDE
VERHAEGHE LACOERE	ZUIDSTRAAT 6 bus 5	8450 BREDENE
VERHAMME MARIE	K. ASTRIDLAAN 73	8450 BREDENE
VERHEECKE FRITS	MOLENSTRAAT 48	8450 BREDENE
VERLINDE ANDRE	BENEDIKTIJNENSTRAAT 24	8450 BREDENE
VERLINDE ROGER	NUKKERSTRAAT 86	8450 BREDENE
VERMEESCH JUVENAL	NUKKERSTRAAT 78	8450 BREDENE
VERMEIRE HERMAN	KLEMSKERKESTRAAT 21	8450 BREDENE
VERMEIRE-DECOO	FRITS VINCKELAAN 51/1	8450 BREDENE
VERMEULEN ARSENE	LEFFINGESTRAAT 135F bus 9	8400 OOSTENDE
VERMEULEN ROLAND	DUINENSTRAAT 219	8450 BREDENE
VERMEYLENFONDS	HOEFIJZERLAAN 1	8450 BREDENE
VERMOORTELE ANDRE	KAPELLESTRAAT 61	8450 BREDENE
VERMOOTE BRAEM	VAARTDIJK ZUID 46	8432 LEFFINGE
VERSLUYS KAMIEL	FLAMINCO PARK 4	8490 JABBEKE
VERSLUYS NOEL	BRUSSELSTRAAT 4	8450 BREDENE
VERSLUYS PIERRE	BRUSSELSTRAAT 10	8450 BREDENE
VERSLUYS REMY	ZANDSTRAAT 95	8450 BREDENE
VERSLUYS ROLAND	BRUGSE STEENWEG 53 bus A	8450 BREDENE
VERSLUYS WILLY	KAPELLESTRAAT 167	8450 BREDENE
VERSLYCKEN ELZA	KAPELLESTRAAT 45	8450 BREDENE
VERSTRAETE D.	ENGELENDALELAAN 140	8310 BRUGGE
VERSTRAETE FRANK	OVERVLOEDSTRAAT 59	8400 OOSTENDE
VERSTRAETE MARCEL	BATTERIJSTRAAT 38	8420 KLEMSKERKE
VERTONGEN JEAN	KOERSLAAN 34	8450 BREDENE

LEDENLIJST 1992.

NAAM	ADRES	GEMEENTE
VIAENE GODELIEVE	FRANKRIJKLAAN 50	8450 BREDENE
VIAENE-VYVEY	A.BEERNAERTSTRAAT 23	8400 OOSTENDE
VILAIN OMER	ROGIERLAAN 38 b.11	8400 OOSTENDE
VINCKE WILLY	NOORDHOFSTRAAT 13	8450 BREDENE
VRAMBOUT EMILE	PR.ELISABETHLAAN 46	8450 BREDENE
VRANCKEN PAUL	TABORALAAN 106 b.5	8400 OOSTENDE
VRANCKEN WILLY	GROENENDALELAAN 51	8400 OOSTENDE
VROMAN MARC	VICOGNEDIJK 15	8400 OOSTENDE
VYVEY ROLAND	ZANDVOORDESTRAAT 232	8400 OOSTENDE
WALTERS GUIDO	H.BORGERSTRAAT 107	8400 OOSTENDE
WEYNEN EUGENE	BRUGSE STEENWEG 49	8450 BREDENE
WILLAERT EDMOND	PESCATORSTRAAT 27	8450 BREDENE
WILLAERT J.P.	VAN DYCKSTRAAT 22	8400 OOSTENDE
WILLEPUT ARSENE	POPULIERENLAAN 82	8450 BREDENE
WYNTIN DAG	ZARRENLINDESTRAAT 15A	8610 KORTEMARK
WYNTIN HERMAN	SLUIZENSTRAAT 130A	8450 BREDENE
Z.E.H.OLIVIER ALB.	DRIEKERKENSTRAAT 29	8501 BISSEGEM
ZUSTERS H.VINCENTIUS	NUKKERSTRAAT 106	8450 BREDENE
ZWAENEPOEL ANDRE	KLEMSKERKESTRAAT 23	8450 BREDENE
ZWAENEPOEL FERNAND	LINDENSTRAAT 8	8450 BREDENE
ZWAENEPOEL WILLY	ZEGELAAN 2	8450 BREDENE
ZWART ARIE	VIOLIERENLAAN 33	8450 BREDENE

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title area.

Main body of faint, illegible text, appearing to be several lines of a document or list.

Bottom section of faint, illegible text, possibly a footer or concluding remarks.

